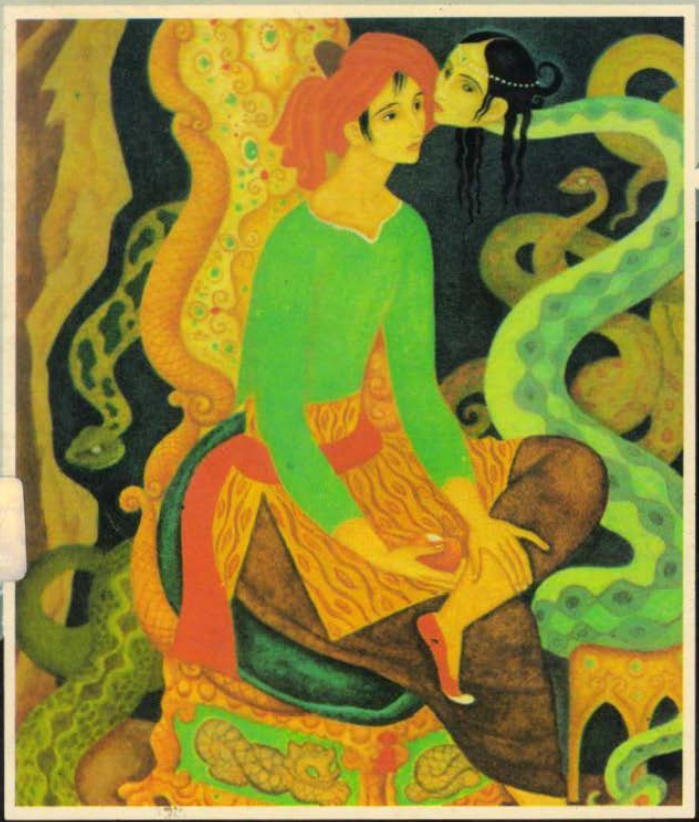
BİNBİR GECE MASALLARI

12 AFA

AFA – Binbir Gece Masalları: 12
AFA – Yayınları: 229

ISBN 975-414-183-5
Takım: ISBN 975-414-182-7

Nisan, 1993

Binbir Gece Masalları,
Dr Mardrus'ün Fransızca çevirisinden Türkçeye aktarılmıştır.

© AFA Yayıncılık A.Ş.

Yayına Hazırlayan: **Atilla Birkiye**

Dizgi: AFA Yayıncılık A.Ş.
Baskı: Özener Matbaası
Cilt: Güven Mücellithanesi

AFA Yayıncılık A.Ş., Babıali Cad. Sıhhiye Apt. 19/8 Cağaloğlu – İSTANBUL
☎526 39 80

BİNBİR GECE MASALLARI

Çeviren:

Alim Şerif Onaran

AFA

Sylvain Lévy'ye sunulur.

J.C.M.

YAŞAMIN GERÇEK BİLİMİ ÜSTÜNE MESEL

Anlatırlar ki, tüm bilimlerin özgürce öğrenildiği kentlerin içinde bir kentte, güzel ve çalışkan bir genç varmış. Yaşamında mutluluğunu oluşturan hiçbir şeyi noksan olmadığı halde, her zaman daha da fazlasını öğrenmek arzusuyla yanıp tutuşuyormuş. Günün birinde, gezgin bir tacirin anlattığı bir öykü sayesinde, epeyce uzak bir ülkede, İslam'ın en saygın azizlerinden bir bilginin yaşadığım ve bu bilginin yüzyılın tüm bilim adamlarının bütün bilgi, bilgelik ve erdemine tek başına sahip olduğunu öğrenmiş. Ve de öğrenmiş ki, bu bilgin, ününe karşın, daha önce babasının ve dedesinin zanaatı olan demircilikle uğraşmakla yetinirmiş. Bu öyküyü işiten genç evine dönmüş. Pabucunu, heybesini ve bastonunu eline alarak hemen orada kentini ve dostlarını terk edip yola çıkmış. Ve kendini onun yönetimine sokmak ve biraz bilgi ve bilgelik öğrenmek üzere ermiş demirci ustasının yaşadığı ülkeye yönelmiş. Böylece kırk gün, kırk gece yürümüş, birçok zahmet ve yorgunluktan sonra, Tanrı'nın ona takdir ettiği güvenlik sayesinde demircinin kentine ulaşmış. Ve hemen demirciler çarşısına gitmiş ve gelip geçenlerin kendisine dükkânını gösterdiği kişinin önüne çıkmış. Ve urbasının eteğini öptükten sonra, saygılı bir tavırla önünde ayakta durmuş. Yüzü saygınlıkla vurgulanmış yaşlı bir kişi olan demirci, ona "Ne istersin, evlat?" diye sormuş. O da "Bilim öğrenmek!" yanıtım vermiş. Demirci, yanıt olarak demirci körüğünün ipini gencin ellerine vermiş ve ona çekmesini söylemiş. Yeni öğrenci işitip itaat ettiği yamtım vererek, hemen, ora-

ya geldiği andan güneş batıncaya kadar hiç durmadan körüğün ipini çekip bırakmaya koyulmuş. Ve ertesi günlerde de aynı işi görmüş; ve böylece günler günleri, haftalar haftaları, aylar ayları kovalamış; ve bir yıl böyle geçmiş. Bu arada, demirci dükkânında yalnız ustası değil, her birinin kendisi kadar zorlu işi olan birçok çırak da ona bir tek sözcükle bile seslenmemiş; hiç kimse de bu sessiz, ağır işten şikâyetçi olmamış; hatta tek bir mırıldanma bile duyulmamış. Böylece beş yıl geçmiş. Ve bu çırak, bir gün, çok utangaç bir tavırla ağzını açmış ve "Usta!" diyecek olmuş. Demirci yapmakta olduğu işi bırakmış. Ve bütün çıraklar, korku içinde, aynı şeyi yapmışlar. Ve demirci dükkânının sessizliği içinde, ustası genç adama doğru dönmüş ve ona "Ne istiyorsun?" diye sormuş. O da "Bilim!" demiş. Demirci de "İpi çek!" demiş. Ve başkaca bir şey söylemeden, yeniden demir işlemeye koyulmuş. Diğer bir beş yıl daha geçmiş; bu sırada öğrenci, sabahtan akşama kadar durmaksızın ve hiçbir kimse ona tek bir söz söylemeksizin ipi çekip durmuş. Çıraklardan biri eğer, hangi alanda olursa olsun, herhangi bir hususta aydınlanma ihtiyacı duyarsa; kendisine, istediğini yazma ve sabahleyin dükkâna girince ustasına verme olanağı sağlanıyormuş. Usta da, yazılanı hiç okumadan, ya demirci ocağına atıyor ya da sarığının arasına sokuyormuş. Eğer ateşe atmışsa, sorunun yanıtlanmaya değer olmadığı anlaşılıyormuş. Ama kâğıt sarığa yerleştirilmişse, bunu hazırlayan öğrenci, akşamleyin, hücresinin duvarında yanıtı altın harflerle yazılı buluyormuş.

On yıl tamamlanınca, yaşlı demirci genç adama yaklaşmış ve omzuna dokunmuş. Genç adam da, on yıldan sonra ilk kez, demirci ocağının körüğünün ipini bırakmış. Ve üzerine büyük bir sevinç gelmiş. Demirci de onunla konuşarak "Oğlum! Yüreğinde dünyanın ve yaşamın tüm bilgisiyle ülkene ve konutuna dönebilirsin! Çünkü bütün bunları, sabretmenin erdemini elde ederek kazanmış bulunuyorsun!" demiş. Ve onunla öpüşerek vedalaşmış. Öğrenci de arkadaşlarından ayrılarak ülkesine dönmüş.[1]

1 Mathers'in çevirisine göre: "Ruhu aydınlık, her şeyi apaçık gören biri" olmuş (Ç.)

Şah Şehriyar da "Ey Şehrazat, bu mesel ne kadar harika! Ve bana düşünecek ne çok şey verdi!" diye haykırmış. Ve bir süre düşüncelere dalmış. Sonra da "Şimdi, bana, çabucak, KAMER İLE İŞİNİN USTASI HALİME'NİN ÖYKÜSÜ'nü anlat!" diye eklemiş. Ama Şehrazat, ona "Ey şah, bu öykünün anlatımını erteleme izni ver bana; çünkü bu gece ruhum, buna göre değil; izin ver de, bildiğim daha sevimli, daha temiz ve daha saf bir öyküyü anlatayım sana!" demiş. Şah da "Kuşkusuz! Ey Şehrazat, seni dinlemeye hazırım; çünkü benim de ruhum bu akşam hoş şeyler dinlemeye yönelik! Sonra da, bu bekleyiş bana sabır hakkındaki meselden yararlanma imkânı sağlayacaktır!" demiş.

Bunun üzerine Şehrazat söze başlamış:

GÜL GÜLÜŞLÜ PERİZAT[1]

Bana anlatıldı ki, ey zarif davranışlarla donanmış bahtıgüzel şah, eski zamanlarda, bugünden çok önceleri, ama tek bilen yine de Tanrı'dır, adı Hüsrev Şah olan bir hükümdar varmış. Nasip Dağıtan onu güçle, gençlikle ve güzellikle donattığı gibi, yüreğine öylesine bir adalet duygusu yerleştirmiş ki, yönetimi altında kaplan ile oğlak yanyana yürür ve aynı ırmaktan su içermiş. Ve bu şah, tahtını

1 Bu isim Mardrus'te "Ferizat" olarak geçmekte (Ç.)

kurduğu kentte olup bitenleri her zaman kendi gözleriyle görmeyi yeğlediğinden; geceleyin, yanında veziri ve sarayın ileri gelenlerinden biri olduğu halde, yabancı bir derviş kılığında dolaşmak âdetindeymiş.

Böylece, bir gece, bir sokakçıktan geçerken, sokağın dibinden gelen genç insanların seslerini işitmiş; ve yoldaşlarıyla birlikte seslerin geldiği gösterişsiz eve yaklaşmış; gözünü kapı aralığına uydurarak içerive bakmış. Orada. bir ışığın yöresinde, bir hasıra oturmuş,

sofra başında sohbet eden üç genç kız görmüş. Birbirlerine kızkardeşler gibi benzeyen bu üç genç kız çok güzelmiş. En gençleri de en güzelleriymiş.

İlki "Kardeşlerim, bir dilek dilemek söz konusu olursa, sultanın tatlıcıbaşısının eşi olmak isterdim. Siz benim, özellikle de 'Sultan Tatlısı' denen ve kat kat yufkadan yapılan o harika, o nefis ve

lezzetli hamur tatlısını ne çok sevdiğimi bilirsiniz. Bunu gereğince yapabilecek kimse sultanın tatlıcıbaşısından başkası olamaz. Ah kardeşlerim, o zaman siz, bu tatlıları yiyerek bedenimin nasıl beyaz yağlarla yuvarlaklaştığını görerek ta içinizden kim bilir beni nasıl kıskanırdınız!" diyormuş.

İkincisi de "Kardeşlerim, ben o denli hırslı değilim. Sadece sultanın aşçıbaşısının eşi olmakla yetinirdim. Ah! Bunu ne çok istiyorum! Bu bana, ancak sultanın sarayında yenen o güzelim yemekleri tatmak arzusu duyduğum zamandan bu yana, bastırılmış arzularımı doyurma imkâm sağlardı! Özellikle, başka şeyler arasında, sultanın sağladığı şölen günlerinde, taşıyıcıların başlarında taşıyarak geçtiklerini gördüğüm o içi doldurulmuş ve fırında pişirilmiş hıyarları gördükçe yüreğim nasıl heyecanla kabarıyor! Oh! Onu bir yesem! Yine de, zaman zaman, kocam aşçıbaşı izin verirse, sizi davet etmeyi de unutmazdım! Ama samrım ki izin vermezdi!" diyormuş.

Ve böylece iki kızkardeş, dileklerini açıklarken, sessizce oturmakta olan en küçük kardeşlerine dönmüşler ve ona alaylı bir tavırla "Ya sen küçük, sen ne dilemektesin? Öyle gözlerini yere dikmiş, hiçbir şey söylemeden duruyorsun. Ama merak etme, seçtiğimiz kocalara kavuşursak, senin de, her zaman yanımızda olman için ya sultanın ahır uşaklarından biriyle ya da aynı seviyede bir başkasıyla evlenmeni sağlayacağımıza söz veririz. Söyle bakalım, ne dersin buna?" diye sormuşlar.

Ve küçük kız, kafası karmakarışık ve yüzü kızararak, bir kaynak suyunun tatlılığındaki sesiyle "Oh kardeşlerim!" diyebilmiş; başka bir şey de söylememiş. Ve kardeşlerinin utangaçlığına gülen iki kızkardeşi, sorularla, latifelerle onu sıkıştırarak konuşturuncaya kadar uğraşmışlar. O da gözlerini yerden kaldırmadan, onlara "Kardeşlerim, ben sultan efendimizin eşi olmayı dilerdim! Ve ona hayırlı evlatlar doğururdum. Birleşmemizden doğacak erkek çocuklar, babalarına layık olurlardı. Gözlerimi şenlendirmesini umut ettiğim kızım, gökyüzü kadar aydın gülümserdi! Saçları bir yanıyla gümüş,

öbür yanıyla altın gibi olurdu; eğer gülerse gülüşleri dudaklarında açan goncalara, ağlarsa gözyaşları dökülen incilere benzerdi!" demiş.

Hepsi bu kadar! Ve Sultan Hüsrev Şah ve veziri bunları görüp işitmişler. Ama, kendilerini ortaya koymaktan çekinerek, daha fazla bir şey öğrenmeden uzaklaşmaya karar vermişler. Ve Hüsrev Şah, son derece keyiflenerek, ruhunda onların bu üç dileğini yerine getirme arzusunun doğduğunu duyumsamış; ve düşüncesini yoldaşına açıklamaksızın, ona, ertesi gün buraya gelinip üç kızın saraya aldırılması için evin yerinin iyice saptanmasını buyurmuş. Vezir de işitip itaat ettiği cevabını vermiş; ve ertesi gün, çabucak sultanın emrini yerine getirerek üç kızı da onun huzuruna çıkarmış.

Tahtına kurulmuş bulunan sultan da, başı ve gözleriyle onlara "Yaklaşın!" anlamında işarette bulunmuş. Kızlar titreyerek ve ince basma entarileri içinde sendeleyerek yaklaşmışlar; sultan da onlara, iyiliksever bir gülüşle "Barış üzerinize olsun, kızlar! Bugün, bahtın sizin dileklerinizi yerine getireceği gündür! Ve ben bu dilekleri biliyorum: çünkü hiçbir şey, şahlardan gizli kalamaz! İlkin sen, en büyük kız, senin dileğin yerine gelecek ve tatlıcıbaşı, hemen bugün kocan olacak! Ve sen, ikinci kız, sen de kocan olarak aşçıbaşına sahip olacaksın!" demiş. Ve böylece konuştuktan sonra, son derece duygulanarak, yüreği durmak, kendisi de yerdeki halı üzerine çökmek üzere olan en genç kıza dönmüş. İki ayağı üzerinde dinelerek onu elinden tutmuş ve ona "Sen hanım sultan olacaksın! Bu saray senin sarayın, ben de senin kocan olacağım!" demiş.

Ve gerçekten üç kızın düğünleri aynı gün yapılmış: sultanınki görülmedik bir şaşaa içinde; aşçı ile tatlıcının eşlerininki ise bilinen sıradan evlilik şenlikleriyle! Böylece kıskançlık ve can sıkıntısı iki büyük kızın yüreğine yerleşmiş; ve o andan başlayarak küçük kızkardeşlerinin mahvını tasarlamaya başlamışlar. Bununla birlikte duygularından hiçbir şey belli etmemiş ve kızkardeşleri sultan hanımın, saray âdetlerini hiçe sayıp, seviyelerine karşın onları içtenlikle

yanından ayırmayarak kendilerine gösterdiği sevecenliği, yapmacık bir minnetle karşılar görünüp gerçek duygularını belirtmekten sakınmışlar. Ve Tanrı'nın onlara bağışladığı mutlulukla yetinmekten uzak, küçük kardeşlerinin mutluluğu konusunda kin ve kıskançlığın en berbat işkencelerini ruhlarında yaşamışlar.

Böylece dokuz ay geçmiş; bu sürenin sonunda hanım sultan, Tanrı'nın yardımıyla, yeni ayın hilali kadar güzel bir şehzade doğurmuş. Hanım sultanın istemesi üzerine doğum sırasında onun yanında bulunan ve ebe kadınlık görevini üstlenen iki büyük kızkardeş, kendilerine gösterilen yakınlıktan ve yeni doğan bebeğin güzelliğinden etkilenmekten uzak, genç annenin yüreğini burkmak için aradıkları fırsatı sonunda bulmuşlar. Ana henüz doğum sancıları çekmekte iken, çocuğu almış, onu, sorgun ağacından yapılma bir sepete koyup saklamış, yerine de ölmüş bir köpek yavrusu koymuşlar;

bunu, tüm saraylı kadınların önüne, hanım sultanın doğum ürünü olarak ortaya çıkarmışlar. Sultan Hüsrev Şah da, bu haberi alınca, dünyanın gözleri önünde karardığını görmüş, kederin sınırında, gidip kendi dairesine kapanmış ve Devlet işleriyle uğraşmak istememiş. Hanım sultan da derde boğulmuş; ruhu alçalmış ve yüreği ezilmiş.

Yeni doğan çocuğa gelince, teyzeleri tarafından, sepet içinde, sarayın yanı başından geçen dereye bırakılmış. Ve talih o sırada dere boyunda dolaşan sultanın bahçelerine bakan korucunun, su üzerinde yüzmekte olan sepeti görmesini istemiş; o da bir bel kullanarak sepeti kenara çekip sudan çıkarmış; içine bakarak güzel çocuğu görmüş; ve Musa'yı sazlar arasında gören firavun kızının uğradığı şaşkınlığı duymuş.

Bahçelerin bakıcısı yıllardır evliymiş ve Yaradan'ın kendisine iki, üç ya da hiç değilse tek bir çocuk vermesini dilemekteymiş. Ama gerek onun, gerek karısının bu dileklerine Yüceler Yücesi pek önem vermemiş. İkisi de yaşadıkları kısır yalnızlıktan acı duyuyormuş. Böylece bahçelerin bakıcısı bu harika çocuğu sudan çıkarınca onu sepetiyle birlikte taşıyarak sevinç içinde bahçenin sonuna kadar koşup evine girerek, karısının yanına gelmiş ve heyecanlı bir sesle, ona "Barış üzerine olsun, ey amcamın kızı! İşte bu kutsanmış günde Keremi Bol Tanrı'nın bize bağışı! Bahtın sunduğu bir armağan olarak sana getirdiğim bu çocuk bizim çocuğumuz olsun!" demiş. Ve ona, çocuğu, dere üzerinde yüzerken nasıl bir sepet içinde bulduğunu anlatmış; ve bunu kendilerine, sürekli olarak yaptıkları duaları yerine getirmek üzere Tanrı'nın gönderdiğini söylemiş. Ve bahçelerin bakıcısının karısı da çocuğu kucağına almış ve onu sevmiş. Bahtsız tavuklarda, yumurtaları olmayınca çakılların üzerinde kuluçkaya yatma arzusu uyandırdığı gibi, kısır kadınların yüreğinde de analık duygusu uyandıran Tanrı'ya şükürler olsun!..

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Yetmiş Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

Bahtsız tavuklarda, yumurtaları olmayınca çakılların üzerinde kuluçkaya yatma arzusu uyandırdığı gibi, kısır kadınların yüreğinde de analık duygusu uyandıran Tanrıya şükürler olsun!

Böylece, ertesi yıl, doğurganlığının ürününden bunca acımasızlıkla yoksun bırakılan zavallı anne, Kısmet Sağlayıcı'nın izniyle, ilkinden de güzel bir oğlan çocuğu doğurmuş. Ama, dışarıdan ilgi, içeriden kin taşıyan iki kızkardeş doğumu gözetmekteymiş; ve kızkardeşlerine ve yeni doğan bebeğe acıma duymaksızın ilki gibi bir sepet alıp bebeği gizlice buna yerleştirmişler; ve ondan önce doğan çocuğa yaptıkları gibi bunu da dereye salıvermişler. Ve saray kadınlarının önüne, sultanın doğurduğunu bildirerek bir kedi yavrusu çıkarmışlar. Ve tüm yürekleri keder kaplamış; kendisinde büyük bir adalet duygusunun yarattığı alçakgönüllülük erdemi olmasa, hiç kuşkusuz kendini hınca ve hiddete kaptıracak olan sultan da utancın sınırına ulaşmış ve yüreği kan ağlayarak acıyla dolmuş.

Çocuğa gelince, küçüklerin bahtını gözeten Tanrı, onu da dere kenarında gezinmekte olan bahçe koruyucusunun bakışlarına rastlatmış. Ve ilkin olduğu gibi bahçıvan onu da sulardan kurtarmış ve çocuğu kendi yavrusu gibi severek ilkine gösterdiği aynı ilgiyle yetiştirecek olan karısına götürmüş.

Dilekleri asla yerine getirmezlik etmeyen Tanrı, hanım sultanın rahmine doğurganlığı yeniden sağlamış ve o da üçüncü kez doğum yapmış. Ama bu kez doğan bir kızmış. Ve kinleri bir türlü yatışmak bilmeyen iki kızkardeş bu çocuğu da aynı işleme tabii tutarak küçük kızkardeşlerini yine onulmaz bir kayba uğratmışlar. Ama bu çocuk da yüreği acımayla dolu bakıcı tarafından kardeşleri olan iki şehzade gibi sepetten alınmış ve bakılmış, beslenmiş ve çok sevilmiş.

Ama, iki kızkardeş yapacaklarını yaptıktan sonra, bu kez, yeni doğmuş bebeğin yerine kör bir fare yavrusu koymuşlar; sultan da tüm ruh yüceliğine karşın, artık kendini tutamamış ve "Allah evlendiğim şu kadın yüzünden benim ırkımı lanetledi. Bana evlat versin diye evlendiğim bu kadın bir canavarmuş! Sarayımı bu beladan kurtarabilmek için onu öldürmekten başka çare yok!" diye haykırmış. Ve hanım sultan hakkında ölüm fermanı çıkartarak cellada fermanı yerine getirme buyruğu vermiş. Ama yüreğinin sevdiği bu kadını, karşısında gözyaşlarına boğulmuş ve sınırsız bir keder içinde görünce, içini büyük bir acıma duygusunun kapladığını hissetmiş. Ve başını çevirerek onu önünden uzaklaştırmalarını ve geri kalan günlerini, sarayın ta dibindeki bir odaya kapatarak geçirmesini buyurmuş.

O andan itibaren, onu gözyaşlarına terk ederek bir daha onun yanına varmamış. Zavallı anne de dünyanın tüm acılarını tadarak orada yaşamış. İki kızkardeş de, doygunluk sağladıkları kinin sevincini tatmış ve artık bir daha tedirginlik duymadan, kocalarının kendilerine hazırladıkları yemeklerin ve tatlıların zevkine varmışlar.

Günler ve yıllar aynı hızla, birilerine ve ötekilere bahtlarının ihtiyaçlarını taşıyarak, masumların da, suçluların da başlarından böylece akıp gitmiş. O sırada bakıcının evlat edindiği çocuklar da gözler için bir parıltı oluşturarak ergenlik yaşına ulaşmışlar ve çocukların en büyüğüne Ferit, ikincisine Firuz ve kıza Perizat[1] adları verilmiş.

1 Littmann'da oğlanların adları Behman, Perviz, kızın adı Perizat olarak geçmekte (Ç.)

Perizat, tıpkı gökyüzünün gülümseyişi gibiymiş. Saçları bir yandan gümüş, öte yandan altınmış; ağladığı zaman gözyaşları dökülen incilermiş; güldüğü zaman gülüşleri, çınlayan altın dinarlarmış; tebessümü al dudaklarda açılmış goncalar gibiymiş. İşte bundan ötürü, anası, babası, kardeşleri de dahil, her yanına yaklaşan ona "Perizat" derken "Gül Gülüşlü" diye eklemekten de kendini alamaz, çoğu zaman da sadece "Gül Gülüşlü" diye seslenirmiş.

Herkes güzelliğine, bilgeliğine, tatlılığına, kardeşlerine ava giderken eşlik ederken ki ata biniş ustalığına, ok fırlatışına, cirit ya da mızrak atışına, tavırlarındaki inceliğine, şiir ve gizli bilimlerdeki bilgisine; bir yandan gümüş, öbür yandan altın görünümündeki saçlarına hayran olurmuş. Onu, hem bunca güzel hem de bunca eksiksiz görmekle annesinin dostlarının heyecandan gözlerine yaş gelirmiş.

İşte şahın bahçelerinin bakıcısının yetiştirdiği çocuklar böylece büyümüşler. Bakıcı da, onların sevecenliği ve saygısıyla sarılı olarak ve gözleri güzellikleriyle dinlenerek, ileri yaşlılık çağına ulaşmakta gecikmemiş. Eşi de, yaşamaktan nasibini alarak ondan önce Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş. Bu ölüm hepsi için öylesine bir keder ve hüzne neden olmuş ki, mutluluklarına sakin bir kaynak oluşturmuş bulunan rahmetli kadının ölümü üzerine bakıcı artık uzun uzadıya o evde oturamaz olmuş, gidip kendini sultanın ayaklarına atarak ondan, uzun yıllardan beri gördüğü görevden bağışlanmasını dilemiş. Sultan da, bu denli sadık bir kulunun görevden ayrılmak istemesine çok üzülerek, istemeyerek de olsa, onun dileğini yerine getirmiş. Ve ona yanından ayrılmadan önce kentin yakınında ormanlık ve çayırlık olarak işlenebilir toprakları ve zengin donanımlı bir konağı bulunan ve bakıcının kendi eliyle mükemmel bir zanaatla düzenlediği yöresi yüksek duvarlarla çevrili ve her türden ve renkten kuşun, vahşi ya da evcilleştirilmiş hayvanın barındığı bir bahçesi olan şahane bir malikâne bağışlamış.

İşte bu iyi yürekli adam emekliye ayrıldığında, burada, evlat

edindiği çocuklarla birlikte yaşamaya başlamış. Onların sevecen ilgileriyle çevrili olarak, Tanrısı'nın rahmetine kavuşuncaya kadar ömür sürmüş. Tanrı ondan rahmetini esirgemesin! Ve evlat edindiği çocuklar, asla gerçek bir babaya ağlanamayacak kadar onun uğrunda gözyaşı dökmüşler. Bakıcı da üzerinden kalkmayacak taşın altına, zaten yaşarken tam anlamıyla bilemediği çocukların doğumuna dair sırrı da kendisiyle birlikte götürmüş.

İşte bu şahane malikânede, onun evlat edindiği iki çocuk, genç kızkardeşlerinin eşliğinde yaşamlarını sürdürmüşler. Bilgelik ve sade bir şekilde yetiştirildiklerinden, tüm yaşamları boyunca, bu mükemmel beraberlikte ve sakin bir mutluluk içinde yaşamaktan başka düşleri ve hırsları olmamış.

Ferit ile Firuz çoğunlukla malikânelerini çevreleyen ormanlarda ve çayırlarda avlanmaya giderlermiş. Gül Gülüşlü Perizat da bahçelerde dolaşmayı severmiş. Günün birinde, âdet edindiği gibi, bahçede gezmeye giderken, köleleri gelip ona, yüzü iyilikle dolu yaşlı bir kadının, bu güzel bahçelerde bir iki saat dinlenmek üzere izin lütfedilmesini dilediğini söylemeye gelmiş. Yüzünün güzelliği kadar ruhu da güzel olan ve yüreği yardım etmeyi seven Perizat da, iyi yürekli yaşlı kadını bizzat kabul etmek istemiş. Ona yiyecek içecek ve üzeri güzel meyvelerle, tatlılarla, şekerlemeler ve şurubunda dinlenen reçellerle donanmış bir porselen tepsi sunmuş. Sonra onu, her zaman tecrübeli kişilerin eşliğinde bulunmanın ve bilgelerin sözlerini işitmenin yararlarını bilerek, bahçelerine götürmüş.

Birlikte bahçelerde gezinmişler. Ve Gül Gülüşlü Perizat, iyi yürekli yaşlı kadının koluna girerek yürüyüşünü kolaylaştırmış: Sonra da onu, bahçedeki en güzel ağacın gölgesine oturtmuş. Kendisi de yanına ilişmiş. Oradan buradan konuşa konuşa sonunda Perizat, yaşlı kadının bu yeri nasıl bulduğunu ve burasının hoşuna gidip gitmediğini sormuş.

O zaman yaşlı kadın, bir saat kadar düşündükten sonra, başını kaldırıp "Emin olun ki, efendim, ben yaşamımı Tanrı'nın toprakla-

rında enine boyuna dolaşmakla geçirdim; ömrümde böylesine bir yer görmedim. Ama, hanımım, gökyüzünde ay ve güneşin tek olduğu gibi, senin de yeryüzünde eşi bulunmaz, aynı şekilde bu bahçenin de kendi türünde tek olmasına karşın, burada yine de üç kıyas kabul etmez şeyin noksan olduğunu görüyorum!" demiş. Gül Gülüşlü Perizat da bahçesinde üç eşi bulunmaz şeyin eksik olduğunu öğrenmekle son derece şaşırmış ve yaşlı kadına "Lütfen, iyi yürekli

ana, bana çabucak söyle ki ben de bilmediğim bu eşsiz şeylerin ne olduğunu öğreneyim!" demiş. Yaşlı kadın da "Hanımım, merhametli bir yürekle tanımadığın bir yaşlı kadına gösterdiğin konukseverliğin karşılığı olarak ben de sana bu üç şeyin ne olduğunu söyleyeceğim!" diye yanıt vermiş. Sonra bir an susarak sözünü sürdürmüş:

"Bu üç eşsiz şeyden ilki, hanımım, burada olsa bütün kulların

gelip ona bakmak isteyeceği; onu görünce de, hep bir ağızdan şarkı söyleyeceği bir yaratıktır. Çünkü hanımım, bülbüller ve ispinozlar, kırlangıçlar ve çalı bülbülleri, saka kuşları ve kumrular ve de sonsuz kuş türleri, onun güzelliğinin üstünlüğünü tanırlar. Bu da hanımım, Bülbül ül–Hazar denen Konuşan Kuş'tur!

Bu eşsiz şeylerden ikincisi, hanımım, bu bahçede bulunsa, bu bahçenin ağaçlarına şarkı söyleten meltem, onu dinlemek üzere dururdu; ve bu malikânenin utlar, arplar ve tamburları tellerinin kırıldığına tanıklık ederlerdi. Çünkü bu bahçenin ağaçlarına şarkı söyleten meltem, utlar, arplar ve tamburlar hanımım, onun güzelliğinin üstünlüğünü tanırlardı. Bu da Şarkı Söyleyen Ağaç'tır! Çünkü ne ağaçların dallarındaki meltem, ne utlar, ne arplar ne de tamburlar Şarkı Söyleyen Ağaç'ın yaprakları olan görünmez binlerce ağzının uyumlu musikisine benzer bir uyum sağlayabilirler.

Bu bulunmaz şeylerin üçüncüsü, hanımım, bu bahçede bulunsaydı, bu bahçenin tüm akarsuları, mırıltılı akışını kesip ona bakardı. Çünkü, karalardaki olsun, denizlerdeki olsun; kaynaklardaki olsun, ırmaklardaki olsun; kentlerdeki olsun, bahçelerdeki olsun, bütün sular, onun güzelliğinin üstünlüğünü tanırlardı. Bu, Altın Renkli Su'dur! Çünkü, hanımım, bu suyun sadece bir damlası boş bir havuza aksa, kabarır ve altın demetler halinde yükselir; havuzu hiç taşırmadan fışkırıp düşmeyi kesmez. İşte baştan aşağı altın ve sarı yakut kadar saydam olan bu su, Konuşan Kuş Bülbül ül–Hazar'ın susuzluğunu giderir; sarı yakutun tazeliği kadar taze oluşuyla yaprakları Şarkı Söyleyen Ağaç'ın görünmeyen binlerce ağzına su sağlar...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Yetmiş Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

"... Yaprakları şarkı söyleyen ağacın görünmeyen binlerce ağzına su sağlar!"

Ve böylece konuştuktan sonra yaşlı kadın "Hanımım, sultanım, bütün bu harika şeyler senin bahçende olsaydı, güzelliğin bunlarla büyülenirdi, ey şahane ağaçların sahibi!" diye eklemiş.

Gül Gülüşlü Perizat, yaşlı kadının bu sözlerini işitince "Ey yüzü kutsanmış kadın, annem; bütün bunlar ne harika şeyler! Ama bu eşsiz şeylerin nerede bulunacağını bana söyler misin, sen!" demiş. Yaşlı kadın da gitmek üzere ayağa kalkarak "Hanımım, gözlerine layık bu üç harika şey Hint sınırlarında bir yerlerde bulunmaktadır. Oraya giden yol, senin şu oturduğun sarayın hemen ardından geçer. Eğer onları senin için aramak üzere birini göndereceksen, kendisine, bu yolu yirmi gün izlemesini ve yirminci gün, rastladığı ilk yolcuya Konuşan Kuş, Şarkı Söyleyen Ağaç ve Altın Renkli Su'yun nerede bulunduğunu sorması yetecektir. Ve bu yolcu ona bu konuda bilgi vermekte kusur etmeyecektir, vesselam! Ey iyiliksever, ey kutsanmış kişi!" diye haykırmış. Ve bunları söyledikten sonra, yaşlı kadın, örtüsünü bedenine sarıp hayırlı dualar mırıldanarak oradan ayrılmış.

Daha o gözden henüz kaybolmuşken, Perizat, böylesi şeylerin tanımlanmasının daldırdığı rüyadan sıyrılınca, ona seslenmek ya da ardından koşarak o mahallin tam olarak nerede bulunduğunu ve oraya ulaşmak için hangi yolları tutmak gerektiğini ayrıntılarıyla sormak istemiş. Ama, bunun için artık çok geç kaldığının farkına vararak işittiği bazı tanımlamaları sözcüğü sözcüğüne bellemeye koyulmuş. Böylece bunları unutmamaya gayret etmiş. Ve de ruhunda bu harikalara sahip olmak ya da sadece görmek için dayanılmaz bir arzunun çoğalmaya başladığını duyumsamış. O zaman bahçesinde-

ki yollarda ve kendisi için onca değerli olan tamdık köşelerde dolaşmaya başlamış; ama artık bu yerler ona güzellikten yoksun ve can sıkıcı görünmüş; o geçerken ötüşen kuşların sesini rahatsız edici bulmuş. Ve Gül Gülüşlü Perizat baştan aşağı hüzne kapılmış ve bahçe yollarında ağlayıp durmuş. Böylece yaşlar dökerek yürürken, gözlerinden akan damlalar inci halinde donarak ardından toprağa dökülmüş.

İşler bu durumda iken kardeşleri Ferit ile Firuz avdan geri dönmüşler; kızkardeşleri Perizat'ı evden dönüşlerinde her zaman kendilerini beklediği yaseminli kameriyede bulamayınca, onun bu ihmalinden dolayı üzülüp onu aramaya başlamışlar. Bahçe yolunun kumları üzerinde Perizat'ın donan gözyaşlarını görüp kendi kendilerine "Oh, kızkardeşimiz ne kadar kederli! Onu böyle ağlatacak aca-

ba nasıl bir derdi var?" demişler. Ve bahçe yolundaki incileri takip ederek onu ormanın dip taraflarında ağlarken bulmuşlar. Ona doğru koşup sevgili ruhunu yatıştırmak için kardeşlerini kucaklamış, onu okşayıp sevmişler. Ve ona "Ey Perizat, kardeşimiz, senin yanaklarının gülleri ve neşenin altını nerede? Ey Perizat, cevap ver bize!" demişler. Perizat da onlara gülmüş; çünkü onları çok seviyormuş; ansızın dudaklarında küçük kırmızı bir gül goncası açılmış; onlara "Kardeşlerim!" demiş. Ama utancından onlara daha fazla bir şey söyleyememiş. Kardeşleri de yeniden "Ey Gül Gülüşlü Perizat, kardeşimiz, hangi bilinmeyen heyecanlar senin ruhunu böyle tedirgin ediyor? Anlat bize dertlerini, bizim sevgimizden kuşkun yoksa eğer!" demişler.

Ve Perizat, sonunda, konuşmaya karar vererek onlara "Kardeşlerim, artık bahçemi sevmiyorum ben!" demiş. Ve gözyaşlarına boğulmuş ve gözlerinden inciler akmış. Ve onlar tedirgin ve duydukları bunca ağır haberden hüzünlü susarken, onlara "Oh! Artık bahçemi sevmiyorum. Orada Konuşan Kuş, Şarkı Söyleyen Ağaç ve Altın Renkli Su yok!" demiş. Ve Perizat, ansızın kendisini arzusunun yoğunluğuna kaptırarak bir solukta kardeşlerine, iyi yürekli yaşlı kadının ziyaretini ve, son kertede heyecanlı bir edayla, Konuşan Kuş'un, Şarkı Söyleyen Ağaç'ın ve Altın Renkli Su'yun yüce niteliklerinin ne olduğunu anlatmış.

Kardeşleri de onu dinleyerek şaşırmanın sınırına ulaşmışlar ve ona "Ey sevgili kardeşimiz, ruhun sükûnet bulsun ve gözlerini kurut. Çünkü bu şeyler senin uğruna gidip fethedeceğimiz Kaf Dağı'nın ulaşılmaz doruğunda bulunmaktadır. Ama, araştırmalarımızı kolaylaştırmak için, sadece, onu gidip Kaf Dağı'mn neresinde bulacağımızı bize söyler misin?" demişler. Perizat da, ilk arzusunu böylece anlatmış olmaktan yüzü kızararak bu şeylerin bulunabileceği yer hakkında bildiklerini onlara açıklamış. Sonra da "Benim bu konuda bildiklerim hepsi bu kadar, başka da bir şey bilmiyorum!" demiş. İki kardeşi birden "Kardeşimiz, gidip onu arayacağız!" diye

haykırmışlar. Ama, kız şaşkın bir şekilde, "Oh, hayır! Oh, hayır! Gitmeyin sakın!" diye haykırmış. Büyük ağabeyi Ferit "Senin arzun başımız üzerinedir, gözümüz üzerinedir ey Perizat! Ama onu yerine getirmek büyük ağabey olarak bana düşer. Atım hâlâ koşumludur ve güçten düşmeksizin beni Hint sınırlarına kadar götürür; orada, bu üç harika şeyin bulunduğu yere gidip Tanrı isterse, onları sana getiririm!" demiş. Sonra kardeşi Firuz'a dönerek, ona "Sen kardeşim, benim yokluğumda kızkardeşimizi gözetmek üzere burada kal. Çünkü onu kendi başına, yapayalnız evde bırakmamız doğru olmaz!" demiş. O anda hemen atına doğru yönelmiş, sırtına atlayıp eğilerek kardeşi Firuz'u ve kızkardeşi Perizat'ı öpmüş; kız da ona gözyaşları içinde "Ey ağabeyimiz, lütfen bu tehlike dolu yolculuktan vazgeç ve atından aşağı in! Senin yokluğundan acı duymaktansa, Konuşan Kuş'u, Şarkı Söyleyen Ağaç'ı ve Altın Renkli Su'yu elde etmekten, hatta görmekten bile vazgeçmeyi yeğlerim!" demiş. Ama Ferit de onu yeniden öperek "Benim küçük kızkardeşim, korkularını bir yana bırak; çünkü benim yokluğum pek uzun sürmeyecek ve Tanrı'nın yardımıyla bu yolculuk sırasında hiçbir kaza ve hiçbir can sıkıcı olay olmayacaktır. Ve zaten, yokluğumda seni tedirginlikten kurtarmak üzere işte sana bir bıçak veriyorum!" demiş. Ve kemerinden, sapına, daha küçük bir kız iken Perizat'ın döktüğü ilk gözyaşlarından oluşmuş inciler kakılmış bir bıçak çıkararak "Bu bıçak, ey Perizat, sana benim durumum üstüne bilgi verecektir. Zaman zaman onu kılıfından çıkar ve ağzını incele! Şu andaki gibi temiz ve parlak görürsen, bunun, benim hayatta olduğumun ve sağlıklı bulunduğumun işareti olduğunu bil; ama onu donuk ve paslanmış görürsen, bil ki başıma büyük bir kaza gelmiştir ya da tutsak düşmüşümdür; eğer onu kan damlatırken görürsen, kesinlikle artık yaşamadığımı anlarsın! Bu durumda sen ve kardeşim, benim için Yüce Tanrı'dan günahlarının bağışlanmasını dilersiniz!" diyerek ona vermiş. Ve artık başka bir şey işitmek istemeden, atını Hindistan'a doğru dört nala sürerek oradan ayrılmış.

Tüm varlık olarak, sadece yeşil otların ve Tanrı'nın bulunduğu bir ıssız yörede yirmi gün yirmi gece boyunca yolculuk etmiş. Yolculuğunun yirminci gününde bir dağın eteğindeki çayırlığa ulaşmış. Bu çayırlıkta bir ağaç varmış. Bu ağacın altında çok yaşlı bir şeyh oturmakta imiş. Bu çok yaşlı şeyhin yüzü, uzun saçlarıyla, kaşlarıyla ve çok uzun ve yeni tarazlanmış yün gibi beyaz bir sakalın kıllarıyla tümüyle kapanmış bulunuyormuş. Kolları ve bacakları, son kertede zayıfmış. Elleri ve ayakları da şaşılası uzunluktaki tırnaklarla sonuçlanıyormuş. Âdet olduğu üzere ve Yüce Tanrı'nın Vahdet'ini kanıtlamak için işaret parmağını belirterek sağ elini alnı hizasında tutarken, sol eliyle de tespih çekiyormuş. Hiç kuşkusuz, bu kişi, kim bilir ne zamandan beri dünyadan elini eteğini çekmiş yaşlı bir çilekeş imiş.

Bu kişi, yirmi günlük yolculuğu sırasında kesinlikle rastladığı ilk adam olduğundan, Şehzade Ferit atından aşağı inmiş; onu dizgininden tutarak şeyhe doğru ilerlemiş ve kendisine "Selam üzerine olsun ey kutsal kişi!" demiş. Yaşlı adam da onun selamını, bıyıklarının ve sakallarının yoğun kitlesi içinde boğulmuş bir sesle iade etmiş; öyle ki Şehzade Ferit, onun ağzından sadece anlaşılmaz bazı sözcükler duyabilmiş.

O zaman, sırf uzaktaki ülkesinden aramak üzere geldiği şeyler konusunda aydınlanmak için duraksamış olan Şehzade Ferit, kendi kendine "Bunun ağzından çıkan sözleri anlaşılır kılmak gerek!" diyerek, heybesinden bir makas çıkarmış ve şeyhe "Ey saygın amca, hiç durmadan kutsal düşüncelere dalmış bulunduğundan, kendinle meşgul olmaya vakit bulamadığın için, izin ver de seninle biraz ilgileneyim!" demiş. Ve yaşlı şeyh, ne reddetmiş ne de kabul etmiş olduğundan, Ferit, sakalı da, bıyıkları da, kaşları, saçları ve tırnakları da kesip budamaya başlamış; öyle ki sonunda adam en azından yirmi yıl daha gençleşmiş. Ve yaşlı adama bu hizmeti sağladıktan sonra, tıpkı berberlerin traştan sonra müşterilerine söylemeyi âdet ettikleri şekilde "Sağlık ve afiyet olsun!" demiş.

Yaşlı şeyh bedenine gelen ferahlıktan hoşnut olarak, büyük bir memnunluk göstermiş ve yolcuya gülümsemiş. Sonra ona, bir çocuğunkinden de seçik hale gelmiş bir sesle "Oğlum, benim gibi yaşlı bir kişiye yaptıklarından ötürü Allah senden razı olsun! Ben de, ey iyi yürekli yolcu, nasihatlarım ve tecrübemle sana yardım etmeye hazırım!" demiş. Ferit de ona "Çok uzaklardan Konuşan Kuş'u, Şarkı Söyleyen Ağaç'ı ve Altın Renkli Su'yu aramaya geldim. Bana bunları nerede bulacağımı ya da bu konuda bir şeyler bilip bilmediğini söyleyebilir misin?" diye çabucak yanıt vermiş.

Genç yolcunun bu sözlerini işitince şeyh, o denli heyecanlanmış ki, tespih çekmeyi durdurmuş ve yanıt vermemiş. Ferit de ona "İyi yürekli amca, neden konuşmuyorsun? Sana sorduğum hususu bilip bilmediğini bana çabuk söyle ki atımın teri üstünde kurumadan önce yola çıkayım!" demiş. Sonunda şeyh ona "Kuşkusuz ki, oğlum bu üç şeyin nerede bulunduğunu biliyorum. Ama senin bana gördüğün

hizmet gözümde o kadar değerlidir ki karşılığında, seni böyle bir girişimin korkunç tehlikelerine maruz kılacak şekilde tariflerde bulunmayı içime sindiremiyorum!" demiş. Sonra da "Ah! Oğlum, sen iyisi mi atına bin de ülkene geri dön! Bilsen senden önce ne kadar çok genç buradan geçip gitti! Ama ben hiçbirinin geri geldiğini görmedim!" diye eklemiş. Ferit de cesaret dolu bir yürekle "Benim iyi yürekli amcam, sen bana sadece izleyeceğim yolu göster, gerisiyle kafanı yorma! Çünkü Allah beni, sahibini koruyacak güçte kollarla donatmıştır!" demiş. Şeyh de, ağır ağır "Ama gövdeni görünmeyene karşı, özellikle de bu görünmeyen binlerce ve binlerce kişi olursa, nasıl savunursun?" diye sormuş. Ferit başını silkeleyip "Yüce Tanrı'dan başka güç ve kudret yoktur, ey saygın şeyh! Bahtım boynuma asılıdır, ondan kaçacak olsam, beni izler, bulur! Mademki yolu ve yeri biliyorsun, bana anlat ki, ne yapacağımı bileyim! Böylece beni sonsuza dek minnettar kılarsın!" diye yanıt vermiş.

Ağacın Yaşlı Kişisi genç yolcuyu girişiminden vazgeçiremeyeceğini anlayınca, elini, beline bağlı bulunan bir torbaya sokmuş ve oradan kızıl granitten bir top çıkarmış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Yetmiş Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ağacın Yaşlı Kişisi, genç yolcuyu girişiminden vazgeçiremeyeceğini anlayınca, elini, beline bağlı bulunan bir torbaya sokup oradan kızıl granitten bir top çıkarmış ve topu yolcuya uzatıp ona "Bu, seni gitmen gereken yere yöneltecektir. Sen atına bin ve bunu önüne at! O yuvarlanacak, sen de onu durduğu yere kadar izleyeceksin! O

zaman atından in ve atının dizginine bu taşı bağla, orada aynı yerde senin dönüşünü bekleyerek kalacaktır. Sen buradan zirvesini gördüğün şu dağa tırmanacaksın. Adım attığın her yanda, iri kara taşlar göreceksin ve yörende, ne şelale sesi ne de uçurumlardaki rüzgârın uğultusuna benzeyen garip sesler duyacaksın; işte bu, Görünmeyenlerin sesleridir. Sana insanın kanını donduran sözler haykıracaklardır. Ama sen onlara kulak asma. Çünkü, onlar bazen yakından, bazen de uzaktan sana seslendikleri sırada korkar da ardına bakarsan, o anda, dağdaki kara taşlara benzeyen kara bir taşa dönüşürsün! Ama eğer bu çığrışmalara karşı koyarsan, zirveye ulaşır ve orada bir kafes bulursun, bu kafeste Konuşan Kuş vardır. Ona 'Selam üzerine olsun, ey Bülbül ül-Hazar! Şarkı Söyleyen Ağaç nerede? Altın Renkli Su nerede?' dersin! Konuşan Kuş da sana cevap verir, vesselam!" demiş. Ve yaşlı şeyh, böyle konuştuktan sonra, derinden derine içini çekmiş. Başka da bir şey söylememiş.

O zaman Ferit çabucak ata atlamış ve tüm gücüyle topu önüne fırlatmış. Ve kızıl granitten top da yuvarlanmış, yuvarlanmış, yuvarlanmış. Koşu atları içinde bir şimşek olan Ferit'in atı da, atladığı çalılıklar, sıçradığı çukurlar ve aştığı engeller boyunca onu izlemiş. Top da, hiç eksilmeyen bir hızla, dağın ilk taşlarına çarpıncaya kadar böylece yuvarlanmayı sürdürmüş. O zaman durmuş.

Şehzade Ferit de attan inmiş ve dizgini granit taşa sarmış. At da dört ayağı üzerinde hareketsiz kalmış; sanki toprağa çivilenmiş gibi artık sallanmamış. Şehzade Ferit hemen dağa tırmanmaya başlamış. İlkin hiçbir şey işitmemiş. Ama tırmanmayı sürdürdükçe, toprağın kara bazalta dönüştüğünü ve taşlaşmış insan şekillerinin belirmeye başladığını görmüş. Bunların, bu vahşi yerlere kendisinden önce gelen genç soyluların bedenleri olduğunu bilmiyormuş. Ansızın, kayalar arasından, ömründe hiç işitmediği bir haykırış kopmuş ve bunu hemen sağdan soldan yükselen, hiç de insan sesine benzemeyen haykırışlar izlemiş. Bunlar, ne ıssız yerlerde esen vahşi rüzgârların uğultusu, ne şelale sularının çağıltısı ne de uçurumlar-

da boğulan çağlayanların gürültüsüymüş; çünkü bunlar, Görünmeyenlerin sesiymiş. Kimileri "Sen ne istiyorsun? Sen ne istiyorsun?" diyormuş; kimileri ise "Durdurun onu! Öldürün onu!". Başkaları da "Kovun onu! Fırlatın onu!" derken, kimileri de "Ho! Ho! Nonoş! Nonoş! Ho, ho! Gel! Gel!" diye alay ediyormuş.

Ama Şehzade Ferit bu seslere kapılıp geri dönmeksizin, sebat ve kararlılıkla dağa çıkmayı sürdürüyormuş. Sesler birdenbire öylesine çoğalmış ve öyle dehşet salmaya başlamış ki ve de bazen yüzünü çarparcasına yakınından geçmiş ve bazen sağında, bazen solunda, bazen de arkasında ve önünde duyduğu gürültüsü öyle korkutucu olmuş ki, Şehzade Ferit, kendine karşın, Ağacın Yaşlı Kişisi'nin söylediklerini unutarak titremekten kendini alamamış; ve seslerden birinin hepsinden baskın olarak duyulduğu bir sırada başını çevirmiş. Hemen o anda, binlerce sesin haykırdığı çığlığı büyük bir sessizlik izlemiş. Ve Şehzade Ferit bir kara bazalt taşa dönüşmüş. Ve aynı şey dağın eteğinde eyleşen atının da başına gelmiş: O da şekilsiz bir taş parçasına dönüşmüş. Ve kızıl granitten top yuvarlanarak Ağacın Yaşlı Kişisi'nin yanına doğru yol almış.

Tam o gün, Perizat Sultan, âdet edindiği gibi her zaman kemerinde taşıdığı bıçağı kınından çıkarmış. Bir gün önce tertemiz ve parlak olan bıçağın, şimdi tüm olarak donuk ve küflü olduğunu görmüş. Ve onun haykırışına koşan Şehzade Firuz'un kollarına sığınarak ona "Ah! Kardeşim, neredesin sen? Neden senin gitmene izin verdim sanki? O yaban ülkelerde ne oldun sen? Ne kadar bahtsızım ben! Ey suçlu Perizat, artık seni sevmiyorum!" diye haykırmış. Hıçkırıklar onu boğmuş ve yüreği kabarmış. Şehzade Firuz da, kızkardeşinden daha az üzgün olmamakla birlikte, onu teselli etmeye koyulmuş; sonra da "Ey Perizat, olan olmuştur. Çünkü yazılan başa gelir. Ama şimdi gidip kardeşimizi bulmak, aynı zamanda onun şu anda içine düştüğü esirliğe neden olan üç şeyi de gidip aramak bana düşüyor!" demiş. Perizat da haykırarak "Hayır, hayır! Eğer gidişin benim doyumsuz ruhumun dilediğini aramak içinse, lütfen gitme!

Kardeşim, başına bir kaza gelirse, ölürüm ben!" diye yalvarmış. Ama yalvarışları ve gözyaşları Şehzade Firuz'un kararlılığını sarsmamış. Ve Firuz, kızkardeşine veda ettikten sonra atına atlayarak Perizat'a, onun çocukken döktüğü ikinci gözyaşlarının incilerinden oluşmuş bir tespih uzatmış ve ona "Ey kardeşim, eğer bu tespih taneleri birbiri ardından sanki zamkla yapışmışlar gibi parmakların arasından geçmeyi durdururlarsa; bu, benim ağabeyimle aynı talihi paylaştığımın işaretidir!" demiş. Perizat da, onu öperek çok üzgün bir sesle "Ey sevgili kardeşim, inşallah hiçbir şey olmayacaktır! Ve de ağabeyimizle birlikte eve dönersin!" demiş. Böylece, Şehzade Firuz da onu Hindistan'a götürecek yolu tutmuş.

Ve yolculuğunun yirminci gününde, Şehzade Ferit'in bulduğu yerde, sağ elinin işaret parmağını alnının yüksekliğinde tutan Ağaç'ın Yaşlı Kişisi'ni o da bulmuş. Ve selamlaşmalardan sonra, yaşlı kişi, sorulunca şehzadeye kardeşinin bahtına dair bilgi vermiş; ve onu da girişiminden vazgeçirmek için olanca gayretini harcamış. Ama onun ısrar etmekte olduğunu görünce kızıl granitten topu kendisine vermiş. Ve top onu, uğursuz dağın eşiğine getirmiş.

Şehzade Firuz da, dağa kararlı bir şekilde tırmanmaya koyulmuş. Yukarı çıktıkça sesler duyulmaya ve gittikçe artmaya başlamış. Ama, Şehzade bunlara kulak asmıyor; küfürlere, tehditlere de karşılık vermiyormuş. Ve çabucak çıkış mesafesinin ortasına ulaşmışken, birdenbire ardından bir sesin "Kardeşim! Kardeşim! Önümden kaçıp gitme!" diye haykırdığını işitmiş. Firuz da tedbiri elden bırakıp bu sese doğru dönmüş ve o anda kara bir bazalt taşa dönüşmüş.

Ve sarayında, Perizat, gece gündüz elinden düşürmediği ve durmaksızın çekmekte olduğu tespihin sanki taneleri birbirine yapışmış gibi parmaklarında dönmez olduğunu fark etmiş. Ve "Benim heveslerime kendilerini feda eden zavallı kardeşlerim, ben de size katılacağım!" diye haykırmış. Ve tüm derdini içine gömerek boşuna sızlanmalarla vakit yitirmeksizin, süvari kılığına bürünmüş; silah-

lanmış, teçhizat takınmış ve atının üzerinde kardeşlerinin tuttuğu aynı yolu tutmuş.

Ve yirminci gün, yolun kenarında, ağacın altında oturmakta olan yaşlı şeyhi görmüş; onu saygıyla selamlamış ve kendisine "Ey kutsal ihtiyar, babam! Birbirinden yirmi gün arayla, buradan Konuşan Kuş, Şarkı Söyleyen Ağaç ve Altın Renkli Su'yu arayan genç ve yakışıklı iki soylu kişinin geçtiğini gördün mü?" diye sormuş. Yaşlı kişi de "Ey Gül Gülüşlü Perizat Sultan, onları gördüm ve kendilerini aydınlattım. Fakat ne yazık ki, kendilerinden önceki birçok soylu

genç gibi onlar da Görünmeyenler tarafından girişimlerinden alıkonuldular!" diye yanıt vermiş. Perizat da, yaşlı kişinin kendisine adıyla seslendiğini işiterek şaşırmanın sınırına ulaşmış; yaşlı kişi de ona "Ey göz kamaştıran sultanım, onları bulmak için buraya gelip bunca şehzade ve soylunun uğrunda can verdiği üç eşsiz şeyden sana söz edenler seni yanıltmamışlar. Ama, sana, bu denli garip bir serüvene girişeceklerin uğrayacağı tehlikeleri de söylememişler!" demiş. Kardeşlerini ve üç harika şeyi aramaya çıkarsa, başına gelecekleri Perizat'a anlatmış. Perizat da ona "Ey kutsal kişi, seven bir kızkardeşin yalvarmalarını işit ve onları uğradıkları büyüden kurtarmanın yollarını bana göster!" demiş. Yaşlı şeyh de "Ey Perizat, şahın kızı, seni onların izine ulaştıracak granit top işte burada. Ama üç harika eşyayı edinmedikçe onları kurtaramazsın. Madem ki canını sadece kardeşlerinin sevgisi uğruna tehlikeye atıyor ve imkânsızı elde etme arzusuyla hareket etmiyorsun, imkânsız senin esirin olacaktır. Bil ki, âdemoğullarından hiçbiri Görünmezlerin çağrısına karşı koyamamıştır. Bundan dolayı, Görünmezi yenmek için, ona karşı hile yapmak gerek; o zaman güçleri aşılır!" diye yanıtlamış.

Ve böylece konuşarak, Ağacın Yaşlı Kişisi, kızıl granit topu Perizat'a vermiş; sonra da kemerinden bir tutam yün çıkarmış ve ona "Bu yeğni yün tutamıyla tüm Görünmezleri yenersin!" demiş. Ve "Bana doğru o güzelim başım eğ, ey Perizat!" demiş. O da bir yanıyla altın, bir yamyla gümüş olan başım yaşlı kişiye doğru eğmiş. Yaşlı kişi de "Bu yeğni yün tutamıyla havada yer tutanların gücünü ve Görünmezlerin tuzaklarını aşarsın!" demiş. Ve yumağı ikiye ayırarak her birini Perizat'ın birer kulağına tıkamış ve eliyle yola çıkması için işaret vermiş. Perizat da, yaşlı adamın yanından ayrılmış ve topu dağ doğrultusunda fırlatmış.

Kız ilk kayalara rastlayınca ve yere ayak basıp yücelere doğru tırmanmaya başlayınca ayaklarının altından, kara bazalt kayalar arasından, korkunç bir gürültüyle sesler yükselmiş. Ama o ancak belirsiz bir uğultu işitiyor, hiçbir sözü anlamıyor ve hiçbir çağrının

farkına varmıyormuş; dolayısıyla da hiçbir korku duymamış. Narin yapılı olmasına ve ayakları ancak bahçesinin ince kumların çiğnemeye alışık bulunmasına rağmen, durmaksızın zirveye tırmanmış ve eli ayağı kesilmeden dağın zirvesine ulaşmış. Bu zirvenin düzlüğü ortasında, altın bir kaide üzerinde bir altın kafesin önünde belirdiğini görmüş: kafesin içinde de Konuşan Kuş varmış. Perizat ilerlemiş ve elini kafesin üzerine koymuş ve "Kuş! Kuş! Seni tuttum! Seni tuttum! Benden kaçamazsın!" diye haykırmış. Aynı anda, kendisini Görünmezlerin çağrılarına ve tehditlerine karşı sağır kılan, ama artık gereksiz olan pamuk tutamlarını kulağından çıkarıp atmış. Çünkü artık Görünmezlerin tüm sesleri dinmiş bulunuyormuş ve dağ büyük bir sessizlik içinde âdeta uyuklamakta imiş. Ve bu büyük sessizliğin bağrında, saydam çınlamalarla Konuşan Kuş'un sesi yükselmekteymiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Yetmiş Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ve bu büyük sessizliğin bağrında, saydam çınlamalarla Konuşan Kuş'un sesi yükselmekteymiş. Ve uyum içinde kendi kuş dilinde şu şarkıyı söylüyormuş:

Nasıl, nasıl,
Ey Perizat, Perizat,
Gül Gülüşlü Perizat,
Ah! Ah! - Ah, ah!
Nasıl hevesini
Taşıyabilirim,

Ey gece! Ey gözler![1]
Hevesini taşırım
Senden kaçmanın?
Ah, ah! – Ey gece!
Ah, ah! Gözler!
Biliyorum, biliyorum,
Senden de ileri,
Senden de ileri,
Kim olduğunu senin,
Senin kim olduğunu!
Perizat, Perizat!
Ah, ah! – Ah, ah!
Gözler! Ey gece! Gözler!
Senden daha iyi, biliyorum
Kim olduğunu senin,
Senin kim olduğunu,
Perizat, Perizat!
Gözler! Gözler! Gözler!
Perizat, Perizat!
Senin esirinim ben,
Hem de sadık esirin,
Perizat, Perizat!

İşte böyle şakımış, ey utlar, Konuşan Kuş! Perizat, hayranlığın sınırında hayran olmuş; bununla dertlerini, yorgunluklarını unutmuş; ve esiri olduğunu açıklayan kuşun ve bu sözüne takılarak çabucak "Ey Bülbül ül-Hazar, ey hayvanın harikası, sen benim esirimsin, kanıtla bunu, kanıtla bunu!" demiş. Bülbül de, yanıt olarak şöyle şakımış:

1 Burada da görüldüğü gibi Arapça şarkı ve şiirlerde bir *leitmotif* olarak "Leyl" (gece) ve "Ayn" (göz) sözcükleri tekrarlanır durur (Ç.)

Perizat, Perizat,
Emret, emret!
Emret, Perizat!
Çünkü seni duymak,
Çünkü seni duymak,
Benim için itaat etmektir!

O zaman Perizat, ona, isteyecek birçok şeyi olduğunu söylemiş; ama ilkin kendisine Şarkı Söyleyen Ağaç'ı nerede bulacağını göster-

mesini istemiş. Bülbül de, şarkısıyla, dağın öteki yamacına yönelmesini söylemiş ona. Ve Perizat, tırmandığı yamn öteki tarafında bulunan dağ yanıacına yönelmiş ve orada, bu yamacın ortasında, bir ağaç görmüş. Bu ağaç öyle büyükmüş ki, gölgesinde bir ordu barınabilirmiş. İçinden şaşırıp kalmış ve böylesi bir ağacı kökünden söküp nasıl taşıyacağını bilememiş. Bülbül de onun bu şaşkınlığını görerek, şakıyarak ona, yaşlı ağacı kökünden sökmeye hiç de gerek bulunmadığım; sadece küçük bir dalını koparmanın, sonra da bunu istediği yere dikmesinin yeterli olacağını; bu durumda hemen kök salacağını ve gördüğü kadar güzel bir ağaç haline geleceğini anlatmış. Perizat ağaca doğru yönelmiş ve içini saran şarkısını işitmiş. Ve hemen Şarkı Söyleyen Ağaç'ın önünde bulunduğunu anlamış! Çünkü ne İran'ın bahçelerindeki meltem, ne Hint utları, ne Suriye'nin arpları, ne Mısır'ın tamburları, bu musikisever ağacın dallarında bulunan binlerce görünmez ağacın konseriyle kıyaslanacak uyumu sağlarmış.

O zaman Perizat, bu musikinin onu daldırdığı hayranlıktan kendini kurtararak Şarkı Söyleyen Ağaç'ın bir dalını koparmış ve Bülbül'ün yanına dönmüş ve ondan Altın Renkli Su'yun nerede bulunduğunu kendisine bildirmesini rica etmiş. Konuşan Kuş, ona, batıya doğru dönmesini ve orada göreceği mavi kayanın ardına bakmasını söylemiş. Perizat da, batıya doğru yönelerek narin firuze bir kayanın ardında sanki erimiş altın gibi akan ince bir derenin belirdiğini görmüş. Ve bu dereciğin sırf altın suyu, firuz kayaların yansımasıyla sarı yakuttan oluşmuş bir sıvı gibi saydam ve taze görünümüyle daha da hayranlık uyandırıyormuş.

Ve kayaların üstünde, bir billur testi varmış. Perizat bunu alıp içini o harika suyla doldurmuş. Sonra da bu testi omzunda ve Şarkı Söyleyen Ağacın dalı elinde olduğu halde bülbülün yanına dönmüş.

Ve işte böylece Gül Gülüşlü Perizat, üç eşsiz eşyaya sahip olmuş. Ve Bülbül'e "Ey güzeller güzeli kuş, senden hâlâ yerine getirilmesini istediğim bir dileğim var. Zaten, o denli uzaklardan bu dile-

ğin yerine getirilmesini görmek için geldim!" demiş. Ve kuş onu konuşmaya davet ettiğinde, titrek bir sesle "Kardeşlerim! Ey Bülbül, kardeşlerim!" demiş.

Bülbül bu sözleri işitince, çok sıkıntılı görünmüş. Çünkü Görülmezle ve onların büyüleriyle çatışmanın kendi gücünü aşacağını biliyormuş. Ve her zaman için onlara itaat etmeyi sürdürüp duruyormuş. Ama hemen kendi kendine, talih şimdi sultandan yana olduğuna göre, bundan böyle korkmaksızın, eski efendilerini boşlayıp ona çalışabileceğini düşünmüş. Ve yanıt olarak şunları şakımış:

Billur testinin suyundan
Damlalar, damlalar, damlalarla,
Ey Perizat, ey Perizat!
Sula ey gül, ey gül
Dağların taşlarını.
Damlalar, damlalar, damlalarla
Ey Perizat, ey Perizat!

Perizat da bir yandan billur testiyi eline almış, öbürüyle de Bülbülün altın kafesini ve Şarkı Söyleyen Ağaç'ın dalını tutarak yeniden dağ yolundan aşağı inmeye başlamış. Ve kara bazalttan bir taş gördüğü her kez, üzerlerine Altın Renkli Su'dan damlalar serpmiş. Ve taşlar da canlanarak insana dönüşmüş. Perizat da, her birini gözden geçirerek kardeşlerini bulmuş.

Ferit ve Firuz da, böylece kurtulunca koşup kızkardeşlerini kucaklamışlar. Ve sultanın kayalıklardaki derin uykularından uyandırdığı tüm soylu kişiler, gelip onun elini öpmüş. Ve kendilerini onun köleleri bilmişler. Hepsi birden ovaya doğru inmiş ve Perizat'ın aynı şekilde büyüden kurtardığı atlarına binmiş. Ve Yaşlı Kişi'nin altında oturduğu ağaca doğru yol almışlar.

Ama Yaşlı Kişi, artık çayırda değilmiş; ağaç da ortalıkta görünmüyormuş. Kendisine Perizat'ın soru yönelttiği Bülbül de, birdenbi-

re ciddileşen bir sesle ona "Ey Perizat, neden Yaşlı Kişi'yi yeniden görmek istiyorsun, ey Perizat? O bir insanoğlu kızına kötü seslerden, uygunsuz seslerden ve insanın ruhunu tedirgin eden ve zirveye ulaşmasını engelleyen seslerden kurtulması için yün topağını kullanmayı öğretti. Ve tıpkı çırağına marifetlerini aktardıktan sonra or-

tada görülmek istemeyen bir usta gibi, sana bilgeliğini aktardıktan sonra Ağacın Yaşlı Kişisi de ortadan kayboldu, ey Perizat! Bundan böyle insanoğlunun pek çoğunu tedirgin eden kötülükler asla senin ruhunu üzmeyecektir! Çünkü artık ruhunu dış olayların akışına kaptırmayacaksın! Zaten bu olaylar sadece kendini bunlara kaptı-

ranlar için vardır. Sen artık tüm mutlulukların anası olan sakin yaşamı tanımayı öğrendin!" demiş.

İşte, artık Yaşlı Adam'ın ağacımn görülmediği o yerde, Konuşan Kuş bunları söylemiş. Ve herkes onun dilinin güzelliğine, düşüncelerinin derinliğine şaşıp kalmış.

Perizat'a mevkip oluşturan soylular topluluğu da yolunu sürdürmüş. Ama yolda gittikçe azalmışlar. Çünkü Perizat'ın büyüden kurtardığı soylular, birbiri ardından, gelmiş bulundukları yerlere ulaştıkça, minnettarlıklarını ifade edip elini öptükten sonra ondan ve kardeşlerinden ayrılmaktaymışlar. Yirminci günün akşamında, Perizat Sultan ile Ferit ve Firuz şehzadeler güven içinde evlerine ulaşmışlar.

Atlarından inip yere ayak basar basmaz, Perizat çabucak kafesi, bahçesindeki kameriyeye asmış. Bülbül de hemen sesinin ilk notalarını duyurmuş; ona bakıp kendisini gören tüm kuşlar da hep bir ağızdan onu selamlamışlar. Çünkü bülbüller ve ispinozlar, kırlangıçlar ve çalı bülbülleri, saka kuşları ve kumrular ve bahçede yaşayan sonsuz kuş türleri onun güzelliğinin üstünlüğünü hemen kabul etmişler. Ve yüksek sesle ya da alçak sesle, hanendeler gibi onun tek başına şakımalarına hep bir ağızdan cıvıldayarak eşlik ediyorlarmış. O sesini ustaca titreterek her öttüğünde, hayranlıklarını kuşların dilindeki uyum dolu haykırışlarla açıklıyorlarmış.

Perizat da bir yamyla altın, öbür yanıyla gümüş olan saçlarını seyretmek âdetinde olduğu büyük mermer havuza yaklaşmış ve içine billur testide bulunan sudan bir damla akıtmış. Altın damlası yayılmış ve yükselmiş ve bol bol kıvılcımlı huzmeler saçmış ve güneş balkıyan havaya, bir deniz mağarasının serinliğini getirerek fışkırıp yeniden düşme halini sürdürüp durmuş.

Sonra Perizat, kendi elleriyle Şarkı Söyleyen Ağaç'ın dalım bahçeye dikmiş. Dal da hemen kök salarak birkaç saniye içinde, koparıldığı ağaç kadar güzel bir ağaç haline gelmiş. Ve ondan yayılan şarkı

öylesine güzelmiş ki, ne İran bahçelerindeki meltem, ne Hint utları, ne Suriye arpları ne de Mısır tamburları ondaki göksel uyumu sağlarmış. Musikisever yaprakların binlerce ağzından çıkan şarkıyı dinlemek için ırmaklar çağıltılı akışlarını durdurur, kuşlar bile seslerini kısar ve bahçe yollarında esen serseri imbat, ipek kanatlarını toplarmış.

Sonunda konakta yaşam, mutlu tekdüzeliğiyle yeniden başlamış. Perizat da gezilerine Konuşan Kuş ile uzun uzadıya konuşmalara girişerek, Şarkı Söyleyen Ağaç'ı dinleyerek ve Altın Renkli Su'ya bakarak yeniden koyulmuş. Ferit ile Firuz da kendilerini av partilerine ve at gezintilerine bağlamışlar.

Günün birinde kenara çekilemeyecekleri kadar dar olan ormanın keçi yollarından birinde, avlanmakta olan hükümdara rastlamışlar...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Yetmiş Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

Günün birinde, kenara çekilemeyecekleri kadar dar olan ormanın keçi yollarından birinde, avlanmakta olan hükümdara rastlamışlar. Çabucak attan inerek başlarını toprağa değdirip ona saygı göstermişler. Hükümdar da, sanki maiyetinden birileri gibiymişçesine zengin giysiler giymiş olan kendisinin tanımadığı bu iki atlıyı ormanda görünce çok şaşırmış ve yüzlerini görmek isteyerek ayağa kalkmalarını buyurmuş. İki kardeş ayağa kalkmış ve saygın görünümleriyle uyuşan soyluluk dolu bir edayla sultanın önünde saygı duruşunda bulunmuşlar. Sultan da onların güzellikleriyle çarpılmış

ve konuşmaksızın tepeden tırnağa kadar süzerek bir süre onları hayranlıkla seyretmiş. Sonra onlara kim olduklarını ve nerede oturduklarını sormuş. Çünkü yüreği onlara doğru akmış ve heyecanla dolmuş bulunuyormuş. Onlar da "Ey zamanın şahı, biz senin bahçelerinin eski koruyucusu rahmetli kölenin oğluyuz. Buradan pek uzakta bulunmayan, senin cömertliğine borçlu bulunduğumuz bir konakta oturmaktayız!" diye cevap vermişler. Sultan da sadık hizmetkârının oğullarını tanımakla çok sevinmiş; ama onların maiyetine katılmak üzere o güne kadar sarayda görünmemelerine çok şaşırmış ve çekinmelerinin nedenini onlara sormuş. Onlar da "Ey zamanın şahı, bugüne kadar senin cömert ellerine kendimizi teslim etmekte çekingen davrandıysak bizi bağışla; ama babamızın son vasi-

yetiyle bize emanet ettiği küçük bir kızkardeşimiz var; ona kendisini terk etmeyi düşünemeyecek kadar büyük bir sevgiyle göz kulak oluyoruz" diye yanıtlamışlar. Sultan bu kardeşçe bağlılıktan son kertede duygulanmış ve kendi kendine "Tüm ülkemde bu kadar nitelikli oldukları halde, aynı zamanda hırslardan bunca sıyrılmış gençler bulunduğunu asla düşünmemiştim" diyerek bu rastlantıdan dolayı gittikçe daha fazla memnunluk duymuş. Ve dayanılmaz şekilde onların görünümüyle gözleri daha çok şenlensin diye kendilerini ikametgâhlarında ziyaret etmek fikri aklına gelmiş. Bu fikrini hemen oracıkta iki gence açıklamış; onlar da işitip itaat ettikleri yanıtını vermişler ve hemen onun maiyetine katılmışlar. Şehzade Ferit kızkardeşi Perizat'a sultanın gelişini haber vermek üzere hemen yanlarından ayrılıp önceden eve ulaşmış.

Perizat, konaklarında hiç konuk ağırlamadıkları için sultana, onuruna yaraşır şekilde nasıl davranılacağını bilemediğinden şaşırıp kalmış ve gidip dostu Şarkıcı Kuş Bülbül'e danışmaktan daha iyi bir çare düşünememiş. Ve ona "Ey Bülbül, sultan evimizi görmek üzere bize onur veriyor; biz de onu ağırlayacağız. Bana çabucak onu nasıl ağırlayalım da evimizden memnun ayrılsın, söyler misin?" demiş. Bülbül "Hanımım, aşçıya tabaklar dolusu yemek hazırlatmanın yararı yok. Çünkü bugün sultanın hoşuna gidecek ancak bir tek yemek vardır ve bunu ona yedirmek gerek! İçine inciler doldurulmuş bir tabak hıyar!" diye yamt vermiş. Perizat çok şaşırmış ve Kuş'un dilinin sürçtüğünü düşünerek, ona "Kuş! Kuş! Herhalde içine inci doldurulmuş hıyar demek istemedin! Bu işitilmedik bir yemek pişirme tarzı olurdu! Şah bize gelip yemek yeme onurunu bağışlayacaksa, herhalde yemek yiyecektir; inci yutmayacaktır! Sen hiç kuşkusuz içine pirinç doldurulmuş hıyar demek istemiş olacaksın, ey Bülbül!" diye haykırmış. Ama Konuşan Kuş, sabırsızlıkla "Asla, asla, asla böyle değil! İçine inci, evet inci doldurulmuş dedim. Hiç de pirinç, pirinç, pirinç değil!" diye haykırmış.

Ve mucizeler söyleyen kuşa tüm güvenini bağlamış olan Peri-

zat, çabucak gidip yaşlı aşçı kadına, inci doldurulmuş hıyar yemeği hazırlaması buyruğunu vermiş. Ve konakta inci hiç eksik olmadığından, yemeği hazırlamak için yeterli miktarda inci bulmakta sıkıntı çekilmemiş.

Durum böyleyken, sultan, maiyetinde Firuz olduğu halde, bahçeye girmiş. Eşikte onu beklemekte olan Ferit de, atının dizginini tutmuş ve onun yere inmesine yardım etmiş. Gül Gülüşlü Perizat da ilk kez peçeye bürünerek, çünkü Bülbül ona bunu önermiş imiş, gelip şahın elini öpmüş, Sultan da onun zarafetinden ve ondan yayılan yasemin saflığından çok duygulanmış; ve kendisi ardında hiçbir evlat bırakmaksızın yaşlandığını düşünerek ağlamış. Sonra onu kutsayarak "Ardında evlat bırakan kişi ölmez! Ey bunca güzel çocukların babası olmuş kişi, Tanrı sana sağ yanındaki bahtlı kişiler arasında seçkin bir yer sağlamıştır herhalde!" demiş. Sonra yeniden önünde eğilen Perizat'a bakarak "Ama sen, ey hizmetkârımın kızı, ey koku saçan fidan! Haydi bizi sıcaktan sığınabileceğimiz bahçenin hoş bir yerine götür!" demiş. Ve sultan, önünde titreyerek yürüyen Perizat'ı ardındaki iki kardeşiyle izlerken, bu serinliğe doğru ilerlemiş.

Sultan Hüsrev Şah'a gelince, gözüne ilk çarpan şey, Altın Renkli Su'yun fışkırması olmuş. Ona hayranlıkla bakmak üzere bir an orada kalmış ve "Görülmesi büyük zevk veren ne harika bir su bu böyle!" demiş. Onu daha yakından görmek üzere ilerlerken, ansızın Şarkı Söyleyen Ağaç'ın konserini duymuş. Gökten düşen bu musikiyi kulak kabartarak hayranlıkla uzun uzadıya dinlemiş. Sonra da "Oh! Hiç işitmediğim bir musiki bu!" diye haykırmış. Ve onu daha iyi işitmek üzere sesin geldiğini sandığı yana doğru ilerlerken, ses kesilmiş ve tüm bahçeyi büyük bir sessizlik sarmış. Ve bu sessizliğin bağrından Konuşan Kuş'un, tek bir şarkı halinde patlayan çılgın sesi duyulmuş: "Hoş geldin, Sultan Hüsrev Şah! Hoş geldin! Hoş geldin! Hoş geldin!" diyen. Ve havayı büyüleyen bu sesin son notaları duyulmakla, tüm kuşlar hep bir ağızdan, kendi dillerinde "Hoş geldin! Hoş geldin! Hoş geldin!" diyerek onu yanıtlamışlar.

Sultan Hüsrev Şah, tüm bunlardan hayran kalarak ve bunca kısa bir sürede yaşadığı heyecanla ruhu titreyerek son kertede duygulanmış. Ve "İşte burası mutluluk evi! Oh! Ben kudretimi ve tahtımı burada sizinle yaşamak için feda ederdim, ey bakıcımın çocukları!" diye haykırmış. Sonra, kendisine Şarkı Söyleyen Ağaç ile Konuşan Kuş'tan söz ettiklerinde, tam anlamıyla kavrayamadığı bu harika şeylerin nasıl elde edildikleri hakkında Perizat ile kardeşlerine sorular sormakta acele etmiş. Perizat da ona "Bu harika şeylerin kaynağı, istirahat buyurduktan sonra efendimize anlatacağım uzun bir öyküdür!" demiş.

Ve sultanı, Bülbül'ün kafesinin asılı bulunduğu kameriyede oturmaya çağırmış ve buraya büyük bir sini içinde yenecek şeyler getirilmiş. Sultan da, kameriyenin altındaki onur yerine oturmuş. Kendisine, altın bir tabak içinde incili hıyar sunulmuş. Ve gerçekten hıyar dolmasını çok seven sultan, Perizat'ın bizzat hizmette bulunarak kendisine sunduğu hıyar dolmasını görünce, bu ikramdan çok memnun olmuş. Ama her zaman pirinç ve fıstıkla doldurulan hıyarlar yerine bunların incilerle doldurulmuş bulunduğunu görünce

çok şaşırmış. Perizat ve kardeşlerine "Hayret! Hıyar dolması yapmakta yepyeni bir düzenleme bu! Acaba ne zamandan beri inciler, pirinçlerle fıstıkların yerini almış bulunuyor?" demiş. Perizat tam tabağı bırakıp kaçmak üzere iken Konuşan Kuş, sesini yükselterek sultanı adıyla çağırmış ve "Ey Hüsrev Şah efendimiz!" demiş. Sultan da başını kuşa doğru kaldırmış ve kuşun ciddi bir edayla "Ey Hüsrev Şah efendimiz! Acaba ne zamandan beri bir Acem sultanının çocukları, doğduklarında hayvanlara dönüştürülebiliyor? Şayet öyleyse, ey zamanın şahı, sen böylesine inanılmaz bir şeye inandığına göre bugün önüne getirilen çok daha basit bir şey için şaşırmaya hiç de hakkın yok!" diye sözünü sürdürmüş. Sonra da "Yirmi yıl önce gösterişsiz bir evde söylenen sözleri hatırlasana ey efendim! Bunları unuttunsa, Perizat'ın kölesinin sana bunları hatırlatmasına izin ver!" diye eklemiş.

Ve kuş, bakirelerin konuşmalarındaki tatlılıktaki bir sesle "Kardeşlerim! Ben sultanın karısı olunca, ona kutsanmış oğullar doğuracağım! Çünkü bizim birleşmemizden doğan erkek çocuklar her bakımdan babalarına layık; ve gözlerinizi dinlendirecek kız, gökyüzünün gülümseyişine bedel olacaktır. Saçları bir yandan altın, öteki yandan gümüş; eğer ağlarsa gözyaşları inci; eğer gülerse gülüşleri altın dinar, gülümserse tebessümleri gül goncası olacaktır!" demiş. Sultan da bu sözleri duyunca başını elleri arasına gizleyip hıçkırmış. Eski kederi, geçmişin acılı günlerinkinden de fazla artarak canlanmış. Ve umutsuz ruhunun derinliğinde baskı altında tuttuğu tüm düşünceler, yüreğinde birdenbire kabarmış ve onu parçalamış.

Ama Bülbül'ün sesi neşeden şakıyarak hemencecik yeniden duyulmuş. Bu ses "Ey Perizat, babanın huzurunda peçeleri yüzünden kaldır!" diyormuş. Perizat da, dostunun sesine karşı duramayarak peçelerini kaldırmış. Onlarla birlikte, saçlarını tutan bağ da yere düşmüş. Sultan bunu görmüş ve kollarını uzatarak ve büyük bir çığlık koparark ayağa kalkmış. Bülbül'ün sesi de, ona "Senin kızındır o, ey şah!" diye haykırmış. Çünkü genç kızın saçı bir yanıyla altın,

öte yanıyla gümüşmüş; ve kirpiklerinde iki inci tanesi halinde gözyaşları varmış ve de ağzında gül goncası!

Şah da, aynı anda, yakışıklı iki erkek kardeşe bakmış. Ve onlarda kendini tanımış. Bülbülün sesi de ona "Bunlar da oğulların, ey şah!" diye haykırmış.

Sultan Hüsrev Şah, heyecandan hâlâ hareketsiz durmakta iken, Konuşan Kuş, çabucak ona, başından sonuna kadar, hiçbir ayrıntıyı atlamadan, çocuklarının öyküsünü anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın hiçbir yararı yok. Ve daha öykünün tamamını anlatıp bitirmeden sultanla çocukları, öpüşlerini gözyaşlarıyla birleştirerek birbirlerinin kollarına atılmışlar. Ayrılanları birleştiren Yüceler Yücesi, Sırrına Akıl Ermez Tanrı'ya şükürler olsun!

Heyecanlarını yenip bir parça kendilerine geldiklerinde, sultan "Çocuklarım, şimdi hemen gidip annenizi bulalım!" demiş.

Ama, ey dinleyenlerim, çekildiği yerde yapayalnız yaşayan zavallı kadının, kocası sultam görünce ve Gül Gülüşlü Perizat ile iki harika delikanlı olan oğulları analarına kavuşunca yaşadıkları duyguları anlatmaktan vazgeçelim! Ve iyilikleri sonsuz olan ve bu utku gününde iki kıskanç kızkardeşi kudurtarak öldüren Tanrı'nın şaşmaz Adaletinden; ve Hüsrev Şah ile eşi sultan hanımın ve yakışıklı Ferit ve Firuz şehzadelerin ve güzelim Perizat Sultan'ın, dostların Ayırıcısı ve toplulukların Kahredicisi onlara ulaşıncaya kadar hep birlikte uzun ve zevkli bir ömür sürdüklerini söyleyelim! Değişikliğe uğramadan, sonsuz yaşamını sürdüren tek Varlık, Tanrı'ya şükürler olsun!

İşte Gül Gülüşlü Perizat'ın harika öyküsü böyledir. Ama Allah en iyisini bilir!

Şehrazat, bu öyküyü anlatıp bitirince, Dünyazat "Ablacığım, sözlerin ne kadar tatlı ve büyüleyici ve de taze ve hoş! Ve bu öykü ne kadar hayranlık uyandırıcı!" diye haykırmış. Şah Şehriyar da "Çok doğru!" demiş. Ve Dünyazat şahın gözlerinin yaşardığını sezinlemiş ve yavaşça Şehrazat'a "Ablacığım, şahın sol gözünde bir damla yaş gördüm, sağ gözünde de bir başka damla belirdi!" demiş. Şehrazat da, şaha kaçamak bir bakış fırlatıp gülmüş ve küçük kardeşini kucaklayarak "İnşallah şahın, KAMER İLE İŞİNİN USTASI HALİME'NİN ÖYKÜSÜ'nü işitince duyacağı zevk az olmaz!" demiş. Şah Şehriyar da "Ben bu öyküyü bilmiyorum Şehrazat; onu arzuyla dinlemek istediğimi biliyorsun!" demiş. Şehrazat da "Allah isterse ve şahım bana izin verirse, onu yarın anlatmaya başlarım!" demiş. Yaşamın Gerçek Bilimi Üzerine Mesel'i hatırlayan Şah Şehriyar da "Bu öyküyü işitmek için pekâlâ yarına kadar bekleyebilirim!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Küçük Dünyazat "Şehrazat ablam, Tanrı senden yana olsun! Bize çabucak Kamer'le İşinin Ustası Halime'nin öyküsünü anlatır mısın?" diye haykırmış.

Şehrazat da demiş ki:

KAMER İLE İŞİNİN USTASI HALİME'NİN ÖYKÜSÜ

Anlatırlar ki, eski zamanlarda, Allah daha iyisini bilir ya, Cömert Tanrı'nın bir kez, bir erkek evlâtla onurlandırdığı Abdurrahman adlı çok saygın bir tacir varmış. Eksiksiz güzelliğinden ötürü kızına Sabah Yıldızı[1], oğluna da tam anlamıyla aya benzediği için Kamer adını vermiş. Ama bu çocuklar büyüyünce, Tacir Abdurrahman, güzellikten ve mükemmellikten yana Tanrı'nın onlara ne denli cömert davrandığını görerek, kıskançların kötü gözünden ve ahlakı bozukların hilelerinden son kertede korkarak, on dört yaşına ulaşmalarına kadar onları evde saklı tutmuş; ve çocukluklarından beri onları yetiştiren yaşlı köle kadından başka hiç kimsenin onları görmesine izin vermemiş. Ama bir gün, âdetinin aksine, Tacir Ab-

1 Littmann'da Kevkeb üs-Sabah (Ç.)

durrahman, keyifli bir durumda iken, çocuklarının annesi olan karısı, ona "Ey Kamer'in babası, işte oğlumuz Kamer ergenlik çağına ulaştı, artık bundan böyle erkek gibi davranabilir. Ama, sen buna ne dersin? O bir erkek midir, yoksa kız çocuğu mu?" demiş. Tacir Abdurrahman da, çok şaşırarak "Erkektir!" diye yanıt vermiş. Kadın "Bu durumda, sen onu hâlâ neden bir kız çocuğu gibi bütün dünyanın gözünden saklamakta inat ediyorsun; ve de birlikte çarşıya götürüp dükkânda yanına oturtmuyorsun? Niçin gidip herkesle tanışmıyor ve herkes onu neden tanımıyor? Hiç değilse böylece ilerde senin yerini tutacak bir erkek evlada sahip olduğunu arkadaşların öğrenir; o da alış verişle ilgili işleri kavrar. Böylece, uzun ömrünü yaşayıp, Tanrı sana gerçekten uzun bir ömür bağışlasın, öldükten sonra, hiç kimse senin ardında bir evlat bıraktığından kuşku duymaz; o da, herkese 'Ben Tacir Abdurrahman'ın oğluyum!' diyebilir; o zaman hiç kimse inanmaz bir tavır takınıp haklı olarak 'Biz seni hiç görmedik! Biz Tacir Abdurrahman'ın bir oğul ya da uzaktan yakından oğula benzer bir şeyi olduğunu hiç işitmedik!' diyemez. Böyle olsaydı, başımıza ne felaketler yağardı! Hükümet gelip mallarına el koyar ve oğlunu hakkından yoksun bırakırdı" demiş. Ve oldukça heyecanla bunları söyledikten sonra, aynı edayla "Ve kızımız Sabah Yıldızı için de aynı şekilde düşünüyorum! Onu da akrabalara tanıtmak istiyorum. Böylece bizim koşullarımıza uygun bir gencin annesinin onu oğluyla evermek üzere istemesi ümidi doğar. Biz de kendimizce, onların evliliklerinde mutlanırız. Çünkü, dünya, ey Kamer'in babası, yaşamdan ve ölümden oluşmuştur; bahtımızın hangi gün doğacağını biz bilemeyiz!" diyerek sözünü sürdürmüş.

Karısının bu sözlerini işitince, Tacir Abdurrahman, bir saatlik bir süre düşünmüş; sonra başını kaldırarak "Ey amcamın kızı, kuşkusuz, hiç kimse boynuna asılı bulunan kaderden kaçamaz. Ama sen de çok iyi bilirsin ki, ben çocukları evde böylesine kapatıyorsam, bu sırf onları kem gözden esirgediğim içindir! Öyleyse önlem almamdan dolayı neden sitem ediyor ve kaygılanmayı unutmamı is-

tiyorsun?" diye yanıt vermiş. Kadın da "Kötülük ve uğursuzluk bizden ırak olsun! Peygambere duada bulun, ey şeyh!" demiş. O da "Tanrı'nın kutsaması onun ve yakınlarının üzerine olsun!" demiş. Karısı yeniden söze girişerek "Ve şimdi, çocuklarımızı kötü etkilerden ve kem gözden sakınacak olan Tanrı'ya güven! Zaten ben, Kamer için beyaz Musul ipeğinden bir sarık hazırladım ve kendisini tüm kötülüklerden korumak için onu, üzerine gümüşle kutsal ayetler işlediğim bir bahçeye yerleştirdim! Dolayısıyla, sen bugün, güvenlik içinde Kamer'i, çarşıyı ziyaret etmesi ve babasının dükkânını görmesi için birlikte alıp götürebilirsin!" demiş. Ve artık kocasının rızasını beklemeden genç çocuğu aramaya ve onu en iyi giysilerle donatmaya gitmiş; ve kendisini görünce içi ferahlayan babasının ellerine teslim etmiş; o da "Maşallah! Tanrı'nın adı üzerine ve yörene olsun, ya Kamer!" diye mırıldanmış. Sonra, karısının söylediklerine inanmış olarak ayağa kalkmış, oğlunu elinden tutup...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Seksen Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Ayağa kalkmış, oğlunu elinden tutup onunla birlikte sokağa çıkmış.

Daha evlerinin eşiğinden ayrılır ayrılmaz, sokakta birkaç adım atmışlarken, yoldan geçenlerin delikanlıya ve onun akıllara ziyan veren güzelliğine takılıp şaşkınlığın sınırında şaşırarak durup yörelerini sardığını görmüşler. Çarşının kapısına ulaştıklarında ise bambaşka bir şey olmuş. Orada, gelip geçenler onları çevrelemeyi tümüyle bırakmışlar; kimi kişiler babasıyla selamlaştıktan sonra Ka-

mer'in elini öpmek üzere yaklaşmış, kimileri de "Ya Allah! Bu sabah güneş ikinci kez doğdu! Ramazan'ın yeni hilali Tanrı yaratıklarının üzerinde parıldadı! Yeni ay bugün çarşı üzerinde görüldü!" demişler. Ve böylece her yandan hayranlıkla hoşnut haykırışlar duyulmuş ve yöresinde toplanan halk, genç çocuk için hayırlı dileklerde bulunmuş. İçi hiddetle dolan ve zihni bulanan babası onları azarlayıp haşladığı halde, buna aldırmamışlar; ve mübarek günde çarşıya inerek mucize kabilinden bir giriş yapan olağandışı güzellikteki

genç çocuğu seyredip durmuşlar. Ve böylece, şu sözleri sanki onun için yazmış olan şaire hak vermişler:

> Tanrım, Sen, güzelliği bizim aklımızı almak için yaratmışsın ve de bize 'Gazabımdan korkun!' diyorsun! Tanrım, Sen, tüm güzelliklerin kaynağısın ve güzel olanı seversin! Nasıl olur da yarattıkların güzeli sevmekten kendilerini alıkoyarlar ya da güzel olan karşısında arzularına gem vururlar?

Tacir Abdurrahman, böylece, oğlunu ayak üzeri seyretmek için yöresinde kadın ve erkeklerin çevrelenip hareketsiz, saygılı bir hayranlıkla saflar oluşturduklarını görünce, şaşkınlığın sınırına ulaşmış ve içinden karısına lanetler yağdırmaya ve bu densizlere savurmak istediği tüm hakaretleri ona savurmaya başlamış. Ve kendisine açıkça aykırı gelen bu durumdan onu sorumlu tutmuş.

Sonra, bağırıp çağırarak, oğlunun yöresini çevirenleri itmiş ve çabucak dükkâmna ulaşmış, hemen dükkânı açıp Kamer'i içeri sokmuş; böylece gelip geçenlerin densizliklerinin ancak uzaktan uzağa yer almasını sağlamış. Ve dükkân tüm çarşının odak noktası haline gelmiş; büyük küçük gruplar halinde toplananların sayısı saatten saate artmış; çünkü onu bir kez gören bir daha görmek istiyor, hiç görmemiş olanlar ise tüm güçleriyle bir şeyler görebilmek için çırpınıyorlarmış.

İşte, durum böyleyken, dükkâmn önünden gözleri gaiplere dalmış olarak bir derviş geçiyormuş; o da güzel Kamer'i babasının yanında olanca güzelliğiyle otururken görmüş ve son kertede heyecanlı bir sesle iç çekerek dükkânın önünde durmuş, heyecanlı bir sesle şu kıtayı okumuş:

> Bhank ağacının salınan dalları üzerinde, sanki safran sarısı Ramazan ayının ışıldadığını görüyorum.[1]

1 Mathers'in çevirisinden tamamlanmıştır (Ç.)

Ve ona 'Senin adın ne?' diye soruyorum. 'Senin adın ne?' Bana 'Lu-lu!' diye yanıt veriyor; bense 'Li-li' olarak yazıyorum. Ama o 'La-la!' diyor bana.[1]

Bunu izleyerek yaşlı derviş, uzun beyaz sakalını habire okşayarak dükkândan içeri girmiş, yaşına saygı duyarak ayağa kalkan çırakların arasından ilerleyerek tezgâha yaklaşmış.

Yaş dolu gözlerle genç çocuğa bakmış ve ona bir tutam fesleğen vermiş. Sonra genç çocuğa en yakın yerdeki tezgâhın önünde bulunan iskemleye oturmuş. Ve ta içinden, şairin şu dizelerinin ona ne kadar yaraştığını düşünmüş.

Güzel çocuk belirince, güzel siması Ramazan'da oruç tutanlar için bir ay gibidir.
Ve orada, bakınız! Saygın ve kutsal görünümlü bir şeyh ağır ağır yürümektedir!
Uzun uzadıya aşkı incelemiş, gece gündüz onun uğrunda çabalamıştır; ve yasal olanla olmayan hakkında benzersiz bilgiler edinmiştir.
Genç oğlanlar ve genç kızlar arasında uğraşı verirken, bedeni bir çubuk gibi incelmiştir. Yaşlı kemikleri, pörsümüş derisinin altında!
Bir Mağribi gibi oğlancı olan şeyhi daima nonoşu izler;
Ama kadınlara gelince, söylendiği gibi her ne kadar ekşi cinsle tatlı cinsin tatlarını bilirse de, onlarla ilişkisi yüzeyseldir; yine de herhangi bir anda, genç Zeyn ile genç Zeynep arasında hiçbir ayrım görmez.
Yüreği yumuşak, geri kalanı granit gibi serttir; ne kerametse! Teke için de, keçi için de, sakalsız için de, sakallı için de, her zaman ayaktadır.[2]
Oğlancıdır şeyh, tıpkı bir Mağribi gibi!

1 La, la "hayır, hayır!" anlamında. Mathers, bu dizeleri, "'Adın ne senin?' dedim. 'Lu lu' dedi. 'Lu lu adlı bir inci!' Ben yeniden 'Li li mi, ey inci ve de benim misin?' O ise, 'La, la! La, la! Hayır, hayır!' dedi" olarak çevirmiş (Ç.)

2 Mathersbu diziyi şöyle çevirmiş: "Ama, size doğrusunu söyleyeyim / İki türlü ilişkiye de kendini kaptırmıştır / Sakallısında da memelisinde de / Gerçeğin ilkelerini arar. / Ve genç içbükeyli ile genç dışbükeyli arasında / Cinsel organını dengeler!" (Ç.)

Hayranlıkla dükkânın önüne toplanmış olan halk, dervişin kendinden geçmiş halini görünce "Vallahi! Bütün dervişler birbirine benzer! Kölekez satıcısının bıçağı gibidirler; erkeği dişiden ayırmazlar!" diyerek birbirlerine fikirlerini açıklamaya başlamışlar. Ötekiler de "Kötülük bizden ırak olsun! Derviş güzel çocuk için yamp tutuşuyor! Allah onun türünden dervişleri kahretsin!" demişler.

Genç Kamer'in babası Tacir Abdurrahman'a gelince, bütün bunları görerek kendi kendine "Bizim için yapılacak en akıllıca şey, her zaman olduğundan erken eve dönmektir" demiş. Ve dervişin uzaklaşmasını sağlamak için kemerinden bir miktar para çıkararak ona sunmuş ve "Bugünlük bu kadarla yetin, ey derviş!" demiş. Sonra, aynı anda oğlu Kamer'e doğru dönerek ona "Ah, oğlum! Bugün bunca can sıkıntısına uğramamızın nedeni olan anneni Allah nasıl bilirse öyle etsin!" demiş. Ama derviş yerinden kıpırdamadığından ve sunulan parayı da elini uzatıp almadığından, ona da "Kalk bakalım amca, dükkâm kapayıp yolumuza gidiyoruz!" demiş. Ve böylece konuşarak iki ayağı üzerine dinelmiş ve dükkânın kapısının iki kanadını kapatmaya koyulmuş. O zaman derviş üzerine çivilenmiş olduğu iskemleden kalkmış, ama bir an bile gözlerini Kamer'den ayırmamış. Ve tacirle oğlu dükkânı kapatarak halkı yarıp çarşının çıkışına doğru yönelince de onlarla birlikte çarşının dışına çıkmış; ayakları onların ayaklarının ardında ve bastonunu ayaklarıyla uyum içinde sallayarak, onları evlerinin kapısına ulaşıncaya kadar izlemiş. Tacir de dervişin yapışkanlığını görerek, kendisini de, dine saygısından ve kendilerine bakan kalabalıktan dolayı incitmek istemediğinden, ona doğru dönmüş ve ona "Ne istemektesin, ey derviş?" diye sormuş. O da "Efendim, bu gece, sizin tarafınızdan davet edilmeyi çok istiyorum; bilirsin ki çağrılı, Yüceler Yücesi Tanrı'nın misafiridir" diye yanıt vermiş. Kamer'in babası da "Tanrı misafiri hoş gelmiştir! Gir öyleyse içeri, ey derviş!" demiş. Ama içinden "Vallahi! Bu işin içinde ne olduğunu anlayacağım. Eğer bu derviş çocuğum hakkında kötü niyet taşıyorsa ve kötü talihi onu, davranışla ya da

sözle fena bir şey yapmaya iterse, kuşkusuz onu öldürür, mezarına tükürerek bahçeye gömerim! Her ne olursa olsun, ilkin ona yiyecek bir şeyler vererek işe başlayayım, bu zaten Tanrı yolunda olan tüm konukların hakkıdır!" demiş. Ve dervişi eve sokmuş; zenci köle kıza, dervişe abdest alması için ibrik ve leğen ve yiyip içilecek şeyler getirmesini buyurmuş. Derviş de, Tanrı'nın adını anarak bir kez abdest almayı tamamlayınca hemen namaza koyulmuş; ve tüm Bakara Suresi'ni, ardından Tövbe Suresini ve Maide Suresi'ni[1] okumadan namazı bitirmemiş. Sonra besmele çekerek tabaklarda getirilen yemeklere ağırbaşlılık ve saygınlıkla yanaşmış. Ve iyiliklerinden dolayı Tanrı'ya şükürler etmiş.

Tacir Abdurrahman, zenci köleden dervişin yemeğini bitirdiğini öğrenince, kendi kendine "Şimdi işi aydınlığa kavuşturmanın zamanıdır" demiş. Ve oğluna doğru dönerek ona "Ey Kamer, git konuğumuz dervişi bul ve ona ihtiyaç duyduğu her şeyi elde edip etmediğini sor; ve onunla bir süre eyleş! Çünkü dünyayı enine boyuna dolaşmış olan dervişlerin sözleri çoğu zaman dinlenmesi hoş şeylerdir ve öyküleri dinleyenlerin zihnine yarar sağlar. Bundan dolayı onun yambaşına otur, eğer elini tutarsa, sakın çekme; çünkü öğretimde bulunan, öğrenimin daha iyi edinilmesine yarar sağlayacak şekilde, kendisi ile öğrencisi arasında bir dokunuş olmasını yeğler. Ve her konuda, ona karşı, konuk olma niteliğinin ve yaşlı kişiliğinin seni zorladığı saygıyı göster!" demiş. Böylece oğluna nasihat verdikten sonra, onu hemen dervişin yanına yollamış; kendisi de üst kata çıkıp dervişin bulunduğu salonda geçen her şeyi duyup görebileceği bir mahalde yer tutmuş.

Derviş, güzel delikanlı eşikte görünür görünmez, öylesine bir heyecanın pençesine düşmüş ki, gözlerinden yaşlar fışkırmış ve çocuğunu kaybedip yeniden bulan bir ana gibi iç geçirmeye başlamış.

1 Kuran'ın en uzun üç suresi (Ç.)

Kamer de onun yanına yaklaşarak mürrisafi'nin[1] acılığını bala çeviren tatlı bir sesle, ona, herhangi bir eksiği buona, herhangi bir eksiği bulunup bulunmadığını ve Tanrı'mn yarattıkları üzerine saçtığı nimetlerden nasibini alıp almadığım sormuş. Sonra da gelip kibar ve zarif bir edayla onun yanına oturmuş. Otururken farkına varmadan, badem ezmesi kadar beyaz ve yumuşak kalçasını ortaya koymuş. Böyle bir durumda şair, yalancı çıkarılmaktan korkmadan, şu dizeleri söyleyebilirmiş:

> Ey inananlar, tüm incilerden ve bademlerden oluşmuş bir kalça! Eğer bugün Bas-ü-bad-el-Mevt[2] günüdür dense, şaşmayın! Çünkü bu kalçaların açığa çıkıvermesinden daha iyi kanıtı olamaz bunun!

Ama derviş, kendini genç çocukla başbaşa görünce, onunla herhangi aşırı bir senli benliliğe kapılmaktan uzak, onun bulunduğu yerden birkaç adım öteye çekilmiş ve gidip hasırın uzak bir köşesine hiç kuşkusuz edeple ve kendine saygılı tavrıyla oturmuş. Gözleri yaşla dolu, dükkândaki iskemle üzerinde kendisini kıpırtısız bırakan aynı heyecanın pençesinde, ona sessizce bakmayı sürdürmüş. Kamer dervişin bu davranışına çok şaşırmış; ve ona, kendisinden neden kaçındığını, bir kusurunu mu gördüğünü ya da evlerinde konukseverliğe aykırı bir durumla mı karşılaştığını sormuş. Derviş de, yanıt verecek yerde, çok duygulanmış bir tarzda, şairin şu güzel sözlerini okumakla yetinmiş:

> Yüreğim güzellikle vurulmuş; çünkü güzelliğin aşkıyla mükemmelliğin zirvesine ulaşılır.
> Ama aşkım arzudan ırak, duyarlıkla ilgili her şeyden özgürdür. Ve ben başka türlü sevenlerin hepsinden nefret ederim.

1 *Mürrüsafi:* Belsem (beyaz günlük) ağacından çıkarılan reçine (Ç.)
2 *Bas-ü-bad-el-Mevt:* Öldükten sonra dirilme ya da Kıyamet Günü (Ç.)

Hepsi bu kadar! Ve Kamer'in babası bunları görüp işitmiş ve şaşkınlığın sınırına ulaşmış. Ve kendi kendine "Bu bilge dervişin sapık niyetlerinden kuşkulanarak Tanrı'ya karşı suç işledim ve mahcup oldum! Âdemoğluna benzerleri hakkında böylesi düşüncelere yönelten Ayartıcıyı,[1] Allah kahretsin!" demiş. Ve derviş hakkında fikir edinmiş olmakla çabucak aşağı inip salona girmiş. Selam verip Tanrı misafirine iyi dileklerini sunmuş ve sonra "Tanrı'mn huzuru üzerine olsun ey kardeşim, senden heyecana kapılmanın ve döktüğün gözyaşlarının nedenini ve oğlumu görmekle neden o kadar derin iç çektiğini bana anlatmanı rica ediyorum. Çünkü böylesine bir etkinin kesinlikle bir nedeni olmalıdır!" demiş. Derviş de "Doğru söyledin, ey konukseverliğin babası!" demiş. O da "Bu durumda, beni fazla bekletmeden anlat da bunun nedenini öğreneyim!" demiş. Derviş de "Efendim, neden beni kapanmış bir yarayı yeniden açmaya, bıçağı etime çevirmeye zorluyorsun?" demiş. O da "Konukseverliğin sağladığı hakla, ey kardeşim, senden merakımı gidermeni rica ediyorum!" demiş. O zaman derviş, şunları söylemiş: "Bil ki, öyleyse efendim...

Ama anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Sekseninci Gece Olunca

Demiş ki:

O zaman derviş, şunları söylemiş: "Bil ki, öyleyse efendim, ben, Yaradan'ın eserine gece gündüz hayran olarak Tanrı'nın toprakları ve ülkelerinde sürekli gezip dolaşan fakir bir dervişim.

1 Şeytan kastediliyor (Ç.).

Böylece bir cuma günü, sabahleyin, bahtım beni Basra kentine yöneltti. Kente girerken, çarşıların, dükkânların ve mağazaların açık olduğunu, camekân ve tablalarda tüm malların ve yiyecek maddelerinin, tüm yenen içilen şeylerin sergilenmiş bulunduğunu gördüm; ama aynı zamanda ne çarşılarda ne de dükkânlarda, tacirden de, müşteriden de, kadın ve kızdan da, gelip geçenden de, avare dolaşandan da kimseler bulunmadığını da gözledim; her şey öylesine terk edilmiş, öylesine boşluğa bırakılmıştı ki, herhangi bir sokakta bir köpeğe, bir kediye ya da oyun oynayan çocuklara bile rastlanmıyordu; her yanda ıssızlık ve sessizlik vardı ve de sadece Tanrı'nın tek Varlığı... Ve bütün bunlardan şaşıp kalmış olan ben, kendi kendime 'Bu kentte oturanların, kedileriyle köpekleriyle, böylesine tablalarda tüm bu eşyayı terk ederek nereye çekip gittiklerini kim bilir!' dedim. Ama büyük bir açlık içimi kemirdiğinden, bu düşüncelere uzun süre gömülü kalmadım; ve bir tatlıcının en güzel camekânını gözüme kestirerek, talihin bana sunduğu şeyleri yedim ve o dükkânda ihtiyacımı sağladım. Bunu izleyerek, bir kebapçının tezgâhına doğruldum ve iki, üç ya da dört yağlı kuzu şişi, henüz fırından çıkmış iki piliç kızartması ve birkaç puf böreği yedim; tüm gezgin dervişlik yaşamımda, dilim, böylesine hoş tat, burnum böylesine güzel koku almamıştı. Tanrı'ya, fukara kullarının başına bunca nimeti yığdığından dolayı şükürler ettim. Sonra bir şerbetçi esnafının dükkânına girdim ve orada bir ya da iki gerger Hint sümbülü ve asilbentle kokulandırılmış şerbet içtim; böylece sadece, uzun zamandır zengin kentlilerin içkilerinden mahrum kalan gırtlağımın ilk isterlerini yatıştırmış oldum. Ve hayırlar sağlayan Tanrı'ya kendisine iman edenleri Selsebil Çeşmesi'ni yeryüzünde tatma zevki uyandırdığından ötürü şükürler ettim.

Böylelikle içime sükûnet sağladıktan sonra, içinde oturanların ancak birkaç saniye önce terk etmiş bulunduklarından kuşku bulunmayan bu kentin garip durumu üzerine düşünmeye koyuldum; ve bu ıssızlıkta adımlarımın sesinden büyük bir korku duymaya başla-

mışken; bir çalgı sesinin çınlayışını duydum; bunu iyice izleyince, tam da bana doğru yaklaşmakta olan saz çalanlardan geldiğinin farkına vardım.

O zaman tek tanığı olduğum bunca şaşırtıcı şeylerle zihnim bulanarak artık bu kentin büyülenmiş bulunduğuna ve duyduğum çalgı sesinin Tanrı kahredesi kötü niyetli ifritler ve ecinnilerden başkasının marifeti olmadığına inanç getirdim. Ve büyük bir korkuya kapılarak bir tahılcı dükkânına hızla girdim ve dip tarafındaki bir kuru bakla çuvalının ardına saklandım. Ama, efendim, doğam gereği, Tanrı beni bağışlasın, meraklı olma kusurunun etkisi altında bulunduğumdan, çuvalın ardına, görülmeyecek ama yine de sokağı görebilecek bir şekilde yerleşmiştim. Ve kendimi en az rahatsızlık duyacak biçimde bir duruma soktuktan sonra, sokaktan, ecinni ya da ifritlerin değil, kuşkusuz cennet hurilerinden oluşmuş bir mevkibin geçmekte olduğunu gördüm. Bu mevkipte ay yüzlü kırk genç kız, örtüsüz güzellikleri içinde iki sıra halinde kendiliğinden bir musiki oluşturan adımlarla ilerliyorlardı. Bunların başında da kuşsu hareketlerini müziğin verilerine uyduran bir çalgıcı ve rakkase topluluğu bulunuyordu. Gerçekte de, bunlar hiç kuşkusuz, güvercinlerden de beyaz ve yeğni kuşlar idi. Yoksa Adem kızları bunca uyumlu ve havai olabilirler miydi? Ve herhalde Sütunlu İrem sarayından ya da Cennet bahçelerinden gelip varlıklarıyla yeryüzünü büyülemiş olmalıydılar.

Ne olursa olsun, efendim, son çift henüz içerdeki bakla çuvalının ardında gizlendiğim dükkânın önünden geçmekte iken, dizginini iki genç zenci kızın çektiği alnı yıldızlı bir kısrak üzerinde geçen öylesine bir gençlik ve güzellikle bezenmiş bir kadın gördüm ki, aklım yerinden oynadı, nefesim kesildi ve neredeyse bakla çuvalının ardında sırtüstü yere düşecektim, efendim! Giysilerine serpilmiş değerli taşlardan da göz kamaştırıcı olan bu kadının saçları, boynu, bilekleri ve topukları elmasların parıltısı ve inci ve değerli mücevherlerden yapılmış gerdanlıklar ve bileziklerin ışıltısında gözden yiti-

yordu. Sağında da, elinde, kabzası tek parça bir zümrütten oluşmuş bir kılıç tutan bir köle yürüyordu. Ve onu taşıyan kısrak, başında taşıdığı taçla gururlanan bir sultan gibi ilerliyordu. Bu göz kamaştı-

ran görünüm, yavaş yavaş, bana da tutkuyla hançerlenmiş bir yürek, sonsuza dek köleliğe dönüşmüş bir ruh ve tüm güzellikleri hatırlayıp bunlara 'Onunla kıyaslanınca siz nesiniz ki!' diyen gözler bırakarak uzaklaştı.

Bu mevkip, tümüyle gözden yittiği zaman ve çalgıcıların sazları-

nın musikisi bana ancak uzaklardan ulaştığında artık bakla çuvalının ardından ayrılmaya ve dükkândan sokağa çıkmaya karar verdim. Ve bunu yapınca, aynı anda müthiş bir şaşkınlığa kapıldım; çünkü, çarşının yeniden canlandığını ve tüm tacirlerin sanki yeraltından ortaya çıkmışlarcasına, tezgâhlarının başındaki kendilerine ait yerlerini aldıklarını ve benim gizlendiğim dükkânın sahibi olan tahılcının da, nereden çıktığını anlamadan ortaya çıkıp kümes hayvanı besleyenlere ve diğer müşterilere tohum satmaya başladığını gördüm. Ben de, gittikçe daha fazla şaşkınlığa düşerek, yoldan geçen birine yaklaşıp tanıklık ettiğim seyirlik görünümün ne anlama geldiğini ve alın yıldızlı kısrağa binmiş olan harika kadının adını sormaya karar verdim. Ama, büyük bir telaşa kapılarak bu adam bana şaşırmış bir bakış fırlattı, yüzü sapsarı oldu ve urbasının eteğini kaldırarak, sanki bahtının uğursuz saati kendisini izliyormuş da bundan kaçıyormuşçasına hızla, sırtını çevirip bacaklarını rüzgâra teslim ederek yanımdan kaçtı. O zaman ben, yoldan geçen ikinci bir kişiyi durdurarak kendisine aynı soruyu sordum. Ama o da bana yanıt verecek yerde öteki yakaya bakarak yolunu sürdürdü. Böylece daha birçok kişiye soru sordum; ama hiçbiri benim sorularıma yanıt vermek istemedi; ve herkes sanki bir dışkı çukurundan çıkmışım ya da baş kesen bir kılıç çekmişim gibi benden kaçtı. O zaman kendi kendime 'Ey derviş *falan*, bu işi aydınlatmak için sana bir berberin dükkânına girip başını traş ettirmekten ve o sırada berbere soru yöneltmekten başka yapacak iş kalmıyor. Çünkü, bilirsin ki, bu mesleği yerine getirenlerin gıdıklanmış dilleri vardır ve her zaman söz dillerinin ucundadır. Ve ancak böyle bir berber sana öğrenmeyi istediğin şeyleri söyleyebilir!' dedim. Böyle düşünerek bir berber dükkânına girdim ve üzerimde bulunan paradan cömert bir ödeme yaptıktan sonra, ona bunca yürekten öğrenmek istediğim şeyden söz ettim ve doğaüstü güzelliği olan o kadının kim olduğunu sordum. Berber, oldukça dehşete düşerek ve gözünü sağa sola çevirerek, sonunda 'Vallahi, derviş amca, eğer başını boynunun üzerinde tutmak,

boynunu da sağ salim görmek istiyorsan, görmek bahtsızlığına uğradığın neyse, ondan, kim olursa olsun asla söz etmemeye dikkat et! Hatta daha iyisi, tamamıyla güven içinde olman için, kentimizi hemen terk et, yoksa, çaresiz kahrolursun! Bu konuda söyleyebileceğimin hepsi bu kadardır! Çünkü, insanların çekirgeler gibi öldüğü tüm Basra'da, mevkip gelmeden önce saklanamamak felaketine uğradıkları takdirde halkı belaya uğratacak bir sırdır bu! Gerçekten, elinde yalın kılıç tutan köle, mevkibin geçişini seyretmek merakında olan ya da geçit sırasında saklanmayan densizlerin kellelerini uçurur. İşte sana bu konuda söyleyebileceğimin tümü bu kadardır!' diyerek yanıtladı.

O zaman ben, efendim, berberin başımı kazıması işi biter bitmez, dükkândan ayrıldım ve kentten çıktım ve ancak duvarların dışına çıktıktan sonra huzura kavuştum. Ve çöller ve ülkeler aşarak sizin kentinize gelinceye kadar yolculuğumu sürdürdüm. Burada çoğu zaman yemeyi içmeyi de unutarak, gece gündüz, ruhum kaçamak olarak gördüğüm o güzellikle dolu olarak yaşadım. İşte yine bu durumda siz, efendimizin bulunduğu dükkânın önüne geldim ve bana, bir kardeşin ötekine benzediği kesinlikle bu doğaüstü genç kızı hatırlatan oğlun Kamer'i orada gördüm. Bu benzeyişten öylesine etkilendim ki, bir akılsıza yaraşır şekilde gözyaşlarımı dökmekten kendimi alamadım! İşte, efendim, benim iç çekmelerimin ve heyecanımın nedeni budur!" demiş.

Derviş, böylece öyküsünü anlatıp bitirince, genç Kamer'e bakarak yeniden gözyaşlarına gömülmüş; ve hıçkırıklar arasında "Tanrı üzerine olsun, efendim, sana anlatacak şeyi anlattığıma göre, bir Tanrı hizmetkârına gösterdiğin konukseverliği de kötüye kullanmak istemediğimden, bana çıkış kapısını aç ve yola koyulmamı sağla! Ve eğer bana iyilik gösterenlerin başı üzre açıklayacağım bir dileğim varsa, oğlun ve Basralı genç kız gibi iki aynı kertede mükemmel yaratık yaratan Tanrı'nın, eserini, onları birleştirerek tamamlaması dileği olacaktır, bu!" diye eklemiş. Ve bunları söyledikten son-

ra, kalması için çok sıkıştıran Kamer'in babasına karşın, ev sahipleri için bir kez daha Tanrı'mn kutsamasını diledikten sonra, iç çekerek, geldiği gibi, uzaklaşmış. Ve işte onun hakkında bilinen her şey bu kadarmış!

Genç Kamer'e gelince, o gece hiç gözlerini yumamamış; çünkü zihni dervişin anlattıklarıyla meşgulmüş. Ertesi gün şafak söker sökmez, annesinin yanına girmiş ve onu uyandırarak kendisine "Anne, bana giyecek ve yiyecekler hazırla; hemen şimdi bahtının beklediği Basra'ya gitmek üzere yola çıkmam gerek!" demiş. Annesi, onun bu sözlerini duyunca, ağlayarak kocasını çağırmış ve bu denli şaşırtıcı ve beklenmedik olan bu haberi ona aktarmış. Kamer'in babası, mantıklı hiçbir şeyi dinlemek istemeyen oğlunu alıkoymaya çalışmış; oğlan sonunda "Hemen Basra'ya gitmek üzere yola çıkmazsam, kuşkusuz ölürüm!" diye sözünü bağlamış. Kamer'in babası da, bu kesin konuşma ve bükülmez karar karşısında, bahtın takdir ettiği bu durumu, içini çekerek kabul etmekten başka bir şey yapamamış. Ve Kamer'in babası, onun lafını dinleyip Kamer'i çarşıya götürdüğünden beri olup biten aykırı şeylerin tümünden karısını sorumlu tutmaktan kendini alamamış. Kendi kendine "İşte gösterdiğin onca itina ve tedbirliliğin sonu nereye vardı görüyorsun, ya Abdurrahman! Sığınılacak ve gücünden yararlanılacak Yüceler Yücesi Tanrı'dan başkası yoktur! Yazılan çekilir, kimse de bahtın hükmüne karşı çıkamaz!" demiş. Kamer'in annesi, kocasının sitemleriyle karşı karşıya bulunmaktan ve oğlu hakkında davranışlarını etkilediğinden ötürü iki kat kederlenerek onun yola çıkması için hazırlıklar yapmak zorunda kalmış. Ona, içinde yakutlar, elmaslar, zümrütlerden oluşan kırk iri değerli taşın bulunduğu bir kese vermiş ve kendisine "Bu küçük keseyi üzerinde dikkatle sakla oğlum. Eğer paran tükenirse sana yarar sağlayacaktır!" demiş. Babası da ona, yolculuk masrafları ve yabancı ülkelerde oturma harcamalarını karşılamak üzere doksan bin altın dinar vermiş. Ve ikisi de ağlaşarak kucaklaşmışlar ve vedada bulunmuşlar. Babası da oğlunu, Irak doğrultusun-

da yola çıkmakta olan bir kervanbaşına emanet etmiş. Kamer, babasının ve annesinin ellerini öptükten sonra, annesi ve babasının iyi dilekleriyle birlikte Basra'ya doğru yola çıkmış. Tanrı ona güven sağlamış; ve hiçbir güçlükle karşılaşmadan bu kente gelmiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Seksen Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

... Ve hiçbir güçlükle karşılaşmadan bu kente gelmiş.

Onun kente gelişi, tam da bir cuma sabahına rastlamış ve Kamer dervişin kendisine anlattığı her şeyin gerçeğin kendisi olduğunu anlamış; ve gerçekten, çarşıların boşalmış, sokakların bomboş, dükkânların açık, ama alıcı ve satıcılardan yoksun bulunduğunu görmüş. Karnı aç olduğundan, doyuncaya kadar kendine uygun gelen her şeyi yiyip içmiş. Tam da yemeğini bitirdiği sırada musikiyi işitip dervişin yaptığı gibi çabucak koşup saklanmış. Biraz sonra kırk cariyesi ile genç kadının belirdiğini görmüş. Onun güzelliğini görünce, öylesine güçlü bir heyecana kapılmış ki, gizlendiği köşede düşüp bayılmış.

Yeniden kendine geldiği zaman, çarşının canlandığını ve sanki işler hiç kesintiye uğramamış gibi gelip geçenler ve rasgele dolaşanlarla dolduğunu görmüş. Kafasından genç kadının doğaüstü güzelliklerinin ayrıntılarını geçirerek gidip kendisine belli başlı tacirler nezdinde bulabildiği en zengin ve en gösterişlilerinden şahane giysiler satın almış. Sonra da, hamama gidip orada uzun ve özenli bir yıkanmadan sonra, genç bir şah gibi parlamış olarak çıkmış. O za-

man, daha önce dervişin başım kazıyan berberin dükkânını bulmaya gitmiş; ve de bulmakta gecikmemiş. Dükkâna girmiş; ve selam verip aldıktan sonra, berbere "Ey eli yeğnilerin babası, seninle gizlice görüşmek istiyorum. Her zaman kabul ettiğin müşterilere dükkânını kapalı tutmanı senden rica ediyor ve zaman kaybıyla yitirdiğin kazancı da buyur, işte sana ödüyorum!" demiş. Ve ona, berberin, elinin yeğni bir hareketiyle tarttıktan sonra alıp çabucak kemerine soktuğu altın dinarla dolu bir kese uzatmış. İkisi dükkânda başbaşa kaldıkları zaman, ona "Ey eli yeğnilerin babası, ben bu kentte bir yabancıyım. Senden sadece, bu cuma gününde, sabah sabah herkesin çarşıyı terk etmesinin nedenini öğrenmek istiyorum!" demiş. Berber de genç adamın cömertliğinden ve emirlere yaraşır tavrından etkilenerek, ona "Efendim bu, herkes gibi benim de merak ettiğim ve her cuma sabahı saklanmaya özen göstermekle birlikte asla sırrına eremediğim bir gizdir. Ama madem ki, bu iş senin yüreğini böylesine etkilemiştir; ben kardeşime bile yapmayacağım bir şeyi senin için yapacağım. Seni kentte olup biten her şeyden haberi olan karımla tanıştıracağım; çünkü o, büyüklerin ve sultanın sarayları dahil, Basra'nın tüm haremlerine koku satmak üzere girer. Ben de, senin halinden anladığıma göre, sorunu çözmek için sabırsızlık gösterdiğine ve öte yandan sana yardım vaadettiğime göre, gidip hemen amcamın kızını bulayım ve meseleyi ona açayım! Ben dönünceye kadar, sen burada, dükkânda beni bekle!" demiş.

Ve berber, Kamer'i dükkânında bırakarak karısını bulmaya gitmiş ve ona eve gelişinin nedenini açıklamış; ve altın dinar dolu keseyi de kendisine vermiş. Doğurgan bir zekâsı ve hizmete yatkın bir yüreği olan berberin karısı "Kentimize bu gencin hoş gelişleri olsun! Ben başımla gözümle ona hizmet etmeye hazırım! Git onu bul ve buraya getir ki, neyi bilmek istediğini iyice öğreneyim!" diye yanıt vermiş. Berber de dükkânına dönüp orada oturmuş, kendisini bekleyen Kamer'i bulmuş ve ona "Oğlum, kalk da benimle birlikte 'Bu iş kolay!' diyerek sana bildirmemi isteyen amcamın kızı, analığının ya-

nına gel!" demiş. Ve onu elinden tutarak evine götürmüş; orada karısı bunları tatlı ve candan bir ilgiyle ve hoş gelişlerle karşılamış. Kamer'i divana, onur mevkiine oturtarak kendisine "Sevgili konuğumuza hayırlar dileriz! Evimiz evindir ve bu evin sahipleri senin kölelerindir! Başımız üzerine, gözümüz üzerine gelmişsin! Emret! İşitmek itaat etmektir!" demiş. Ve ona, çabucak bakır bir tepside konukseverlik şerbetleri ve reçelleri sunmuş; her tür reçelden birer kaşık almaya zorlamış; ve her kaşıkta "Konuğumuzun yüreğine zevk ve güç versin!" dileğinde bulunmuş.

O zaman Kamer, büyük bir avuç dolusu altın dinar almış ve "Bu kadar az sunduğumdan dolayı beni bağışla!" diyerek berberin eşinin kucağına bırakmış. Sonra da ona "Şimdi, anacağım, sözü geçen konuda bildiğin her şeyi bana anlat!" demiş. Bunun üzerine berberin eşi:

Bil ki, oğlum, ey gözümün nuru ve başımın tacı, Basra sultanı, bir gün Hint sultanından armağan olarak, denizin mucize yaratan doğurgan varlıklarından biri üzerine yansıyan gün ışığından yaratılmışçasına güzel bir inci aldı. Bakış şekline göre, bu inci, aynı zamanda hem beyaz hem de yaldızlı görünüyormuş; ve bağrında, sanki sütün içinde yangın çıkmışçasına bir hareket varmış. Şah, onu bütün gün göz önünde tutuyor ve ondan hiç ayrılmak istemediğinden, boynuna ipek bir kordonla asılı bulundurmak istiyormuş. Ama saf ve delinmemiş olduğundan, Basra'nın tüm cevahircilerini getirtmiş ve onlara "Bu harika inciyi ustaca delmenizi istiyorum! Harika cevherini zedelemeden kim bunu yapmayı başarırsa, benden istediğini dileyebilir! Dileği hemen yerine getirilecek, fazlası da yapılacaktır! Ama, gereğince başarı sağlayamazsa ya da kötü talihi inciye en küçük zarar verdirirse, ölümlerin en kötüsüyle cezalandırılacaktır! Çünkü lanetli beceriksizliğinden ötürü her türlü işkenceyi yaptırdıktan sonra onun başını kestiririm! Ne dersiniz, cevahirciler?" demiş.

Sultanın bu sözlerini duyan ve bunun canlarına mal olacağını

anlayan cevahirciler, büyük bir korkuya kapılmışlar ve "Ey zamanın şahı, böylesine bir inciyi delmek oldukça ince bir iştir! Biz, sıradan bir inciyi delmenin bile çok ustalık ve el becerisi istediğini ve kaçınılmaz bir olay çıkmaksızın iyi sonuç almanın pek az ustaya nasip olduğunu biliriz! Bundan dolayı bizim güçsüz araçlarımızın baş edemeyeceği böyle bir şeyi yapmak için bizi zorlamamanı senden rica ederiz. Çünkü böylesine bir iş için gereken ustalık karşısında bizim ellerimiz mahkûmdur. Yine de, böylesine ince bir görevi yerine getirebilecek kişinin şeyhimiz olduğunu sana söyleyebiliriz!" demişler. Şah da, onlara "Sizin şeyhiniz de kimdir?" diye sormuş. Onlar da "Cevahircibaşı Ubeyt'tir! O bizle kıyaslanınca son kertede ustadır; sanki her parmağında bir gözü, her gözünde de ince bir titizlik vardır!" yanıtını vermişler. Şah da, onlara "Gidip gecikmeden onu bulup bana getirin!" demiş. Cevahirciler bu buyruğu çabucak yerine getirip şeyhleri Ubeyt Usta ile birlikte geriye dönmüşler. O da şahın önünde saygı duruşunda bulunduktan sonra, buyruklarını almak üzere karşısında beklemiş. Şah ondan ne gibi bir hizmet beklediğini ve sağlanacak başarı ya da başarısızlığa göre ne gibi ödüller ve cezalar verileceğini anlatmış. Ve aynı zamanda ona inciyi göstermiş. Cevahirci Ubeyt, harika inciyi eline almış, bir saat süreyle onu incelemiş. Sonra da "Eğer bunu delemezsem ölmeyi göze alıyorum!" demiş; ve oturum kapandığından, şahın izniyle yere çömelmiş ve kemerinden bazı gereçler çıkararak inciyi iki ayağının başparmakları arasına sıkıştırmış ve inanılmaz bir ustalık ve yeğnilikle, sanki bir çocuk topaç çevirir gibi gereçlerini hareket ettirmiş ve kendisi için bir yumurtayı delmek bakımından gerekli olan en kısa zaman içinde herhangi bir kusur işlemeden ve kopukluk yapmadan iki eşit ve bakışımlı delik oluşturarak bir yandan öbür yana delmiş. Sonra yeniyle silerek inciyi şaha uzatmış; şah da içi ferahlamış, keyif ve memnunluk duyarak sıçrayıp durmuş. Ve inciyi ipek bir kordonla boynuna geçirerek gidip tahtına oturmuş; ve inci boynunda bir güneş gibi asılı dururken, neşeden parıldayan gözlerle yöresine bakınmış.

Bunu izleyerek, Cevahirci Ubeyt'e dönmüş ve ona "Ey Ubeyt Usta, şimdi dilemek sırası sende!" demiş. Cevahirci de bir saat kadar düşündükten sonra "Tanrı şahımızın ömrünü arttırsın! Ama, tutuk elleriyle harika inciyi büyük bir onurla tutmuş ve arzusuna uygun olarak şahına sunmuş olan kölenin, yaşlı olup ömrünün dönüşümünde bulunan bütün kocaların, karılarının kendilerinden hoşnut olması için yaptıkları gibi, incelikle davranması gerektiği ve ondan hiçbir ilgiyi esirgemediği ve kendisine danışmadan hiçbir şey yapmadığı gencecik bir eşi vardır. Ve kölenin durumu kesinlikle böyledir, ey zamanın şahı! Bundan dolayı yüce efendimizin kendisine ileri sürmesini önerdiği dilek için gidip eşimin fikrini almak ve benim düşünebileceğim dileği onun da yeğ tutup tutmadığını anlamak isterdim. Çünkü Tanrı ona sadece gençlik ve güzellik vermemiş; ama verimli ve kavrayışlı bir zekâ ve sınanmış bir karar verme yeteneği de vermiştir!" diye yanıt vermiş. Şah da "Acele git de Ubeyt Usta, karına danış ve bana onun cevabını getir! Çünkü vaadimi yerine getirmedikçe huzur bulmam!" demiş. Cevahirci saraydan çıkmış; gidip karısını bulmuş ve ona durumu anlatmış. Genç kadın "Ömrüm sona ermeden bana dilediğim günü gösteren Tanrı'ya şükürler olsun! Gerçekte, benim, anlatılması ve yerine getirilmesi oldukça garip bir dileğim vardı! Biz şimdi bile Tanrı'nın inayetiyle ve işlerinin sağladığı refahla zengin ve ömrümüzün geri kalan bölümünde muhtaçlıktan uzağız. Bu bakımdan yerine getirilmesini istediğimiz bir dileğimiz yok. Benim yerine getirilmesini istediğim dilek ise, hükümetin hazinesine bir dirhemlik bile ağırlık vermeyecektir. İşte böyle! Git şahtan, her cuma günü, şah kızlarınınkine benzer bir mevkiple bana Basra sokaklarında, başını yitirme korkusuyla herkes ortadan çekilmişken, dolaşabilme izni vermesini iste! Ve işte, delinen inci konusundaki çalışmanın ödülü olarak şahtan dilediğim sadece bundan ibarettir!" demiş.

Genç karısının bu sözlerini işiten cevahirci, şaşkınlığın sınırına ulaşmış ve kendi kendine "Allah kerimdir! Doğrusu bir kadının bey-

ninden ne geçtiğini bilmekle övünebilecek kişi var mıdır acaba?" demiş. Ama karısını çok sevdiğinden, kendisi de çok yaşlı ve de çirkin olduğundan, ona karşı çıkmak istememiş; ve "Ey amcamın kızı, arzun baş üstünedir, göz üstünedir. Ama çarşı tacirleri mevkip geçerken gizlenmek üzere dükkânlarını terk ettiklerinde, kediler ve köpekler tezgâhlarını kırıp geçirir ve vicdanlarımıza ağır gelen zararlar verirlerse ne olacak?" diye yanıt vermekle yetinmiş. Kadın da "O gün için çarşılarda dükkânı bulunan herkesin ve bekçilerin tüm kedileri ve köpekleri kapatmaları buyruğu verilerek bu önlenebilir! Çünkü benim geçişim sırasında dükkânların açık bulunmasını istiyorum! Ve büyük küçük herkes, kapıları kapatılacak olan camilere gizlenirler, kimse de ben geçerken başını çevirip bakmaz!" demiş.

O zaman Cevahirci Ubeyt, gidip şahı bulmuş ve kafası son kertede karışık, ona, karısının dileğini bildirmiş. Şah da "Bunda uygunsuzluk görmüyorum!" demiş. Ve hemen tellalları aracılığıyla tüm kentte, her cuma günü ezan okunmadan iki saat önce tüm halkın dükkânlarını bırakmalarını ve camilere saklanıp başlarının omuzları üzerinden uçurulmasını istemiyorlarsa, sokaklarda görünmekten sakınmalarını buyurmuş. Ve de kedileri ile köpeklerini de, eşekleri ile develerini de, kısacası sokaklarda gezebilecek tüm hayvanlarını da kapalı tutmalarını bildirmiş. O zamandan beri, cevahircinin karısı, böylece her cuma günü, öğle ezanından iki saat önce, hiçbir insan, köpek, kedi sokaklarda bulunmak cesareti göstermeksizin dolaşır olmuş. Ve işte ey Sidi Kamer, senin, bu sabah, gerçekten, geçerlerken bakmak cesaretini gösterecek olanın başını uçurmak üzere yalın kılıcıyla genç bir kölenin başında bulunduğu genç kızlardan oluşan mevkibin ortasında gördüğün olağanüstü güzellikteki kadın, bu cevahircinin eşidir!" demiş.

Ve berberin karısı, Kamer'e, bilmek istediği şeyi böylece anlattıktan sonra bir an susmuş; onu gülerek gözettikten sonra "Ama, çok iyi anlıyorum ki, ey güzel yüzlü, kutsanmış efendim, bu öykü sana yeterli görünmedi; ve benden, örneğin yaşlı cevahircinin eşi bu

harika genç kadını yeniden görmek için bir çare bulmamı da istemektesin!" diye eklemiş. Kamer de "Ey anacağım, gerçekten, yüreğimin en içten dileği budur! Çünkü ben, yokluğumun gözyaşlarına boğduğu, beni çok seven anamı, babamı terk ederek sırf onu görmek için memleketimden çıkıp buraya geldim" diye yanıt vermiş. Berberin karısı da "Bu durumda, oğlum, söyle bakayım bana, gerçekte değerli eşya olarak neyin var, senin?" demiş. O da "Anacığım, yanımda, diğer güzel şeyler arasında, her biri beş yüz altın dinar eden ilk türden değerli taşlar, her biri yedi yüz altın dinar eden ikinci türden değerli taşlar, her biri sekiz yüz elli dinar eden üçüncü türden değerli taşlar ve her biri bin dinar eden dördüncü türden değerli taşlar olmak üzere dört tür mücevher var!" demiş. Kadın "Ve yüreğin bu türlerin her birinden dört mücevherin elinden çıkmasına razı olmaya hazır mı?" diye sormuş. O da "Yüreğim rahatlıkla elimde bulunan tüm mücevherlerin ve elimin altında bulunan başka her şeyin devredilmesine razıdır!" diye yanıtlamış. Kadın "Öyleyse, ayağa kalk, oğlum! Ey tüm cömertlerin başına taç olacak kişi, git cevahirciler çarşısında Cevahirci Ubeyt Usta'yı bul ve onu görünce aynen sana söyleyeceğim şeyleri yerine getir!" demiş.

Ve arzuladığı amaca ulaşmak için, yapması gereken her şeyi ona anlatmış; ve "Her durumda, tedbiri ve sabrı elde bulundurmak gerek! Ama sen, sana bildirdiklerimi yaptıktan sonra, gelip her şeyi bana anlatmayı ve yanında, fakir bir kişi olan berber kocam için yüz dinar getirmeyi unutma...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Seksen Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"... Ve yanında, fakir bir kişi olan berber kocam için yüz dinar getirmeyi unutma!" demiş. Kamer de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve berberin karısı olan koku satıcısının talimatını, iyice belleğine yerleştirmek üzere tekrarlayarak berberin evinden çıkmış. Ve bu iyiliksever kadını bir işaret taşı gibi yoluna çıkaran Tanrı'ya şükürler demiş.

Ve böylece cevahirciler şeyhi Ubeyt Usta'mn bulunduğu çarşıya gelmiş. Dükkâna girerek, çıraklarının ortasında cevahirciyi görüp, elini yüreğine basıp sonra da dudaklarına ve başına götürerek ve "Barış üzerine olsun!" diyerek selamlamış. Ubeyt Usta da ona selamını iade etmiş ve onu özenle kabul edip oturmasını rica etmiş. O zaman Kamer kesesinden seçkin, ama elinde bulunan dört türden daha az güzel olan bir taş çıkarmış; ve ona "Ey usta, senden bu taş için değerine yaraşır, ama en sade tarzda ve ağırlığı bir miskalden fazla olmamak kaydıyla bir yüzük yapmam çok arzu etmekteyim!" demiş. Aynı zamanda kendisine yirmi parça altın vermiş ve "Bu, ey usta, bana göreceğin işi ödüllendirmek için düşündüğüm paranın sadece küçük bir peşinatıdır!" demiş. Aynı şekilde oradaki pek çok çırağa bahşiş olarak ve zengin giyimli genç yabancının dükkâna girdiğini gördükleri andan başlayarak sokakta birikmiş olan birçok dilenciye de sadaka olarak birer altın vermiş. Ve bu tarzda davranarak, bütün bu kişileri, cömertliğine, güzelliğine ve seçkin tavırlarına hayran bırakarak oradan çekilip gitmiş.

Ubeyt Usta'ya gelince, taşın üstüne takılacağı yüzüğün yapımında en küçük bir gecikme yapmamış; ve olağanüstü bir beceriyle donanmış bulunduğundan ve dünyada başka hiçbir cevahircinin sahip bulunmadığı araçları elinde bulundurduğu için, titizlikle çalışarak, günün sonuna doğru işi bitirmiş. Genç Kamer ertesi günden ön-

ce gelip kendisini aramayacağından, harika bulduğu ve ağzı sulandıracak kadar berrak bir suyu olduğunu gördüğü taşı üzerine taktığı yüzüğü götürüp sözü edilen genç karısına göstermek üzere yanına almış.

Ubeyt Usta'nın eşi olan genç kadın yüzüğü görünce, onu çok güzel bulmuş ve kocasına "Kimin için yapıldı bu?" diye sormuş. O da "Bu harika mücevherden de daha göz kamaştırıcı olan genç bir yabancı için. Bil ki, gerçekten, bana peşinat olarak yirmi altın ödemiş bulunan bu yüzüğün sahibi, yürekte yara açan gözleri, yasemin ekili bir çiçekliğe düşen lale taç yapraklarına benzer yanakları, Süleyman'ın mührü gibi ağzı, kırmızı akik kanında ıslanmış dudakları, bir sakanınki gibi zarif başım taşıyan ve bir karacanın boynuna benzer boynuyla güzel ve sevimlidir. Her türlü övgünün üzerinde olan niteliklerini özetlemek için, gerçekten güzel, güzel olduğu kadar da sevimli olduğunu ve bunların, sadece üstün nitelikleri bakımından değil, genç yaşı ve yüzünün çizgileri bakımından da onu sana benzettiğini söyleyebilirim!" demiş.

Cevahircinin genç karısı da bu sözleri duymuş ve onları ruhunun derinliklerinde saklamış; ama onu etkileyen duygulardan hiçbirini belirtmemiş. Kocasına ilgisiz bir tavırla "Şu yüzüğü göster bana!" demiş. Ubeyt Usta da, yüzüğü ona vermiş; kadın yüzüğe şöyle bir bakmış, sonra kaygısızca parmağına geçirmiş. Sonra da "Sanki benim parmağım için yapılmış! Bak ne kadar yakıştı!" demiş. Cevahirci de "Yaşasın o huri parmakları! Vallahi, hanımım, bu yüzüğün sahibi cömertlik ve incelik sahibidir, yarından tezi yok, hangi fiyatta olursa olsun yüzüğü bana satmasını ondan rica edecek ve onu sana geri getireceğim!" diye yamt vermiş.

O süre içinde Kamer, neler yaptığına dair bilgi vermek üzere berberin karısının yanına gitmiş; ve ona fakir berber için de armağan olarak yüz parça altın vermiş! Sonra da koruyucusuna, yapacak başka ne olduğunu sormuş. O da "Cevahirciyi gördüğün zaman sana yaptığı yüzüğü alma! Parmağına dar gelmiş gibi yap ve onu cevahir-

ciye armağan et; ve kendisine ilkinden çok daha güzel, her biri yedi yüz dinar değerinde olan taşlardan bir başka mücevher ver; ve ona, bunu özenli bir şekilde bir yüzüğe takmasını söyle. Aynı zamanda, kendisine de altmış altın peşinat, her bir işçiye de ikişer altın bahşiş ver. Kapıdaki dilencileri de gözetmeyi unutma! Böyle yapınca, her şey senin yararına dönüşecektir. Ve de oğlum, dönüp bana işler hakkında bilgi vermeyi ve gelirken benim fakir kocam için de bir şeyler getirmeyi unutma!" demiş. Kamer de "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Kamer, berberin karısının yamından ayrılmış ve ertesi gün, Cevahirci Ubeyt Usta'yı gidip çarşıda görmekte kusur etmemiş; o da kendisini görünce, Kamer'in onuruna ayağa kalkmış; selam ve hatır sormalardan sonra ona yüzüğü vermiş. Kamer de yüzüğü parmağında dener gibi yapmış; sonra da "Vallahi, ey Ubeyt Usta, yüzüğü çok güzel yapmışsın, ama parmağıma biraz dar geldi. Al sen bunu, hareminde bulunan sayısız kölelerinden herhangi birine armağan et! Şimdi sana ötekinden üstün tuttuğum ve de yüzük üzerinde kuşkusuz daha güzel görünecek bir başka mücevher veriyorum" demiş. Ve böyle konuşarak kendisine yedi yüz dinar edecek bir taş vermiş; aynı zamanda, kendisine altmış, çıraklarının her birine de "Şerbet içip serinleyin!" diyerek ikişer altın dinar vermiş; ve de, ustaya "Umarım ki iş çabucak sonuçlanır da, seni hoşnut kılacak şekilde ödüllendiririm!" demiş. Ve dükkânın kapısı önünde biriken, sağındaki, solundaki dilencilere de altın parçacıkları dağıtmış.

Cevahirci genç müşterisinin bunca cömertliğini görünce, çok şaşırmış. Akşam olup da evine dönünce "Vallahi! Kimsenin olamayacağı kadar güzel olmakla yetinmiyor bu genç, şehzadeler gibi eli de açık!" diyerek karısına, onu nasıl öveceğini bilememiş. O konuştukça, karısının yüreğine de genç Kamer için duyduğu aşk derinden derine kazılıyormuş! Kocası yüzüğü eline verince, ağır ağır parmağına geçirmiş ve "Sana bir ikinci yüzük sipariş vermedi mi?" diye sor-

muş. O da "Verdi tabii! Bütün gün üzerinde çalıştım ve işte bak, bitirdim!" demiş. O da "Kim bilir? Öteki gibi, pekâlâ onu da bana bırakabilir!" demiş.

O sırada Kamer, olup bitenleri anlatmak ve bundan sonra ne yapması gerektiğini öğrenmek üzere berberin karısının yanına gitmiş; ve ona, fakir berber kocası için dört yüz dinar vermiş. Kadın da ona "Oğlum, senin işin yoluna girmiş bulunuyor. Cevahirciyi gördüğünde, asla sipariş verdiğin yüzüğü alma; parmağına bol gelmiş gibi yap ve onu kendisine armağan olarak bırak. Ve kendisine, bu kez, değeri dokuz yüz dinara yakın olan bir başka mücevher ver; ve işin tamamlanmasına kadar, ustaya yüz, çırakların her birine üçer dinar ver. Oradan ayrıldıktan sonra da gelip bana işlerin gidişinden haber vermeyi ve fakir kocam berberin bir parça ekmek alması için bir şeyler getirmeyi de unutma! Tanrı seni korusun ve ömrünü uzatsın, ey cömert oğlum!" demiş.

Kamer koku satıcısının söylediklerini aynen yapmış. Cevahirci de, güzel yabancının cömertliğini karısına anlatabilmek için artık başka söz ve deyim bulamaz olmuş. Kadın da, parmağında yeni yüzüğü deneyerek kocasına "Ey amcanın oğlu, sana karşı bunca cömertlik gösteren bir adamı hâlâ evine davet etmemiş olmaktan utanmıyor musun? Oysa, sen Tanrı'nın yardımı sayesinde, ne cimrisin ne de bir cimrinin soyundan gelirsin! Ama öyle anlaşılıyor ki, bazen nasıl davranılacağını bilmiyorsun. Doğrusu, senin, bu yabancı yarın yanına gelince, konukseverliğinin tuzunu tatması için kendisini yemeğe çağırman boynunun borcudur!" demiş.

Kendi bakımından, Kamer, berberin karısına danıştıktan ve minnettarlık duyduğu fakir kocası uğruna sadece bir parça ekmek sağlamak üzere sekiz yüz dinar verdikten sonra, üçüncü yüzüğü denemek için cevahircinin dükkânında bulunmakta kusur etmemiş. Aym şekilde, bunu da parmağında denedikten sonra, çıkarmış ve ona küçümseyerek bakıp "Bu, oldukça uydu; ama bu taş benim hiç de hoşuma gitmedi. Sen onu yine kölelerinden biri için sakla ve şu

taşı al da bunu yerleştir yüzüğe! Ve de al sana peşinat olarak iki yüz dinar; çıraklarının her biri için de dörder dinar! Ve sana verdiğim bunca zahmet için beni bağışla!" demiş. Bunları söyledikten sonra, bin altın dinar değerinde beyaz ve harika bir mücevheri şaşkınlığın sınırında olan cevahircinin eline vermiş. Cevahirci de, ona "Efendim, evimi onurlandırıp bu gece benimle yemek yer miydin acaba? Çünkü senin iyiliklerinin ağırlığım üzerimde, cömert elinin uzanışını yüreğimde hissediyorum!" demiş. Kamer de ona "Başım üstüne, gözüm üstüne!" diye yamt vermiş; ve kendisine kaldığı hanın adresini vermiş.

Akşam olunca, cevahirci konuğunu almak üzere söz konusu hana gelmiş. Ve onu alıp evine götürmüş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Seksen Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ve onu alıp evine götürmüş; orada göz kamaştıran bir ziyafet vererek onu harika bir sofrada ağırlamış. Yemek tabakları ve bardaklar kaldırıldıktan sonra, bir köle genç ev sahibesinin kendi elleriyle hazırladığı şerbetler getirmiş. Kendisi, duyduğu arzuya karşın, kadınların böylesi kabullerde asla yer almaması âdetine aykırı düşmemek için, haremde kalmış. Ve zaten orada hilesinin yaratacağı etkiyi görmek üzere beklemesi gerekiyormuş.

Böylece, Kamer ile ev sahibi bu lezzetli şerbeti içer içmez, ikisi birden derin bir uykuya gömülmüş; çünkü genç kadın, bardakların içine uyuşturucu bir toz atmış bulunuyormuş. Şerbet sunan köle kız, onların yerde uzanıp kıpırtısız kaldıklarını görür görmez, hemen oradan çekilmiş.

O zaman genç kadın, üzerinde, sanki gerdeğin ilk gecesine hazırlanmış gibi, sadece gömleği bulunduğu halde, perdeyi kaldırıp ziyafet salonuna girmiş. Öldürücü gözleriyle, güzelliği içinde bu genç kadını kim görse, yüreğinin parçalandığını ve aklının uçup gittiğini duyumsarmış. O da, o zamana kadar, ancak eve girerken, yarı açık pencereden gördüğü Kamer'in yanına kadar gelmiş ve onu seyretmeye başlamış ve tam da istediği gibi birisi olduğunu anlamış. İlkin

onun karşısına oturmakla ve elleriyle yavaş yavaş yüzünü okşamakla işe başlamış. Ve birdenbire bu aç piliç, delikanlının üzerine hırsla atılmış ve yanaklarını ve dudaklarını öylesine bir şiddetle gagalamaya başlamış ki kan fışkırmış. Bu kıyıcı gagalamalar, epeyce bir zaman sürmüş, sonra da bunların yerini, uyuyan genç horozun üzerinde ata binmiş gibi oturan pilicin öylesine davranışları yer almış ki, o durumda artık ne olup bittiğini ancak Allah bilebilirmiş.

Ve bütün bir gece bu oyun sürüp gitmiş. Ama sabah olunca, bu

sıcacık genç kadın ayağa kalkmaya karar vermiş ve koynundan dört aşık kemiği çıkararak bunları Kamer'in cebine koymuş. Bunu yaptıktan sonra, onu terk edip hareme çekilmiş. Her zaman buyruklarını yerine getiren, Basra sokaklarından mevkiple geçerken yalın kılıç yanında yürüyen köleyi çağırmış. Köle de, genç Kamer'in ve yaşlı cevahircinin uykusunu dağıtmak için burun deliklerine etkileyici bir panzehir olan bir toz üflemiş. Gerçekten bu tozun etkisinin görülmesi gecikmemiş; çünkü iki uyuyan kişi aksırarak uyanmış. Genç cariye cevahirciye "Efendim, hanımım Halime, beni seni uyandırınam ve sana 'Sabah namazı zamanıdır, işte müezzin minareden inanç sahiplerine seslendi!' demem için yolladı. Abdest almak için ibrik de hazır!" demiş. Hâlâ şaşkın durumda bulunan yaşlı cevahirci de "Vallahi! Bu odada amma da ağır uyunuyor ha! Ne zaman burada yatsam, öğle saatinde uyanıyorum!" diye haykırmış. Kamer de ne yanıt vereceğini bilememiş. Ama, abdest almak üzere ayağa kalkınca, ne olduğunu bilemeden, görünmeyen yerlerini hesaba katmadan, dudaklarının ve yüzünün ateş gibi yanmakta olduğunu hissetmiş. Buna son kertede şaşırmış ve cevahirciye "Bilmiyorum ama, dudaklarım ve yüzüm ateş gibi yanıyor; kalçaların da ateş almış kömür gibi! Bu ne olabilir ki?" demiş. Yaşlı adam "Oh! Hiçbir şey değil! Bildiğimiz sivrisinek ısırığı! Çünkü cibinlik sermeden uyumak tedbirsizliğinde bulunduk" diye yanıt vermiş. Kamer de "Evet, ama senin yüzünde neden sivrisinek ısırığı izi görmüyorum, oysa sen de benim yanımda yatmaktaydın?" demiş. O da "Vallahi! Doğru söylüyorsun! Yalnız, ey güzel yüzlü delikanlı, bilmen gerekir ki, sivrisinekler sakalsız genç yüzleri severler ve sakallı suratlardan nefret ederler. Pekâlâ görüyorsun ki tatlı bir kan senin güzel yüzünde dolaşmakta, benimse epeyce uzun sakallarla iki yanağım da örtülü!" diye yanıt vermiş. Bunu söyledikten sonra, abdestlerini almışlar, namazlarını kılmışlar ve birlikte kahvaltıya oturmuşlar. Bunu izleyerek Kamer, ev sahibinden izin almış ve berberin karısını bulmaya gitmiş.

Ve onu, kendisini bekler bulmuş. Kadın onu gülerek karşılamış ve ona "Haydi, oğlum, yüzünde binlerce basit işaretini görüyorsam da, yine de bana dün gecenin öyküsünü anlat!" demiş. O da "Bu işaretleri soruyorsan, anacağım, bunlar bildiğimiz sivrisinek ısırıkları, başka bir şey değil!" demiş. Berberin karısı, bu sözleri duyunca daha da çok gülerek "Gerçekten, sivrisinek ısırıkları, öyle mi? Peki sevdiğin kadının evine ziyaretinin başka sonuçları olmadı mı?" demiş. O da "Cebimde bulduğum, çocukların oynadıkları şu dört aşığı hesaba katmazsak, hayır, vallahi!" diye yamt vermiş. Kadın "Göster bakayım onları bana!" demiş. Ve onları eline alarak bir süre gözden geçirmiş ve sonra "Yüzünde, hâlâ, sivrisinek ısırığı değil de, sevdiğin kadının ateşli buselerinin izini taşımakta olduğunu anlamadığına göre, sen, çok safsın oğlum! Onun, cebine koyduğu anlaşılan bu aşıklara gelince, onunla oynaşabileceğin yerde zamanını uyuyarak geçirdiğini hatırlatmak için bir sitemdir. Bununla 'Sen zamanını uyumakla geçiren bir çocuksun. Başka oyunlar bilmeyen çocuklara uygun gelecek şu aşıkları al öyleyse!' demek istemiş. Bu aşıkların varlığının açıklaması bu, oğlum. İlk ikaz için oldukça açık bir anlatma yolu bu. Sana da, bu gece bunu anladığının kanıtını göstermek düşüyor. Hiç kuşku duymadan bil'yorum ki, cevahirci seni bu gece de yemeğe çağıracak; sen de, bundan yararlanarak, umarım ki, kendine ve ona doyum sağlayacak ve de seni seven anamı mutlu edecek tarzda davranmayı unutmazsın!" demiş. Kamer de "Başım üstüne, gözüm üstüne!" diye yamt vermiş ve oturmakta olduğu hana geri dönmüş. İşte onun durumu böyleymiş.

Genç Halime'ye gelince, onu haremde aramaya gelen yaşlı kocasına "Konuğun genç yabancıya nasıl davrandın?" diye sormuş. O da "Saygıyla ağırlamanın tüm koşullarına uyarak şöyle şöyle davrandım! Ama sivrisineklerin azgın saldırıları yüzünden oldukça kötü bir gece geçirmiş!" diye yanıt vermiş. Kadın da "Ama, onu cibinlik altında uyutmadığın için bu kusur senindir! Bu gece, kuşkusuz daha rahat uyur. Çünkü, onu bir kez daha çağıracağını umuyorum. Zaten

sana yaptığı bunca iyiliği karşılamak için bu bile fazla bir şey olmaz!" demiş. Cevahirci de, delikanlıya karşı içinde büyük bir sevgi duyduğundan, aynı memnunlukla, buna, işitip itaat ettiği cevabını vermiş.

Böylece, Kamer dükkâna geldiğinde, onu eve çağırmakta kusur etmemiş; ve her şey sivrisineklere karşın bir gece önceki gibi olup bitmiş. Çünkü, bütün gece, uyutan içki bir kez etkisini gösterince, genç Halime, her zamankinden ateşli, uyuyan genç horozun üzerine ata biner gibi oturarak ve ilk defakinden de daha olağandışı davranarak, azgınlığını sürdürüp durmuş. Ertesi sabah, burun deliklerine üflenen toz sayesinde ağır uykusundan uyanınca, yüzünün yanmakta olduğunu ve bedeninin emmelerle, ısırıklarla ve ateşli sevginin diğer benzeri davranışlarıyla tükenmiş olduğunu duyumsamış. Ama, kendisine geceyi nasıl geçirdiğini soran cevahirciye hiçbir şey belli etmemiş; ve ondan izin alarak olup bitenden berberin karısını haberli kılmak için evden dışarı çıkmış. Ve cebine baktığında, kadının oraya bıraktığı bir bıçak bulmuş. Fakir kocası berbere verilmek üzere beş yüz altın bağışta bulunduktan sonra, bıçağı koruyucusuna göstermiş. Kadın da, bıçağı görünce, onun elini öperek "Tanrı seni felaketten korusun çocuğum. Sevdiğin kadın sana kızmış ve bir daha seni uyur bulursa öldüreceğini böylece açıklamış. Çünkü bu bıçağın cebine konmasının anlamı budur!" diye haykırmış. Kamer de, çok şaşırarak "Ama uyumamanın yolunu nasıl bulabilirim?" diye sormuş ve de "Dün gece uyamk kalmak için elimden geleni yaptım, ama başarı sağlayamadım!" diye sözünü sürdürmüş. Kadın "Bunun için bardağı ardına boşalttığın halde içip boşaltmış gibi görünerek cevahircinin kendi başına şerbeti içmesine seyirci kalman ve de kölenin önünde uyumuş gibi görünmen gerekir! Böylece arzuladığın maksada ulaşırsın!" diye yanıtlamış. Kamer de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş ve bu harika görüşü aynen yürürlüğe koymakta kusur etmemiş.

Böylece, her şey yaşlı kadının öngördüğü tarzda olup bitmiş.

Çünkü, cevahirci, karısının önerisi üzerine, çağrılının üst üste üç kez çağrılması âdetine uyarak Kamer'i üçüncü kez yemeğe davet etmiş. Ve şerbetleri getiren köle, iki erkeğin de uyuduğunu görüp çekilince, hanımına istenen etkinin sağlandığını bildirmiş.

Bu haberi alan ateşli Halime, genç adamın uyarılarından hiçbir şey anlamadığını düşündüğünden kızgın, saygısız gencin yüreğine daldırmak üzere elinde bıçakla ziyafet salonuna girmiş. Ama, birdenbire, Kamer, gülerek ayağa kalkmış ve kendisine "Ah! Sana böylesi bir hileyi kim öğretti!" diye soran kadının önünde yerlere kadar eğilmiş. Kamer de artık ondan berberin karısının görüşlerine göre davrandığını saklamamış. Kadın da gülmüş ve "Çok akıllıymış bu yaşlı kadın! Ama artık bundan böyle senin sadece benimle iş tutman gerek! Bundan böyle hiç şikâyetin olmayacaktır!" demiş. Ve bunu söyleyerek delikanlının tüm kadın dokunuşlarından korunmuş bakir etini kendisine çekmiş ve ona öylesine ustaca dokunuşlarda bulunmuş ki...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Seksen Altıncı Gece Olunca

Demiş ki

... Ve ona öylesine ustaca dokunuşlarda bulunmuş ki, oğlan, kararsızlık göstermeden, her duruma boyun eğmiş; edilgin durumları etkinliğe çevirmeyi, doğrusal ve kalkınmış durumu etkin davranış içinde değerlendirmeyi bilmiş. Ve kalçaların ve bacakların bu savaşımı içinde, büyük bir yiğitlik ve darbeleri gidip gelmelerle yerli yerine yerleştirme bakımından eşsiz bir beceri göstermiş. O gece horozluk görevini harika şekilde başarmış! Kuşların ilk uçuşlarında

kanatlarına güç veren, doğar doğmaz karacayı oynamaya yönelten, genç arslanın boynunu dik tutturan, kayalar arasından çıkan suyu sıçratan ve inananların yüreklerine baş edilmez ve şafakta öten horozun şarkısı kadar güzel bir içgüdü yerleştiren Tanrı'ya şükürler olsun!

İşinin ustası Halime, yumurtayı yeni çatlatmış bu yiğit savaşçı aracılığıyla kendisini yiyip bitiren ateşini yatıştırınca, ona, binbir okşayış arasında "Bil ki, ey yüreğimin meyvesi, artık senden nasıl vazgeçebilirim bilmiyorum. Bundan dolayı bir ya da iki gece, bir ya da iki hafta, bir ya da iki ay, hatta bir ya da iki sene bana yetmez! Ben, yaşlı çirkin kocamı terk ederek ve ülkene giderken seni izleyerek tüm ömrümü seninle birlikte geçirmek istiyorum. Eğer beni seviyorsan ve bu gecenin tecrübesi seni sarmışsa, beni iyi dinle! Ve sana söyleyeceklerimi yap! Yaşlı kocam seni bir kez daha çağırırsa, ona 'Vallahi, amca, Âdemoğlu, doğası gereği çok ağır canlıdır, kanı da ağır akar! Başkalarının nezdindeki ziyaretlerini tekrarlayıp durursa, kendinden zenginleri de, fakirleri de bıktırır! Bundan dolayı, beni bu zarif önerini kabul etmekten bağışla; çünkü seni üç ya da dört gece hareminden uzakta tutmakla bir densizlik yapmış olmaktan korkarım!' de! Ve böyle konuşarak, ondan, birbirinizi rahatça görebilmek ve gecenin bir bölümünü hiç kimse diğerine rahatsızlık vermeden birlikte geçirmek bahanesiyle kendin için, bizim evin yakınında bir ev kiralaması bakımından ricada bulun! O zaman, iyice biliyorum ki, kocam, bu konuyu danışmak üzere bana gelecek, ben de bu tasarıyı destekleyeceğim. Bir kez bu iş tamamlanınca, gerisi için Allah kerim!" demiş. Genç Kamer de "İşitmek itaat etmektir!" yanıtını vermiş. Ve ona tüm arzularını yerine getirmeye söz vermiş; yeminini mühürlemek için, ilkinden de ayrıntılı bir uyarmanın tekrarını sağlamış. Kuşkusuz o gece, hacının bastonu, atlının ilk geçişiyle zaten düzlenmiş olan yol üzerinde ateşli bir çabayla işini görmüş.

Bu iş bitince, Kamer, sevgilisinin görüşüne uyarak, sanki hiçbir şey olmamış gibi, gidip cevahircinin yanına uzanmış. Ve sabahle-

yin, cevahirci uyku giderici tozla uyandırılınca, Kamer âdet gereğince ondan izin almak istemiş. Ama o, zorla onu tutarak, akşam yemeğini birlikte yemek için çağrıda bulunmuş. Sevgilisinin tavsiyelerini unutmayan Kamer de, cevahircinin çağrısını asla kabul etmek istememiş; ve anlaştığı tasarının bir bölümünü ona açıklamış ve bunun, bundan böyle birbirlerini tedirgin etmemeleri için tek geçerli yol olduğunu söylemiş. Yaşlı cevahirci de "Bunda bir uygunsuzluk yok!" yanıtını vermiş. Ve gecikmeksizin evinin bitişiğindeki evi kiralamış, onu zengin bir tarzda donatmış ve içine genç dostunu yerleştirmiş. Kendi bakımından da, işinin ustası Halime, büyük bir gizlilikle aradaki duvarda bir geçiş kapısı açtırmış ve gözden kaybetmek için bunu bir dolapla örtmeye özen göstermiş.

Böylece, ertesi gün, Kamer, birdenbire sevgilisinin odasında beliriverdiğini görerek son kertede şaşırmış. Ama kadın, onu okşayışlara boğduktan sonra, dolabın gizemini ona açıklamış ve sırası geldiğinde ondan horozluk görevini yerine getirmesini işaretle anlatmış. Kamer de, çabucak ve gayretle hacı bastonunu yedi kez yola koşmuş. Bunu izleyerek, genç Halime, doyurulmuş arzusuyla ıslak, bağrından kocası cevahirciye ait olan ve onun büyük emekler vererek kabzasını değerli taşlarla süslediği bir hançer çıkarmış ve "Bu hançeri kemerine sok ve kocam Ubeyt Usta'nın dükkânına git; ona hançeri göster ve beğenip beğenmediğini ve değerinin ne olduğunu kendisine sor. Sana bunu nereden aldığını soracaktır; sen de ona silahçılar çarşısından geçerken, birbiriyle konuşan iki kişiye rastladığını ve birinin diğerine 'Bana yaşlı kocaların en çirkini ve nefret uyandıram olan kocasına ait eşyalar veren sevgilimin bana verdiği armağana bak!' derken duyduğunu söylersin! Konuşan kişinin yanına yaklaşarak hançeri ondan satın aldığını ekle! Sonra dükkândan ayrıl ve çabucak eve benim yanıma dön! Hançeri senden almak üzere beklemekte olduğum dolapta beni bul!" demiş. Kamer de, hançeri alarak cevahircinin dükkânına gitmiş ve orada sevgilisinin kendisine anlattığı oyunu oynamış.

Cevahirci hançeri görüp Kamer'in sözlerini dinleyince, büyük bir şaşkınlığa düşmüş ve sanki aklım yitirmiş birisi gibi, kesik kesik sözcüklerle yanıt vermiş. Kamer de, cevahircinin durumunu görerek dükkândan çıkmış ve koşarak gidip dolapta kendisini bekleyen sevgilisine hançeri vermiş. Ve ona kocası cevahirciyi nasıl bir şaşkınlık ve acınası durumda bıraktığını tanımlamış.

Zavallı Ubeyt Usta'ya gelince, o da, kendince, kıskançlık acılarının pençesinde ve hiddetten bir yılan gibi tıslayarak evine koşmuş. Gözleri başından fırlamış bir halde Halime'nin yanına girmiş ve "Benim hançerim nerede?" diye haykırmış. Halime de, en masum tavrıyla ve afallamış iri gözleriyle "Çekmecede, kendi yerinde. Ama, aman yarabbi! Ey amcamın oğlu, seni çıldırmış gibi görmekle onu sana vermekten sakınırım! Korkarım ki, onunla birini vurur öldürürsün!" diye haykırmış. Ama cevahirci ısrar ettiğinden ve kimseyi öldürmeyeceğine yeminle güvence verdiğinden gidip çekmeceyi açarak hançeri ona getirmiş. O da "Aman Allahım!" diye haykırmış. Kadın "Bu şaşkınlığın nedeni nedir?" diye sorunca; "Biraz önce bu hançeri genç dostumun kemerinde görmüş olduğumu sanıyordum!" demiş. Kadın "Başıma gelen! Yoksa sen karın hakkında yersiz kuşkulara mı düştün, ey insanların en iğrenci herif?" demiş. Cevahirci de ondan bağışlanma dilemiş ve hiddetini yatıştırmak için tüm gayretini ortaya koymuş.

Ertesi gün, Halime, sevgilisiyle yatakta yedi bölümlük bir satranç oynadıktan sonra, yaşlı cevahircinin kendisini boşaması için çareler düşünmüş ve Kamer'e "Görüyorsun ki, ilk yol bizi bir yere götürmedi. Bu kez ben köle kılığına gireceğim, sen de beni kocamın dükkânına götüreceksin. Benim yüzümü açıp kendisine, beni pazarda satın aldığını söyleyeceksin. Bakalım bu onun gözünü açacak mı, göreceğiz!" demiş. Ve kalkıp gerçekten bir köle kılığına bürünmüş ve âşığını gittiği kocasının dükkânına kadar izlemiş. Kamer, cevahirciye "Şu esireyi pazardan bin altın dinara aldım. Bak bakalım hoşuna gidecek mi?" demiş. Ve böylece konuşarak kadının yüzündeki peçeyi kaldırmış. Cevahirci hemen, kendi eliyle yaptığı şahane mücevherleri takınmış ve Kamer'in kendisine armağan ettiği yüzükleri de parmağına takmış olan karısını tanıyarak neredeyse bayılacakmış. Ve "Bu kölenin adı ne?" diye haykırmış. Kamer de "Halime!" diye yanıt vermiş. Cevahirci de bu sözleri duyunca, boğazının kuruduğu-

nu duyumsamış ve sırtüstü düşmüş. Kamer ile genç kadın da çekilmek için onun bayılmasından yararlanmışlar.

Ubeyt Usta, baygınlıktan kurtulunca, tüm gücüyle evine koşmuş, bu kez de karısını biraz önce takınmış tüm süsleri içinde bulunca, şaşkınlık ve dehşetten bayılacak gibi olmuş ve "Her şeyi Bilen Tanrı'dan başka güçlü ve koruyucu varlık yoktur!" diye haykırmış. Kadın ona "Pekâlâ, ey amcamın oğlu, sen neye şaşırdın bakalım?" demiş. O da "Allah kötünün belasını versin! Biraz önce genç dostumun satın aldığı tıpkı sana benzeyen, âdeta senin ikinci bir nüshan olan bir köle gördüm!" demiş. Halime de, nefretten âdeta boğulurcasına "Ey beyaz sakallı felaket! Sen nasıl olur da böylesi utanç verici kuşkulara kapılarak bana hakaret edersin? Kendi gözlerinin yanıldığını görmek istiyorsan, git bak bakalım komşunun evinde böyle bir köle var mı?" diye haykırmış. O da "Hakkın var! Böyle bir kanıt karşısında hiçbir kuşku kalmaz!" demiş. Merdivenden inip dostu Kamer'in evine ulaşmak üzere evden çıkmış.

Halime de, dolaptan geçerek, kocası içeri girdiği sırada çoktan öteki evde bulunuyormuş. Böylesine büyük bir benzerlik karşısında zavallı adamın aklı karışmış. "Tanrı yücedir! Yarattıklarına istediği şekli verir!" diye mırıldanmış. Ve tedirginlik ve şaşkınlığın sınırında evine dönmüş; karısını bıraktığı halde bularak ona övgüler yağdırmaktan ve bağışlanma dilemekten başka bir şey yapamamış. Sonra da dükkânına dönmüş.

Halime'ye gelince, dolaptan geçerek Kamer'i bulmaya gelmiş ve ona "Görüyorsun ki, bu sakalından utanmaz babanın gözlerini açmanın çaresi yok! Bize buradan gecikmeden kaçmaktan başka çare kalmadı. Ben çoktan önlemlerimi aldım, atlar da yüklü, develer de hazır! Kervan da yola çıkmak için sadece bizi bekliyor!" demiş. Ayağa kalkıp örtülerine bürünmüş ve kervanın bulunduğu yere onu götürmüş. İkisi birden onları bekleyen atlara binip yola çıkmışlar. Tanrı onlara güvenlik sağladığından hiçbir nahoş olayla karşılaşmadan Mısır'a ulaşmışlar.

Kamer'in babasının evine ulaştıklarında ve saygın tacir oğlunun döndüğünü öğrenince, neşe tüm yürekleri ferahlatmış; Kamer mutluluk gözyaşlarıyla karşılanmış. Halime de eve girince, tüm gözler onun güzelliğiyle kamaşmış. Ve Kamer'in babası oğluna "Oğlum, bu bir sultan mıdır?" diye sormuş. O da "Bir sultan değildir, ama uğrunda yolculuğu göze aldığım kişidir. Çünkü dervişin bize sözünü ettiği kişi o'dur. Ben de şimdi Sünnet'in ve Şeriat'ın gereklerine göre onunla evlenmek istiyorum!" diye yanıt vermiş. Ve babasına başından sonuna kadar tüm öyküsünü anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok.

Oğlunun bu seruvenini öğrenen saygın Tacir Abdurrahman "Oğlum, eğer cehennemden çıkmış olan bu kadınla evlenmekte ısrar edersen, bu dünyada da, öteki dünyada da lanetim senin üzerine olsun! Ah! Bir gün, ilk kocasına karşı takındığı utanmazca tavrı, sana da takınmasından kork! İyisi mi, evlenmen için, bırak burada-

ki iyi ailelerin genç kızlarından birini bulayım sana!" diye haykırmış. Ve onu öylesine uzun uzadıya paylamış ve akla yakın konuşmuş ki, Kamer "Senin dilediğini yapacağım, baba!" diye yamt vermiş. Saygın tacir de, onun bu sözlerini duyunca, oğlunu kucaklamış ve hakkında daha sonra bir karar almak üzere Halime'yi, evden uzakta bir köşke kapatmış.

Bunu izleyerek, tüm kentte oğluna uygun düşecek bir eş aramaya koyulmuş. Kamer'in annesinin ileri gelenlerin ve zengin tacirlerin eşlerinin nezdinde yaptığı birçok araştırmadan sonra, Kahire'nin hiç kuşkusuz en güzel kızı olan kadı'nın kızıyla Kamer'in nişanı kutlanmış. Bu münasebetle, tam kırk gün, hiçbir şölenden, rakstan ve oyundan geri kalınmamış. Sonuncu gün de fakirlere özellikle ayrılmış bir şenlik günü olmuş ve onların, sinilerinin çevresinde tüm cömertlik içinde yer almaları için çağrılmalarına özen gösterilmiş.

Bu şölenler dolayısıyla hizmetçilerine göz kulak olan Kamer, fakirler arasında çok kötü giyinmiş, güneşten yanmış yüzünde uzun sürmüş yorgunlukların ve yürekler acısı dertlerin izleri bulunan çok fakir bir adam görmüş. Ona dikkatle bakmak için önünde durunca, Cevahirci Ubeyt Usta olduğunu görmüş. Babasına koşup gördüğü kişiyi ona bildirmiş; o da kendisine "İşte şimdi, elimizden geldiğince kapalı tuttuğum bu sefih kadını ayartmış olmakla işlediğin kötülüğü onarmanın zamanıdır!" demiş. Kamer uzaklaşmak üzere olan yaşlı cevahircinin yanına yaklaşarak adıyla çağırıp onu sevecenlikle karşılamış ve kendisini bunca fakirliğe sürükleyen neden üzerine sorgulamış. Ubeyt Usta da, serüveni duyulup düşmanlarının alay konusu olmaması için Basra'dan ayrılmış bulunduğunu, ama çölde yağmacı Arapların eline düştüğünü ve elinde avcunda ne varsa aldıklarını anlatmış. Saygın Abdurrahman da, onu hamama göndermiş ve yıkandıktan sonra zengin giysilerle donatmış; sonra da ona "Sen benim konuğumsun, gerçeği sana anlatmak boynumun borcudur! Bilesin ki, karın Halime buradadır, benim emrimle uzak bir köşke kapatılmıştır. Onu gözetim altında Basra'ya göndermek

istiyordum; ama madem ki Tanrı seni buraya sevketmiş, bu kadının bahtı önceden belirlenmiş demektir. Seni onun yanına göndereceğim; ister onu bağışlarsın, ister layık olduğu gibi işlem yaparsın. Doğrusu, tek suçlusunun karın olduğu o acıklı serüveni bildiğimi senden saklamayacağım. Bil ki bir kadının baştan çıkardığı erkeğe sitem edilemez; çünkü Tanrı'nın kendisine verdiği içgüdüyü yenmesi kolay değildir; ama kadın, aynı yapıda yaratılmamıştır; eğer erkeklerin yanına yaklaşıp kendisine saldırmalarını önlememişse,

her zaman suçludur. Ah, kardeşim! Bir kadına sahip olan erkeğin büyük bir bilgelik birikimi ve sabrı olmalıdır!" demiş. Cevahirci de "Hakkın var, kardeşim! Bu meselede karım tek suçludur. Ama kendisi nerede?" demiş. Kamer'in babası "Şu karşında bulunan köşkte! Anahtarları da şunlar!" demiş. Cevahirci anahtarları büyük bir sevinçle eline almış; bunlarla kapıları açmış ve karısının yanına girmiş. Kendisine hiçbir şey söylemeksizin ona doğru ilerlemiş ve bir-

denbire iki elini uzatarak boynunu sıkıp "Senin türünden sefiheler işte böyle ölür!" diye haykırarak onu öldürmüş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Seksen Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Senin türünden sefihler işte böyle ölür!" diye haykırarak onu öldürmüş.

Tacir Abdurrahman da, oğlu Kamer'in cevahirciye uğrattığı zararı onarma işini tamamlamak üzere, Yüce Tanrı huzurunda insaflı ve makbul olacağı düşüncesiyle, kızı Sabah Yıldızı'nı Ubeyt Usta ile evlendirmiş. Ama, asıl Tanrı, en yüce ve en cömert olandır!

Ve Şehrazat, bu öyküyü anlatıp bitirince susmuş. Şah Şehriyar da "Ey Şehrazat, Allah tüm sefih kadınların, cevahircinin utanmaz karısına benzer şekilde belasını versin! Bana anlattıkların arasındaki pek çok öykü hep böyle bitmelidir. Çoğu zaman gerçekten, kimi kadınların, benim düşüncelerime ve eğilimlerime aykırı olan akıbetleri ruhumu isyana sevkediyor. Çünkü, kendimce, Tanrı'nın merhametini esirgeyesi utanmaz ve kötü yaradılışlı karımla tüm sadakatsiz kölelerine benim nasıl davrandığımı biliyorsun!" diye haykırmış. Ama Şehrazat, şahın böylesi düşüncelerle uzun uzadıya vakit geçirmesini istemediğinden, bu konuda yanıt vermekten sakınmış ve çabucak, izleneceği gibi, KOYUN BUDU'NUN ÖYKÜSÜ'nü anlatmaya başlamış.

KOYUN BUDU'NUN ÖYKÜSÜ

Anlatırlar ki, Ama Tanrı daha iyisini bilir, bir zamanlar Kahire'de bu ilkenin şahlarının arasında bir şah zamanında; hile ve desisede çok yetenekli bir kadın yaşıyormuş. Bu kadın o denli hilebaz ve kurnazmış ki, bir yudum su içmek ya da iğnenin yurdundan geçmek, onun için aynı kertede kolay, önemsiz şeylermiş. Nitelikleri de, kusurları da bildiğince dağıtan Yüce Tanrı, bu kadını öylesine ateşli bir doğayla yaratmış ki, bir inanç sahibinin dört karısından biri olsaymış ve geceleri hakkaniyet üzre dört kişiden biri gibi kendisine düşen geceyi bekleyerek yaşasaymış, arzularının gecikerek tatmin edilmesi onu öldürürmüş. Ama, işlerini öylesine düzenlemiş ki, sadece tek bir erkeğin karısı olmakla yetinmemiş; Yukarı Mısır'ın birbiri ardından yirmi tavuğu hoşnut edebilen horozları türünden iki erkekle aynı zamanda evlenmiş bulunuyormuş. Ve yine öylesine bir incelik kullanıp önlem almış ki, ikisinden hiçbiri, Kitap'a ve gerçek İnanç sahiplerinin âdetlerine bunca aykırı böylesi bir paylaşmadan kuşku duymamış. Ve zaten, bu davranışına, biri gece hırsızı, öteki gündüz dolandırıcısı olarak mesleklerini sürdüren kocaları da istemeden yardımcı oluyorlarmış. Birisi işi bitip akşam eve döndüğünde, öteki, durumuna uygun bir iş aramak üzere dışarı çıkmış bulunuyormuş. Bunların adlarına gelince, hırsız Haram, yankesici ise Akil diye çağırılırmış.

Günler ve aylar geçiyor, hırsız Haram ile yankesici Akil, evin içindeki görevlerini horoz olarak, evin dışındaki görevlerini de tilki olarak pekâlâ yürütüyorlarmış.

Günlerden bir gün, hırsız Haram babasının miras bıraktığı zebble amcasının kızına doyum sağladıktan sonra ona "Büyük önemi olan bir iş beni bir süre evden uzak tutacak. Tanrı başarmamı sağlarsa, er geç senin yanına dönerim!" demiş. Kadın da "Tanrı'nın adı üzerine olsun, ey erkeklerin şahı! Ama bahtsız karın yiğit kocası olmaksızın ne yapar!" demiş. Ve bundan pek çok kahırlanarak binlerce sitemli söz etmiş ve onun kendisine bağlılığını en ateşli şekilde kanıtladığını görmeden ayrılmasına izin vermemiş. Sonra hırsız Haram, genç kadının kendisine yol azığı olarak hazırladığı torbayı yüklenerek keyfi yerinde ve zevkten dilini şaklatarak yola koyulmuş.

O daha yola çıkalı bir saat olmamışken, yankesici Akil eve dönmüş. Tanrı onun için de bir neden sağlamış bulunduğundan, o da gelip karısına kenti terk etmek zorunda olduğunu söylemiş. Genç kadın, ikinci kocasına da, onun uzaklaşmasının neden olacağı kederi ortaya koymakta kusur etmemiş ve olağandışı bir tutkunun türlü kanıtını tattıktan sonra, ona da yolda yenecek azıklarla dolu bir torba hazırlamış; ona da vedada bulunup övülesi Tanrı'nın hayrının başı üzerine olmasını dilemiş! Dolandırıcı Akil, böylesine sıcacık ve özen gösteren bir karıya sahip olduğundan dolayı Tanrı'ya şükrederek ve o da hoşnutlukla dilini şaklatarak evinden ayrılmış.

Ve her yaratığın talihinin, yolun dönemecinde kendisini beklemesi doğal olduğundan, iki koca, birbirlerini hiç beklemedikleri bir anda bulmuşlar. Gerçekten, o günkü yolculuğunun sonunda, yankesici Akil, geceyi geçirme düşüncesiyle yolda rastladığı bir hana girmiş, girince de orada bulunan tek yolcuyu görmüş. Karşılıklı selamlaşmışlar ve hal hatır sormalardan sonra, aralarında görüşmeye başlamışlar. Hırsız Haram'ın gideceği yol, tanımadığı ortağının da tutacağı aynı yolmuş. İlki, ikinciye "Yoldaşım, sen oldukça yorgun görünüyorsun!" demiş. Öteki de "Vallahi! Bugün, Kahire'den buraya durmadan yürüyerek geldim! Peki yoldaşım, sen nereden geldin?" demiş. O da "Kahire'den geldim ben de! Ama Tanrı'ya şükürler ederim ki, yolculuğu birlikte yapmak üzere yoluma senin gibi bir yol-

daş çıkardı. Çünkü dua ve barış üzerine olası Peygamber 'Bir yoldaş, en iyi yol azığıdır!' demiştir. Ama dostluğumuzu mühürlemek üzere beklerken, aynı ekmeği kıralım, aynı tuzdan tadalım! İşte, yoldaşım, sana sunmak üzere taze hurma ve sarmısaklı kebaptan oluşma azık torbası!" demiş. Öteki de "Allah malını arttırsın, ey yoldaş! Teklifini tüm dost yüreğimle kabul ediyorum. Ama, izin ver, ben de katkıda bulunayım!" diye yanıt vermiş. O sırada birincisi kendi azığını torbadan çıkarıp oturduğu sofra bezi üzerine seriyormuş.

İkisi de örtü üzerine sunulacak neleri varsa koyarken, tıpkısı tıpkısına aynı azıklara sahip olduklarını fark etmişler. Susamlı ekmek dilimleri, hurmalar ve bir koyun budunun yarısı. Ve ikisi de koyun budunun iki parçası tam bir kesinlikle birbirini tamamlayınca şaşkınlığın sınırında şaşkınlığa düşmüşler. Ve "Allahu ekber! Parçalanıp fırına konularak çeşnilendirilmesine karşın, bu koyun budunun iki parçasının biraraya gelmesi mukaddermiş!" diye haykırmışlar. Sonra yankesici hırsıza "Tanrı'nın adı üzerine olsun ey yoldaş, acaba bu koyun budu parçasının nereden geldiğini öğrenebilir miyim?" diye sormuş. Hırsız da "Evden ayrılmadan önce amcamın kızı bana bunu verdi. Ama, Tanrı'nın adı senin de üzerinde olsun, ey yoldaş, ben de kendimce bu budun yarısını nereden aldığını öğrenebilir miyim?" diye sormuş. Yankesici de "Aynı şekilde amcamın kızı onu torbaya soktu! Ama sen bana saygın evinin hangi mahallede bulunduğunu söyleyebilir misin?" demiş. O da "Zafer Kapısı'nın yakınında!" demiş. Öbürü de "Benimki de!" diye haykırmış. Ve hemen, soru soruyu izleyerek, iki hırsız, evlendikleri günden beri, bilmeksizin, aynı yatağın ve aynı ocağın ortağı olduklarını anlamışlar.

Ve "Kötülük bizden ırak olsun! İkimiz de bir alçağın oyuncağı olmuşuz!" diye haykırmışlar. Sonra her ne kadar bunu öğrenmek onları ilkin olaya şiddetle yaklaşma yoluna itmişse de sonunda, aklı selim ve bilge kişiler olduklarından, tutulacak en iyi yolun, geri dönüp hilekâr kadınla hesaplaşmak olduğunda karar kılmışlar. Ve bu ko-

nuda görüş birliğine vararak ikisi birlikte Kahire'nin yolunu tutmuş ve ortaklaşa oturdukları eve ulaşmış.

Onlara kapı açıp iki kocasını birlikte gören genç kadın kuşku duymaksızın hilesinin ortaya çıktığını anlamış; bilge ve ileriyi görür olduğundan gerçeği, bir bahane bulup bu kez artık onlardan uzun boylu saklamanın boşuna olacağını düşünmüş. Ve "En taş yürekli erkek bile sevdiği kadının gözyaşlarına dayanamaz!" diye aklından geçirmiş. Ansızın, gözyaşlarına boğulup saçını başını yolarak, kocalarının ayaklarına kapanmış ve onların merhametine sığınmış.

İkisi de onu seviyor, ikisinin de yüreği onun güzelliklerine bağlı bulunuyormuş. Bundan dolayı apaçık ihanetine karşın, ona olan bağlılıklarının hiç de azalmadığını duyumsamışlar; gözlerini açarak uyarıda bulunduktan sonra, bunu, ona açıklayıp kendisini bağışlamışlar. Sonra, kadın, çok pişman bir tavır takınıp sesini çıkarmadığından, kendisine her şeyin bu kadarla da kalmayacağını söylemişler; hemen vakit geçirmeden İnanç sahiplerinin âdetlerine ve ahlak anlayışlarına sığmayan bu durumu terk etmesini söylemişler. Ve "Hemen şu anda, senin, ikimizden hangisiyle yaşamını sürdürmek istediğini de söylemen gerek!" diye eklemişler.

Kocalarının bu sözlerini duyunca, genç kadın, başını eğmiş; derin derin düşünmüş. Onlarsa, kendisini, gecikmeksizin bir karar alması için zorluyorlarmış; ama bir türlü onun kimi üstün tuttuğunu bildirmesini sağlayamamışlar. Çünkü kadın ikisini de yiğitlik, güç ve dayanıklılık bakımından eşit görüyormuş. Ama, onun suskunluğundan sabırsızlık duymaya başlamış olduklarından, kendisine, tehdit dolu bir sesle, seçimini yapmasını haykırmışlar; o da sonunda başını kaldırıp "Yüceler Yücesi ve Kesin Güç Sahibi Tanrı'dan başka baş vurulacak varlık yoktur! Ey erkekler, siz beni aranızdan birini seçmeye ve ikinize karşı eşit olarak duyduğum sevgiyi hiçe sayıp taraftutmaya zorluyorsunuz ama düşünüp sonuçlarını tartınca, birinizi diğerine üstün tutacak bir neden bulamıyorum ben; bundan dolayı da şunu öneriyorum: İkiniz de kendi becerilerinizle yaşıyorsunuz;

kazancınızı da içinize sindiriyorsunuz. Tanrı yarattıklarının eylemlerini de, yüreklerine yerleştirdiği yetkinliklerine göre ölçüp biçtiğinden sizi merhametli sinesinden uzaklaştırmayacaktır! Sen Akil, gündüzün yankesicilik yapacaksın, sen de Haram, geceleyin hırsızlık! Bu durumda, Tanrı önünde, içinizden becerisinin en iyi kanıtını getirip en ustaca eylemde bulunam seçip ömrümü onunla geçireceğim" demiş. Bunun üzerine ikisi de öneriyi hemen kabul edip işitip itaat ettikleri yamtını vermiş ve hemen beceri yarışına girmeye hazırlanmışlar.

İşe ilk girişen, ortağı Haram ile birlikte sarraflar çarşısına giden yankesici Akil olmuş. Ve orada, ona, parmağıyla bir dükkândan öbürüne ağır ağır gidip gelmekte olan bir Yahudiyi göstermiş. Ve "Haram, bu köp'oğlusunu görüyorsun! Alışverişini tamamlayıp dükkânına dönmeden önce, altın dolu sarraf torbasını bana vermek zorunda kalacaktır!" demiş. Ve böyle konuşarak, bir tüy kadar hafif, dükkânına dönmekte olan Yahudiye yaklaşmış; cebinden altın kesesini aşırıp arkadaşının yanına dönmüş; önceleri suçortağı olarak onunla birlikte yakalanmaktan çekinip korkan arkadaşı sonradan, böylesine kurnazca yerine getirilen bir eylemden hayranlık duyarak, kanıtını verdiği beceriden ötürü onu kutlamış; ve ona "Vallahi! Ben kendimden yana, asla böylesine parlak bir beceri gösteremem! Sanırım ki, bir Yahudiyi soymak, İnanç sahiplerinin kudretlerinin üstünde bir şeydir!" demiş. Ama yankesici gülmeye başlamış ve "Ey zavallı! Bu daha başlangıç; çünkü bu yoldan Yahudinin kesesine sahip olduğumu iddia edemem! Çünkü yarın olmazsa ertesi gün Adalet yoluma çıkar ve keseyi elimden alır. Ama ben, öyle hareket edeceğim ki, kadı bile kesenin bu gırtlağına kadar altına gömülmüş Yahudiye değil, bana ait olduğuna karar verecektir!" demiş. Ve bunu söyleyerek çarşının tenha bir köşesine çekilmiş; keseyi açmış, içindeki altınları saymış, oradan on dinar çıkarıp yerlerine kendisine ait bulunan bir bakır yüzüğü koymuş. Sonra özenle keseyi kapatmış ve soyduğu Museviye yaklaşmış; keseyi, sanki oradan hiç alın-

mamış gibi, kaftanının cebine ustaca kaydırmış. Marifet bir Allah vergisidir, ey İnananlar!

Böylece Yahudi henüz birkaç adım uzaklaşmadan yeniden ona doğru yaklaşmış. Ve bu kez gizlemeye gerek kalmadan "Ey Harun'un oğlu sefil, senin belan yakındır! Bana kesemi geri ver, yoksa ikimiz de kadı'nın yanına çıkarız!" diye haykırmış. Yahudi ise, tanımadığı, anasını, babasını da hiç görmediği bir adamın kendisini bir davaya sürüklemek istemesinden duyduğu şaşkınlıkla ilkin, darbelerden korunmak için, İbrahim, İshak ve Yakup üzerine yeminler ederek, kendisini itham edenin yanlış adam seçtiğini ve kendi bakımından, onun kesesini çalınayı aklından bile geçirmediğini söyleyerek yakayı sıyırmak istemiş. Ama Akil, onun karşı çıkmalarına kulak asmadan, çarşıyı ona karşı ayaklandırmak için kaftanından tutmuş ve "Sen de, ben de kadı'nın huzuruna çıkacağız!" diye haykırmış. Yahudi karşı koyduğundan, onu sakalından yakalayarak, yuhalamalar arasında kadı'nın önüne sürüklemiş.

Kadı "Mesele nedir?" diye sormuş. Akil hemen "Ey kadı, senin adalet dağıtıcı ellerine sürüklediğim Beni İsrail'den olan bu Yahudi adalet dağıttığın bu salona girmiş bulunan en gözüpek hırsızdır, hiç kuşkusuz! Benim altın dolu kesemi çaldıktan sonra, kusur bulunamaz bir Müslüman gibi çarşı pazarda rahatça dolaşmaktan çekinmiyor!" diye yanıt vermiş. Sakalı yarı yarıya yolunmuş olan Yahudi de "Kadı efendimiz, itiraz ediyorum! Beni perişan eden bu çarşıyı bana karşı ayaklandırdıktan sonra, beni şu gördüğünüz duruma sokan bu adamı ne gördüm ne de bilirim!" diye inlemiş. Ama Akil "Ey lanetli İsrailoğlu, senin ırkından bir köpeğin sözü, ne zamandan beri İnançlınınkinden üstün tutuluyor? Kadı efendimiz, bu hilebaz, eğer bilmiyorsanız öyküsünü size anlatabileceğim Hintli tacirin küstahlığıyla hırsızlığını reddediyor!" diye haykırmış. Kadı da "Hintli tacirin öyküsünü bilmiyorum ben! Ne olmuş ona? Kısaca bana anlat!" diye yanıt vermiş. Akil de "Başım üstüne, gözüm üstüne! Kısaca anlatmak gerekirse, efendim, bu Hintli tacir, çarşı halkında o

denli büyük bir güven duygusu yaratmış ki, günün birinde kendisine, makbuz istemeksizin, büyük miktarda para emanet edilmiş. Paranın sahibi, günü gelip parasını geri almak isteyince, koşullardan yararlanan tacir, kendisine emanet para bırakıldığını inkâr etmiş. Ve, kendisine karşı ileri sürülebilecek tanık ya da belge bulunmadığından, eğer kentin kadısı, ince bir yöntemle gerçeği kendisine itiraf ettirmede başarı sağlamasa, kuşkusuz olanca rahatlığıyla başkasının parasını yiyecekmiş. Bu itiraf alınınca, kadı ayaklarının tabanına ikiyüz sopa vurdurmuş ve onu kentten kovdurmuş!" demiş. Sonra da Akil "Şimdi de, ey kadı efendimiz, kavrayış ve incelikle senin bu Yahudinin ikiyüzlülüğünü kolayca ortaya çıkarmanı Tanrı'dan dilemekteyim! Ve ilkin, muhafizlara, hırsızlığının kanıtlanması için üzerini arama buyruğunu vermeni senden diliyorum!" diyerek sözünü sürdürmüş.

Kadı, Akil'in bu konuşmasını duyunca, muhafizlara Yahudinin üstünün aranması buyruğunu vermiş. Onlar da çok geçmeden söz konusu keseyi bulmuşlar. İtham edilen inleyerek kesenin yasal sahibi olduğunu savunmuş. Akil de kendi bakımından, büyük yeminler edip inançsız Yahudiye küfürler savurarak kendisinden çalınan keseyi çok iyi tanıdığını söylüyormuş. Kadı da, uyanık bir yargıç olarak, dava konusu kesenin içinde ne bulunduğu üstüne tarafların görüşlerini açıklamasını istemiş. Yahudi "Kesemde, efendimiz, içine bu sabah yerleştirdiğim beş yüz altın dinar var; ne bir eksik, ne bir fazla!" diyerek açıklama yapmış. Akil de "Yalan söylüyorsun, Yahudi köpeği! Eğer ırkından olanların âdetine aykırı olarak, sana ödünç verileni fazlasıyla iade ediyor değilsen, yalan söylüyorsun! Oysa ben, açıklıyorum ki, kesede dört yüz doksan dinar vardır; ne bir eksik, ne bir fazla! Ve başkaca, eğer şimdiye kadar çıkarıp atmadıysan, üzerinde mührüm bulunan bir de bakır yüzük bulunmaktadır!" diye haykırmış. Kadı, şahitlerin önünde keseyi açtırmış ve içinde bulunanlar, yankesiciye hak verdirmiş. Kadı da hemen keseyi Akil'e vermiş ve oracıkta şaşkınlığın dilsiz kıldığı Yahudinin sopayla dövülmesini emretmiş!

Hırsız Haram, ortağı Akil'in becerisindeki başarıyı görünce onu kutlamış ve ona, kendisini geçmenin çok güç olduğunu söylemiş. Ama yine de onunla sultanın sarayının yakımında hemen o akşam buluşmayı uygun görmüş; böylece o da, kendince, tanığı olduğu harika gösteriye layık olmaktan yana pek düşük sayılmayacak birkaç marifet göstermek istemiş.

Gece olunca da, iki ortak saptanan yerde buluşmuş. Haram, Akil'e "Arkadaş, sen bir Yahudinin ve bir kadı'nın sakalına sığınarak marifetini gösterdin. Ben de, bir sultana yöneleceğim. İşte gördüğün şu ip merdivenle sultanın dairesine gireceğim! Ama senin de olup bitene tanıklık etmek için bana eşlik etmen gerek!" demiş. Hırsızlığa değil, ama sadece yankesicilik etmeye alışkın olan Akil, ilkin bu girişimde bulunmaktan epeyce korkmuş; ama sonra ortağının yanında çekingen davranmaktan utanmış ve sarayın duvarlarının ötesine ip merdiveni atmasında ona yardımcı olmuş. İkisi birlikte merdiveni tırmanmış, öbür yakaya inmişler; bahçeleri geçerek ve karanlığa sığınarak sarayın içine girmişler.

Ve geçitlerden kayar gibi geçerek sultanın dairesine ulaşmışlar; ve Haram, bir perde kaldırarak arkadaşına, yanında bulunan genç bir oğlan ayak tabanını gıdıklarken, uyuklamakta olan sultanı göstermiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Seksen Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Yanında bulunan genç bir oğlan ayak tabanını gıdıklarken, uyuklamakta olan sultanı göstermiş. Bu davranışıyla sultanın uyu-

masını sağlayan genç oğlan da, kendini uykuya kaptırmış görünüyor; bundan kurtulmak için bir sakız parçası çiğniyormuş.

Bunu gören Akil, korkuya kapılmış ve neredeyse sırtüstü düşecekmiş. Haram da onun kulağına "Niye böylesine korktun, arkadaş? Sen kadıyla konuştun, şimdi ben de sultanla konuşacağım!" demiş. Ve onu perde arkasında bırakarak harika bir kıvraklıkla genç çocuğa yaklaşmış; ağzına tıkaç sokup bağlayarak bir paket halinde duvara dayamış. Sonra kendisi onun yerini almış ve bir hamam tellakının becerisiyle sultanın tabanını kaşımaya başlamış. Bir süre sonra, öyle davranmış ki sultan uyanıp esnemeye başlamış. Haram da, genç bir oğlanın sesini taklit ederek sultana "Ey zamanın şahı, yüce sultanım, uyumadığına göre kendisine bir şeyler anlatmamı ister mi?" demiş. Sultan da, ona "Anlatabilirsin!" deyince; Haram "Ey zamanın şahı, bir zamanlar kentler içinde bir kentte, Haram adlı bir hırsız ile Akil adlı bir yankesici yaşarmış. Bunlar gözüpeklik ve beceride birbirleriyle yarışa girmişler. Ve günün birinde her biri kendi becerisini kanıtlamaya girişmiş!" demiş. Ve sultana, tüm ayrıntılarıyla Akil'in çevirdiği oyunu; ve sadece sultanın adını ve olayın geçtiği sahneyi değiştirerek ona kendi sarayında geçmekte olan şeyleri anlatmış. Öyküsünü bitirince "Şimdi, ey zamanın şahı, bu iki arkadaştan hangisi daha beceriklidir?" diye sormuş. Sultan da "Hiç kuşkusuz, şahın sarayına girmiş olan!" diye yanıt vermiş. Bu yanıtı işiten Haram, sıkıştığından söz ederek su dökmek üzere apteshaneye gidecekmiş gibi dışarı çıkmış. Tüm bu konuşmaların geçtiği sırada, korkudan canının burnundan çıkacağını duyumsamakta olan arkadaşıyla buluşmaya gitmiş. Ve birlikte daha önce geçtikleri yollardan geçerek oraya girdikleri zamanki kadar mutlu, saraydan çıkmışlar.

Ertesi gün, sultan, abdeshanede sandığı gözdesinin görünmeyişinden meraka düşerek onun kendisine anlatılan öyküdeki gibi bağlanarak duvara dayatılmış olduğunu görünce, şaşkınlığının sınırına ulaşmış. Ve hemen gözüpek hırsızın hilesinin kurbanının kendisi ol-

duğunu kesinlikle anlamış. Ama, kendisine böyle bir oyun oynanmasından kızgınlık duyacak yerde, onu tanımak istemiş; ve bu maksatla, tellallar aracılığıyla, geceleyin sarayına giren kişiyi bağışlayacağını ve huzuruna gelirse büyük bir ödül vereceğini ilan ettirmiş. Haram da, bu vaade güvenerek saraya gelmiş ve sultanın önünde saygı duruşunda bulunmuş; o da, kendisinin cesaretini övmüş ve bunca becerisini ödüllendirmek için onu hemen ülkenin güvenlik güçlerinin başına getirmiş. Ve kendi bakımından da, genç kadın, bütün bunları öğrenerek Haram'ı koca olarak seçmekten geri durmamış ve zevk ve neşe içinde bir yaşam sürmüşler. Ama Allah daha iyisini bilir!

Şehrazat da, o gece, şahın bu öykünün etkisi altında kalmasını istemediğinden, hemen aşağıdaki şaşılası öyküyü anlatmaya başlamış. Demiş ki:

BAHTIN ANAHTARLARI

Ey bahtıgüzel şah, anlatırlar ki, Halife Muhammet bin Teylun, babası Teylun ne denli kıyıcı ve zorba ise, aym kertede bilge ve iyi bir hükümdar imiş. Çünkü, aynı vergiyi üç hatta dört kez ödetmek ve tahsildarlardan korkarak sakladıkları birkaç dirhemi ortaya çıkarmaya zorlamak için halkı sopalatan babası gibi davranmaktansa, yeniden yurdunda huzur ve halkı arasında adalet sağlamış. Ba-

basının şiddet yoluyla sağladığı hazineleri kullanarak şairleri ve bilginleri korumuş, yiğitleri ödüllendirmiş ve fakirlerle bahtsızların yardımına koşmuş. Böylece Tanrı onun yönetimini kutsamış; Nil'in kabarması hiç onun zamanındaki denli düzenli ve verimli olmamış, ürünler asla o denli zengin ve bol üretmemiş, bakla ve yonca tarlaları o kadar yeşillenmemiş ve dükkânlara o kadar çok altının aktığı görülmemiş.

Günlerden bir gün, Sultan Muhammet, her birine, sırayla, görevleri, geçmiş hizmetleri ve hazineden aldıkları ücretler hakkında sorular sormak üzere sarayının ileri gelenlerini huzuruna çağırtmış. Çünkü, böylece, kendince onların durumlarını ve yaşam koşullarını öğrenmek istiyormuş; kendi kendine "Eğer ağır bir iş görmekte iken yeterli para almayanlar varsa, yükünü azaltır, ücretini yükseltirim; ama hatırı sayılır bir ücret aldığı halde kolay bir iş görmekte olanlar varsa, parasını keser, işini artırırım!" diyormuş.

Huzuruna ilk gelenler vezirleri olmuş; bunlar, hepsi de uzun beyaz sakallı, yüzlerinde bilgeliğin belirgin alametleri bulunan yaşlı, saygın kırk kişiymiş. Başlarında değerli taşlarla zenginleştirilmiş, sarığa sarılmış taçlar taşıyorlar, kudretlerinin nişanesi olarak amber başlıklı bastonlara yaslanıyorlarmış. Bunları eyalet valileri, ordu erkanı ve uzaktan yakından adaleti sağlamakla ve düzeni sürdürmekle görevli bütün yetkililer izliyormuş. Ve bunlar, birbiri ardından, halifenin önünde diz çöküp toprağı öpmüşler; o da bunları uzun uzadıya sorguya çekmiş ve kendisinin değerlendirdiği meziyetlerine göre atıfetler dağıtmış ya da kusurluları işten el çektirmiş.

En son huzuruna çıkan da, cezaları yerine getiren zenci cellat olmuş. Yapacak hiçbir şeyi olmayan bir kişi gibi yağ bağlamış bulunduğundan, bu celladın görünümü pek acıklıymış; ve omzunda palasıyla gururla yürüyecek yerde, başı önüne eğik, palasını da kılığının içinde tutuyormuş. Ve Muhammet bin Teylun'un huzuruna çıkınca, yeri öpmüş ve "Ey efendimiz, başımızın tacı, işte sonunda hükümlerini yerine getiren kölen için adaletin ışıldayacağı gün geldi! Efen-

dim, ey zamamn şahı, baban Tanrı'dan rahmet dilediğim Teylun öldüğünden beri, benim uğraşacağım işlerin gittikçe azaldığını ve bundan sağlayacağım yararların yok olduğunu görüyorum. Bir zamanlar mutlu olan yaşamım, sıkıntılı ve yararsız geçiyor. Mısır, böylece sükûnet ve bolluk içinde kaldıkça, Tanrı efendimizin yaşamını uzatsın ama ben, açlıktan ölmek gibi büyük bir tehlikeyle karşı karşıyayım ve bu gidişle içinde ölecek bir tabut bile satın alamayacağım!" demiş.

Sultan Muhammet bin Teylun, celladının bu sözlerini duyunca bir süre düşünmüş ve sızlanmalarının yerinde olduğunu anlamış; çünkü, yükün ağırı onun üzerinde olduğu halde, kendisine karşılığında pek önemli olmayan bir meblağ ödeniyormuş; onun asıl geliri de, boynunu vurdurduklarından bağış ya da miras yoluyla çektiği paralarmış. Ve "Tanrı'dan geliyoruz ve yine Tanrı'ya döneceğiz! Öyleyse herkesin mutlu olduğunun hayal olduğu bir gerçekmiş ve birini mutlu kılan şey başkasının gözyaşlarına mal olurmuş! Ey cellat, ruhunu yatıştır ve gözlerini serinlet; çünkü bundan sonra, şimdi gördüğün görevin karşılığını almadığına göre, yaşamını sağlamak için, her yıl iki yüz dinar ücret alacaksın! Ve inşallah benim tüm saltanatım süresince, senin palan, şu anda olduğu gibi hep gereksiz olur ve işlemezliğin barışçı pasıyla paslanır!" diye haykırmış. Cellat da halifenin urbasının eteğini öpmüş ve sıradaki yerine çekilmiş. Bütün bunlar Sultan Muhammet'in ne denli adil ve gönlü yüce bir hükümdar olduğunu kanıtlıyormuş.

Toplantı bitince, sultan ulu kişilerin sıralarının ardında, henüz sorgulamadığı, yüzü kırışıklıklarla dolu ve sırtı kamburlaşmış bir yaşlı kişinin farkına varmış. Ve ona, yaklaşınasını işaret edip, kendisine sarayda ne gibi bir görevi olduğunu sormuş. Şeyh de "Ey zamanın şahı, benim görevim, sadece, baban rahmetli sultanın beni bakmakla görevlendirdiği bir kasayı gözetmektir. Bu görev için, bana hazineden, her ay on dinar ödenir!" diye yanıt vermiş. Sultan Muhammet, buna şaşırarak "Ey şeyh, bunca kolay bir iş için büyük bir

ödeme bu! Peki, ne var bu kasamn içinde?" demiş. O da "Vallahi, efendimiz, ben bu kasayı gözeteli kırk yıl oldu, içinde ne olduğunu bilmiyorum!" diye yanıt vermiş. Sultan da "Git onu çabucak bana getir!" demiş. Şeyh de bu buyruğu hemen yerine getirmiş.

Şeyhin sultanın önüne getirdiği kasa, som altındanmış ve üzeri zengin süslerle işlenmiş bulunuyormuş. Şeyh sultanın buyruğu üzerine, bu kasayı açmış. Kasanın içinde sadece erguvan renkli ceylan derisi üzerine parıldayan harflerle yazılınış bir elyazması varmış. Bir de ta dibinde birazcık kızıl toprak bulunuyormuş. Sultan ceylan derisi üzerine parlak harflerle kaleme alınmış elyazmasım eline alıp ne yazılı olduğunu okumak istemiş. Ama, yazı işlerinden ve bilimlerden yana çok bilgili olduğu halde, niteliği bilinmeyen harflerle yazılmış bulunan sözcüklerden birini bile sökememiş. Orada bulunan vezirler de, bilginler de daha fazla bir şey yapamamışlar. Sultan, birbiri ardından Mısır'da, Suriye'de, İran'da ve Hindistan'da ün salmış bütün bilginleri getirtmiş; ama bunlardan hiçbiri elyazmasının hangi dilde yazılmış olduğunu bile bilememişler. Çünkü bu bilginler, gülünç büyük sarıklara sahip zavallı cahillerden başka bir şey değillermiş. O zaman Sultan Muhammet, kendisine bu bilinmeyen harfleri çözecek kadar bilgili adamı gösterebilecek olanlara büyük ödüller ödeyeceğini tüm ülkesinde ilan ettirmiş.

Bu bildirinin yayınlanmasından sonra pek fazla zaman geçmeden beyaz sarıklı bir yaşlı kişi sultanın huzuruna çıkmış, kendisine konuşma izni verilince "Allah sultanımız efendimizin ömrünü uzatsın! Huzurunda bulunan köle, rahmetli babamz Teylun Sultan'ın eski bir hizmetkârıdır; ve mahkûm edildiği sürgünden tam da bugün geri dönmüştür! Tanrı beni bu sürgüne mahkûm eden rahmetliyi esirgesin! Ey hükümdarımız efendimiz! Ben, bu ceylan derisi üzerine yazılı elyazmasını okuyabilecek tek adamı size bildirmek üzere huzurunuzdayım! O da, rahmetli sultanın buyruğuyla kırk yıl önce zindana atılmış bulunan, yasal hocası El–Aşar oğlu Şeyh Hasan Abdullah'tır. Ve orada hâlâ inleyip durmakta mıdır, yoksa ölmüş mü-

dür, Tanrı bilir!" demiş. Sultan "Acaba hangi nedenle Şeyh Hasan Abdullah zindana kapatıldı?" diye sormuş. O da "Çünkü rahmetli sultan elyazmasını onun elinden aldıktan sonra zorla okutmak istemişti!" diye yanıt vermiş.

Sultan Muhammet, bu sözleri duyunca, hemen muhafızların komutanlarını, Hasan Abdullah'ı hâlâ canlı olarak bulup dışarı çıkarmak ümidiyle bütün zindanları araştırmaya yollamış. Talih şeyhin hâlâ yaşamasını istiyormuş. Muhafızların komutanları, sultanın buyruğu üzerine, ona bir onur giysisi giydirerek efendilerinin huzuruna çıkarmışlar. Sultan Muhammet onun, yüzü acılarla yıpranmış, saygın görünüşlü biri olduğunu görmüş. Onuruna ayağa kalkarak babası Halife Teylun'un ona çektirmiş olduğu haksız işlemi bağışlamasını kendisinden rica etmiş. Sonra da onu yam başına oturtmuş ve ceylan derisi üzerindeki elyazmasını ona vermiş ve ona "Ey saygın şeyh, dünyanın tüm hazinelerini sağlasa da, bana ait olmayan bu şeyi daha fazla saklamak istemiyorum!" demiş.

Sultanın bu sözlerini işitince Şeyh Hasan Abdullah, pek çok gözyaşı dökmüş ve ellerini gökyüzüne kaldırarak "Tanrım, sen tüm bilgeliğin kaynağısın! Aynı toprakta zehirli bitkiyi de, panzehir oluşturanı da bitiren sensin! İşte kırk yıllık yaşamımı zindanda geçirdikten sonra, bana zulmedenin oğlu şimdi güneş altında ölme olanağını sağlıyor! Hikmetine akıl sır ermeyen Tanrım, övgüler ve utkular sanadır!" diye haykırmış. Sonra, sultana doğru dönerek "Ey hükümdar efendimiz, şiddet karşısında reddettiğim şeyi, iyilik uğrunda sunuyorum! Elimde bulunduğundan ötürü birkaç kez yaşamımı tehlikeye sokan bu elyazması, yasal sahiplenmeyle bundan böyle senindir! Bu, tüm bilimlerin başlangıcı ve sonucudur ve benim Çok Sütunlu İrem yöresindeki hiçbir beşer varlığın içine giremediği Şeddat bin Ad kentinden getirdiğim tek varlıktır!" demiş.

Halife, yaşlı şeyhi kucaklamış ve ona "Ey pederim, lütfen bana, çabucak ceylan derisi üzerindeki bu elyazması ve Çok Sütunlu İrem yöresindeki Şeddad bin Ad kenti hakkında bildiklerini söyle!" de-

miş. Şeyh Hasan bin Abdullah "Ey şah, bu elyazmasının öyküsü benim tüm yaşamımın öyküsüdür. Ve gözün iç köşesine iğneyle yazılsa, onu saygıyla okuyan için ders oluştururdu!" demiş ve sözünü şöyle sürdürmüş:

Bil ki, ey zamanın şahı, benim babam Kahire'nin en zengin ve en saygın tacirlerinden biriydi. Ve ben onun tek çocuğuydum. Babam benim eğitimim için hiçbir şey esirgemiyor ve bana Mısır'ın en iyi hocalarını tutuyordu. Böylece, yirmi yaşına geldiğimde, ulema arasında bilgim ve eski kitaplar hakkında edindiklerimle çoktan ün kazanmış bulunuyordum. Babam ve annem, evliliğimi görüp mutlulanmak için beni gözleri ışık dolu, ince bükülgen endamlı ve zariflik ve yeğnilikten yana ceylan gibi genç bir bakireyle evlendirdiler. Şahane bir düğün yapıldı. Ve eşimle birlikte ferahlık dolu günler, mutlu geceler yaşadım. Böylece, ilk düğün günündeki mutlulukla on yıl geçirdim.

Ama, efendim, kim yarının bahtının kendisine ne sakladığını bilebilir? Ben de, sakin bir gecenin rüyası gibi geçen bu on yılın sonunda, bahtın kurbanı oldum ve tüm felaketler hep birden evimin mutluluğu üzerine çöktü. Böylece, birkaç gün içinde, veba babamın canını aldı, yangın evimi yakıp kül etti ve bana kazanç sağlamak için uzaklarda seyreden gemilerimi denizin suları yuttu. Fakir ve anasından yeni doğmuş bir çocuk kadar çıplak, tüm kaynak olarak, sadece Tanrı'nın merhameti ve İnanç sahiplerinin acımalarına muhtaç olarak kalakaldım. Ve Tanrı'mn dilencileriyle birlikte camileri dolaşmaya ve dilleri tatlı aziz kişilerin arkadaşlığında yaşamaya başladım. Çok kötü günlerde, sık sık bir ekmek parçası bile bulamadan barınağıma döndüğüm oluyordu; ve bütün gün aç kaldıktan sonra geceleyin yiyecek bir şeyim de olmuyordu. Kendimin ve annemin, eşimin ve çocuklarımın sefaletinden son kertede ıstırap çekiyordum.

Tanrı'nın bu dilencisine hiçbir sadaka yollamadığı bir gün, eşim sırtından sonuncu giysisini çıkardı ve ağlayarak bana verdi ve

"Götür bunu, çarşıda satmaya çalış, böylece çocuklarımıza bir parça ekmek alırsın!" dedi. Ben de karımın giysisini alıp çocuklarımın talihine güvenerek onu satmak üzere evden çıktım...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Seksen Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

... Karımın giysisini aldım ve çocuklarımın talihine güvenerek onu satmak üzere evden çıktım. Ve çarşıya doğru ilerlerken, kızıl bir deveye binmiş bir Bedeviye rastladım. Bedevi beni görünce, birdenbire devesini durdurup diz çöktürdü ve bana "Selam üzerine olsun, kardeşim! Bana El-Aşar oğlu zengin tacir Hasan Abdullah'ın evini gösterebilir misin?" diye sordu. Ben de, efendim, zenginlik gibi fakirlik de Allah'tan gelse de, fakirliğimden utanç duyarak başımı eğip "Tanrı'nın selameti ve kutsaması senin üzerine olsun, ey Arapların babası! Ama bildiğime göre, Kahire'de adını andığın gibi birisi yoktur!" diye yamt verdim. Ve yolumu sürdürmek istedim. Ama Bedevi, devesinin sırtından atladı ve ellerimi kendi ellerinin içine alarak sitemli bir sesle "Allah büyük ve kerimdir, kardeşim! Ama El-Aşar'ın oğlu Hasan Abdullah sen değil misin? Ve nasıl oluyor da, adını saklayarak Tanrı'nın konuğunu geri çeviriyorsun?" dedi. O zaman, şaşkınlığın sınırında, artık gözyaşlarımı tutamadım ve kendisinden özürler dileyerek öpmek için ellerine sarıldım; ama bunu yapmama izin vermek istemedi ve tıpkı bir kardeşin diğerine yaptığı gibi beni bağrına bastı. Ben de onu evime götürdüm.

Böylece yularını tutarak devesini güden Bedevi ile yürürken, yüreğim ve ruhum evde konuk ağırlamak için hiçbir şeyin bulunma-

dığı düşüncesiyle işkence içindeydi. Eve ulaşınca, amcamın kızına çabucak bu rastlantıdan söz ettim; bana "Yabancı Tanrı konuğudur, çocukların ekmeği bile ona aittir! Sana verdiğim giysiyi al da, çarşıya dön! Karşılığında alacağın parayla konuğumuzu ağırlayacak bir şeyler satın al! Geriye yenecek bir şeyler kalırsa, onunla geçinir, gideriz!" dedi. Dışarı çıkmak üzere Bedeviyi önünde bıraktığım kapıdan geçmek zorundaydım. Giysiyi sakladığımdan, bana "Kardeşim, urbamn içinde ne var?" dedi. Bende, sıkılarak başımı eğdim ve "Bir şey yok!" diye yamt verdim. Ama "Tanrı'nın gölgesi üzerine olsun, kardeşim, urbanın altında ne sakladığım bana söylemeni senden rica ediyorum!" diye tekrarladı. Ben de, iyice sıkılarak "Zanaatı urbaları onarmak olan komşumuza götürdüğüm amcamın kızının giysisi!" diye cevap verdim. Bedevi hâlâ ısrar ederek bana "Göster bana şu giysiyi, kardeşim!" dedi. Ben de kızararak ona giysiyi gösterdim; bunu görünce "Allah yücedir, kerimdir kardeşim! Görüyorum ki sen, çocuklarının anası olan karımn giysisini mezada verip yabancı birine karşı konukseverlik görevini yerine getirmek istiyorsun!" diye haykırdı. Sonra da beni kucaklayıp "Ya Hasan Abdullah, bak, işte sana on altın dinar! Git bunu harca ve ihtiyacımız ne ise, eve ne lazımsa satın al!" dedi. Ben de konuğun sunusunu reddedemedim, altın paraları aldım; ve evim bolluk ve refaha yeniden kavuştu.

Böylece, konuğum Bedevi, aynı miktar parayı bana her gün verdi ve onun buyruklarına göre, bu parayı aynı tarzda harcadım. Bu böylece on beş gün sürdü. Ben de kerem sahibi Tanrı'ya, ettiği hayırlardan dolayı şükürler ettim.

On altıncı günün sabahında, Bedevi, selâmlaşmalardan sonra bana "Ya Hasan Abdullah, kendini bana satmak ister misin?" diye sordu. Ben de "Efendim, ben senin kölenim ve minnet duygularıyla sana bağlıyım!" diye yanıt verdim. Ama o bana "Hayır, Hasan Abdullah, bunu böylece duymak istemiyorum! Senden kendini bana satmam istiyorsam, seni gerçekten satın almak istiyorum demektir. Senin üzerinde pazarlık yapmayı da düşünmüyorum, hangi fiyata sa-

tılmak istiyorsan, bunu saptamayı da sana bırakıyorum!" dedi. Ben, onun bunu şaka olsun diye söylediğinden bir an bile kuşku duymadım. Ve güler gibi bir tavır takınarak "Özgür bir insanın bedeli, efendim, eğer bir vuruşta öldürülecekse Kitap'ın kavlince bin altın dinardır; ama birkaç girişimde bulunduktan sonra ya da iki, üç veya dört yara açarak veya çeşitli yerleri kesilerek öldürülecekse bu miktar bin beş yüz dinara kadar çıkar!" diye cevap verdim. Bedevi de bana "Bunda hiçbir uyuşmazlık yok, Hasan Abdullah! Satılmaya razı olursan, sana, bu son önerin üzerinden bedel ödeyeceğim!" dedi. Ben de, o zaman konuğumun şaka etmediğini, aksine beni satın almaya karar verdiğini anlayarak içimden "Senin çocuklarını açlıktan ve sefaletten kurtarmak için Tanrı bu Bedeviyi göndermiş olacak, ya Şeyh Hasan! Bahtın parça parça edilerek kesilmekse, bundan kaçamazsın!" diye düşündüm. Ve "Ey Arap kardeş, satılmama rıza gösteriyorum! Ama bana bu konuda karıma damşmam için izin ver!" dedim. O da "Pekâlâ!" diye yanıtladı. Ve yanımdan ayrılıp kendi işleriyle uğraşmaya gitti.

Ben de, ey zamamn şahı, gidip anamı, karımı ve çocuklarımı buldum ve onlara "Tanrı sizi sefaletten kurtarıyor!" dedim. Ve onlara Bedevinin teklifini anlattım. Sözlerimi duyunca, anam ve karım "Başımıza gelen felakete bak! Bu Bedevi sana ne yapmak istiyor?" diye haykırarak yüzlerini, göğüslerini dövmeye başladılar. Çocuklar da bana doğru koşup giysilerimin eteklerine yapıştılar. Hepsi birden ağlamaya başladı. Karım, aklı başında ve bilge bir kadın olup yeniden söze girişerek "Eğer satışa karşı durursan, bu zencinin, bu alçak Bedevinin, burada yaptığı harcamaları senden istemeyeceğini kim bilebilir? Eli boş olmamak için, senin çabucak gidip bu değersiz evi satın almak isteyen birini bulman gerek; elinde kalan son şey olsa da, bunun sana getireceği parayla bu Bedevi'ye karşı borçlarından kurtulursun! Böylece ona hiçbir borcun kalmaz ve kişilik bakımından özgür kalırsın!" dedi. Ve çocuklarımızın yuvasız, sokaklarda kalacağını düşünerek hıçkırıklar kopardı. Ben de durum

üzerinde yeniden düşünmeye koyularak şaşırmanın sınırına ulaştım. Ve durmaksızın "Ey Hasan Abdullah, Tanrı'nın sana sağladığı bu fırsatı küçümseme! Bedevi'nin satış bedeli olarak senin için ödeyeceği parayla evinin ekmeğini sağlarsın!" diye; sonra da "Kuşkusuz! Kuşkusuz! Ama seni neden satın almak istiyor? Senden ne yapmayı düşünüyor? Genç ve henüz sakalı çıkmamış biri olsaydın, anlardım! Ama senin sakalın Hacer'in eteği gibidir! Ve Yukarı Mısır'ın bir yerlisini bile baştan çıkaramazsın! İkinci koşul üzerinden sana ödeme yapacağına göre, seni birçok girişimden sonra öldürecek herhalde!" diye düşünüyordum.

Bununla birlikte, akşama doğru, Bedevi eve döndüğünde, bence mesele bitmiş ve kararımı almıştım. Onu güleç bir yüzle karşıladım; ve selamlaşmalardan sonra, ona "Sana aitim!" dedim. O zaman kemerini açtı, oradan bin beş yüz altın dinar çıkardı ve "Ya Hasan Abdullah, Peygamber'e duada bulun!" diyerek onları elime saydı. Ben de "Dua, Barış ve Tanrı'nın kutsamaları onun üzerine olsun!" diye yanıt verdim. Bana "Pekâlâ, kardeşim, şimdi satılmış olduğuna göre, korkun kalmasın; çünkü yaşamın ve tüm özgürlüğün dokunulmaz kalacaktır. Seni satın almakla, ben, sadece, girişmek istediğim uzun yolculuklar için hoş ve sadık bir yoldaşa sahip olmak istedim. Çünkü bilirsin ki, Tanrı'nın lütfunu kendisinden esirgemeyesi Peygamber 'Bir arkadaş, yol için en iyi azıktır!' buyurmuştur" dedi.

O zaman, ben, iyice neşelenerek, anamın, eşimin bulunduğu odaya girdim; ve onların önüne, hasırın üzerine, satış bedelim olan bin beş yüz dinarı koydum. Onlar da, bunu görünce, benim açıklamalarımı dinlemek istemeksizin, saçlarını yolarak ve ölülerin tabutu başında yapıldığı gibi yanıp yakılarak büyük haykırışlar koparmaya başladılar. Ve de "Bu, kanın bedelidir! Ey bahtsız! Ey bahtsız ki, senin kanının bedeline biz asla dokunmayız! Çocuklarla birlikte ölürüz, daha iyi!" diye haykırdılar. Ben, onları yatıştırmak için harcayacağım çabaların boşuna olduğunu anlayarak acılarının yatışması için onları bir süre kendi hallerine bıraktım. Sonra onları, Bedevi-

nin harika niyetleri olan çok iyi bir adam olduğuna yeminler ederek akla davet ettim; ve sonunda ağlayıp sızlamalarını biraz azalttım. Bu yatışmadan yararlanarak onları ve çocukları kucakladım ve hepsiyle vedalaştım. Yürekler burkulu, perişanlık içinde gözyaşları dökerlerken onlardan ayrıldım. Ve efendim Bedevi'nin eşliğinde evi terk ettim.

Hayvancılar pazarına ulaşır ulaşmaz, onun önerileri üzerine, hızlı yol almasıyla ünlü bir deve satın aldım. Ve efendimin buyruğu üzerine, uzun bir yolculuk için gerekli azıkla çuvalları doldurdum. Tüm hazırlıklarımız bitince, efendime devesine binmesi için yardım ettim, ben de kendi deveme bindim; ve Tanrı'nın adını anarak yola koyulduk.

Hiç durup dinlenmeden yol alarak, üzerinde Tanrı'dan başka varlığın bulunmadığı ve kıpırdayan kumda hiçbir yolcu izinin görülmediği çöle daldık. Efendim Bedevi, bu uçsuz bucaksız çölde, sadece kendisine ve bindiği deveye malum olan belirtilere göre yol alıyordu. Böylece, yakan bir güneş altında, her biri bana bir kâbus gecesinden uzun gelen on gün yol aldık.

Ve on birinci günün sabahına ulaştığımızda parlak toprağı gümüş pullarla oluşmuş gibi görünen sonsuz bir ovanın başlangıç yerine ulaştık...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Doksanıncı Gece Olunca

Demiş ki:

Ve on birinci günün sabahına ulaştığımızda, parlak toprağı gümüş pullarla oluşmuş gibi görünen, sonsuz bir ovanın başlangıç ye-

rine ulaştık. Bu ovanın ortasında büyük bir granit sütun yükseliyordu. Sütunun tepesinde de, kırmızı bakırdan dökümü yapılmış genç bir adam ayakta dikiliyor; sağ elinde açılmış uzanan parmaklarının her birinde birer anahtar bulunuyordu. İlk anahtar altından, ikincisi gümüşten, üçüncüsü Çin bakırından, dördüncüsü demirden ve beşincisi de kurşundandı bu anahtarların. Ve bunların her biri birer tılsımdı. Bu anahtarların birine sahip olabilecek kimse, ona bağlı olan bahta tabi olmak zorundaydı. Çünkü bunlar bahtın anahtarları idi: altın anahtar, sefaletin anahtarı idi, gümüş anahtar ıstırabın, Çin bakırı anahtar ölümün, demir anahtar zaferin ve kurşun anahtar bilgeliğin ve mutluluğun anahtarı idi.

Ama ben, efendim, o sırada, sadece efendimin bildiği bu şeylerin bilincinde değildim. Benim bu bilmezliğim tüm felaketlerimin nedeni oldu. Ama felaketler, mutluluklar gibi bize Yüce Tanrı'dan gelir. Ve kullar onları boyun eğerek kabullenirler.

Böylece, ey zamanın şahı, sütunun dibine geldiğimizde, efendim Bedevi, devesini çökertip yere indi. Ben de onun gibi yaptım. Orada efendim kılıfından garip şekilli bir yay çıkarıp buna bir ok yerleştirdi. Yayı gerdi ve oku kırmızı bakırdan yapılma genç adama fırlattı. Ama, ister gerçek bir beceriksizlikten, ister yapma bir beceriksizlikten olsun, ok, hedeflenen yüksekliğe erişmedi. O zaman Bedevi bana "Ya Abdullah, işte şimdi senin bana borcunu ödeyeceğin zaman geldi; ve eğer istersen özgürlüğünü geri alabilirsin. Biliyorum ki gerçekte sen güçlü ve beceriklisin, bu hedefe de ancak sen ulaşabilirsin. Şu yayı al, oradaki anahtarları vurarak düşür!" dedi.

O zaman ben de, borcumu ödeyeceğimden ve bu bedel karşılığında özgürlüğümü geri alacağımdan mutlu, efendime itaat etmekten çekinmedim. Yayı elime alıp denedikten sonra, Hint yapımı olduğunu ve usta ellerden çıktığını anladım. Ve efendime bilgimi ve ustalığımı göstermek arzusuyla, yayı bütün gücümle gerdim ve sütundaki genç adamın elini hedefledim. Ve daha ilk attığım okla bir anahtarı düşürdüm; bu altın anahtardı. Oldukça mağrur ve neşeli,

onu yerden aldım ve efendime sundum. Ama kendisi bunu asla eline almak istemedi; bana "Sen onu kendine sakla, ey zavallı! Bu senin ustalığının bedelidir!" dedi. Ben de ona teşekkür ettim ve altın anahtarı kemerime soktum. Bunun sefalet anahtarı olduğunu bilmiyordum.

Bunu izleyerek, ikinci vuruşta bir anahtar daha düşürdüm; bu da gümüş anahtardı. Bedevi buna da dokunmak istemedi; onu da kemerime, ilkinin yanına koydum. Bunun da ıstırap anahtarı olduğunu bilmiyordum. Sonra da öteki iki okla iki anahtar daha düşürdüm: demir anahtar ile kurşun anahtarı. Bunlardan biri zaferin, öteki de bilgeliğin ve mutluluğun anahtarı idi. Ama ben bunları bilmiyordum. Efendim, bana, toplamak için zaman bırakmaksızın, sevinç çığlıkları atarak hemen onları eline aldı ve "Seni doğuran ana cennetlik olsun, ey Hasan Abdullah! Koluna güç veren ve gözlerini keskin kılan Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykırdı. Ve beni kollarında sıkarak "Bundan böyle asıl sen benim efendimsin!" dedi. Ben de onun elini öptüm, ona yeniden altın ve gümüş anahtarları vermek istedim. Ama o "Onlar senindir!" diyerek almayı reddetti.

O zaman ben, sadağımdan beşinci bir ok çıkardım ve onun ölüm anahtarı olduğunu bilmeden, sonuncu anahtarı da düşürmeye hazırlandım. Ama o, benim tasarıma şiddetle karşı durarak "Sen ne yapıyorsun, bahtsız?" diye haykırdı. Onun gösterdiği hiddetten irkildim ve farkında olmadan oku yere düşürdüm. Ok, tam da benim sağ ayağıma düştü; ve ağrılı bir yara açarak ayağını deldi. Ve bu, bir dizi felaketimin başlangıcı oldu!

Efendim uğradığım kazadan üzülürken, elinden geldiğince yaramı tımar etti ve deveye binmeme yardımcı oldu. Sonra yolumuzu sürdürdük. Böylece üç gün, üç gece yaralı ayağım için çok ıstıraplı bir yolculuktan sonra, bir çayırlığa ulaştık; geceyi burada geçirmeyi kararlaştırdık. Bu çayırlıkta benim ömrümde görmediğim türden ağaçlar vardı. Ve bu ağaçlar, taze ve çekici olan görünümleriyle insanda koparma isteği doğuran güzel ve olgun meyveler taşıyorlardı.

Ben, susuzluktan yanarak bu ağaçlardan birine doğru sürüklendim ve çabucak bu meyvelerden birini kopardım. Yaldızlı kızıl renkteydi bu meyve, kokusu da çok hoştu. Onu ağzıma götürdüm ve ısırdım. Ama o da ne! Dişlerim meyvenin etenine öylesine şiddetle girdi ki, çenelerim artık açılmaz oldu. Haykırmak istedim, ama ağzımdan ancak boğuk ve hırıltılı bir ses çıktı. Müthiş bir boğuntuya kapıldım. Topal bacağımla ve kapalı çenelerim arasındaki meyveyle oradan oraya koşup duruyor ve çılgınlar gibi işaretler yapıyordum. Sonra yere düşüp başım gözlerimden fırlamış, yuvarlanmaya başladım.

Efendim Bedevi, beni bu durumda görünce, ilkin büyük bir korkuya kapıldı. Bana azap veren şeyin ne olduğunu anlayınca, yanıma yaklaştı ve çenelerimi kurtarmaya çalıştı. Ama onun çabaları benim acılarımı arttırmaktan başka işe yaramadı. Bunu görünce, beni bırakıp giderek oraya düşmüş olan meyvelerin kimilerini toplamaya ağacın altına gitti. Onları dikkatle inceleyip sonunda birini seçti, öbürlerini attı. Bana doğru gelerek "Bak şu meyveye Hasan Abdullah! Onu kemiren ve tüketen böcekleri görüyor musun? Pekâlâ! İşte senin derdine bu böcekler çare bulacak. Ama sakin olman ve sabırla beklemen gerek!" dedi. Sonra da "Gerçekte, düşünüyorum ki, ağzım kapatan meyvelerin üstüne bu böceklerin birkaçım koysam, onu kemirmeye başlarlar ve en fazla iki ya da üç günde, kurtulursun!" diye ekledi. Ve tecrübeli bir kişi olduğundan, bunu yapmasına razı oldum; ama bir yandan da, "Ya Allah! Üç gün, üç gece böylesi bir işkenceye katlanmak! Oh! Ölsem daha iyi olur!" diye düşünüyordum. Efendim de, gölgede, benim yanıma oturarak belalı meyvenin üzerine kurtarıcı böcekleri koyarak dediğini yaptı.

Ve kemirgen böcekler çalışmaya koyuldukları sırada, efendim torbasından hurma ve kuru ekmekten oluşan azığını çıkarıp yemeye koyuldu. Zaman zaman buna ara veriyor ve beni yüreklendirmek için "Görüyorsun ya Hasan Abdullah, senin oburluğun beni nasıl yoldan etti ve tasarılarımı yerine getirmekten alıkoydu! Ama ben aklı başında biriyim ve böylesine küçük bir olaya pek kafamı tak-

mam! Sen de benim gibi yap!" diyordu. Sonra uyumak için hazırlandı; bana da aynı şeyi yapmamı öğütledi.

Ama ben, ne yazık ki o geceyi de, onu izleyen gündüzü de işkence içinde geçirdim. Çenelerimdeki ve ayağımdaki acılardan başka susuzluk ve açlığın da acısını çekiyordum. Bedevi de, beni avutmak için; böceklerin çabalarının ilerlediğini söylüyordu. Böylece üçüncü güne kadar sabır göstermemi sağladı. Üçüncü günün sabahı, sonunda çenelerimin açıldığını hissettim. Ve Tanrı'nın adını anarak ve kutsayarak, kurtarıcı böceklerle birlikte lanetli meyveyi ağzımdan çıkarıp attım.

Böylece dertten kurtulunca, ilk yaptığım iş, azık torbasını araştırmak ve içinde su bulunan tulumu yoklamak oldu. Ama, gördüm ki, efendim, üç gün süren acılı günlerimde bunların içindekilerin tümünü tüketmiş. Çektiğim acılardan dolayı onu sorumlu tutarak ağlamaya başladım. Ama o, telaşa düşmeden, tatlı bir sesle bana "Haklı mısın acaba, Hasan Abdullah? Ben de senin gibi açlıktan ve susuzluktan ölmelimiydim yani? Sen iyisi mi, Tanrı'ya ve Peygamberine güven ve ayağa kalkıp susuzluğunu giderecek bir kaynak aramaya başla!" dedi.

Bunun üzerine ayağa kalktım ve su ya da bildiğim bazı meyveleri aramaya başladım. Ama, meyve olarak, orada, etkilerini daha önce denemiş olduklarından başkası yoktu. Araştırmalarının gücüyle, sonunda, bir kaya oyuğunda, saydam ve serin suyu, susuzluğu gidermeye çağıran küçük bir kaynak buldum. Diz üstü çökerek bundan içtim, içtim, içtim! Bir an durdum, sonra yeniden içtim.

Bunu izleyerek biraz yatışmış olarak, yola koyulmaya rıza gösterdim ve çoktan kızıl tüylü devesi üstünde yola koyulmuş olan efendimin peşine düştüm. Bineğim daha yüz adım atmış ya da atmamıştı ki, içimde müthiş bir karın ağrısı duydum ve bağırsaklarımda cehennemin tüm ateşleri yanıyor sandım. Ve "Aman anacağım! Ya Allah! Aman anacağım!" diye bağırmaya başladım. Ve bacaklarını alabildiğine açarak, hızla yol alan öteki devenin ardından alabildiğine

çabuklukla koşan devemin gidişini, boşu boşuna ağırlaştırmaya çalıştım. Yaptığı sıçrayışlar ve yarattığı sarsıntıyla, acılarım o denli çoğaldı ki, korkunç uğultular koparıp deveme, kendime ve her şeye öylesine küfürler savurdum ki, sonunda Bedevi beni işitti ve bana doğru geri dönerek devemi durdurmama ve yere inmeme yardım etti. Kumun üzerine çöktüm ve –ey zamanın şahı, kölenin kusuruna bakma!– içimde ne varsa alabildiğine boşalttım. Sanki tüm bağırsaklarım patlıyor sandım ve zavallı karnımda doğanın tüm gök gürlemeleriyle büyük bir fırtına koptu; o sırada Bedevi bana "Ya Hasan Abdullah, sabret!" diyordu. Sonunda, bütün bunların etkisiyle yere düşüp bayıldım.

Baygınlığımın ne kadar sürdüğünü bilmiyorum. Ama ayıldığımda, kendimi yeniden yoldaşını izleyen devemin sırtında buldum. Akşam olmuştu. Ve güneş eteğine ulaştığımız bir dağın tepesinde batıyordu. Dinlenmek üzere orada durduk. Efendim bana "Bugün aç kalmamıza izin vermeyen Tanrı'ya şükürler olsun! Sen kaygılanma, rahat ol! Çölde ve yolculuklarda edindiğim tecrübeyle, senin zehirden başka bir şey sağlayamadığın yerde, ben sağlıklı ve dirlik sağlayıcı besinler bulacağım!" dedi. Böyle konuşarak, sık yapraklı, etli ve dikenle kaplı bitkilerden oluşmuş bir çalılığa doğru gitti ve kılıcıyla bunlardan bir miktarını kesmeye koyuldu. Ve bunların kabuklarını soydu; içinden tadı bakımından incire benzer sarı bir eten çıkardı. Bunlardan bana istediğim kadar verdi; ben de doyuncaya ve içime sininceye kadar yedim.

O zaman çektiklerimi biraz unutmaya başladım; ve geceyi, çoktandır tadını unuttuğum bir uyku içinde sükûnetle geçirmeyi umdum. Ay yükseldiği zaman, deve tüyünden latamı yere serdim; tam uyumaya hazırlanıyordum ki, efendim Bedevi, bana "Ya Hasan Abdullah, bana karşı gerçekten bir minnettarlık duyuyorsan, bunu kanıtlamanın zamanı geldi...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Doksan Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

"... Hasan Abdullah, bana karşı gerçekten bir minnettarlık duyuyorsan, bunu kanıtlamanın zamanı geldi! Senden, bu gece bu dağa çıkmanı ve doruğuna ulaşınca orada güneşin doğmasını beklemeni istiyorum. O zaman, doğuya doğru ayağa kalkarak sabah namazını kılacaksın; sonra aşağı ineceksin. Senden istediğim hizmet işte budur! Ama, ey El-Aşar'ın oğlu, kendini uykuya kaptırmaktan sakın! Çünkü bu toprağın saçtığı koku, son kertede kötü etkilidir. Sağlığın çaresi bulunmayacak şekilde bozulur!" dedi.

O zaman ben, efendim, aşırı yorgun halime ve her türlü acılarıma karşın, işitip itaat ettiğim yanıtını verdim; çünkü Bedevinin çocuklarıma, karıma ve anama ekmek sağladığını unutmamıştım. Ve belki de, bu garip hizmeti yerine getirmeyi reddedersem, bu vahşi yerlerde beni yalnız bırakacağını düşünmüştüm.

Artık Tanrı'ya güvenerek dağa tırmandım ve ayağımın ve karnımın durumuna karşın, gece yarısına doğru doruğa ulaştım. Orada toprak, herhangi bir çalılık, bir tutam ot bile bitmeksizin, beyaz ve çıplaktı. Ve bu tepenin üzerinde şiddetle esen buz gibi rüzgâr ve tüm felaketli günlerin yorgunluğu beni öylesine bir gevşekliğe atmıştı ki, yere düşmekten ve tüm gücümle uğraştığım halde, sabaha kadar uyumaktan kendimi alıkoyamadım. Uyandığımda, güneş ufukta belirmekteydi. Hemen Bedevinin söylediklerini yerine getirmek istedim. Ve iki ayağım üzerine sıçramak için gayret sarfettim; ama, yeniden, toprağa düştüm; çünkü fil bacakları gibi şişmiş olan bacaklarım güçsüz ve ağrılı idi ve bedenimi ve bir tulum gibi şişmiş olan karnımı kaldırmayı reddediyordu. Başımı da, sanki tüm olarak kurşuna dönüşmüş gibi omuzlarımdan sarkıyordu; ve de kollarım tutulmuştu. O zaman, Bedevinin canını sıkmak korkusuyla bedeni-

mi irademin çabalarına uymaya zorladım ve duymakta olduğum müthiş acılara karşın, ayağa kalkmakta başarı sağladım. Ve doğuya dönerek sabah namazını kıldım. Yükselen güneş zavallı bedenimi aydınlatıyor ve ölçüsüz boyutlara ulaşan gölgemi batıya doğru yayıyordu.

Görevimi yapınca, dağdan aşağı inmeyi düşündüm. Ama yamaç öylesine sarp ve ben de öylesine güçsüzdüm ki, daha attığım ilk adımda bacaklarım ağırlığım altında büküldü ve bir top gibi düşüp korkunç bir ivmeyle yuvarlandım. Umutsuzca takılmaya çalıştığım taşlar ve dikenler de, düşüşümü durduracak yerde, etimden ve giysilerimden parçalar koparıyordu. Böylece, toprağı kanımla sulayarak efendim Bedevinin bulunduğu dağın ta dibine kadar inişim kesilmedi.

O da orada, toprağa doğru eğilmiş, öylesine büyük bir istekle kumun üzerine çizgiler çizmekteydi ki, benim varlığımın ve oraya nasıl ulaştığımın farkına varmadı. Birbirini izleyen iniltilerim onu daldığı işten ayırdığı zaman, benden yana dönmeyerek ve bana bakmaksızın "Elhamdülillah! Mutlu bir yıldız altında doğduğumuzdan dolayı tümüyle başarı sağladık! İşte, ya Hasan Abdullah, senin dağın yücesinden yansıyan başının gölgesini ölçerek, sayende, uzun yıllardan beri aradığım şeyi sonunda buldum!" diye haykırdı.

Sonra başını hiç çevirmeden "Çabuk gel de, şurada, mızrağımı sapladığım yerde toprağı kazmam için bana yardım et!" diye ekledi. Ama ben, ancak hazin iniltilerle yer yer kesilen bir susmayla yanıt verdiğimden, sonunda başını kaldırdı ve benden yana döndü. Ve yerde hareketsiz ve bir top gibi kendi üzerime toparlanmış durumda olduğumu gördü. Bana doğru ilerleyerek "Tedbirsiz Hasan Abdullah, sözümü dinlemediğin anlaşılıyor, dağda uyumuş olduğun besbelli! Kötü etkili buharlar kanına geçmiş ve seni zehirlemiş!" diye haykırdı. Ve benim, dişlerim birbirine vurarak, acınası bir durumda olduğunu görünce yatıştı ve bana "Evet! Ama buna bir çare

bulacağımdan umudunu kesme! Seni iyileştireceğim!" dedi. Bu tarzda konuşarak kemerinden ağzı ince ve keskin bir bıçak çıkardı ve daha onun düşündüklerine karşı koymaya kalkışamadan, bedenimin birçok yerini, karnımı, kollarımı, kalçalarımı ve bacaklarımı yardı. Ve hemen her yanımdan bol bol su akmaya başladı; boşaltılmış bir tulum gibi şişim indi. Derim, kemiklerim üzerinde, açık arttırmadan satın alınmış çok bol bir giysi gibi sallandı. Acılarımın yatışması da çok zaman almadı; o zaman, tüm güçsüzlüğüme karşın, ayağa kalkıp efendime benden istediği çalışmayı yapabildim.

Tam da Bedevinin mızrağının saplanmış bulunduğu yerde toprağı kazmaya koyulduk. Ve beyaz mermerden bir tabut bulmakta gecikmedik. Bedevi tabutun kapağını kaldırdı ve orada insan kemikleri ve ey zamanın şahı, şimdi elinde tutmakta olduğun, üzeri parıldayan altın harflerle yazılı eflatuna boyanmış ceylan derisi bir elyazması buldu. Efendim, titreyerek elyazmasını aldı ve dikkatle okumaya koyuldu. Ve okumasını sürdürdükçe, solgun alnı zevkten renklendi ve gözleri sevinçten kıvılcım saçtı. Sonunda "Şimdi gizemli kentin yolunu biliyorum, ey Hasan Abdullah! Sen de neşelen! Biraz sonra hiçbir âdemoğlunun asla girmemiş olduğu Çok Sütunlu İrem'e gireceğiz. Ve orada, tüm değerli madenlerin özü ve yeryüzü zenginliklerinin ana öğesi olan Kızıl Kükürt'ü bulacağız!" diye haykırdı.

Oysa, ben bu sözleri duyunca, yolculuğun daha da süreceği fikriyle endişeninsınırında endişe duyarak "Ah! Efendim, köleni bağışla! Çünkü, senin sevincini paylaşsa da, hazineleri kendisi için pek yararlı bulmamakta ve sağlık içinde Kahire'de yaşamayı, Çok Sütunlu İrem'de tüm mutsuzlukları tadarak yaşamaya yeğ tutmaktadır!" diye haykırdım. Efendim, bu sözleri duyunca, acıyarak bana bakıp "Hey zavallı! Ben kendimin olduğu kadar senin mutluluğun için de çabalıyorum! Şimdiye kadar da hep böyle yaptım!" dedi. Ben de "Allah için doğru söylüyorsun! Ama ne yazık ki, kötülüğe uğra-

yan hep ben oluyorum! Ve talih sanki bana zincirden boşanmış gibi davranıyor!" diye haykırdım.

Efendim, artık sızlanmalarıma ve suçlamalarıma aldırmayarak, tat bakımından eteni incir etenine benzer bitkilerden epeyce topladı. Sonra devesine bindi. Ben de onun gibi yapmak zorunda kaldım. Dağın eteklerinden dolanarak doğuya doğru yolculuğumuzu sürdürdük.

Ve üç gün üç gece daha yolculuk ettik. Dördüncü gün, sabahleyin, karşımızda, ufukta güneşi yansıtan geniş bir aynaya benzer bir şey seçtik. Yaklaşarak, bunun yolumuzu kapatan bir cıva ırmağı olduğunu gördük. Üzerinden, korkuluksuz billur bir köprü aşılarak geçiliyordu. Ama bu köprü, öylesine dar, öylesine dik ve kaygandı ki, aklı başında bir insan buradan geçmeyi deneyemezdi.

Ama efendim Bedevi, hiç tereddüt etmeden, yere indi ve bana da aynı şeyi yapmamı ve özgürce otlasınlar diye develerin hamutunu çözmemi istedi. Sonra, heybesinden yün pabuçlarını çıkardı ve giyindi; bana da bir çift pabuç vererek giymemi istedi; ve sağa sola bakınmadan kendisini izlememi söyledi. Ve sağlam adımlar atarak billur köprüyü geçti. Ben de tüm titreyişler içinde, onu izlemek zorunda kaldım. Ve Tanrı, bu kez, beni cıvada boğulup ölmekten esirgedi. Ve bir tarafıma bir şey olmaksızın karşı yakaya geçtim.

Orada, sessizce birkaç saat yürüdükten sonra, her yanından kara kayalarla çevrili ve üzerinde sadece kara ağaçların bittiği kara bir vadinin ağzına ulaştık. Ve kara yaprakların arasından, kara pullarla örtülü korkunç kara yılanların kaydığını gördüm. Korkuya kapılarak bu korkunç yerden kaçmak için sırtımı çevirdim. Ama buraya hangi yandan girdiğimizi bulamadım, çünkü yöremde her yerde bir kuyunun duvarları gibi kara kayalar yükseliyordu.

Bunu görünce, kendimi ağlayarak yere attım ve efendime "Ey iyilik ecinnilerinin oğlu! Beni neden ıstırap ve sefalet yollarına düşürerek ölüme sürükledin? Yazıklar olsun bana! Artık çocuklarımı, ka-

rımı ve anamı göremeyeceğim! Ah! Neden beni fakir ama çok sakin olan yaşamımdan ayırdın? Tanrı'nın yollarında bir dilenciden başka bir şey olmadığım doğrudur; ama camileri ziyaret ediyor ve dervişlerin güzel sözlerini dinliyordum!

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Doksan Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

"... Ve dervişlerin güzel sözlerini dinliyordum!" diye haykırdım. Efendim, kızmaksızın, bana "Bir erkek gibi davran ve cesaretini topla, Hasan Abdullah! Çünkü sen burada ölmeyecek ve Kahire'ye, fakirler içinden bir fakir gibi değil, şahlardan daha zengin bir zengin olarak döneceksin!" dedi.

Ve bu tarzda konuşarak, ceylan derisine yazılmış elyazmasını açtı ve başparmağını tükürükleyerek yapraklarını çevirmeye ve sanki kendi hareminde bulunuyormuşçasına sükûnetle okumaya başladı. Bir saatlik bir süre geçtikten sonra yamna çağırarak bana "Ya Hasan Abdullah, sen buradan mümkün olduğu kadar çabuk çıkıp yolculuğu bitirmemizi ister misin?" diye sordu. Ben de "Ya Allah! İster miymişim? Kuşkusuz bütün varlığımla!" diye haykırdım; ve "Bana sadece lütfen, bunun için ne yapmam gerektiğini söyle! Kuran'ın tüm surelerini okumamı mı? Yoksa Tanrı'nın tüm adlarını ve kutsal sıfatlarını tekrarlamamı mı? Yoksa Mekke ve Medine'ye gidip Hac farizesini on yıl içinde yerine getireceğime dair yemin etmem mi gerek? Söyle, efendim, hepsini ve daha da fazlasını yapmaya hazırım!" diye haykırdım.

O zaman efendim bana iyilikle bakarak "Hayır, Hasan Abdul-

lah, hayır! Benim senden istediğim, bütün bunlardan çok kolay bir şey! Sadece şu yayı ve okları eline alacak ve siyah boynuzlu bir yılan görünceye kadar bu vadiyi baştan başa dolaşacaksın! Ve becerikli birisi olduğun için onu bir vuruşta öldürüp bana başıyla yüreğini getireceksin! Eğer bu vahşi yerden kurtulmak istiyorsan, yapman gerekenin hepsi bu kadar!" dedi. Ben de, bu sözleri duyunca "Vay vay! Bu söylediğini yapmak o kadar kolay mı? Öyleyse, efendim, bunu sen kendin neden yapmıyorsun? Bana sorarsan, ben, bu sefil yaşamımı sürdürmektense, şuracıkta ölmek isterim!" diye haykırdım. Ama Bedevi beni omzumdan tuttu ve bana "Ey Hasan Abdullah, karının giysisini ve evinin nafakasını hatırlasana!" dedi. Ben de, bunu hatırlayarak gözyaşlarına boğuldum ve evimi ve evimde yaşayanları kurtaran bu adamdan hiçbir şey esirgeyemeyeceğimi anladım. Titreyerek yayı ve okları elime aldım ve korkunç sürüngenlerin yuvarlandıklarını gördüğüm kara kayalara doğru yol aldım. Aradığım yaratığı çok geçmeden buldum ve kara ve iğrenç başının üzerindeki boynuzların farkına vardım. Ve Tanrı'nın adını anarak oku ona doğru gerip fırlattım. Yaralanan hayvan sıçradı ve korkunç bir şekilde kıvranarak dolandı; ve sonra cansız, toprağa düşmek üzere gevşedi. Onun öldüğünü kesinlikle anlayınca, bıçağımla başını kestim ve karnını yararak yüreğini çıkardım. Ve bu iki parçayı efendim Bedeviye getirdim.

Efendim de beni gönül okşayan bir tavırla karşıladı, yılanın iki parçasını aldı ve bana "Şimdi ateş yakmama yardım et!" dedi. Ben de, kuru otlar ve ufak tefek dallar topladım ve bunları ona götürdüm. Bunlardan büyük bir yığın yaptı. Sonra göğsünden bir elmas çıkardı ve bunu göğün en yüce noktasında bulunan güneşe tuttu; ve bundan, hemen, kuru odun yığınım ateşe veren bir ışık demeti fışkırdı.

Böylece, ateş yanınca, Bedevi, urbasının içinden küçük bir demir kap ve tek bir yakut taştan yontulmuş olup içinde kızıl bir sıvı bulunan küçük bir şişe çıkardı. Bana da "Bu yakut şişeyi görüyor-

sun, değil mi, Hasan Abdullah? Ama içinde ne olduğunu bilmiyorsun!" dedi; sonra da bir an durarak "Bu, Anka Kuşu'nun kanıdır!" diye ekledi. Ve böylece konuşarak şişenin tıpasını çıkardı ve içindekini demir kabın içine boşalttı. Bunun üzerine de boynuzlu yılanın yüreğini ve beynini ekledi. Kabı da ateşin üzerine koydu ve ceylan derisi elyazmasını açarak benim anlayışımla kavranması imkânsız sözcükler okudu.

Ve birdenbire iki ayağı üzerinde dinelerek, Mekke'den ayrılan hacıların yaptığı gibi sırtından giysisini çıkardı ve kuşağının bir ucunu yılanın beyni ve yüreğiyle karıştırılmış Anka kanında ıslatarak bununla, sırtını ve omuzlarını ovuşturmamı istedi. Ben de buyruğunu yerine getirmeye koyuldum. Ben bu karışımla bedenini ovdukça, sırtının ve omuzlarının derisinin şişip kabardığını ve omuzlarından gözümün önünde ağır ağır belirerek hemen yere kadar uzanan kanatların çıktığını gördüm. Bedevi bunları kuvvetle kıpırdattı ve tabanları üzerinde yaylanarak birdenbire hızını alıp göklere doğru yükseldi. Ben de bu uğursuz yerde kalmaktansa, bin kez ölmeyi yeğleyerek kendimde güç ve yüreklilik adına ne kalmışsa toparladım ve ucu mutlu bir rastlantıyla sallanmakta olan efendimin kuşağına iyice tutundum. Ve onunla birlikte, içinden çıkmaktan başka bir şey düşünmediğim bu kara vadiden ayrıldım. Böylece bulutlar bölgesine ulaştık.

Bu hava yolculuğu, ey efendim, ne kadar zaman sürdü, sana pek söyleyemeyeceğim. Ama, kısa sürede, kendimizi ufku mavi billurdan bir surla çevrili geniş bir ovanın üstünde bulduğumuzu biliyorum. Bu ovanın toprağı altın tozundan, taşları da değerli taşlardan oluşmuşa benziyordu. Ve bu ovanın ortasında saray ve bahçelerle dolu bir kent yükseliyordu.

Efendim "İşte Çok Sütunlu İrem!" diye haykırdı. Ve kanatlarını oynatmayı terk ederek ve onları genişlemesine hareketsiz yayarak, kendini ve kendisiyle birlikte beni inişe geçirdi. Ve Ad'ın oğlu Şed-

dat'ın kentinin duvarları önünde ayaklarımız yere dokundu. Ve efendimin kanatları, yavaş yavaş kısaldı, sonra da gözden kayboldu.

Bu duvarlar, almaşık olarak altın ve gümüş tuğlalardan yapılmıştı ve içlerinden Cennet kapılarına benzer yedi kapı açılmıştı. Birinci kapı yakuttandı, ikincisi zümrütten, üçüncüsü akikten, dördüncüsü mercandan, beşincisi alacalı akikten, altıncısı gümüşten, yedincisi de altından. Biz kente altın kapıdan girdik. Ve Tanrı'nın adını anarak ilerledik. Ve sütunları kaymak taşından sarayların sıralandığı sokaklardan ve havası süt kokan, içinde hoş kokulu ırmakların aktığı bahçelerden geçtik. Kente egemen olan ve düşlenemez bir üstünlükte ve sanatla inşa edilmiş ve taraçaları bin altın sütuna dayanan, tırabzanları renkli billurlardan oluşmuş ve duvarlarına zümrüt ve yakut kakılmış bir saraya ulaştık. Sarayın ortalık yerinde toprağı misk gibi koku saçan, sırf şarap, gülsuyu ve bal akıtan üç ırmakla sulanan büyülü bir bahçe bulunuyordu. Bahçenin ortasında da, tek bir zümrütten oluşmuş, tavanı altında yakut ve inciler kakılmış kızıl altından bir taht barındıran bir yapı vardı. Tahtın üzerinde de, üstüne yakut ve inciler kakılmış küçük bir çekmece vardı. İşte bu çekmece, ey zamanın şahı, şimdi senin ellerinin arasındadır.

Efendim Bedevi çekmeceyi alıp açtı. İçinde kırmızı bir toz buldu ve "İşte Kızıl Kükürt, ya Hasan Abdullah! İşte, onu bulmaksızın ölmüş bulunan bilgin ve feylesofların Kimya'sı budur!" diye haykırdı. Ben de "Bu pis tozu at, efendimiz; biz bu çekmeceyi daha çok sarayda dolup taşan değerli taşlarla dolduralım!" dedim. Efendim bana acıyarak baktı ve "Ey zavallı! Şurada gördüğün toz, yeryüzünün tüm zenginliklerinin kaynağının ta kendisidir! Bu tozun bir tutamı bile, en kötü madenleri altına dönüştürmeye yeter. Kimya'dır bu! Kızıl Kükürt'tür, ey zavallı cahil! Bu tozla, eğer istersem, bu saraydan da güzel saraylar inşa ederim, bu kentten daha şahane kentler kurarım, insanların yaşamını ve saf kişilerin vicdanlarını satın alırım, hatta erdemin kendisini bile baştan çıkarırım ve kendimi şahların şahı yaparım!" dedi. Ben de ona "Bu tozla, efendim, yaşamını bir

gün daha uzatabilir ya da geçmişteki varlığının bir saatini silebilir misin?" dedim. O da bana "Tek yüce varlık Tanrı'dır!" diye yanıt verdi.

Ben de, doğrusu, Kızıl Kükürt'ün erdemlerinin etkinliğine pek inanmadığımdan, değerli taşları ve incileri toplamayı yeğledim. Kuşağımın arasını, ceplerimi ve sarığımı bunlarla henüz doldurmuştum ki, efendim bana "Kaba ruhlu adam, Allah seni kahretsin! Ne yapıyorsun orada? Bilmiyor musun ki, bu sarayın tek bir taşını çalarsak, o anda ölümle cezalandırılırız!" diye haykırdı. Ve çekmece elinde, büyük adımlarla saraydan çıktı. Ben de, istemeyerek de olsa, ceplerimi, kuşağını ve sarığımı boşalttım ve elimde olmadan bu hesaba gelmez zenginliklere dönüp dönüp birçok kez bakarak efendimi izledim. Ve bahçede yamna gelince, efendim kentin içinden geçmek üzere, gözüme çarpan ve parmaklarımın değdiği şeylerin ayartısına kapılmamdan korkarak, beni elimden tutarak sürükledi. Böylece yakut kapıdan geçerek kentten çıktık.

Ve önüne yaklaşınca, mavi billurdan ufuk, geçmek üzere bize yol verdi. Onu geçince, mucize dolu ovaya ve İrem Kenti'ne dönüp bir kez daha baktık; ama ova ve kent yok olmuştu. Kendimizi cıva ırmağının yamnda bulduk ve ilk kez olduğu gibi billur köprüden geçtik. Öte yakada otlayan develerimize kavuştuk. Ben kendiminkine eski bir dosta yaklaşırcasına yaklaştım. Ve kolanları sıkıştırdıktan sonra, hayvanlarımıza bindik; efendim bana "Mısır'a dönüyoruz!" dedi. Ellerimi kaldırıp bu iyi haberden dolayı Tanrı'ya şükürler ettim.

Ama, efendim, altın anahtar ile gümüş anahtar hep kuşağımın arasında kalmıştı; ve ben onların sefaletin ve ıstırabın anahtarları olduğunu bilmiyordum...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Doksan Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

... Ve ben, bunların sefaletin ve ıstırabın anahtarları olduğunu bilmiyordum.

Böylece tüm yolculuk boyunca, Kahire'ye ulaşıncaya kadar, birçok sefalete ve yoksulluğa katlandım ve sağlığımı yitirmeme neden olan tüm kötülüklerden acı duydum. Ama hiçbir zaman nedenini bilemediğim bir alınyazısıyla, efendim sakin, ferahlık içinde ve keyifle, beni sarsan tüm felaketlerden yararlanır görünürken, sadece ben, yol boyunca kazalara uğradım. O ise, tehlike ve felaketlere gülüyor; yaşamını ipek bir halı üzerinde yürür gibi geçiriyordu.

Böylece Kahire kentine ulaştık ve benim ilk yaptığım iş evime koşmak oldu. Kapıyı kırılmış ve açık buldum; evimi serseri köpekler barınak yapmışlardı. Orada beni karşılayan hiç kimse yoktu. Ne anamdan, ne karımdan ne de çocuklarımdan bir iz görülüyordu. İçeri girdiğimi gören ve umutsuzluk feryatları kopardığımı duyan bir komşum kapısını açtı ve bana "Ya Hasan Abdullah, senin ömrün onların kaybettikleri ömür kadar uzasın! Evindeki herkes öldü!" dedi. Ben de bunu duyunca, bayılıp yere düştüm.

Baygınlıktan kurtulunca, yanıbaşımda, bana özenle bakan ve yüzüme gülsuyu serpen efendim Bedeviyi gördüm. Ve gözyaşlarım ve hıçkırıklarımla boğularak, bu kez, ona karşı ilenmelerde bulunmaktan ve onu tüm felaketlerimin nedeni olarak suçlamaktan kendimi alamadım. Ağırlığını duyduğum beni kahreden kederlerden kendisini sorumlu tutarak ona uzun uzadıya küfürler yağdırdım. Ama, o hiç istifini bozmadan ve sakin halini sürdürerek beni omzumdan tuttu ve bana "Bize her şey Allah'tan gelir ve Allah'a gider!" dedi; ve beni elimden tutarak evden dışarı sürükledi.

Ve beni Nil nehri kıyısındaki şahane bir saraya götürdü ve orada birlikte oturmaya zorladı. Ve ruhumun kederlenmesinden ve acı

çekmekten beni hiçbir şeyin alıkoyamayacağını anlayarak teselli olsun diye, malik olduğu her şeyi benimle paylaşmak istedi. Ve cömertliği son sınırına kadar zorlayarak bana gizli bilimleri öğretmeye, kimya kitaplarını okuyarak belletmeye ve gizemli elyazmalarını çözmenin yollarını göstermeye koyuldu. Çoğu zaman önüme eriterek kitle haline soktuğu kentallerce kurşun getirtir ve bunun üzerine çekmeceden bir tutam Kızıl Kükürt atarak kötü madeni en katıksız altına dönüştürürdü.

Ama ben, hazineler ortasında, efendimin her gün verdiği şenlik ve şölenlerle çevrili olduğum halde, bedenim kederle ve ruhum felaketle yaralı, öylece otururdum. Beni giymeye zorladığı zengin giysilerin değerli kumaşlarının ağırlığına ve dokunuşuna da artık katlanamaz olmuştum. En lezzetli yemekler ve en nefis içkiler önüme getirildiği halde, bütün bunları boş buluyordum; çünkü her şeye karşı bir tat noksanlığı ve nefret duyuyordum. Nice zengin donanımlı dairelerim, kokulu ağaçtan yataklarım, eflatun ipekten divanlarım vardı; ama uyku bir türlü gözlerime girmiyordu. Sarayımızın Nil'den esen rüzgârla serin bahçelerine, büyük masraflarla Hindistan'dan, İran'dan, Çin'den ve Adalar'dan getirilmiş ender ağaçlar dikiliydi; ve büyük bir marifetle kurulmuş dolaplar Nil'in suyunu bahçemize çıkarıyor ve onu serinlik veren huzmeler halinde mermerden ve kızıl somakiden havuzlara serpiyordu; ama ben bütün bu şeylerin güzelliklerinden hiçbir zevk almıyordum; çünkü, panzehiri olmayan bir zehir etimi ve ruhumu kaplamıştı.

Efendim Bedeviye gelince, günleri zevk ve şehvet içinde geçiyor; geceleri Cennet zevklerinin muştusunu veriyordu. Kendisi, benimkinden uzak olmayan, altın işlemeli ipek kumaşlar asılı, şavkıyan ışıkların ayışığı kadar tatlı olduğu bir köşkte yaşıyordu. Bu köşk, portakal ve limon korularının arasında; bunların saçtığı kokulara yasemin ve güllerin kokularının karıştığı bir yerde bulunuyordu. İşte burada, her akşam çağırdığı yeni davetlilere şahane ziyafetler veriyordu. Bunların yürekleri ve duyguları, nefis şaraplar, musi-

ki ve şarkılarla şehvete hazır hale gelince, gözlerinin önünden, Mısır, İran ve Suriye pazarlarından ağırlıklarınca altın ödenerek satın alınmış huri gibi güzel kızları geçiriyordu. Konuklardan biri, bunlardan birine arzulu bir bakış fırlatınca, efendim kızı elinden tutuyor ve "Efendim, bu esireyi evine götürerek beni minnettar kıl!" diyerek onu arzulayana sunuyordu. Böylece, onun yanına yaklaşanlar dostu oluyorlardı. Ve artık onu sadece Şahane Emir olarak çağırıyorlardı

Günün birinde, dertlerimin beni yalnız yaşamaya zorladığı köşkte, beni sık sık ziyaret eden efendim, yanında yeni genç bir kız olduğu halde ansızın çıkageldi. Yüzü, sarhoşluk ve zevkle aydınlanmıştı ve baygın gözleri de olağandışı bir ateşle parıldıyordu. İyice yakınıma gelerek oturdu ve genç kızı dizlerine alarak bana "Ya Hasan Abdullah, sana şarkı söyleyeceğim! Sen henüz benim sesimi duymadın. Dinle!" dedi. Ve elimi tutarak esrik bir sesle, başını sallayarak şu dizeleri okudu:

Gel, genç kız! Bilge o kişidir ki, sadece neşenin yaşamını kaplamasına izin verir.
Genç dindar, suyu, ibadet etmek için saklasın!
Sen, bardağıma yanaklarının kızıllığını daha hoş kılan o şaraptan dök!
Ama ilkin sen iç, korkusuzca; ve dudaklarının kokulandırdığı bardağı bana ver.
Tanık olarak kokularını rüzgâra salan portakal ağaçlarından, kaçıp giderken gülen ırmaklardan başkası yok.
Sesin tutkulu şeylerden söz etsin bana, kıskanç bülbüller dilsiz kalsın!
Ama ilkin iç, korkusuzca; ve dudaklarının kokulandırdığı bardağı bana ver.
Açan güllerin ve de kalbimin sesinden başka gürültü işitmeyeceksin.
Seni tek başıma dinleyeceğim, tek başıma göreceğim, oh! Bırak peçen düşsün.

Zevklerimizin tanığı olarak aydan ve yöresindeki yıldızlardan başkası olmayacak.
Ve eğil biraz, bırak alnını öpeyim! Bırak ağzını öpeyim ve gözlerini ve kar gibi beyaz göğsünü.
Ah! Eğil biraz korkusuzca, tanık olarak yaseminlerden, güllerden başkası yok.
Kollarıma gel, aşk kor gibi yakıyor, artık dayanamıyorum!
Ama her şeyden önce, indir peçeni; çünkü Tanrı, bizi görürse, kıskanır.

Ve böylece şarkı söyleyerek, efendim Bedevi, büyük bir mutluluk soluğu koyverdi, başını göğsüne eğerek uyur gibi bir hal aldı. Kucağındaki genç kız da onu tedirgin etmemek için kollarından sıyrılarak yavaşça oradan ayrıldı. Ben de, kendisine yaklaşarak üstünü örtüp başının altına bir yastık koydum; ve soluğunun kesildiğinin farkına vardım; üzerine eğildiğimde, yaşama gülümseyerek ve yazgısına uyarak göçüp gittiğini anladım. Tanrı rahmet eylesin!

O zaman, ben, tüm felaketlerin ona rastgeldiğim günden sonra başıma geldiğini unutarak benim için her şeye karşın, sükûnetle iyi şeyler düşünen efendimin göçüp gitmesiyle kalbim sıkışmış olarak kendisine şahane bir cenaze merasimi hazırlanmasını emrettim. Bedenini ben kendim kokulu sularla yıkadım ve tüm doğal deliklerini kokulu pamuklarla özenle kapattım. Tüylerini ağdaladım, özenle sakalını taradım, kaşlarını boyadım, kirpiklerine sürme çektim ve başım usturayla kazıdım. Sonra naşını, vaktiyle bir İran şahı için dokunmuş şahane bir örtüye bürüdüm ve altın kakmalı sarısabırdan yapılma bir tabutun içine yatırdım.

Sonra efendimin cömertliğiyle edindiği birçok dostunu çağırdım; ve tümü koşullara uygun şekilde giysilere bürünmüş elli köleye sırayla tabutu omuzlarında taşıma buyruğu verdim. Cenaze alayı oluşunca, mezarlığa doğru yola koyulduk. Bu maksatla ücret ödeyerek peylediğim hatırı sayılır miktarda yas tutucu, cenaze alayını izli-

yor; ve Kuran okuyucular kutsal ayetleri okuyarak yol açıyor; topluluk da "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Ve Muhammet Tanrı'nın elçisidir!" şeklindeki tanıklık sözlerini tekrarlayarak, iniltili haykırışlar koparark ve mendillerini başlarının üzerinde sallayarak onları izliyordu. Yoldan geçen tüm Müslümanlar, sadece elleriyle dokunmakla yetinseler bile, tabutu taşıyanlara yardıma koşuyordu. Böylece kalabalık bir topluluğun matemli hıçkırıkları arasında onu gömdük. Ve kabrinin üstünde tam bir sürü koyun ve genç devenin boynunu vurdurdum.

Böylece rahmetli efendim hakkında görevimi tamamladıktan ve cenaze merasimine başkanlık ettikten sonra, onun mirasla ilgili işlerini düzene sokmak için çalışmalara başlamak üzere saraya kapandım. İlk çabam, içinde hâlâ Kızıl Kükürt kalıp kalmadığını anlamak için altın çekmeceyi açmak oldu. Ama orada bundan pek az kaldığını gördüm; bu da şimdi gözlerinizin önünde bulunmaktadır, ey zamanın şahı! Çünkü, efendim, işitilmedik savurganlığı dolayısıyla, kentallerce kurşunu altına çevirmek için Kızıl Kükürt'ün hemen hepsini tüketmiş bulunuyordu. Ama hâlâ çekmecede bulunan azıcık şey, sahibini şahların en güçlülerinden daha çok zengin etmeye yeterlidir. Ama, benim bu konuda hiçbir kaygım yoktu. Zaten, artık zengin olma isteği duymadığım gibi içinde bulunduğum acılı durum dolayısıyla zenginlikle hiç kafamı yormuyordum. Bununla birlikte rahmetli efendimin tılsımlı harfleri çözümlemem için beni eğittiği halde, okumama asla izin vermediği ceylan derisi üzerindeki elyazmasının gizemli içeriğinin ne olduğunu bilmek istiyordum. Onu açtım ve gözden geçirdim. Ve ancak o zaman, bahtın beş anahtarının hayırlı ya da kötü niteliklerinin neler olduğunu öğrendim. Ve Bedevinin beni satın alıp birlikte götürmesinin nedeninin, kötü niteliklerini üzerime çekerek altın ve gümüş anahtarların kederli sahibi kılmak için olduğunu anladım. Bedeviyi lânetleyerek mezarının üstüne tükürmemek için, dua ve barış üzerine olası Peygamber'in tüm güzel düşüncelerini yardımıma çağırmak zorunda kaldım.

Çabucak kuşağımdan, iki uğursuz anahtarı çıkardım ve onlardan sonsuza dek kurtulmak üzere, bunları bir eritme kabına koydum ve eritip buhar haline getirmek için ateşi tutuşturdum. Aynı zamanda, utkunun, bilgeliğin ve mutluluğun simgesi olan öteki iki anahtarı aradım. Fakat, sarayın en olmayacak köşelerini bile aradığım halde bulamadım. Ben bu işle uğraşırken...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Doksan Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Ben bu işle uğraşırken ve iki kötü etkili anahtarın kötü bahtımdan sonsuza dek uzaklaşacağı umuduyla, istediğim gibi tutuşmayan ateşi, bu ortadan kaldırma işinde yardımcı olsun diye canlandırmakta iken, birdenbire sarayın, halifenin muhafızlarıyla kuşatıldığını ve bunların üzerime atılarak beni yakalayıp efendilerinin huzuruna sürüklediklerini gördüm.

Baban Halife Teylun, şiddetli bir edayla bana, kimyanın sırrını elimde bulundurduğumu bildiğini ve hemen bunu ona açıklayarak bundan yarar sağlamasına yardımcı olmamı istedi. Ama ben, ne yazık ki, Halife Teylun'un halka baskı yaptığını, bu bilgiyi adalete karşı ve kötülük yapmak için kullanacağını bildiğimden konuşmayı reddettim. Halife de öfkenin sınırında, beni zincire vurdurdu ve zindanların en karanlık yerine attırdı. Aynı zamanda, sarayımı yağma ettirip yıktırdı; ve ceylan derisi elyazmasım ve Kızıl Kükürt'ün kalan kısmını içeren altın çekmeceyi eline geçirdi. Ve çekmecenin gözetilmesi için, ey zamanın şahı, huzurunuza getirilen şeyhi görevlendirdi. Ve bana her gün işkence yaptırdı; böylece etimin zayıflığından

yararlanarak sırrımı ağzımdan almayı umuyordu. Ama Tanrı bana sabretme erdemini vermiş. Böylece yaşadığım yıllar ve yıllar boyunca kurtulmam için ölümü bekledim durdum. Ve şimdi efendim, bana işkence edenin eylemleri için Tanrı'ya hesap vereceğine ve bugün şahların en adaletlisi ve en büyüğüne yaklaşabildiğine göre, avunmuş olarak ölebilirim!

Sultan Muhammet bin Teylun, saygın Hasan Abdullah'ın bu öyküsünü işitince, tahtından ayağa kalkmış ve yaşlı kişiyi kucaklamış ve ona "Kuluna, adaletsizliği onarmak ve kötülükleri yatıştırmak imkânı veren Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykırmış. Hasan Abdullah'ı hemen orada büyük veziri yapmış ve ona kendi sırtından çıkardığı saltanat kaftanını giydirmiş. Ve onu, iyileşmesine yardım etsinler diye ülkesinin en uzman tabiplerinin bakımına emanet etmiş. Ve sarayın en marifetli yazmanlarına, altın harflerle, bu olağandışı öyküyü özenle kaleme alıp sultanlık hazinesinin dolaplarında saklamaları buyruğunu vermiş.

Bunu izleyerek, halife, Kızıl Kükürt'ün erdemlerinden kuşku duymayarak, gecikmeksizin etkisini denemek istemiş. Bütün toprak kazanlarda bir kental kurşun erittirmiş; ve çekmecenin dibinde kalmış olan birkaç tutam Kızıl Kükürt'ü, saygın Hasan Abdullah'ın kendisine öğrettiği büyülü sözcükleri telaffuz ederek, bununla karıştırmış. Ve tüm kurşun kitlesi hemen en hasından altına dönüşmüş.

O zaman sultan, bu hazinenin yararsız maksatlar uğrunda kullanılmasını istemediğinden, onu Yüce Tanrı'nın hoşuna gidecek bir eser için kullanma kararı almış. Ve hiçbir Müslüman ülkesinde benzeri bulunmayan bir cami inşa edilmesi için emir vermiş. Ve ülkesinin en tanınmış mimarlarını çağırtmış. Onlara, açıklamalarına göre, bu camiin yapım güçlükleri üzerinde durulmaksızın ve uğrunda harcanacak paranın miktarı için kafa yormaksızın planlarını çizmelerini buyurmuş. Mimarlar da, kente egemen olan tepenin ayak ucunda, her bir yanı göğün dört başlıca noktasına dönük, sonsuz büyüklükte dört köşe bir binanın planlarını hazırlamışlar. Binanın her

bir köşesine hayranlık verici oranlarda, tepeleri bir balkonla süslenmiş ve altın yaldızlı bir kubbeyle taçlandırılmış birer kule yerleştirmişler. Ve camiin her yanını, zarif ve sağlam kemerleri destekleyen bin kadar direkle donatmış ve yan tarafına trabzanları altından harika kafes oymalı bir merdivenle çıkılan bir taraça yerleştirmişler. Binanın ortasına da yapımı, sanki gökle yer arasında desteksiz duruyor izlenimini veren bir yeğnilik ve havailikle gerçekleştirilmiş muazzam bir kubbe yapmışlar. Kubbenin tavanı da, üzerine altın yıldızlar serpiştirilmiş mavi renkli mineyle kaplanmış. Tabanına da nadir mermerler döşenmiş. Duvarlardaki mozaikler alacalı donuk akikten, kızıl somakiden, akik ve incili sedeften ve diğer değerli taşlardan yapılmış. Direkler ve kemerler her biri iç içe girmiş harflerle taş üzerine yazılmış, sonra da saf boyayla boyanmış Kuran ayetleriyle kaplanmış. Ve bu harika binanın yangından korunması için inşasında hiç ahşap malzeme kullanılmamış. Ve yedi yıl boyunca yedi bin adam ve yedi bin kental altın dinar bu camiin bitirilmesi için harcanmış. Camiye Sultan Muhammet bin Teylun'un adı konmuş. Bu ad altında, namı günümüze kadar sürmüş.

Saygın Hasan Abdullah'a gelince, sağlığını ve gücünü kazanmakta gecikmemiş. Sayılan ve onur verilen bir kişi olarak bahtın ona biçtiği ömür olan yüz yirmi yaşına gelinceye kadar yaşamış. Ama Allah daha bilgilidir! Ölmeyecek tek varlık olan O'dur.

Ve Şehrazat, bu öyküyü böylece anlattıktan sonra, susmuş. Şah Şehriyar da, ona "Kuşkusuz, kimse bahtından kaçamaz! Ama, ey Şehrazat, bu öykü bilsen beni nasıl hüzünlendirdi!" demiş. Şehrazat da "Şah beni bağışlasın, ama bu nedenledir ki, kendisine hemen, Tanrı rahmet eyleyesi ve hakkında lütuflarını esirgemeyesi Şeyh Macideddin Ebu Tahir Muhammed'in Kolay Şakalar ve Neşeli Bilgelikler Divanı'ndan alınmış ESKİMEYEN PABUÇLAR adlı öyküyü anlatmak istiyorum!" demiş.

Ve Şehrazat demiş ki:

KOLAY ŞAKALAR VE NEŞELİ BİLGELİKLER DİVANI

ESKİMEYEN PABUÇLAR

Anlatırlar ki, Kahire'de, Ebu Kasım üt-Tamburi adlı cimriliğiyle ünlü bir eczacı varmış. Bu eczacı, Tanrı ona zenginlik ve alım satım işlerinden dolayı refah sağladığı halde, sanki dilencilerin en fakiriymişçesine giyinir ve yaşarmış; üzerine giydiği urbalar param parçaymış; sarığı o kadar eski ve kirliymiş ki, artık rengi anlaşılmaz olmuş; ama onun tüm giysileri içinde cimriliğini en iyi vurgulayan pabuçlarıymış; çünkü bunlar yalnız iri çivilerle güçlendirilmekle ve bin kez onarılarak bir su aygırının başı gibi kalın tabanlı ve bir savaş makinesi gibi dayanıklı olmakla kalmamış; yüzleri öylesine parçalanmış ki, pabuçlar pabuç olalı yirmi sene geçmiş ve Kahire'nin en usta tamirci ve deri işçileri onun döküntülerini biraraya getirebilmek için artık zanaatlarıyla yarar sağlayamaz olmuşlar. Bütün bunlardan ötürü Ebu Kasım'ın pabuçları öylesine ağırlaşmış ki, tüm Mısır'da çoktan beri atasözü olarak anılmaya başlamış; çünkü ne zaman ağır bir şeyden söz etmek istenirse, her zaman kıyaslama konusu olmuş. Örneğin, çağrıldığı yerde bir konuk fazla otururşa, onun hakkında "Bunun, Ebu Kasım'ın pabuçları gibi kanı ağır!" derlermiş. Ve eğer ukalalığıyla tanınmış bir okul hocası, nükte yapmaya

kalksa, onun hakkında "Nükte yeteneği Ebu Kasım'ın pabuçları kadar kaba!" derlermiş. Ve yine bir hamal yükünün ağırlığı altında ezilmişse, kendi kendine "Allah bu yükün sahibinin belasını versin! Bu yük, Ebu Kasım'ın pabuçları kadar ağır!" diyerek içini çekermiş. Bir haremdeki yaşlı, asık suratlı, netameli bir kalfa kadın, efendisinin genç eşlerinin aralarında eğlenmelerini engellemek isterse, onun hakkında "Allah kahretsin bu uğursuzu! Ebu Kasım'ın pabuçları gibi çekilmez!" dermiş. Ve eğer biri, hazımı güç bir yemek yer de, yemek bağırsaklarını bozar ve karnının içinde fırtınalar koparsa "Allah beni kurtarsın! Bu kahrolası yemek Ebu Kasım'ın pabuçları kadar ağırmış!" denirmiş. Böylece, ağırlığın etkisini gösterdiği her durumda bu pabuçlar söz konusu olurmuş.

Günün birinde, Ebu Kasım her zamankinden çok daha kârlı olan bir alışveriş yaparak çok keyiflenmiş. Bu münasebetle Tanrı'nın hayırlı bir iş tutarak başarılı kıldığı tacirlerin âdetine göre küçük ya da büyük bir şölen verecek yerde, gidip o güne kadar hiç kimsenin ayak bastığını görmediği bir hamamda yıkanmayı daha uygun bulmuş. Ve dükkânını kapatarak ve ayağına giyecek yerde pabuçlarını sırtına vurarak hamama doğru yönelmiş; çünkü, uzun bir süreden beri onların kullanımında tasarrufta bulunmak üzere böyle davranıyormuş. Hamama gelince, pabuçlarını, âdet gereğince orada sıralanmış bulunan tüm ayakkabılarla birlikte eşikte bırakmış. Ve yıkanmak üzere hamama girmiş.

Ebu Kasım'ın içine öylesine kir işlemiş bir cildi varmış ki, hamam tellakları görevlerini yapmakta büyük zahmet çekmişler; ve ancak tüm yıkananlar çoktan hamamdan ayrıldıkları bir sırada, günün sonuna doğru, işlerini bitirebilmişler. Ebu Kasım da sonunda hamamdan çıkabilmiş ve pabuçlarını aramış; ama bıraktığı yerde bulamamış; onların yerinde limon sarısı renkte bir çift güzel ayakkabı varmış. Ebu Kasım, kendi kendine "Kuşkusuz, çoktan beri benzeri bir şey satın almak istediğimi bilen Tanrı bunları bana yollamıştır! Belki de birisi, bunları bırakıp farkında olmadan, benimkileri

alarak götürmüştür!" demiş. Ve yenisini satın almak zahmetinden kurtulduğu için neşe dolu, onları alıp yoluna gitmiş.

Oysa limon sarısı renkli pabuçlar, kendisi de o gün hamamda bulunan kadıya aitmiş. Ebu Kasım'ın pabuçlarına gelince, hamamda ayakkabıları gözetmekle görevli hizmetkâr, görünüşü ve kokusuyla hamamın giriş yerinin temizliğini bozduğu için bunları çabucak alıp bir köşeye saklamış; sonra gün dönüp de, hizmet saati tamamlanınca, bunları yerlerine koymayı düşünmeksizin hamamdan ayrılmış bulunuyormuş.

Kadı, yıkanmasını bitirince, hamam hizmetkârları, onun buyruklarına göre, boşu boşuna her yanda ayakkabıları aramışlar, sonunda, bir köşede, hemen Ebu Kasım'a ait bulunduklarını anladıkları dillere destan pabuçları bulmuşlar. Hemen kendisini araştırmaya koşuşmuşlar ve omzunda suçunun kanıtı ayakkabılarla birlikte onu hamama getirmişler. Kadı da kendine ait olanı aldıktan sonra, ona pabuçlarını geri verdirmiş; kendisini de, karşı çıkmalarına rağmen, hapse attırmış. Ebu Kasım, hapishanede ölmemek için, ister istemez, gardiyanlara ve muhafızlara büyük bahşişler vermek zorunda kalmış; çünkü, cimri olduğu kadar, oldukça büyük para sahibi olarak da bilindiğinden, pek öyle ucuz bir şekilde, kendisinden yararlanılmadan özgür bırakılmamış. Ebu Hasan da bu yolu tutarak hapisten kurtulmuş; ama kayıplarından dolayı son kertede üzgün ve kızgınmış. Felaketinin nedenini pabuçlarına yükleyerek onlardan kurtulmak için, gidip Nil nehrine atmış.

Birkaç gün sonra, balıkçılar, büyük ağlarını her zamankinden de güçlükle sudan çıkarınca, Ebu Kasım'a ait olduğunu hemen anladıkları pabuçları ağın içinde bulmuşlar. Ve öfke içinde, pabuca çakılı çivilerin ağlarının örgülerini parçalamış olduğunu görmüşler. Ebu Kasım'ın dükkânına koşarak ve sahibine küfürler savurarak pabuçları dükkânın içine fırlatmışlar. Şiddetle fırlatılan pabuçlar, raflarda bulunan gülsuyu şişeleriyle öbür koku şişelerine çarparak onları devirip yerde bin parçaya bölünmelerine neden olmuş.

Bu durumu gören Ebu Kasım'ın acısı son kerteye ulaşmış ve "Ah! Lanet olası pabuçlar! Kıçımın artıkları, bana bundan büyük zarar veremezdiniz!" diye haykırmış. Ve onları yerden alıp bahçesine gitmiş ve onları gömmek için bir çukur kazmaya başlamış. Ama vaktiyle kendisinden şikâyetçi olduğu komşularından biri, bununla öç alma fırsatını yakalamış; ve hemen gidip valiye başvurarak Ebu Kasım'ın bahçesinde bir hazine bulmak üzere kazıya başladığını haber vermiş. Vali de, eczacının zenginliğini ve cimriliğini bildiğinden, Ebu Kasım'ı hemen yakalayıp huzuruna getirmeleri için muhafızlara emir vermiş. Zavallı Ebu Kasım, hazine falan bulmadığını, sadece pabuçlarını toprağa gömmek istediğini yeminlerle anlatmışsa da, vali böylesine garip ve sanığın ünlenmiş cimriliğine bu denli aykırı bir savı dinlemek istememiş; ve parasına göz dikerek ve kafasında her türlü hesabı ne yolda olursa olsun yaparak kederli Ebu Kasım'ı özgürlüğüne kavuşması için, büyük miktarda para ödemeye zorlamış. Ebu Kasım da bu acı veren işlemi yerine getirdikten sonra özgürlüğüne kavuşmuş.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Doksan Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Ve Ebu Kasım, bu acı veren işlemi yerine getirdikten sonra özgürlüğüne kavuşmuş. Umutsuzluktan sakallarını yolarak ve pabuçlarını eline alarak, ne bahasına olursa olsun onlardan kurtulmaya karar vermiş. Uzun boylu dolaştıktan sonra ve başarı için en iyi yolu düşünerek sonunda, onları kırlarda, uzak bir yerdeki bir kanala atmaya karar vermiş. Bu kez artık ondan bir daha söz edilmeyece-

ğini umuyormuş. Ama, talih, pabuçların kanalın sularıyla çarkları dönen bir değirmenin giriş yerine kadar sürüklenmesine hükmetmiş bulunuyormuş. Pabuçlar çarklara takılmış, onların işleyişlerini engellemiş. Değirmenin sahibi aksaklığı onarmak üzere koşup gelmiş ve hasarın çarklara takılı bulduğu koca pabuçlar yüzünden olduğunu anlamış ve hemen bunların Ebu Kasım'a ait olduğunun farkına varmış. Zavallı eczacı da yeniden hapse atılmış ve bu kez neden olduğu hasar dolayısıyla değirmenciye oldukça büyük bir tazminat ödemek zorunda kalmış. Dahası, özgürlüğüne kavuşmak için çok büyük bahşişler de ödemesi gerekmiş. Ama, aynı zamanda ona pabuçlarını da geri vermişler.

O zaman şaşkınlığın sınırında, evine dönmüş ve taraçasına çıkarak elini çenesine dayamış ve yapacak ne kaldığını düşünmeye başlamış. Ve pabuçları taraçada, kendinden pek ayırmamış; ama onları görmemek için sırtını pabuçlara çevirmiş. Tam da o sırada, bir komşunun köpeği pabuçları görmüş ve efendisinin taraçasından Ebu Kasım'ın evinin taraçasına atlamış, pabuçlardan birini ağzına almış ve onunla oynamaya başlamış. Ve köpeğin oynamakta olduğu pabuç, ansızın uzağa fırlamış ve kötü talih onu taraçadan düşürerek sokaktan geçmekte olan yaşlı bir kişinin başına düşürmüş. Topuğuna takılmış demirle ağırlaşmış olan pabucun akıl almaz ağırlığı yaşlı kişiyi ezmiş ve onun, enini boyuna katmış. Yaşlı kişinin yakınları Ebu Kasım'ın pabucunu tanımışlar ve onu kadı'nın huzuruna çıkararak yakınlarının kanının bedelinin ödetilmesi ya da Ebu Kasım'ın başının vurulmasını istemişler. Zavallı da, yasaya göre, ölenin kanının bedelini ödemek zorunda kalmış. Ve dahası, zindana girmemek için, muhafızlara ve güvenlik görevlilerine de bahşişler ödemek zorunda kalmış.

Ama, bu kez, kararı kesinmiş. Evine dönünce, iki uğursuz pabucu almış ve kadı'nın yanına dönerek pabuçları başının üzerine kaldırmış; ve kadıyı, şahitleri ve tüm orada bulunanları güldüren bir öfkeyle "Ey kadı efendimiz, işte benim sıkıntılarının nedeni! Ne-

redeyse yakında cami avlusunda dilenir hale geleceğim! Senden, Ebu Kasım'ın artık onların sahibi bulunmadığını, bunları kim almak isterse onlara devredebileceğini ve gelecekte onların neden olabileceği felaketlerden sorumlu tutulamayacağını açıklayan bir fetva vermeni rica ediyorum!" diye haykırmış. Ve böyle konuşarak, pabuçları mahkeme salonunun ortasına fırlatmış ve tüm orada bulunanlar, gülmenin etkisiyle, sırtüstü düştükleri sırada oradan yalınayak kaçmış.

Ama Allah daha iyisini bilir!

Ve Şehrazat, durmaksızın, şu öyküyü de anlatmış:

EL – REŞİT'İN SOYTARISI BEHLÜL

Anlatırlar ki, Halife Harun Reşit'in kendisiyle birlikte sarayda yaşayan, kederli saatlerinin sıkıntısını dağıtarak onu eğlendirmek üzere görevli, Bilge Behlül diye anılan bir soytarısı varmış. Halife, ona, bir gün "Ya Behlül, Bağdat'ta kaç budala bulunduğunu biliyor musun?" diye sormuş. Behlül de "Sultanım, bunun listesi biraz uzun tutar!" diye yanıt vermiş. Harun "Seni bunu yapmakla görevlendiriyorum! Tam bir liste olmasını da beklerim!" demiş. Behlül de, uzun bir kahkaha atmış. Halife, ona "Neyin var, Behlül?" diye sorunca; Behlül "Efendimiz, ben, her türlü yorucu çalışmanın düşmanıyım.

Bundan dolayı, seni hoşnut kılmak için, iyisi mi, ben, Bağdat'ta bulunan bilgelerin listesini çıkarayım sana! Çünkü böylesi bir iş beni ancak bir yudumluk su içecek süre kadar uğraştırır. Ve pek kısa olacak bu listeyle, Tanrı tanıktır ki, saltanatının başkentindeki budalaların da sayısını öğrenmiş olursun!" demiş.

İşte bu Behlül, bir gün, halifenin tahtı üzerine oturarak, bu gözüpek davranışından dolayı, kapı kullarından epeyce sopa yemiş. Bu olay dolayısıyla kopardığı çığlıklar tüm sarayı heyecan içinde bırakmış, bizzat halifenin de dikkatini çekmiş. Ve Harun, soytarısının sıcak gözyaşları döktüğünü görerek onu teselli etmeye girişmiş. Ama Behlül, ona "Ne yazık ki, ey Emir–ül– Müminin, benim acılarım teselli kabul etmez, çünkü ben kendime ağlamıyorum, efendim halifeye ağlıyorum! 'Eğer, gerçekte, onun tahtım bir an işgal ettiğim için bunca dayak yiyorsam, yıllar ve yıllar boyunca onu işgal edeni, ne büyük bir tehdit beklemektedir kim bilir!' diyorum!" demiş.

Her durumda yine bu Behlül, dehşet duyduğu evlenmeden kaçınacak kadar bilge imiş; bu yüzden Harun bir gün ona kızarak kötü bir oyun oynamak istemiş ve onu esireleri arasından seçtiği bir genç kızla zor kullanarak evermiş. Ve kendisine kızın onu mutlu kılacağını ve buna kendisinin güvence verdiğini söylemiş. Ve Behlül, buna uymak zorunda kalmış ve seçkin bir güzelliği olan genç eşinin beklemekte olduğu gerdek odasına girmiş. Ama daha onun yanına uzanır uzanmaz, birdenbire dehşetle ayağa kalkarak sanki görünmez düşmanlarca izleniyormuş gibi odadan çıkıp kaçmış; ve sarayın içinden bir deli gibi koşarak geçmiş. Halife olup biteni haber alınca, Behlül'ü huzuruna çağırtmış ve ona, öfkeli bir sesle "Neden ey lanet olası, karına bu hakareti yaptın?" diye sormuş. Behlül de "Sultanım, korku çaresiz bir derttir! Oysa ben, hiç kuşkusuz, senin kerem edip bana eş olarak verdiğin cariyede en küçük kusur bulamam! Çünkü güzel ve alçakgönüllüdür. Ama, sultanım, evlilik yatağına girer girmez, aynı anda eşimin bağrından kopan birçok sesi açık seçik işittim. Sesin biri benden giysiler istiyor, öteki ipek bir yeldirme talep

ediyordu; bir diğeri pabuçlar, bir başkası işlenmiş bir kemer ve başkaları da daha başka şeyler. O zaman ben, korkumu yenemeyerek, senin buyruklarına ve genç kızın güzelliğine karşın, öncekinden de daha budala ve daha bahtsız olmaktan korkarak, tam gücümle kaçtım!" diyerek yanıtlamış.

Yine bu Behlül'dür ki, halifenin kendisine iki kez önerdiği bin dinarlık bir armağanı almayı reddetmiş. Ve halife, son kertede şaşırarak, bunun nedenini ona sorunca, bir ayağını altına alarak, öbür ayağını uzatmış oturan Behlül, yanıt olarak, Halife'nin gözü önünde iki ayağım birden uzatmakla yetinmiş. Bu aşırı terbiyesizliği ve halifeye karşı saygı noksanlığını gören hadımağası ona şiddetle davranılmasını ve ceza verilmesini istemiş; ama El-Reşit, bir işaretle onu engellemiş ve Behlül'e görgü kurallarını bu denli unutmasının nedenini sormuş. Behlül de "Sultanım, armağanını almak için elimi uzatsaydım, bacaklarımı uzatma hakkını sonsuza dek yitirmiş olurdum!" yamtını vermiş.

Yine bu aynı Behlül, bir gün bir savaş harekâtından geri dönen El-Reşit'in çadırına girmiş ve onu susamış ve bir bardak su istemek üzere haykırırken bulmuş. Ve Behlül hemen koşup ona bir bardak taze su getirmiş ve kendisine uzatırken "Ey Emir-ül-Müminin, bu suyu içmeden önce, rica etsem, bana, faraza bulunmaz ya da sağlanması güç bir şey durumunda olsaydı, bu bir bardak suyu hangi bedelle satın alırdın, söyler misin?" demiş. El-Reşit de "Hiç kuşkusuz, onu elde etmek için, ülkemin yarısını verirdim!" demiş. Behlül de "Onu iç, şimdi! Tanrı da içine ferahlık versin!" demiş. Halife suyu içip bitirince, Behlül ona "Ve eğer Emir-ül-Müminin, şimdi suyu içtiğine göre, bu bir bardak su, onurlu sidik torbandaki bir idrar tutulması sonucu bedeninden dışarı çıkmayı reddetseydi, bunun dışarı çıkmasını sağlamak için, ne gibi bir bedel öderdin?" demiş. El-Reşit "Vallahi! Bu durumda baştan başa tüm ülkemi verirdim!" diye yanıt vermiş. Birdenbire kederlenen Behlül "Efendim, bir bardak suyla ya da bir atımlık idrarla dengelenen kantarda ağır basmayan bir ül-

ke, sana vereceği bunca kaygıya ve uğrunda girişilen savaşlara değer mi?" demiş. Harun da bunu işiterek ağlamaya başlamış.

Ve Şehrazat, o gece şunu da anlatmış:

EVRENSEL BARIŞA ÇAĞRI

Anlatırlar ki, saygın bir köy şeyhinin çiftliğinde, tüm özenini harcadığı, karşılığında kendisine güzel yumurtalar ve yenecek harika piliçler üreten erkek ve dişi kümes hayvanlarının bulunduğu bir kümesi varmış. Erkek kümes hayvanları arasında da, sesi seçik, tüyleri parlak ve yaldızlı ve bütün bu dış güzellikleri ile birlikte, uyanıklık, bilgiçlik ve dünya işlerinden, zamamn değişiminden ve yaşamın tersliklerinden yana tecrübeli, iri ve harika bir horozu varmış. Bu horoz, dişilerine karşı adil ve gözetici imiş; ve onlara karşı görevini yüreklerine kıskançlık ve bakışlarına öfke girmesin diye tarafsızlık-layerine getirirmiş. Ve tüm kümes uyrukları tarafından güçlü ve iyilikten yana örnek koca olarak anılırmış. Efendisi de onu Şafağın Sesi olarak adlandırırmış.

Günün birinde, Şafağın Sesi, eşleri yavrularıyla uğraşır ve tüylerini düzeltirlerken çiftliğin topraklarını geçmeye çıkmış. Ve gördüklerine hayran olarak geçtiği yerlerde buğday, arpa, mısır ya da darı ve kara buğday tanelerine rastladıkça, bunları gagalayıp yiyormuş. Böylece, araştırmalarına ve bulgularına kapılarak tasarladığın-

dan da uzak yerlere kadar gitmiş ve birdenbire kendini o güne kadar hiç görmediği vahşi bir yerde bulmuş. Sağına soluna iyice baktığı halde, ne bir dost yüzü ne de tamdık bir çehre görmüş. Şaşırmaya ve kısa tedirginlik haykırışları koparmaya başlamış. Ve tam ardına dönüp oradan uzaklaşmaya hazırlandığı sırada...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Doksan Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ve tam ardına dönüp oradan uzaklaşmaya hazırlandığı sırada, bakışları uzaktan, büyük sıçrayışlarla engelleri aşarak kendisine doğru gelen bir tilkiye ilişmiş. Bunu görünce, yaşamını yitirmekten korkmuş ve sırtını düşmanına çevirerek kaçıp kanatlarının tüm gücüyle yıkık bir duvarın tepesine sıçramış; burası tilkinin hiçbir şekilde kendisine ulaşamayacağı ve tam bir güven içinde tüneyebileceği en uygun yermiş.

Tilki de nefes nefese duvarın dibine gelmiş ve burnunu çekip ulumaya başlamış. Ama arzuladığı kümes hayvanının yanına kadar sıçrama imkânı bulunmadığını görünce başını ona doğru kaldırarak ona "Barış üzerine olsun, ey güleç yüzlü kardeş, ey sevgili arkadaş!" demiş. Ama Şafağın Sesi ona selamını iade etmemiş, yüzüne bakmak bile istememiş. Bunu gören tilki, ona "Dostum, ey ince, güzel şey; ben sana önemli bir haber vermeye gelmişken, sen benden selamını neden esirgiyor, hatta yüzüme bile bakmıyorsun?" demiş. Fakat horoz bütün bu girişimlere ve bunca nazik dil döküşlere sesini çıkarmayarak hepsini kulak ardı etmiş; tilki de yeniden söz alarak "Ah, kardeşim! Sana bildirmekle görevli olduğum şeyi bir bilseydin,

hemen oradan iner ve gelip beni kucaklar ve ağzımdan öperdin!" demiş. Ama horoz ilgisiz ve dalgın görünmeyi sürdürmüş; ve hiçbir yanıt vermeksizin, yuvarlak ve sabit gözlerle ona uzaktan bakıp durmuş. Tilki de yeniden söz alarak "Bil ki kardeşim, hayvanların padişahı arslan ile kuşların sultanı soylu kartal, çiçekler ve akarsularla bezenmiş yeşil bir çayırda buluştular ve yörelerinde Tanrı'mn yarattığı tüm hayvanların temsilcileri: kaplanlar, sırtlanlar, parslar, vaşaklar, panterler, çakallar, karacalar, kurtlar, tavşanlar, evcil hayvanlar, akbabalar, atmacalar, kargalar, güvercinler, kumrular, bıldırcınlar, keklikler, kümes hayvanları ve tüm kuşlar toplandılar. Ve iki hükümdar, tüm uyruklarının temsilcilerini karşılarında görünce, yüce bildirileriyle, bundan böyle, barınılabilir tüm topraklarda güvenlik, kardeşlik ve barışın egemen olacağını; vahşi hayvanlar, evcil hayvanlar ve kuşlar arasında sadece kanı sıcaklık, sevecenlik, dostluk ve sevginin geçerli olacağını; unutmanın eski düşmanlıkları ve kinleri silip atacağını ve tüm gayretlerin toplumsal ve bireysel mutluluğu elde etme gayesi için harcanacağını bildirdiler. Ve kim bu durumu çiğnerse, hemen yüce bir mahkeme karşısına çıkarılacağım ve temyiz olmaksızın yargılanıp cezalandırılacağım kararlaştırdılar. Ve aynı kararla beni de haberci tayin ettiler ve gidip tüm yeryüzünde, topluluğun aldığı kararı bildirmem ve suçluların adlarını da kendilerine duyurmam için görevlendirdiler; böylece suçlarının ağırlığına göre onları cezalandıracaklar. İşte, bundan dolayıdır ki, horoz kardeşim, tünediğin duvarın altında bulunduğumu görüyorsun; gerçekte, ben, sadece ben, temsilci, emanetçi, haberci olarak, efendilerim ve hükümdarlarının yetki verdiği kişiyim, başkası değil! Ve işte, şu anda, sana bu yüzden barış dilemek ve dostça sözler söylemek için yaklaşmış bulunuyorum, kardeşim!" demiş.

Hepsi o kadar! Ama horoz, bütün bu övgülere aldırış etmeksizin, sanki işitmemiş gibi, ilgisiz bir tavırla başını sallayarak zaman zaman kapadığı yuvarlak ve dalgın gözlerle uzaklara bakmayı sürdürüyormuş. Yüreği, bu avı leziz bir şekilde yutup öğütmek arzusuyla

yanan tilki de yeniden söz alarak "Kardeşim, niye bir yanıt ya da alçakgönüllü bir seslenişle ya da sadece bakışlarını bana doğru çevirerek, hayvanların padişahı sultanımız Arslan'ın ve kuşların hükümdarı Kartal'ın aracısını onurlandırmıyorsun? Benim hakkımda böylece suskunluğunu sürdürürsen, bu durumu kurula götürmek zorunda kalacağım; bu durumda, yaşayanların yarısının boğazlanmasını da göze alarak evrensel barışı yerleştirme arzusunda olan yeni yasanın hışmına uğramandan korkarım! Senden son bir kez, ey sevgili kardeş, sadece bana neden yanıt vermediğini söylemeni rica ediyorum!" demiş.

O zamana kadar mağrur bir ilgisizlik sürdürmüş olan horoz, boynunu uzatıp başını çevirerek sağ gözünü tilkiye doğru indirip ona "Gerçekte, kardeşim, senin sözlerin gözüm üzerinedir, başım üzerinedir; ve yüreğimin içinde sana, sultanımız Kartal'ın ulağı, görevlisi, habercisi ve yetkiyle donanmış elçisi olarak saygı duymaktayım. Eğer sana yanıt veremiyorsam, bunun, küstahlığımdan veya başkaldırıdan ya da kınanması gereken başka bir duygudan doğduğunu sanma! Hayır! Başın üzerine yemin ederim ki, hayır! Sadece uzaklarda, karşımda gördüğüm ve de görmekte olduğum ve kafamı karıştıran bir şeyden ötürüdür!" demiş. Tilki de "Tanrı senin başından eksik olmasın kardeşim, sen orada ne görüyor ve de görmeyi sürdürüyorsun böylesine? Kötülük bizden ırak olsun! Umarım ki, ağır bir şey, felaket getiren bir şey değildir!" diye sormuş. Horoz da boynunu daha da güçlü olarak uzatmış ve "Nasıl! Sen benim gördüğümü görmüyor musun, kardeşim; oysa Tanrı, hakaret kastım olmaksızın söylemek gerekirse, saygın burnunun üstüne, biraz şaşı da olsa, iki keskin göz kondurmuş!" demiş. Tilki de tedirginlikle "Peki ama, sen ne gördün yani, lütfen söyle bana! Çünkü, karşı çıkmak gibi olmasın ama, herhangi bir şaşılığım olmasa da, bugün biraz gözlerim ağrıyor!" diye sormuş. Ve Şafağın Sesi horoz "Gerçekte, yükselen bir duman görüyorum; havada da bir sürü av şahini var, daire şeklinde dönüp duruyorlar!" demiş. Bu sözleri duyan tilki, tedirgin-

liğin sınırına ulaşarak "Ey yüzünden hayır taşan, tüm gördüğün bu mu? Toprakta koşan hiçbir şey görmüyor musun?" diye sormuş. Horoz da gözünü uzun uzadıya ufka dikerek başını sağa sola çevirip sonunda "Evet! Toprak üzerinde, dört ayağıyla koşan yüksek, uzun, ince bedenli; ve yine ince ve sivri bir başı, sarkık, uzun kulakları bulunan bir yaratık görüyorum. Ve bu yaratık büyük bir süratle bizden yana geliyor!" diye sözünü bitirmiş. Tilki, her yanı baştan ayağa titreyerek "Gördüğün bir tazı olmasın, kardeşim? Allah bizi korusun!" diye sormuş. Horoz da "Bunun bir tazı olup olmadığını bilmiyorum, çünkü henüz bu türde bir köpek görmedim ve bunu sadece Tanrı bilir! Ama, ey güzel yüzlü kardeşim, her durumda bunun bir köpek olduğunu çok iyi biliyorum!" demiş.

Tilki bu sözleri işitince "Kardeşim, ben şimdi senden izin almak zorundayım!" demiş. Ve bunu söyleyerek sırtını çevirip Tanrı'dan güvenlik dileyerek bacaklarını rüzgâra teslim etmiş. Horoz da "Hey baksana, hey baksana! İniyorum kardeşim, iniyorum! Beni neden beklemiyorsun?" diye haykırmış. Tilki de "Benim ne dostum ne de yakınların olan tazılara karşı büyük bir nefretim vardır!" demiş. Horoz yeniden söze başlayarak "Ama, ey yüzü hayır saçan, sen, kabilelerimizin temsilcilerinin tümüyle yapılan toplantıda alınmış olan evrensel barış kararını yaymak için efendilerimiz tarafından haberci ve görevli olarak atanarak geldiğini biraz önce söylememiş miydin?" demiş. Tilki de, epeyce uzaklardan "Evet, kuşkusuz! Kuşkusuz evet, şey, horoz kardeş! Ama bu, Allah kahredesi tazı pezevengi, toplantıya gelmekten çekindi, ırkının da orada bir temsilcisi bulunmadı, adı da evrensel barışla ilgili kabilelerin duyurusunda anılmadı. İşte bundan dolayı, ey körpe horoz, dönüşüme kadar, Tanrı seni sağlıcakla korusun!" diye yanıt vermiş.

Böyle konuştuktan sonra tilki, uzaklarda gözden kaybolmuş. Horoz da, ince fikirliliği ve kavrayışı sayesinde, böylece, düşmanının dişlerinden kurtulmuş. Ve çabucak duvardan aşağı inerek kendisini sağ salim kümesine kavuşturan Tanrı'ya şükürler ederek çift-

liğe dönmüş. Ve eşlerine ve komşularına, doğuştan düşmanları olan tilkiye nasıl bir oyun oynadığını anlatmakta ivedilik göstermiş. Kümesin tüm horozları, Şafağın Sesi'nin zaferini kutlamak üzere havayı sevinç ötüşleriyle çınlatmışlar.

Ve Şehrazat, aynı gece şu öyküyü de anlatmış:

•

DÜĞÜMLENMİŞ KORDONLAR

Anlatırlar ki, şahların içinde bir şah, Divan'ının ortasında tahtına oturmuş, halkın dertlerini dinlerken içeriye, başında mevsimin turfandası güzel meyveler ve çeşitli sebzelerin bulunduğu bir sepet taşıdığı halde mesleğinin üreticisi olan bir şeyh girmiş. Ve şahın önünde saygı duruşunda bulunmuş, ona hayır dualar etmiş ve turfanda sepetini armağan olarak sunmuş. Şah da, onun selamını iade ettikten sonra, kendisine "Yaprakla kaplı bu sepetin içinde ne var, ey şeyh?" diye sormuş. Ekinci "Ey zamanın şahı, bunlar benim toprağımda biten ve mevsimin turfandası olarak sana getirdiğim taze meyve ve sebzelerdir!" demiş. Şah da "Dost yüreğimle onları alıp kabul ettim!" yanıtım vermiş. Ve şah sepetin içindekileri kötü gözden koruyan yaprakları kaldırmış ve orada harika turfanda acurlar, çok taze bamyalar, muzlar, patlıcanlar, limonlar ve başkaca çeşitli meyve ve sebzeler bulunduğunu görmüş. Ve "Maşallah!" diye haykırmış. Ve bir acur alarak büyük bir zevkle hatur hutur yemiş. Sonra hadımağalarına geri kalanları hareme götürmelerini söylemiş. Hadımağaları da buyruğu hemen yerine getirmişler. Kadınlar da bu

turfandaları yiyerek büyük keyif almışlar. Her biri, istediğini alarak "Gelecek yılın turfandaları da bize sağlık getirsin ve bizi hayatta ve güzel bulsun!" diyerek birbirini kutlamışlar. Sonra da sepette kalanları kölelere dağıtmışlar. Ve ortaklaşa bir uyumla "Vallahi! Bu turfandalar nefis şeylermiş! Bunları getiren babacan adama bahşiş olarak bir şeyler vermek gerek!" demişler. Ve Fellaha, hadımağaları aracılığıyla yüz altın dinar göndermişler. Ve şah da, aynı şekilde, yediği acurdan son kertede hoşnut, kadınların verdiğine iki yüz dinar daha eklemiş. Ama bu kadarla da kalmamış. Çünkü sultan, ona tarımla ilgili konularda başka sorular da sorarak aldığı yanıtların hepsini keyfine yatkın bulmuş ve yanıtlardan hoşlanmış; çünkü Fellahın konuşması hoş, dili rahat, yanıtları dudağının ucunda, zekâsı verimli, el kol hareketleri uyumlu ve dili temiz ve seçkinmiş. Sultan onu hemen sofra arkadaşı yapmak istemiş ve ona "Ey şeyh, şahlarla nasıl arkadaşlık edilir bilir misin?" diye sormuş. Fellah da "Bilirim" diye yanıt vermiş. Sultan "Pekâlâ, ey şeyh! Çabucak köyüne dön ve ailene bahtın bugün sana bağışladıklarını onlara götür; sonra da bundan böyle benim sofra arkadaşım olmak üzere geri dön!" demiş. Fellah işitip itaat ettiği yanıtım vermiş; ve ailesine Tanrı'nın kendisine bağışladığı bu üç yüz dinarı götürdükten sonra, dönüp o sırada akşam yemeğini yemekte olan şahı bulmaya gelmiş. Şah onu sofrada yanına oturtmuş ve yiyebildiğince yedirip içirmiş. Ve onu ilk kez dinlediğinden de daha hoş bulmuş. Çok sevmiş ve kendisine "Sen kuşkusuz anlatması ve dinlenmesi hoş güzel öyküler bilirsin, ey şeyh, değil mi?" diye sormuş. Fellah da "Evet, vallahi! Bu gece şahıma anlatırım!" diye yanıt vermiş. Şah da, bu haberi duyunca, neşenin sınırına ulaşmış ve sevinçten sıçrayıp durmuş. Sofra arkadaşına verdiği önemin ve duyduğu dostluğun bir nişanesini göstermek üzere, hareminden sultan hanımın en genç ve en güzel nedimelerinden bakire ve mührü bozulmamış bir genç kız getirtmiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Doksan Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Hareminden, sultan hanımın en genç ve en güzel nedimelerinden bakire ve mührü bozulmamış bir genç kız getirtmiş ve satın aldığı günden beri seçkin bir parça olarak kendisi için saklamakta olduğu halde, onu, Fellaha armağan olarak vermiş. Ve yeni evlilere, sarayda, kendisininkine yakın harika döşenmiş bir daire tahsis etmiş. Ve kendilerine o gece için tüm zevkleri dileyerek onları kendi başlarına bırakıp haremine girmiş.

Genç kız giysilerini çıkararak yatağa girmiş ve yeni efendisinin yanına gelmesini beklemiş. Tüm yaşamında beyaz eti ne görmüş ne de tadını almış olan ekinci şeyh de, gördüğü şeyden hayranlık duymuş ve beyaz eti yaratana tüm yüreğiyle şükretmiş. Ve genç kıza yaklaşarak, onunla böyle bir durumda yerine getirilebilecek bilinen tüm oynaşmalarla oynamış. Sonunda, nasıl ve niçin olduğunu bilmeksizin, babasının çocuğu başını kaldırmak istemediğinden, yaşamsız bir gözle uyuşuk kalmış ve aşağı sarkmış. Meyve üreticisi onu azarlayarak ya da yüreklendirerek elinden geleni yapmışsa da işitmek istememiş ve boyun eğmez kalmış; tüm çağrılara açıklanamaz bir uyuşukluk ve inatçılıkla karşı durmuş. Zavallı meyve üreticisi de bunalımın sınırına ulaşmış ve "Gerçekte, görülmedik bir şey bu!" diye haykırmış. Genç kız da, çocuğun arzularını uyandırmak maksadıyla onunla şakalaşmaya ve sıcacık eliyle oynamaya ve tüm okşayıp sevme şekilleriyle okşamaya başlamış; ve bazen hafifçe dokunarak, bazen de sert davranışlarla onu yola getirmeye çalışmış; ama onu bir türlü uyandıramamış. Sonunda "Efendim, artık işimiz Allah'a kaldı!" diye haykırmış. Ve ne yapsa çaresiz olduğunu anlayınca "Efendim, çok iyi biliyorum ki, sen, babasının çocuğunun neden uyanmak istemediğini biliyorsun!" demiş. O da "Yo, vallahi, bilmiyorum!" demiş. Kız "Çünkü kesinlikle babası kordonlarını dü-

ğümlemiş!" demiş. O da "Peki, ey kavrayışlı kız, bu kordonların düğümünü çözmenin yolu nedir?" diye sormuş. Kız da "Kafam yorma. Ben ne yapacağımı biliyorum!" demiş. Ve o anda ve o saatte ayağa kalkmış ve eline bir tutam erkek tütsüsü alarak bunu bir buhurdanlığa atmış ve kocasını "Allah ölüleri uyandırsın! Allah uyuyanları uyandırsın!" diyerek ölülerin bedenine yapıldığı gibi tütsülemiş. Bunu yaptıktan sonra da, su dolu bir testi almış ve tabuta konmadan önce ölü bedenlere yapıldığı gibi babasının oğlunu sulamaya başlamış. Ve onu böylece yıkadıktan sonra, muslin bir atkı almış ve bununla ölülerin tabutta sarıldığı gibi uyuyan çocuğu sarmış. Ve öykünme yoluyla tüm bu kefenlemeye hazırlık çalışmalarını bitirdikten sonra, sultanın kendisinin ve kocasının hizmetine verdiği birçok köleyi çağırmış ve onlara tütsü dumanları arasında kımıltısız duran zavallı meyve üreticisinin atkıyla yarı örtünmüş yavrusunu göstermiş. Bunu gören kadınlar, neşe çığlıkları atarak ve kahkahadan kırılarak, görmemiş olanlara gördükleri şeyi anlatarak saray boyunca koşuşmuşlar.

Sabahleyin, sultan, âdet edindiği saatten de erken uyanarak sofra arkadaşı meyve üreticisini çağırtmış ve ona hayırlı sabahlar dilemiş ve kendisine "Gecen nasıl geçti, ey şeyh?" diye sormuş. Şeyh de, hiçbir ayrıntıyı atlamadan, sultana, başından geçen her şeyi anlatmış. Sultan da, bunu işitince öylesine gülmüş ki, sırtüstü yere düşmüş; sonra da "Vallahi! Kordon bağlarını böyle akıllıca işleme tabi tutan genç kız, bilgiden nasibi olan ince ve zeki bir kızmış! Kişisel kullanımım için onu geri alacağım!" demiş. Ve kızı çağırtıp olup biteni kendisine anlatmasını istemiş. Kız da olup biteni yeniden anlatmış. Şah da keyiflenmenin sınırında Fellaha dönmüş ve ona "Bu söyledikleri doğru mu?" diye sormuş. Fellah başıyla doğrulayıcı bir işaret yapmış ve gözlerini önüne indirmiş. Şah, sesinin tüm gücüyle gülerek ona "Yaşamım senin üzerine olsun ki, ey şeyh, ne olup bittiğini bana yeniden iyice anlatmalısın!" demiş. Ve zavallı şeyh öyküsünü yeniden anlatınca, sultanın gülmekten gözlerini yaş bürümüş; ve

"Vallahi! Bu görülmedik bir şey!" diye haykırmış. Sonra, müezzinin minareden sabah ezanını okuduğunu duyunca sultanla meyve üreticisi Yaradan'a karşı görevlerini yapmışlar. Sultan "Şimdi, ey hoş adamların şeyhi, benim neşemi tamamlamak için, çabucak bana vaadettiğin öyküleri anlat!" demiş. Meyve üreticisi de "Tüm dost yüreğim ve cömert efendimize karşı saygımla!" demiş. Ve şahın karşısında bacaklarını bükmüş otururken şu öyküyü anlatmış:

İKİ HAŞHAŞ YUTUCU'NUN ÖYKÜSÜ

Bil ki, efendim ve başımın tacı, bir zamanlar, kentler içinde bir kentte, mesleği balıkçılık ve işi gücü haşhaş yutmak olan bir adam varmış. Bir günün işini bitirdikten sonra, kazancının bir bölümünü kızının ihtiyacı için; geri kalanı haşhaştan çıkarılan keyif verici ot için ayırırmış. Ve günde üç öğün haşhaş yutarmış: birini aç karnıyla sabahleyin, birini öğle, birini de güneş batarken. Böylece yaşamını neşe içinde ve saçma sapan şeylerle geçirirmiş. Bu da onun balıkçılık olan uğraşını etkilemezmiş; ama yine de biraz garip bir tarzda işini görürmüş. Şöyle ki! Bir akşam, her zamankinden fazla miktarda haşhaş alarak içyağından yapılma bir mum yakmakla işe başlamış; sonra onun önüne oturup kendi kendine konuşmaya girişmiş; kendi kendine sorular sorup yanıtlar veriyor, düşlemenin ve sakin bir zevkin tüm keyfini sürüyormuş. Böylece uzun süre oturmuş ve bu harika düşlemesinden gecenin serinliği ve dolunayın parıltısıyla ayrıl-

mış. O zaman, kendi kendine konuşarak "Hey, oradaki *falan kişi*, baksana! Sokak sessiz, rüzgâr serince, ayışığı bizi dolaşmaya çağırıyor. Çıkıp hava alsan ve ortalıkta kimseler dolaşmazken ve senin keyfini ve tek başına yaşadığın saltanatı kimse bozmadan dünyanın yüzüne bakarsın!" demiş. Ve böyle düşünerek balıkçı evinden çıkmış ve gezisini nehirden yana sürdürmüş. O gece ayın on dördüymüş ve sokaklar geceleyin apaydınlıkmış. Balıkçı, kaldırımda, gümüşsü yuvarlağın yansımasını görmüş ve ayın parıltısını su sanmış ve dengesiz düşlemesi ona "Vallahi, ey balıkçı *falan kişi*, işte nehrin kenarına ulaştın ve kıyıda senden başka balıkçı yok. İyisi mi git oltanı al, bu gece kaderinin sana sağlayacağı kısmeti avlamak için geri dön!" demiş. Çılgınlığı içinde böyle düşünmüş ve böyle yapmış. Oltasını getirerek bir kaldırım taşına oturmuş ve ucunda yem olan oltasını ay ışığında parlayan kaldırımlara atarak balık avlamaya başlamış.

O sırada iri yarı bir köpek, yem yerine kullanılan et parçasının kokusunu alarak oltanın üstüne atılmış ve onu yutmuş; oltanın iğnesi boğazına öylesine bir sıkıntı vermiş ki, yuttuğu oltadan kurtulmak için umutsuz sarsıntılar koparmaya başlamış. Balıkçı da, korkunç bir balık tuttuğuna inanarak, elinden geldiğince oltayı çekiyor; ıstırabı dayanılmaz olan köpek de, acı haykırışlar koparıyor, oltayı kendinden yana çekiyormuş. Balıkçı, avını kaçırmak istemediğinden, sonunda sürüklenip yerde yuvarlanmış. O zaman, haşhaşın kendisine nehir gibi gösterdiği yerde boğulacağını sanarak korkunç çığlıklar koparıp yardım çağırmaya başlamış. Bu gürültüyü işiten o mahallenin muhafızları koşuşmuşlar; onları gören balıkçı "Yardım edin, ey Müslümanlar! Beni sürükleyen nehir dibinin canavar balığından kurtarın beni! Yallah, yallah! Yardıma gelin yiğitlerim! Boğuluyorum!" diye haykırmış. Muhafızlar, çok şaşırarak ona "Neyin var senin, ey balıkçı? Hangi nehirden söz ediyorsun? Ve de hangi balık söz konusu?" diye sormuşlar. O da kendilerine "Allah belanızı versin, ey köpek oğulları! Şimdi alay etmenizin mi, yoksa gelip boğul-

mamdan kurtulmama ve balığı sudan çıkarmama yardım etmenizin mi zamanıdır?" demiş. Muhafızlar, ilkin onun bu saçmalıklarına gülmüşlerse de, sonradan ona öfkelenmişler ve üzerine atılıp sopayla iyice döverek onu kadı'nın huzuruna çıkarmışlar. Oysa kadı da aynı şekilde, Allah'ın takdiriyle, kendini haşhaşa iyice kaptırmış biriymiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Doksan Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

Oysa kadı da aynı şekilde Allah'ın takdiriyle, kendini haşhaşa iyice kaptırmış biriymiş. Ve balıkçıya fırlattığı bir bakışla, muhafızların mahallenin huzurunu bozmakla suçladıkları adamın, kendisinin de epeyce aldığı neşe verici haşhaşın etkisi altında olduğunu anlayınca, çabucak muhafızları paylamış ve yanından kovmuş. Kölelerine balıkçıya büyük özen göstermeleri ve geceyi tam bir sükûnetle geçirmesi için bir yatak hazırlamalarını buyurmuş. Ve kendi kendine, ertesi günden başlayarak onu kendine zevk arkadaşı yapmayı kararlaştırmış.

Gerçekte, bütün geceyi sükûnet ve dinlenme içinde geçirdikten, ertesi günü de güzel yemeklerle beslendikten sonra, balıkçı, akşam üstü kadı'nın yamna çağrılmış; kadı onu tüm içtenliğiyle karşılamış ve kendisine bir kardeşe davranır gibi davranmış. Ve onunla yemek yedikten sonra, kendisini yanı başına, yanan kandillerin karşısına oturtmuş ve onunla birlikte bu uyuşturucudan almış. Ve ikisi birlikte, yüz yaşında bir fili sırtüstü devirecek miktarda haşhaş yutmuşlar. Haşhaş zihinlerini iyice bulandırınca, çırçıplak soyunarak

raksetmeye, şarkı söylemeye ve binlerce çılgınlık yapmaya başlamışlar.

O sırada, sultanla veziri, tacir kılığında, kentte geziniyorlarmış. Ve kadı'nın evinden yükselen tüm gürültüyü işitmişler; kapılar kapalı olmadığından içeri girip kadıyla balıkçıyı neşeden kendilerinden geçmiş halde bulmuşlar. Kadı ve arkadaşı da, talihin kendilerine yolladığı konukları görünce, raksetmeyi bırakmışlar, onlara hoş gelişler dilemiş ve varlıklarından hiç de sıkılmış görünmeksizin samimiyetle oturmalarını sağlamışlar. Sultan da, kentin kadısının, karşısındaki, zebbinin de akıl almaz bir uzunlukta, kara ve hareketli olduğunu fark ettiği adam gibi çırçıplak dans etmekte bulunduğunu görünce, gözlerini fal taşı gibi açmış ve vezirin kulağına eğilerek ona "Vallahi! Kadımız Fellah arkadaşı kadar donanmış yaratılmamış!" demiş. Balıkçı da ona doğru dönmüş ve "Sen, öyle arkadaşının kulağına ne söylemektesin? Oturun bakayım ikiniz de, size emrediyorum; ben, kentin sultanı olan efendiniz! Yoksa, rakseden vezirim aracılığıyla şu anda kafanızı uçurturum! Çünkü, sanırım ki, siz benim kentin sultanı, şu gördüğünüzün de vezirim olduğunu ve de tüm dünyayı bir balık gibi sağ avcumun içinde tuttuğumu bilmiyorsunuz!" demiş. Sultanla vezir, bu sözleri duyunca, en olağandışı çeşidinden iki haşhaş yutucusunun karşısında bulunduklarını anlamışlar. Vezir de, sultanı eğlendirmek için, balıkçıya "Sen, efendim, ne zamandan beri kentin sultanı oldun. Ve de senden önceki, bizim eski efendimize ne olduğunu söyleyebilir misin?" demiş. Balıkçı "Gerçekte, kendisine, 'Defol!' diyerek onu yerinden attım! O da çekip gitti. Yerini ben aldım!" demiş. Vezir "Peki sultan karşı çıkmadı mı?" diye sormuş. Balıkçı "Kesinlikle! Hatta saltanatın ağır yükünden kendisini kurtardığım için çok sevindi. Ben de onun incelikle taht-tan ayrılmasını hoşça karşılamak üzere, hizmet etsin diye kendisini yanımda alıkoydum. Görevi bıraktığına pişman olursa, burnundan getirmeyi de bilirim!" diye yanıt vermiş.

Ve böylece konuşarak balıkçı "Şimdi işemek istiyorum!" diye sözünü sürdürmüş. Ve ucu bucağı görünmez aletini kaldırarak sulta-

nın yamna gelmiş ve yükünü onun üzerine boşaltmak ister gibi görünmüş. Kendi bakımından kadı da "Benim de çişim geldi!" demiş. O da vezire yaklaşıp balıkçı gibi yapmak istemiş. Bunu gören sultanla vezir, kahkahadan kırılarak ayak üzeri sıçrayıp kalkmışlar ve "Allah sizin gibi haşhaş yutucuların belasını versin!" diyerek kapıya yönelmişler. Ve iki çılgın arkadaşın elinden kaçıp kurtulmak için epeyce sıkıntı çekmişler.

Ertesi gün, sultan, bir gece önceki eğlencesini tamamlamak isteyerek muhafızlara, kentin kadısını, evindeki konuğuyla birlikte huzura çağrıldığını bildirmelerini buyurmuş. Kadı da, yamnda balıkçı olduğu halde, sultanın huzuruna gelmekte gecikmemiş; sultan ona "Ey yasanın temsilcisi, seni, arkadaşınla birlikte, işemenin en rahat şeklinin hangisi olduğunu bana öğretmeniz için çağırttım! Gerçekten, âdet olduğu gibi özenle urbayı ve giysileri kaldırıp yere mi çömelmeli, yoksa, pasaklı inançsızlar gibi ayakta mı işemeli? Yoksa benim tanıdığım iki haşhaş yutucunun yaptığı gibi çırılçıplak soyunup eşin dostun üstüne mi çövdürmeli?" demiş.

Kadı sultanın bu sözlerini işitince, öte yandan sultanın geceleyin tebdil gezme âdetinde olduğunu da bildiğinden, bir gece önceki çılgınlığına ve saçmalığına sultanın bizzat tanık olduğunu anlamış; ve sultanla vezire gerekli saygıyı göstermekte kusur etmiş olduğunu düşünerek korkunun sınırına ulaşmış. Ve "Aman, efendim! Beni kabalığa ve nezaketsizliğe iten haşhaştır!" diye haykırarak, dizüstü gelmiş. Ama haşhaştan gündelik nasibini almış bulunan balıkçı, hâlâ başı döner durumda olduğundan, sultana "Ne olmuş yani! Şimdi sen kendi sarayında isen, biz de dün akşam kendi sarayımızdaydık!" demiş. Balıkçının davranışından son kertede neşelenen sultan, ona "Ey ülkenin en hoş zırzobu! Eğer sen bir sultansan ve ben de öylesine aynı şekilde bir sultansam, bundan böyle bana sarayımda eşlik etmeni rica ederim. Ve madem ki öyküler anlatmasını biliyorsun, umarım ki bunlardan birini anlatarak kulaklarımızı tatlandırırsın!" demiş. Balıkçı da "Tüm dost yüreğim ve gerekli saygıyla! Ama, önünde dize gelmiş bulunan vezirimi bağışladıktan sonra!" di-

ye yanıt vermiş. Sultan da kadıya hemen ayağa kalkmasını buyurmuş ve bir gün önceki çılgınlığım bağışlayarak, evine ve görevinin başına dönmesini söylemiş. Yanında sadece balıkçıyı alıkoymuş; o da daha fazla beklemeksizin, aşağıdaki gibi Yellenenlerin Şahı Kadı öyküsünü anlatmış.

YELLENENLERİN ŞAHI KADI

Anlatırlar ki, Suriye'nin Trablus[1] kentinde, Harun Reşit zamanında, görevini büyük bir sertlikle ve sonsuz bir şiddetle yerine getiren bir kadı varmış. Onun bu durumu herkes tarafından bilinirmiş.

Bu Allah'ın belası kadı'mn hizmetinde, derisi Nil'de yaşayan bir mandanınki kadar kaba ve kalın olan yaşlı bir zenci kadın bulunuyormuş. Ve hareminde kadın olarak sahip olduğu tek dişi buymuş. Tanrı ondan acımasını esirgesin! Çünkü bu kadı'nın ancak verdiği hükümlerindeki şiddetle ölçülebilecek, ileri derecede bir cimriliği varmış. Tanrı belasını versin! Ve zengin olduğu halde, bayat ekmek ve soğan yiyerek yaşarmış. Bununla birlikte, utanç verici cimriliğini, gösterişçi davranışıyla örtmeye çalışırmış; çünkü her zaman, azığı bitmek üzere olan bir devecinin aşırı tutumuyla davrandığı halde, görkemlilik ve cömertliğini kanıtlamak istermiş. Evinde hiç görülmedik bir zenginlik olduğuna herkesi inandırmak için yemek

1 Arapçada Tarabulus. Bugün Lübnan'ın sınırları içinde bulunan kent. Trablusşam olarak da anılır (Meydan Larousse).

masasım püsküllerı altın tellerle işlemeli bir örtüyle örtme âdetindeymiş. Böylece, tesadüfen, yemek saatinde bir iş için evine uğrayanlar olursa, kadı, zenci hizmetçisini çağırıp ona yüksek sesle "Altın püsküllü örtüyü masaya ser!" dermiş. Böylece herkesi sofrasının şatafatlı ve yemeklerinin miktar ve nitelik bakımından bu altın saçaklı örtü kadar güzel olduğuna inandıracağını sanırmış. Ama bu şahane örtü üzerine serilmiş sofradaki şölenlerden birine hiç kimse asla çağrılmamış; buna karşılık herkes kadı'nın iğrenç cimriliği hakkındaki gerçeği pekâlâ biliyormuş.

Öyle ki, toplum içinde, bir şölende iyi ağırlanılmayınca "Kadı' nın sofra örtüsü üzerinde yemek sunuldu!" denir olmuş. Böylece, Tanrı'mn zenginlik ve onurla donattığı bu adam, sokaktaki köpekleri bile hoşnut edemeyecek bir yaşam sürüyormuş. Allah onu sonsuza dek kahretsin!

Günün birinde, bir dava dolayısıyla haklarında olumlu karar aldırmak isteyen birileri, ona "Kadı efendimiz, sen niye evlenmiyorsun? Çünkü evindeki yaşlı zenci kadın senin saygınlığına layık değildir!" demişler. O da "İçinizde bana kadın bulmak isteyen biri var mı?" diye sormuş. Orada bulunanlardan biri "Efendimiz, benim çok güzel bir kızım var, onunla evlenmek istersen, köleni onurlandırırsın!" diye yanıt vermiş. Kadı da bu sunuyu kabul etmiş; ve hemen evlilik kutlanmış; ve kız hemen o akşam, kocasının evine getirilmiş. Genç kız, evde kendisine bir şölen hazırlanmamış, hatta bunun söz konusu bile edilmemiş olduğunu görünce çok şaşırmış; ama, çok ağırbaşlı ve tutumlu olduğundan, hiçbir dilekte bulunmamış; ve kocasının tutumuna uymak isteyerek sesini çıkarmamaya çalışmış. Evlilik şahitleri ve çağrılılarına gelince, bu birleşmenin kadıyı bir şölen vermeye zorlayacağını ya da hiç değilse, bir yemek verileceğini düşünüyorlarmış; ama bekleyişleri ve umutları boşa çıkmış ve kadı kendilerine bir çağrıda bulunmaksızın saatler geçmiş. Ve her biri cimriye lanetler kusarak çekip gitmiş.

Genç eşe gelince, son kertede şiddetle ve oldukça uzun bir açlı-

ğa epeyce dayandıktan sonra, kocasının manda derili zenci hizmetçiyi çağırıp, altın saçaklı örtüyü yayması ve yemek masasını en iyi şekilde bezeyerek hazırlaması buyruğunu verdiğini duymuş. Babasının evinde her zaman bolluk, şatafat ve refah içinde yaşamış bulunan zavallı kız da, mahkûm edilmiş bulunduğu çekilmez açlıktan sonunda kurtulabileceğini ummuş. Ama, zenci kadının yemek olarak üzerinde üç parça kara kuru ekmek ve üç soğan bulunan bir tepsi getirdiğini görünce ne diyeceğini bilememiş. Kız, herhangi bir ters davranışta bulunma cesareti göstermeksizin ve durumdan hiçbir şey anlamaksızın sofraya oturunca, kadı, ciddiyetle bir parça ekmek ve bir soğan almış, bunun gibi bir bölüm gıdayı da zenci hizmetçiye vermiş ve genç karısına da "Tanrı'mn verdiği nimeti israf ederim diye korkma!" diyerek şölene onur vermeye çağırmış. Ve bu harika yemekten ne denli zevk duymakta olduğunu gösteren bir çabuklukla yemeye başlamış. Zenci kadın da aynı şekilde, bunun o günkü tek yemek olduğunu bilerek sadece bir lokma soğan yemiş. Kandırılan zavallı eş de onlar gibi yapmak istemiş; ama, en lezzetli yemekleri yemeye alışkın olduğundan, bir lokma bile yutamamış. Sonunda, içinden bahtının karalığına lanetler ederek aç acına sofradan kalkmış; böylece her yemek saati geldiğinde, aynı çağrı, masa üzerinde de altın saçaklı örtü ve aynı süslü takımlar ve kara kuru ekmek ve hüzün verici soğanlar olduğu halde üç gün geçmiş. Ama dördüncü gün, kadı, haremden gelen korkunç haykırışlar duymuş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Yedi Yüz Doksan Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

Ama dördüncü gün, kadı, haremden gelen korkunç haykırışlar duymuş. Ve zenci kadın gelip kollarını göğe kaldırarak hanımının, evdeki herkese karşı ayaklandığını ve babasını çağırttığını bildirmiş. Buna çok kızan kadı, gözleri şimşekler çakarak karısının yanına girmiş ve ona her türden hakaretler yağdırarak ve kendisini her çeşitten ahlaksızlıkla itham ederek ve de güç kullanarak saçlarını kesmiş ve üç kez "Seni boşadım!" diye tekrarlayarak onu boşamış ve şiddetle evden kovmuş ve ardından kapıyı kapatmış. Allah onun belasını versin! Çünkü lanetle anılmaya hak etmiş.

Bu boşanmadan birkaç gün sonra, bu cimri oğlu cimri, birçok kişi için kaçınılmaz olan görevi dolayısıyla, kendisine kızını öneren bir başkasıyla karşılaşmış. Ve genç kızla evlenmiş; ona da aynı şekilde davranılmış; ve o da üç günden fazla soğanlı sıkı besime dayanamadığından baş kaldırınca reddedilmiş. Ama bütün bunlar başkalarına ders oluşturmamış; ve kadı evlenmek üzere daha pek çok genç kız bulmuş; ama bunlar da ekmek ve soğan sıkı besimine ayaklandıkları için iki ya da üç gün sonra boş düşürülmek üzere evden kovulmuş. Ama bu boşanmalar bu denli abartıyla çoğalınca, kadı'nın cimriliği bunu o güne kadar duymayanların da kulağına erişmiş ve kadınlara karşı tavrı, haremlerdeki tüm konuşmaların konusunu oluşturmuş. Ve kadı, aracılar nezdinde tüm saygınlığını yitirmiş; ve evlenebilirlik durumu ortadan kalkmış.

Bir akşam kadı, babasından kalan mirası yüzünden tedirginliğe kapılmış; hiçbir kadının da artık kendisini istemediğini görerek kent dışında dolaşırken, sığırcık kuşu renginde bir katıra binmiş bir kadının gelmekte olduğunu görmüş. Ve onun zarif görünümünden ve zengin giysilerinden etkilenmiş. Bıyıklarının ucunu burarak çapkınca bir edayla ona doğru yaklaşmış ve önünde derin bir saygıy-

la eğilmiş ve selamlaşmalardan sonra, ona "Sen ey soylu kadın, nereden geliyorsun?" demiş. Kadın "Ardımda bulunan yoldan!" yanıtını vermiş. Kadı gülmüş ve "Evet, kesinlikle! Bunu biliyorum ama, hangi kentten?" demiş. Kadın "Musul'dan!" diye yanıt vermiş. Kadı "Evli misin, bekâr mı?" diye sormuş. Kadın "Hâlâ bakireyim!" demiş. O da "Bu durumda, bundan böyle bana eş olur musun, karşılığında ben de senin erkeğin olurum!" diye sormuş. Kadın "Bana nerede oturduğunu söyle, cevabını sana yarın veririm!" diye yanıtlamış. Kadı da ona kim olduğunu ve nerede oturduğunu açıklamış. Ama kadın onun kim olduğunu zaten biliyormuş! Kendisine gözünün ucuyla bakarak ve en alımlı gülüşüyle gülerek yanından uzaklaşmış.

Ertesi sabah, genç kadın, kadıya bir haber yollayarak onunla elli dinar başlık karşılığı evlenmeye razı olduğunu bildirmiş. Cimri de, genç kız için duyduğu tutku yüzünden, cimriliğini iyice zorlayarak ve bir bir sayarak bu elli dinarı hazırlamış. Ve zenci kadını gidip onu bulmakla görevlendirmiş. Genç kız da, verdiği sözü yerine getirmekte kusur etmemiş ve gerçekten, kadı'nın evine gelmiş; ve nikâh gerekli şekilde şahitler önünde yerine getirilmiş; sonra da bunlar, ağırlanmaksızın hemen orayı terk etmişler.

Sıkı besim tutumuna bağlı kadı, zenci hizmetçiye, tumturaklı bir edayla "Altın saçaklı örtüyü ser!" demiş. Ve her zamanki gibi, görkemli biçimde süslenmiş sofra üzerine yemek olarak üç kuru ekmek parçasıyla üç soğan getirilmiş. Genç evli kadın, çok mutlu bir edayla üçüncü parçayı almış ve yiyip bitirince "Elhamdü l'illâh! Tanrı'ya şükürler olsun! Harika bir yemek yedim!" demiş. Ve bu açıklamayı sonsuz doyum sağlamış olmaktan gelen bir gülüşle desteklemiş. Bunu gören kadı "Yüceler yücesine, bana sonunda cömertçe, tüm yetenekleri kendinde toplayan ve bulduğuyla yetinen, az şey için de, çok şey için de Tanrı'ya şükreden bir eş verdiğinden dolayı övgüler olsun!" diye haykırmış. Ama kör cimri, Allah'ın belasını veresi domuz, genç karısının muzip kafasında kurduklarıyla bahtın kendisi için neler hazırladığım bilmiyormuş.

Ertesi sabah, kadı mahkemeye gitmiş; karısı, onun yokluğunda, birer birer evin bütün odalarını dolaşmış. Böylece kapısı özenle kapalı ve üç büyük kilitle kilitlenmiş ve üç demir çubukla berkitilmiş bir odaya rastlamış ve büyük bir meraka kapılmış; ve yöresinde uzun süre dönüp dolandıktan ve inceledikten sonra, pervazlardan birinde hemen hemen bir parmak genişliğinde bir yarık bulunduğunun farkına varmış. Bu yarıktan baknış ve içinde kadı'nın hazinesinin, altın ve gümüş olarak, zemine oturtulmuş büyük küpler içinde toplanmış bulunduğunu görünce çok şaşırmış. Ve birdenbire aklına bu beklenmedik durumdan gecikmeden yararlanmak fikri gelmiş; ve uzun, ince bir hurma dalı bulmaya koşmuş ve bunun ucunu yapışkan bir macuna bulayarak pervazdaki yarıktan içeri sokmuş. Uzun çubuğu döndüre döndüre küplerden birinin ağzına yaklaştırmış ve ucuna birkaç parça yapışınca hemen geriye çekmiş. Ve kendi dairesine gidip, zenciyi çağırarak altın parçalarını "Hemen çarşıya git ve bize fırından çıkmış susam serpilmiş ekmekler, safranlı pirinç, taze kuzu eti, meyve ve hamurişi; daha da bulabileceğin en iyi şeyleri al getir!" demiş. Şaşırıp kalmış olan zenci kadın, işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve hanımının buyruklarını yerine getirmekte ivedilik göstermiş; çarşıdan dönünce de sofrayı kurmuş ve birlikte, getirdiği nefis yiyecekleri yemişler. Ve ömründe ilk kez bu denli harika bir yemek yemiş olan zenci kadın "Tanrı ömrünü arttırsın, hanımım; ve bize sağladığın güzel ve lezzetli şeylerle bedenin yağ bağlasın! Başın üzerine yemin ederim ki, senin cömertliğinle tattığım bu tek bir yemekle, kadı'nın yanında tüm yaşamım boyunca tatmadığım lezzette bir yemek tatmış oldum!" diye haykırmış. Genç kadın da ona "Pekâlâ, eğer her gün böylesi, hatta bundan da nefis bir yemek yemek istiyorsan, sana söyleyeceğim her şeyi yerine getir! Ve kadı'nın huzurunda ağzını sıkı tut!" demiş. Zenci kadın da ona dualar okuyarak teşekkürlerle itaat ve bağlılık vaadedip elini öpmüş. Çünkü bir an için bile bir yandaki eli açıklık ve iyi beslenmeyi, öteki

yandaki cimrilik ve yoksunluğa yeğlemekte kararsızlık göstermemiş.

Ve öğleye doğru, kadı eve dönünce, zenciye "Ey köle, altın saçaklı örtüyü ser!" diye haykırmış. Sofraya oturunca, karısı ayağa kalkmış ve o harika yemeğin geri kalamnı kendisine sunmuş. O da büyük bir iştahla bu yemeği yemiş ve bu güzel yemekten çok keyiflenerek "Bu yiyecekler nereden geldi?" diye sormuş. Karısı da "Efendim, benim bu kentte pek çok yakınım vardır; onlardan biri bugün, sırf efendimle paylaşmak fikrine kapılarak kabul ettiğim bu yiyecekleri göndermiş!" diye yanıt vermiş. Kadı da, içinden, böylesine değerli yakınları olan bir kadına sahip olduğundan ötürü, kendi kendini övmüş.

Ertesi gün, uzun hurma dalı, ilkinde olduğu gibi iş görmüş ve gizli hazineden, kadı'nın karısının, aralarında fıstık doldurulmuş bir kuzu da bulunan harika yiyecekler satın aldırmasına yarayacak birkaç altın parçası daha sağlamış; o da bu nefis yemeği kendisiyle paylaşmaları için birkaç komşusunu çağırmış. Ve kadı'nın dönme vaktine kadar bunlar, kendi aralarında, en hoş şekilde vakit geçirmişler. Kadınlar o zaman, bu kutsal günün bütün gönül okşayıcılığıyla tekrarlanacağı vaadini alarak ayrılmışlar. Kadı da, içeri girer girmez zenci hizmetçiye "Altın saçaklı örtüyü ser!" diye haykırmış. Ve yemek hazırlandığında Allah'ın gazabı cimri, tepsi üzerinde bir gün öncekinden de hoş ve en aramlan etler ve yiyecekler bulunduğunu görerek çok şaşırmış. Ve tedirginlikle dolu "Başın için söyle! Bunca pahalı olan bu yiyecekler nereden geliyor?" diye sormuş. Ve ona bizzat hizmet eden genç kadın "Efendim, ruhunu yatıştır ve gözlerini serin tut! Ve Tanrı'mn bize yolladığı gıda hakkında kafa yorma; sadece yemeye bak ve gövdeni şenlendir! Çünkü halalarından biri bu yiyecek tepsisini bana yollamış; eğer efendim doyum sağlamışsa, ben de çok sevindim!" diye yanıt vermiş. Kadı da, böylesine iyi yürekli, sevimli ve ilgili yakınları olan bir kadına sahip olduğu için sevincin sınırına ulaşmış; ve artık bedavadan sağlanan bunca mutlu-

luktan alabildiğine yararlanmaktan başka bir şey düşünmemiş. Böylece, bu beslenme şekliyle bir yıl geçince, öylesine yağ bağlamış ve karnı öylesine belirli şekilde şişmiş ki, kentte oturanlar, büyük bir şeyle kıyaslamayapacakları zaman "Kadı'nın karnı kadardır!" diyorlarmış. Ama, kötülük başımızdan ırak olsun, kendisini neyin beklediğini ve karısının, nerdeyse açlıktan öldüreceği ve saçlarını kestikten sonra üçlü boşamayla kesin olarak yol verdiği tüm zavallı kadınların öcünü almak üzere yemin ettiğini bilmiyormuş. Ve genç kadın, maksadına ulaşmak için kendince şöyle bir oyun oynamış:

Her gün beslediği komşular içinde beş çocuk sahibi, kocası evin en lüzumlu ihtiyaçlarını sağlayacağı parayı güçlükle kazanan bir hamal olan zavallı bir gebe kadın varmış. Kadı'mn karısı bir gün ona "Komşum, Tanrı sana kalabalık bir aile ve onları besleme imkânı olmayan bir adam bağışlamış. Ve Yüceler Yücesi'nin iradesiyle işte yine hamilesin! Yeni çocuğunu doğurur doğurmaz, Tanrı benden üretkenliği esirgediğine göre, onu kendi çocuğum gibi besleyip büyütmek üzere bana ver! Karşılığında seni hiçbir şeyden mahrum etmemeyi ve evini refahla donatmayı vaadederim! Senden sadece mahallede kimsenin gerçeği bilmemesi için bundan hiç kimseye söz etmemeni ve çocuğu gizlice doğurmam istiyorum!" demiş. Hamalın karısı öneriyi kabul etmiş ve gizlilik vaadi vermiş; ve gizlice gerçekleşen doğumu yaptığı gün, iki çocuğa bedel irilikte bir oğlan olan yeni doğanı kadı'nın karısına teslim etmiş.

O gün, genç kadın yemek vakti, kendi eliyle bakla, bezelye, kuru fasulye, lahana, mercimek, sarmısak çiyeleri ve her çeşit ağır taneler ve havanda dövülmüş baharat karışımından oluşmuş bir yemek hazırlamış ve kadı, tamamıyla boş, iri karnından dolayı iyice acıkmış olarak eve döndüğünde, iyice çeşnilendirilmiş olan bu yemeği ona sunmuş; kadı yemeği çok lezzetli bulmuş ve açgözlülükle yemiş. Yemekten kendini birkaç kez alarak ve "Asla bu kadar kolay boğazdan kayan bir yemek yememiştim! Ey kadın, senden, her gün, bu yemekten, bundan da büyük bir sahan hazırlamam isterim. Ve

de yakınlarının cömertliklerini kesmemelerini de umarım!" diyerek bütün saham temizlemiş. Genç kadın da "Afiyet olsun ve de hazmı kolay olsun!" diye yanıt vermiş. Kadı da bu dileğinden ötürü ona teşekkür etmiş ve bunca eksiksiz ve zevklerine özen gösteren bir kadına sahip olduğu için bir kez daha kendini övmüş.

Ama, yemekten sonra henüz bir saat geçmişken, kadı'nın karnı şişmeye ve gözle görünür biçimde büyümeye başlamış; ve içinde, bir fırtına gürültüsü gibi gürültüler kopmaya başlamış; ve tehdit edici bir gökgürültüsünü andıran ağır gurultular, içinde duvarlarını sarsmış: ve bunları hemen müthiş karın ağrıları, titremeler ve sancılar izlemiş. Yüzü sapsarı olmuş ve inlemeye ve bir küp gibi yerlerde yuvarlanmaya başlamış ve iki eliyle karnını tutarak "Ya Allah! Karnımda fırtına var sanki! Beni kim kurtaracak?" diye haykırmış. Ve sancının etkisiyle uğultular ve haykırışlar koparmaktan kendini alıkoyamamış. Kopardığı haykırışlara, karısı koşup gelmiş ve onu yatıştırmanın çarelerini arayarak ona bir avuç anason ve rezene tozu yutturmuş; bu da hemen etkisini göstermiş. Onu teselli etmek ve yüreklendirmek için, hasta bir çocuğu okşar gibi, her yanını okşamış ve elini düzenli bir şekilde oynatarak ağrılı yerlerini tatlı tatlı ovuşturmuş. Ve birdenbire ovuşturmalarını kesmiş; sürekli şaşkınlık haykırışlarını izleyerek keskin bir feryat koparmış ve "Yuh! Yuh! Mucize bu! İnanılmaz bir şey efendim! İnanılmaz bir şey!" demiş. Kendisini bitip tüketen şiddetli sancılara karşın, kadı "Neyin var senin? Nasıl bir mucizeymiş o?" diye sormuş. Kadın da "Yuh! Yuh! Efendim, efendim!" demiş. Kadı "Neyin var senin? Söyle bana!" diye sormuş. Kadın da "Tanrı'nın adı üstüne ve yörene olsun!" diye yanıt vermiş. Ve elimi bir kez daha fırtınalar kopan kocasının karnı üzerinde gezdirmiş ve "Övülesi, Yüceler Yücesi Tanrı! Dilediğini hükmeder ve istediği her şeyi yapar! Onun sırlarını kim bilebilir, efendim?" diye eklemiş. Kadı iki uğultu arasında ona "Senin neyin var, kadın? Konuş! Bana böylesine işkence çektirdiğin için Allah senin belanı versin!" demiş. Kadın da "Efendim, efendim, onun iradesine

kim karşı koyabilir? Hamilesin sen! Ve kurtulman yakındır!" demiş.

Karısının bu sözlerini işitince duyduğu karın ağrılarına ve titremelere karşın kadı ayağa kalkmış ve "Sen deli misin karı? Ne zamandan beri erkekler hamile kalıyorlar?" diye haykırmış. Kadın da "Vallahi, bilmiyorum! Ama, karmında bebek kıpırdıyor. Ve ayak vuruşlarını işitiyorum ve ellerimle başını tutuyorum!" demiş. Sonra da "Övülesi Tanrı istediği bedene üretkenlik tohumlarını serper! İstediği her şeyi yapar! Sırrına erilir mi? Peygamber'den şefaat dile, ey âdem!" diye eklemiş. Kadı da, kıvranmaların tuzağına düşmüş, bir yandan da uğuldayarak yeniden yerde yuvarlanmaya başlamış; karnındaki savaş öylesine şiddetliymiş ki, ellerini ısırıyor, soluk alamıyormuş. Ve içinden kopan korkunç bir yellenme uzun uzadıya yankılanarak tüm evi sarsmış ve ansızın rahatlığa kavuşmuş! Kadı da bunun yarattığı sarsıntının etkisiyle bayılmış. Ve bunu izleyen bir dizi başka yellenmeler, gittikçe sesi yavaşlayarak evin havasında yuvarlanıp durmuş. Sonra, gök gürültüsüne benzer bir gürültü daha koparak sessizlik eve geri dönmüş. Ve kadı yavaş yavaş kendine geldiğinde önünde küçük bir şilteye uzanmış, kundak bezlerine sarılı yeni doğan bir bebeğin çığrışmakta olduğunun farkına varmış. Karısı da, kendisine "Bu mutlu doğumu sağladıklarından ötürü Tanrı'ya ve Elçi'sine övgüler olsun! Elhamdülillâh, ey âdem!" diyormuş. Kadın, küçüğün kundağı ve kocanın başı üzerine tüm kutsal adları sıralayıp mırıldanıyormuş. Kadı da uyuyor mu, uyanık mı; yoksa duyduğu sancılar zihinsel yeteneklerini zedeledi mi, bilemiyormuş. Bununla birlikte, duygularının tanıklığını da yalanlayamıyormuş; ve bu yeni doğmuş çocuğun görünümü ve karnında kopan fırtınanın dinmesi şaşırtıcı bir doğum yaptığına onu inandırıyormuş. Sonunda analık duygusu baskın çıkmış ve ona çocuğu kabul ettirmiş ve de "Tanrı, istediği yere tohumu atar ve istediğini yaratır! Erkekler bile, bahtlarında yazılı ise, hamile kalır ve zamanı gelince doğum yapar!" demiş. Sonra karısına doğru dönerek ona "Ey kadın, senin bu

çocuğa bir sütana bulman gerekiyor! Çünkü ben ona süt veremem!" demiş. Kadın da "Ben bunu çoktan düşündüm. Sütana içerde, haremde bekliyor! Ama sen, göğüslerin gelişmediği için, bu çocuğu besleyemeyeceğinden emin misin? Çünkü çok iyi bilirsin ki, sütlerin en iyisi ana sütüdür!" diye sormuş. Kadı da, gittikçe daha fazla şaşkınlığa uğrayarak tedirginlikle göğüslerini yoklamış ve "Yo, vallahi! Önceleri nasılsa öyleler! İçlerinde hiçbir şey yok!" diye yanıt vermiş.

Hepsi bu kadar! Ve kurnaz genç kadın, kurduğu düzenin başarı sağlamasından dolayı ruhunda sevinç duymuş. Sonra, hilesini sonuna kadar götürmek istediğinden kadıyı yatağa girmeye zorlamış ve oradan kırk gün kırk gece çıkartmamaya karar vermiş. Ve ona lohusalara içirilmesi âdet olan şerbetler ezmiş ve her bakımdan ona bakıp kendisini şımartmış. Kadı da duyduğu karın ağrılarından ve içindeki tüm karmaşadan alabildiğine yorgun, ancak uzun süre uyuduktan sonra uyanmak üzere bedeni sağlıklı, ama ruhu hasta, derin bir uykuya dalmakta gecikmemiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüzüncü Gece Olunca

Demiş ki:

... Ancak uzun süre uyuduktan sonra uyanmak üzere, bedeni sağlıklı, ama ruhu hasta, derin bir uykuya dalmaktan gecikmemiş. Ve ilk yaptığı şey, karısından bu serüvenin gizini, özenle saklamasını istemek olmuş ve ona "Eğer halk, kadı'nın yaşamakta olan bir çocuk doğurduğunu öğrenirse, ne felaket!" demiş. Ve kurnaz kadın, onu bu konuda yatıştırmaktan uzak, ona "Efendim, bu harika ve

kutlu serüveni bilen sadece biz ikimiz değiliz! Çünkü tüm komşular, benim tavsiyelerime karşın, sütana bu mucizeyi açıklamaya ve sağda solda gevezelik etmeye başlayınca durumu öğrendiler; ve şimdi kente yayılan bu haberi durdurmak kadar, geveze bir sütanayı da engellemek zordur!" demiş.

Ve kadı, tüm konuşmaların konusu ve az ya da çok sevimsiz yorumların hedefi olacağını bilmekten son kertede onuru kırılmış halde, kanama ve başka hastalıklara yakalanmaktan korkarak ve bu hazin durum karşısında kaşlarını çatarak yatakta hareket etmeksizin kırk gün yatmış. Ve kendi kendine "Kuşkusuz, pek çok olan düşmanlarımın kötülüğü, az ya da çok gülünç olan, örneğin olağandışı bir tarzda kendimi oğlancılara teslim ettiğim gibi gülünç şeylerle beni itham edecekler! Ve 'Kadı bir cinsel sapıkmış! Sonunda heriflerle düşüp kalkarak hamile kalacak olduktan sonra o denli hükümlerinde şiddet gösterecek ne vardı? Vallahi! Kadımız garip bir cinsel sapıkmış!' diyecekler. Oysa vallahi, böylesi şeylerle uğraşmayalı ne çok yıl geçti, artık acemilerle uğraşabilecek yaşta da değilim!" demiş.

Böyle düşünüyormuş kadı; ama işlerin dönüşümünde cimriliğinin tek neden olduğunu bilmiyormuş. Ve düşündükçe, dünya gözünün önünde daha çok kararıyor ve durumu kendisine daha gülünç ve acıklı görünüyormuş. Karısı, artık doğum sonrasında hiçbir tehlike olmadan yataktan çıkıp ayağa kalkabileceğine hükmedince, çabucak yataktan kalkmış; ancak hamama gitmek için evden çıkmayı göze alamadığından evde yıkanmış. Ve eğer kentte yaşamını sürdürürse, artık bundan böyle işitmekten kurtulamayacağı alaylardan ve imalardan kaçınmak için Trablus'u terk etmeye karar vermiş ve bu tasarısından karısına söz açmış; o da kendisini, evinden uzaklaşmış ve kadılık görevini terk etmiş görmenin acısına katlanamayacakmış gibi durmakla birlikte "Kuşkusuz efendim, kötü konuşanların yaşadığı bu lanetli kenti terk etmekte haklısın, ama bu sadece bu serüven unutuluncaya kadar geçecek bir süre için olmalı! Sonra da geri

dönüp hem anası hem de babası olduğun bu çocuğu yetiştirmelisin; ve eğer istersen, olağanüstü doğuşunu hatırlatmak için de adım Tansıklar Kaynağı koyarız!" diyerek onu kenti terk etmeye yüreklendirmiş. Kadı da "Bunda bir uygunsuzluk yok!" yanıtını vermiş. Ve geceleyin, evinden gizlice çıkmış. Tansıklar Kaynağı ve evdeki eşya ve mobilyalarla ilgilenmeyi karısına bırakarak ve kalabalık sokaklardan sakınarak kentten dışarı çıkıp Şam doğrultusunda yola koyulmuş.

Ve yorucu bir yolculuktan sonra Şam'a ulaşmış; ve bu kentte kendisini ve de öyküsünü bilen olmadığı düşüncesiyle teselli bulmuş. Ama, halkın toplandığı her yerde, kentin öykücülerinin, oraya ulaşanların kulağına öyküsünü anlattıklarını görmek talihsizliğine uğramış. Ve korktuğu gibi, kentin öykücüleri, öyküyü her anlatışlarında ona yeni bir ayrıntı eklemekte ve dinleyicilerini güldürmek için kadıya olağandışı organlar yakıştırmakta ve onun Trablus'un tüm katırcılarının oyuncağı olduğunu söylemekte ve kendisine "keçi" "ibnetor", "götlek"[1] gibi telaffuz etmekten bile çekineceği bazı adlar takmakta kusur etmiyorlarmış. Ama onun için kimsenin yüzünü tanımadığı ve böylece fark edilmeden herkesin arasında dolaşabileceğini bilmek de bir mutlulukmuş. Yine de akşam olunca, öykücülerin yer aldığı yörelerden geçerken, ağızlarında akıl almaz boyutlara erişen öyküsünü dinlemek üzere eyleşmekten kendini alamıyormuş; çünkü artık bir tek çocuğun değil, ama birbiri ardından gelen bir dizi çocuğun sahibi olduğu söyleniyormuş. Orada bulunanların keyiflenmesinin o denli coşkulu olduğunu görerek kendisi de sonunda, tanınmamaktan mutlu, kendi öyküsüne başkalarıyla birlikte güler olmuş; ve kendi kendine "Vallahi! Hakkımda istediklerini söylesinler, yeter ki beni tanımış olmasınlar!" diyormuş. Böylece, bir kenara çekilmiş, geçmiştekinden de ileri derecede cimrilik içinde ya-

1 Aslında Mardrus, "oğlan", "oğlancık" ve "toruncuk" anlamına Fransızca deyimler kullanıyor (Ç.)

şamış; ve her şeye rağmen, birlikte getirdiği para yedeğini tüketmiş; sonunda yaşamak için giysilerini satmak zorunda kalmış; çünkü hazinesinin nerede bulunduğunun anlaşılmasını istemediğinden, bir haberci aracılığıyla karısından para istetmeyi göze alamıyormuş. Zavallı adam bu hazinenin çoktan keşfedilmiş olduğunu bilmiyormuş. Ve karısının kendisine inandırdığı gibi geçimini yakınlarının ve komşularının sırtından sağladığım samyormuş. Ama sefaleti o duruma gelmiş ki, kendisi, eski bir kadı olduğu halde, bir duvarcının yanında harç hamalı olarak iş bulmak zorunda kalmış.

Böylece birkaç yıl geçmiş. Hakkında hüküm verdiği kişilerin ve cimriliğinin kurbanlarının savurdukları lanetlerin ağırlığım taşıyan bu zavallı, bir ambarda unutulan bir kedi kadar cılız kalmış. O zaman, yılların, serüveninin izlerini sildiğini umarak Trablus'a dönmeyi düşünmüş. Şam'dan ayrılıp bitkin bedeni için oldukça zorlu bir yolculuktan sonra, kendi kenti Trablus'un giriş yerine ulaşmış. Kentin kapısını aşmak üzere olduğu sırada, kendi aralarında oynaşan çocukları görmüş ve içlerinden birinin diğerine "Oyunda nasıl olur da kazanmak istersin, sanki Yellenmeler Babası Kadı'mn uğursuz yılında doğmuşsun!" dediğini duymuş. Bahtsız adam "Vallahi! Senin serüvenin unutulmuş, çünkü şimdi çocuklara atasözü sağlayan bir başka kadı söz konusu!" diye düşünerek sevinmiş. Ve Yellenmeler Babası Kadı'dan söz eden çocuğa yaklaşarak, ona "Sözünü ettiğin bu kadı kimdir ve neden onu Yellenmeler Babası olarak anıyorsun!" diye sormuş. Çocuk da, kadı'nın karısının muziplik öyküsünü, başından sonuna kadar, tüm ayrıntılarıyla anlatmış. Ama onu burada tekrarlamamn yararı yok.

Yaşlı cimri, çocuğun öyküsünü dinleyince, artık felaketinden kuşku duymamış ve karısımn hilesinin oyuncağı ve gülme konusu olmuş bulunduğunu anlamış. Ve oyunlarını sürdüren çocukların yanından ayrılarak kendisiyle bu denli alay etmiş olan küstah kadını cezalandırmak üzere, öfke içinde, evinin yolunu tutmuş. Ama evine ulaşınca, kapıların tüm rüzgârlara açık bulunduğunu, tavanın çöktü-

ğünü, duvarların yarı yarıya göçtüğünü ve baştan aşağıya yıkıldığını görmüş; hazinesine koşmuş; ama artık ortada ne bir hazine ne de hazinenin bir izi, bir kokusu varmış; hiçbir şey yokmuş. Onun geldiğini gören komşuları, hepsi birden onu alaya almış, kendisini öldü bilerek karısının çoktan oradan ayrılmış bulunduğunu ve evde ne bulduysa yanına alıp bilinmeyen uzak bir ülkeye götürdüğünü ona anlatmışlar. Kendini halkın kahkahalarıyla sarılmış gören eski cimri, başını bile çevirmeden kenti terk etmiş. Ve bir daha ondan söz edildiğini işitmemişler. Ve işte, ey zamanın şahı, bana kadar ulaşan, Yellenmeler Babası Kadı'nın öyküsü böyledir. Ama Tanrı daha iyisini bilir!

Balıkçı öyküyü tamamladıktan sonra, Sultan da, bu öyküyü işiterek, keyiften ve memnunluktan kahkahalar atıp durmuş ve balıkçıya bir hilat verip kendisine "Tanrı'nın gölgesi üzerine olsun ey şeker ağızlı, sen bana bildiğin öykülerden bir başkasını daha anlat!" demiş. Haşhaş yutucu da "İşitip itaat ettim!" demiş ve şu öyküyü anlatmış:

KATIR KADI

Bana kadar ulaştı ki, ey bahtıgüzel şah, Mısır ülkesinin bir kentinde, mesleği bakımından vergi tahsildarı olan bir adam, bunun sonucu olarak, evinden sık sık uzakta kalmak zorunda imiş. Bir kadın gözüyle sağlıklı ne demekse, öylesine sağlıklı olmadığından, karısı,

ay kadar güzel bir delikanlı olan ve her an arzularını doyurmaya hazır bulunan âşığım eve kabul etmek için onun yokluğundan yararlanıyormuş. Delikanlı da kadını seviyor ve kadın, kendisine verdiği zevklere karşılık, bahçesinde güzel olan ne varsa, bunları ona tattırmakla kalmıyor, delikanlı zengin olmadığından ve alış veriş işleriyle para kazanmayı henüz bilmediğinden, ihtiyaç duyduğu her şey için harcamalar yapıyormuş. Ve tıka basa yiyerek ve ellerinden geldiğince birbirleriyle sevişerek, ikisi, zevkli bir yaşamı sürdürüyorlarmış.

Birilerine güç, öbürlerine de güçsüzlük acısı veren Tanrı'ya şükürler olsun! Gizlerine akıl ermez.

Günün birinde genç kadının kocası olan vergi tahsildarı, hizmet için yola koyulmadan önce katırını hazırlamış; heybesinin bir gözüne işiyle ilgili evrakı ve giysilerini koymuş; öbürüne de yol azığı koymasını karısına tembihlemiş. Genç kadın da, ondan kurtulacağından ötürü mutlu, çabucak istediği her şeyi heybeye koymuş; ancak ekmek bulamamış, çünkü haftalık ekmek yedekleri tükenmiş bulunuyor ve zenci hizmetkâr, yeni haftanın ekmeğini tam o sırada yoğuruyormuş. Bunu gören vergi tahsildarı, evdeki ekmeğin pişmesini beklemeksizin, ekmek sağlamak üzere çarşıya gitmiş. Ve o an için, katırını ahırda, yemliğin önünde, semeri vurulmuş bir halde bırakmış.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ve o an için, katırının ahırda, yemliğin önünde, semeri vurulmuş bir halde bırakmış. Karısı da, onun dönüşünü beklemek üzere

avluda bulunuyormuş; o sırada vergi tahsildarının gitmiş olduğunu sanan âşığının çıkageldiğini görmüş. Delikanlı genç kadına "Benim acele paraya ihtiyacım var. Bana hemen üç yüz gümüş dirhem vermen gerek!" demiş. Kadın "Peygamber aşkına! Bugün bende bu para yok, nereden bulabileceğimi de bilmiyorum!" diye yamt vermiş. Delikanlı da kadına "Katır var ya hemşire! Şurada yemliğin önünde semerlenmiş olarak gördüğüm kocanın katırını bana verebilirsin, ben de onu satarım! Hiç kuşkusuz üç yüz dirhem eder!" demiş. Genç kadın, çok şaşırarak "Peygamber aşkına! Sen ne dediğini bilmiyorsun! Kocam döner de katırını bulamazsa, ne olur? Bunu düşünmedin herhalde! Hiç kuşku yok ki, beni katırı yitirmekle suçlar. Çünkü beni burada beklemekle görevlendirdi. Ve de beni döver!" diye haykırmış. Ama delikanlı öylesine bahtsız bir tavır takınmış ve ona o kadar inandırıcı bir dille katırı kendisine vermesi için yalvarmış ki, kadın onun yalvarmalarına dayanamamış ve katırı üzerinden koşumlarını aldıktan sonra götürmesine ses çıkarmamış.

Bundan birkaç dakika sonra, kolunun altında ekmek somunuyla kocası çıkagelmiş. Ve ahıra girip bunu heybeye koymak ve katırı da alıp götürmek istemiş. Ama katırın başlığını bir çiviye asılmış ve semeri ve heybesini samanların üzerinde görmüş; ama ortada katır da, katırın izi de, kokusu da yokmuş. Son kertede şaşırarak karısının yanına geri dönmüş ve ona "Ey kadın, katıra ne oldu?" demiş. Karısı, hiç şaşkınlık göstermeden sakin bir sesle "Ey amcamın oğlu, katır biraz önce çıkıp gitti ve kapımn önünde bana dönüp kentin Adalet Divanı'nda Adalet dağıtacağını söyledi!" diye yamt vermiş. Bu sözleri duyunca, tahsildar, öfke içinde, yumruğunu karısına doğru kaldırıp ona "Hey utanmaz, sen benimle nasıl alay edersin? Tek bir vuruşla senin enini boyuna katabileceğimi bilmez misin?" diye haykırmış. Kadın da, sükûnetini hiç yitirmeden "Tanrı'nın adı senin ve benim üzerimde; senin ve benim yöremde olsun! Ben seninle neden alay edeyim, ey amcamın oğlu? Herhangi bir hususta ne zamandan beri seni aldattım ki? Zaten bunu göze alsaydım, senin kav-

rayış ve ruh inceliğin karşısında benim kaba ve ağır niyetlerim hemen bozguna uğrardı. Ama, izninle, ey amcamın oğlu, bu güne kadar, açıklanırsa, üzerimize çaresiz bir felaket gelir korkusuyla, sana söylemeye cesaret edemediğim bir şeyi söylemem gerekiyor! Bil ki, gerçekte, senin katırın büyülüdür ve zaman zaman, kadı şekline dönüşür!" demiş. Bunu duyan tahsildar "Ya Allah!" diye haykırmış. Ama genç kadın, ona başkaca hayret ünlemleri haykırmasına ve de düşünmesine ve konuşmasına vakit bırakmadan, aynı kendine güvenli tavırla "Gerçekte birdenbire ilk kez ahırdan, oraya girdiğini hiç görmediğim ve de daha önce de rastlamadığım bilinmeyen bir adamın çıktığını görünce, dehşetli bir korkuya kapıldım. Ona sırtımı çevirip giysimin eteğini kaldırarak yüzümü örttüm; çünkü o sırada başımda örtü yoktu; ve de bacaklarımı rüzgâra verip kaçmakta selamet aradım; çünkü evde yoktun. Ama adam bana yaklaştı ve ağırbaşlı ve iyiliksever bir sesle, utanç duygumu incitmek korkusuyla, başını çevirip bana bakmadan 'Ruhunu yatıştır kızım, gözlerini de serin tut! Ben senin için bir yabancı değilim, çünkü amca oğlunun katırıyım ben! Büyü ve sihirde marifeti olan düşmanlarımın elinde katıra dönüştüm. Onların gizli bilimlerine aşina olmadığımdan, kendilerine karşı çaresiz ve silahsız kalmıştım. Ama onlar yine de inanç sahibi olduklarından arada bir bana, adalet dağıtma günlerinde katırlıktan ayrılıp insan şeklini almama ve Divan'a gidip görev yapmama izin veriyorlar. Ve ben de böylece, kimi vakit katır, kimi vakit de kadı olarak yaşıyorum; Yüceler Yücesi Tanrı, beni düşmanlarımın büyüsünden kurtarmak isteyinceye ve talihime yazılı olan büyüyü bozuncaya kadar, böyle yaşamak zorundayım! Ama lütfen senden, babanın, annenin ve tüm yakınlarının başı için, benim durumumdan kimseye söz etmemeni rica ediyorum; hatta efendim olan vergi tahsildarı kocana da! Çünkü eğer sırrımı bilirse, evinin içinde büyücülerin etkisi altında bulunan birini artık görmemek için aydın ruhu ve de dininin kaidelerini şiddetle gözeten bir kişi olarak benden kurtulmak isteyecek; ve bana sabah akşam kötü davra-

nacak, burada her bakımdan o denli iyi durumdayken, bana çürük bakla yedirecek ve beni rasgele bir Fellaha satmak isteyecektir!' dedi. Sonra da 'Senden isteyeceğim bir şey daha var, ey iyi yürekli, yardım sever hanımım! Amcanın oğlu olan tahsildar efendime, acelesi olduğu zaman kıçımı çok fazla mahmuzlamamasını rica ettiğimi söyle! Çünkü, uğradığım felaket yüzünden zavallı varlığımın bu yanı, aşırı duyarlık ve deşlenemez bir naziklik kazandı' diye ekledi.

Ve böylece konuşarak, katırımız, beni büyük bir şaşkınlık içerisinde bırakarak kadı oldu ve Divan'a başkanlık etmek üzere ayrıldı. İstersen, gidip onu mahkemede bulursun. Bense, ey amcamın oğlu, artık bu ağır sırrı daha fazla saklayamazdım; özellikle şimdi kendimin ve senin öfkenin ve gözünden düşmemin söz konusu olduğu durumda! Böylece, kimseye katırlık durumunu söylemeyeceğime dair zavallı kadıya verdiğim sözde duramadığım için de Tanrı'dan beni bağışlamasını dilerim! Şu anda artık her şey açığa çıktığına göre, bana izin ver de efendim, sana bir öğütte bulunayım! Bu da, senin için gayretli, ciddi, hiç yellenmeyen, nezaket dolu, ona bakarlarken aletini pek ender ortaya çıkaran ve gerektiğinde, ince hukuksal sorunlar üzerinde ve şu ya da bu işlemin yasallığı üzerinde tutarlı görüşler bildirebilecek olan bu katırı bırakma!" diyerek sözünü sürdürmüş.

Vergi tahsildarı gittikçe daha fazla şaşarak karısının bu sözlerini işitince, şaşkınlığın sınırına ulaşmış ve "Evet, vallahi! Bu iş şaşılacak bir iş! Ama ben elimin altında bir katır olmayınca şimdi ne yapabilirim? Oysa gidip yöredeki *falan falan* köylerden vergileri toplamam gerek! Hiç değilse, hangi saatte geri döneceğini biliyor musun; yoksa bu konuda bir şey söylemedi mi?" demiş. Genç kadın "Hayır, kesin bir saat belirlemedi. Sadece Divan'da oturuma katılacağını söyledi! Senin yerinde olsaydım, ne yapacağımı bilirdim! Ama pek zeki ve hiç tartışılmaz biçimde benden ince fikirli ve kavrayışlı olan sana görüş bildirmeye hiç ihtiyaç duymuyorum!" diye yanıt vermiş. Saf adam da "Sen yine de söyleyeceğini söyle! Sırıl sıklam budala ol-

madığını iyice anlamış olurum!" demiş. Kadın "Peki öyleyse! Ben senin yerinde olsaydım, kadı'nın mekân tuttuğu Divan'a giderdim; elime bir avuç dolusu bakla alırdım ve Divan'a başkanlık eden zavallı büyülenmiş kişinin huzurunda olunca, elimde bulunan baklaları uzaktan ona gösterirdim ve işaret yoluyla, katır olarak kendisine ihtiyaç duyduğumu ona anlatırdım. Beni anlardı ve görev duygusu güçlü olduğundan, Divan'dan çıkar, gözde besini baklayı görünce beni izlerdi ve ardımdan gelmemezlik etmezdi!" demiş.

Vergi tahsildarı, bu sözleri işitince, karısının görüşünü çok akla yatkın bulmuş ve "Sanırım ki, benim yapacağım en iyi şey de budur. Hiç kuşkusuz sen güzel görüşleri olan bir kadınsın!" demiş. Ve katırı ikna yoluyla ardından sürükleyemezse, hiç değilse başlıca kusuru olan oburluğunu çekerek ona egemen olmak için eline bir avuç bakla aldıktan sonra evden çıkmış. O evden uzaklaşırken, karısı hâlâ "Ve özellikle ey amcamın oğlu, her durumda, ona öfkelenip kötü davranmaya kalkışma; çünkü bilirsin ki, duyarlıdır ve dahası, katır ve kadı kaldıkça, iki katlı inatçı ve intikamcıdır!" diye haykırıyormuş. Karısının bu sonuncu öğüdünü de aldıktan sonra vergi tahsildarı, Divan doğrultusunda uzaklaşmış ve kadı'nın makamında oturmakta olduğu salonuna girmiş.

Orada bulunanların ardında salonun en ucunda durmuş ve avuç dolusu bakla tuttuğu elini kaldırarak, öteki eliyle, açıkça "Çabuk gel! Seninle konuşmam gerek! Gel!" anlamında ivedi çağrı işaretleri yapmış. Sonunda kadı onun yaptığı işaretlerin farkına varmış, adamın kişiliğinde vergi tahsildarını tanıyarak, kendisine özel şekilde önemli şeylerden söz edeceğini ya da valinin gönderdiği ivedi bir haberi aktaracağını düşünmüş. Hemen duruşmayı erteleyerek yerinden kalkmış; onu daha iyi tavlamak için kendisine baklaları gösteren ve katırlara yapıldığı gibi hareket ve sözlerle onu yüreklendirerek önden yürüyen tahsildarı izleyerek kapının yanına kadar gelmiş.

Ve ikisi kapının yanında baş başa kalınca, tahsildar kadı'nın ku-

lağına eğilmiş ve ona "Vallahi dostum, seni bu hale sokan büyüden dolayı çok canım sıkıldı, üzüldüm ve sinirlendim. Kuşkusuz, buraya seni sıkmak için aramaya gelmedim; ama kesinlikle hemen yola çıkmam gerek! Burada oturup senin gününü tamamlamanı bekleyemem. Bundan dolayı gecikmeksizin katır kılığına girmeni ve sırtına binmeme imkân sağlamanı rica ediyorum!" demiş. Ve, kadı'nın, kendisini dinledikçe, dehşetle irkildiğini görünce, sesine büyük bir acıma edası vererek "Dua ve barış üzerine olası Peygamber üstüne sana yemin ederim ki, beni hemen izlersen, arkanı mahmuzla incitmeyeceğim; çünkü biliyorum ki, sen, kişiliğinin o yanıyla çok duyarlı ve narinsin! Haydi, gel sevgili katırım, benim iyi yürekli dostum! Bu akşam sana bakla ve taze yonca yemini iki kat vereceğim!" diye eklemiş.

Hepsi bu kadar! Kadı, tımarhaneden boşanmış bir deli ile karşı karşıya bulunduğuna inanarak şaşkınlık ve dehşetin doruğunda ve rengi safrandan da sarı, gittikçe daha fazla salonun içine doğru çekilmeye başlamış. Ama tahsildar, onun kaçıp kurtulmak istediğini görünce, ani bir çevirme hareketi yaparak onunla Divan'ın kapısı arasına girmiş ve böylece geçidi kapatmış. Kadı da, yardımına koşacak ne bir muhafız ne de başka bir kimse görerek, tatlılık, öngörürlük ve ihtiyatla davranma yolunu seçmiş ve tahsildara "Sen katırını yitirmiş olacaksın herhalde efendim; ve de onu bulmak arzusundasın. Benim görüşüme göre, bundan daha haklı bir şey olamaz! İşte sana, benden yana, üç yüz dirhem! Bunları sana gidip bir başka katır alman için veriyorum. Bugün de tam hayvan pazarının açık bulunduğu gün olduğundan, bu fiyata katırların en güzelini seçmen kolay olacaktır, vesselam!" demiş. Ve bunu söyleyerek kemerinden üç yüz dirhem çıkarmış, bunu tahsildara vermiş; o da parayı almış; kadı da çok önemli bir haber almışçasına ağır ve düşünceli bir tavırla duruşma salonuna geri dönmüş. Ve kendi kendine "Vallahi! Bu tarzda üç yüz dirhemi yitirdimse, bu kendi hatamdandır! Ama yargıla-

nanların önünde bir rezalet çıkarmamdan yeğdir! Zaten, paramı, davacılardan geri almayı bilirim ben!" demiş. Ve yerine oturarak, mahkeme duruşmasını sürdürmüş. İşte onun durumu böyleymiş.

Tahsildara gelince, onunki de şöyle! Bir katır almak üzere hayvan pazarına ulaşınca, tüm hayvanları, birbiri ardından dikkatle incelemeye koyulmuş. Sonunda, istenen tüm koşulları karşılayacak çok iyi bir katır bulmuş; onu daha yakından incelemek için yanına yaklaşınca, kendi katırı olduğunun farkına varmış. Katır da onu aynı şekilde tanımış ve kulaklarını geriye doğru dikip burnunu çekerek sevinçten anırmaya başlamış. Ama tahsildar, onun, bunca olup bitenden sonra gösterdiği yüzsüzlükten çok öfkelenerek ellerini sallayıp geri çekilmiş ve "Yo vallahi! Eğer sadık bir katır alacaksam, bu sen olmayacaksın! Öyle, bir katır, bir kadı olarak benim işlerimi göremezsin!" diye haykırmış; ve kendisini satın alıp götürmesi için çağrıda bulunmaktan utanmayan katırının küstahlığına çok kızarak yanından uzaklaşmış. Ve gidip bir başka katır satın almış. Sonra, başına gelen her şeyi karısına anlatmak üzere katır ile birlikte acele evinin yolunu tutmuş.

Böylece tahsildarın eşi olan genç kadının zengin buluşlu zekâsı sayesinde, herkes memnun olmuş ve hiç kimse zarar görmemiş. Çünkü, âşık ihtiyaç duyduğu parayı sağlamış, koca cebinden tek dirhem harcamaksızın en iyi katırı bulmuş; kadı da, minnettar davacılardan namuslu yoldan sağladığı gelirle tahsildara vermiş olduğu paranın iki katını geriye almakta gecikmemiş.

Ve işte, ey bahtıgüzel şah, benim Katır Kadı hakkında bildiklerimin hepsi bu kadar! Ama Tanrı daha iyisini bilir!

Sultan bu öyküyü işitince "Ey şeker ağızlı, ey arkadaşların en tatlısı, seni büyük mabeyincim olarak atıyorum!" diyerek haykırmış. Ve onu hemen yeni görevinin simgeleriyle donatmış; ve daha yakınına oturtarak ona "Ey büyük mabeyinci, kuşkusuz başka öyküler de biliyorsundur, değil mi? Bana anlatırsan çok sevinirim!" demiş. Talihin takdiriyle saraya mabeyinci olmuş bulunan haşhaş yu-

tucu balıkçı "Tüm dost yüreğim ve gerekli saygıyla!" diye yanıt vermiş. Ve kafasını sallayarak şu öyküyü anlatmış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

Talihin takdiriyle saraya mabeyinci olan haşhaş yutucu balıkçı "Tüm dost yüreğim ve gerekli saygıyla!" diye yanıt vermiş. Ve kafasını sallayarak şu öyküyü anlatmaya başlamış:

KADI VE SIPA

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, kentler içinde bir kentte, fukara kimselerden, gezgin mısır kızartıcısı olarak iş gören ve evlenecek çağda ay kadar güzel bir kızı bulunan birisiyle karısı yaşarmış. Tanrı'nın dileğiyle kadı bu kızla evlenmek istemiş ve babasından çabucak olumlu yamt almış; oysa bu kadı, kirpi dikenleri gibi sert sakalları olan, bir gözü şaşı ve pekâlâ genç kızın babası sayılacak kadar yaşlı ve son derece çirkin biriymiş. Ama zenginmiş ve büyük bir saygınlığı varmış. Genç kızın ana babası, bu evliliğin kendi durum ve

koşullarına getireceği iyileştirmelerden başka şey gözetmemişler ve zenginliğin mutluluğa katkısı olsa da, onun temelini oluşturamayacağını düşünmemişler. Ama aslında tehlikeyi göze alarak başına gelenleri, kendi hesabına, kısa zamanda ödeyecek olan kadı olmuş.

Kişiliğine bağlı yaşlılığının ve çirkinliğinin yarattığı elverişsizliklere rağmen, kendini beğenilir kılmak için, her gün genç karısına yeni armağanlar sunmakla ve en olmaz istek ve heveslerini doyurmakla işe başlamış. Ama, ne armağanların ne de istekleri doyurmanın, arzuları tutuşturan genç bir sevgilinin yerini tutamayacağını unutmuş. Ve karısından beklediğini bulamamanın üzüntüsünü içinde duymuş; zaten tecrübesiz olan kız da bilmediği şeyleri ona verememiş.

Kadı'mn maiyetinde çok sevdiği ve karısına ondan söz etmekten kendini alıkoyamadığı genç bir kâtibi varmış. Ve âdetlere aykırı olsa da, delikanlıya da karısının güzelliğinden ve ona karşı duyduğu aşktan olduğu kadar, onun için göze aldığı her şeye karşın, karısının kendisine soğuk davrandığından söz etmekten de kendini alamamış. Çünkü yitip gitmeye layık olanın, Allah, işte böylece gözünü kör edermiş. Dahası da var! Allah'ın takdirinin yerine gelmesi için, kadı çılgınlığını ve körlüğünü, bir gün delikanlı pencere önünden geçerken, onu, genç karısana göstermeye kadar vardırmış. Kâtip de yakışıklı ve sevimli olduğundan, genç kadın delikanlıya vurulmuş. Ve birbirini seven iki yürek, her zaman, sonunda birbirini bulup birleştiğinden, tüm engellere karşın, iki genç varlık kadı'nın dikkatini çelmişler ve uyanık kıskançlığını uyutmuşlar. Genç kadın delikanlıyı gözlerinin bebeğinden de çok sevmiş ve ona ruhunu vermiş; ve tüm bedenini kendisine terk etmiş. Doğrusu genç kâtip de bunun karşılığını ödemiş ve yaşlı kadı'nın asla becermeyi başaramayacağı bir sınamadan geçmiş. İkisi böylece birbirlerini sık sık görerek mutluluğun sınırında bir mutluluk yaşamışlar; ve her geçen gün birbirlerini daha çok sevmişler. Kadı da, karısının gençlik, sağlık ve tazelikle her gün daha da güzelleştiğini görerek mutluluk duymuş. Ve

herkes kendince mutlu olmuş. Genç kadın, âşığıyla tam bir güvenlik içinde buluşabilmek için, onunla, bahçeye bakan pencereye asılı mendil eğer beyazsa, kendisiyle buluşmak üzere içeri girebileceğini, ama mendil kırmızıysa, çekilip uzaklaşması hususunda anlaşmışlar; çünkü kırmızı işaret kadı'nın evde bulunduğunu gösterecekmiş.

Ama talih bu ya! Bir gün, kadın kadı'nın Divan'a gitmek üzere ayrılışından sonra, beyaz mendil sergileme işini bitirdiği sırada kapının hızlı hızlı çalındığını ve haykırışlar koparıldığını duymuş; bunu izleyerek de kocasının, zenci hadımların kollarına dayanmış olarak, yüzü sapsarı ve rengi ve görünümü tümüyle değişmiş olarak içeri girdiğini görmüş. Hadımağaları, kadı'mn Divan'da ansızın bir fenalık geçirdiğini ve bakılsın ve dinlensin diye çabucak eve getirdiklerini açıklamışlar. Ve gerçekten, zavallı yaşlı adam, öyle acınacak bir haldeymiş ki, eşi olan genç kadın, kocasının yarattığı tüm tersliklere ve kendisinde uyanan şaşkınlığa rağmen; yüzüne gülsuları serpmeye ve kendisine gerekli özeni göstermeye koyulmuş. Soyunmasına yardım ederek onu kendi eliyle hazırladığı yatağa yatırmış; ve karısının bakımıyla yatışmış olan kadı, uyumakta gecikmemiş. Genç kadın da, kocasının ansızın gelip uyumasını izleyen boş zamandan hamama gidip yıkanmak üzere yararlanmak istemiş. Ve içinde bulunduğu şaşkınlık yüzünden, buluşmaya yol gösteren beyaz mendili yerinden alıp kaçınılmayı anlatan kırmızı mendili onun yerine koymayı unutmuş. Ve bir bohça dolusu kokulu çamaşır alarak evden çıkıp hamama doğru yol almış.

Genç kâtipse, pencerede beyaz mendili görünce, âdeti gereğince, uçar gibi komşu evin damına çıkmış ve oradan kadı'nın evine atlamış; ve her zaman yatak örtülerinin altında sevgilisini çırılçıplak bulduğu odaya girmiş. Odanın pencereleri tümüyle kapalı olduğundan ve odada kadı'nın rahat uyumasını sağlasın diye alabildiğine karanlık hüküm sürmekte olduğundan; ve çoğu zaman genç kadın oyun olsun diye onu sessizce kabul edip varlığını belirtmez olduğun-

dan, gülerek yatağa yaklaşmış; ve örtüleri kaldırarak onu gıdıklamak üzere, elini anlaşılacak öykünün üzerine şiddetle daldırmış. O da nesi! Eli, Tanrı Şeytan'ın kötülüğünden ırak etsin! Kadı'nın pörsümüş zebbinden başka bir şey olmayan çalılıklar arasındaki yumuşak ve sarkık bir şeye değmiş. Ve dokunur dokunmaz da korku ve dehşetle elini geri çekmiş. Ama gereğince çabuk davranamayarak sıçrayıp uyanan ve geçirdiği fenalığı yenip kendine gelmiş olan kadı'nın, karının yoklayan bu eli tutmasına ve sahibinin üzerine şiddetle saldırmasına engel olamamış. Şaşkınlık elin sahibini kıpırdatamaz hale getirdiğinden ve kadıya da öfke ve güç kazandırdığından, onu bir çelmeyle odanın ortasına devirerek yakalayıp yarı belinden tutarak kaldırıp karanlıkta, gündüzün döşeklerin konduğu, ama o sırada içinden döşekler çıkarıldığı için boş bulunan büyük bir sandığa atmış ve kapağını şiddetle kapatarak kapattığı kişinin yüzünü tanımaya vakit kalmaksızın, sandığı kilitlemiş. Bunu izleyerek damarlarındaki kanı hızla dolaştıran bu heyecan, onda sağlıklı bir tepki uyandırdığından, yeniden tüm gücünü kazanmış ve giyinerek, hadımağasından karısının gittiği yeri öğrenmiş ve hamamın eşiğinde onun çıkışını beklemeye koyulmuş. Çünkü kendi kendine "Çağrısız konuğu öldürmeden önce, karımla herhangi bir suçortaklığı olup olmadığım bilmem gerek! Onun için burada onun dışarı çıkmasını bekliyorum; eve götürüp şahitler önünde, kapattığım kişiyle yüzleştireyim diye! Çünkü, ben kadı olduğuma göre, işi yasalara uygun olarak yapmam gerek! O zaman, sadece tek bir suçlu mu, yoksa iki ortak mı bulunduğunu anlarım. İlk durumda, kapattığım kişiyi şahitlerin önünde kendi elimle cezalandırırım; ikinci durumda ise, ikisini de on parmağımla boğarım!" diyormuş.

Böyle düşünerek ve kafasında bu intikam tasarılarını tekrarlayarak, hamama yıkanmaya gelenleri sırayla durdurarak, her birine "Allah rızası için, karım *falan kişi*'ye hemen hamamdan çıkmasını, çünkü onunla konuşmam gereken bir şey bulunduğunu söyler misin?" diyormuş. Ama onlara bu sözleri öylesine bir kabalık ve heye-

canla söylüyormuş ve gözleri öylesine alevler saçıyormuş, yüzü öylesine sarı ve hareketleri öylesine düzensizmiş, sesi öylesine titrek ve tavrı öylesine öfke saçıyormuş ki, korkan kadınlar, onu deli sanarak ve çığlıklar koparark elinden kaçıp kurtuluyorlarmış. Ve bunlardan ilki hamamın ortasında yüksek sesle kendisine söyleneni haykırınca, kadı'mn eşi olan genç kadın, birdenbire pencereye bıraktığı beyaz mendili kaldırmayı unuttuğunu hatırlamış. Kendi kendine "Hiç kuşku yok ki, dönüşü olmaksızın mahvoldum! Âşığımın başına da neler geldiğini sadece Allah bilir!" demiş. Ve hamama gelenlerin birbiri ardından çabucak çabucak aynı şeyi haykırdıkları ve kocası olan kadı'nın, şaşkınlığa uğrattığı kadınların konuşma konusu edildiği sırada çabucak yıkanma işini bitirmiş. Ama, ne mutlu ki, bunların hiçbiri genç kadım tammıyormuş; zaten o da konu sanki kendisini hiç ilgilendirmiyormuş gibi onların dediklerine aldırmaz görünüyormuş. Ve giyinince, hamamın giriş bölümüne gitmiş ve orada yıkanmaya gelenlere haşlanmış nohut satan fakir bir satıcı kadın görmüş. Onu çağırıp kendisine "Benim iyi yürekli halam, eğer bana bir saat için mavi örtünü ve şurada yanında duran boş sepeti borç verirsen, işte sana bir altın dinar!" demiş. Yaşlı kadın da, bu beklenmedik öneriden mutlu, sorgun dalından yapılma sepeti ve kaba kumaştan fakir örtüsünü ona vermiş. Genç kadın örtüye bürünerek sepeti eline almış ve böylece kılık değiştirerek hamamdan çıkmış.

Sokakta, hamam kapısının önünde, eliyle koluyla hareketler yaparak gidip gelen ve yüksek sesle hamama, hamama gidenlere, hamam sahiplerine ve hamam yapanlara küfreden kocasının farkına varmış. Gözleri kafasından fırlamış, ağzı köpükler saçıyormuş. Yanına yaklaşmış ve sesini değiştirerek ve gezgin satıcının sesine öykünerek ona haşlanmış nohut almak isteyip istemediğini sormuş. Bunu duyan kadı, bu kez, haşlanmış nohutlara, haşlanmış nohut satanlara ve nohut yetiştirenlere ve haşlanmış nohut yiyenlere küfretmeye başlamış. Genç kadın da onun budalalığına gülerek değişen kılığının altında tamnmaksızın evinin yolu doğrultusunda uzaklaşmış.

İçeri girip hemen odasına dalmış ve inilti sesleri işitmiş. Çabucak pencere kanatlarını açtığı odada kimseyi göremediğinden, korkuya kapılmış ve tam kendisini yatıştırsın diye hadımağasını çağıracağı sırada inilti seslerinin açık seçik olarak döşek sandığından geldiğinin farkına varmış. Ve anahtarı üzerinden alınmamış olan bu sandığa doğru koşmuş ve "Esirgeyici, Bağışlayıcı Tanrım!" diye haykırarak sandığı açmış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Ve anahtarı üzerinden alınmamış olan bu sandığa doğru koşmuş ve "Esirgeyici, Bağışlayıcı Tanrım!" diye haykırarak sandığı açmış; ve orada havasızlıktan boğulmak üzere olan âşığını görmüş. Ve hissettiği tüm heyecana karşın, onu böyle korkan gözlerle ikiye katlanmış görünce, gülmekten kendini alamamış. Yine de çabucak yüzüne gülsuyu serpmiş ve onu canlandırmış. Sonunda iyice düzeldiğini ve rahatladığını görünce, olan biten her şeyi âşığına anlatmış! Ve hemen her şeyi düzene koymak için bir tasarı hazırlamış.

Gerçekte, ahırlarında, bir dişi eşek, bir gün önce küçük bir sıpa yavrulamış bulunuyormuş. Genç kadın ahıra koşmuş, narin küçük sıpayı kollarına almış ve onu odasına taşıyarak âşığının kapatıldığı sandığa yerleştirmiş ve kapağı kapayıp kilitlemiş. Âşığını öpüp kucakladıktan sonra, beyaz mendili görmedikçe geri dönmemesini söyleyerek onu evden uzaklaştırmış. Kendisi de, çabucak hamama dönmüş ve kocasının hâlâ sokağı enine boyuna dolaşmayı sürdürdüğünü, hamamlar ve hamamlarla ilgili her şey üstüne lanetler savurmakta olduğunu görmüş. Kadı, onun içeri girdiğini görünce, kendisi-

ni durdurmuş ve ona "Ey haşlanmış nohut satıcı, karım *falana* git söyle: Dışarı çıkmakta daha fazla gecikirse, Tanrı üzerine yemin ederim ki, onu akşam olmadan önce öldürecek ve hamamı başına yıkacağım!" demiş. Genç kadın da, içinden gülerek hamamın giriş yerine sokulmuş; örtüsünü ve sepeti haşlanmış nohut satıcısına geri vermiş ve hemen, bohçası kolunda kalçalarını oynatarak dışarı çıkmış.

Kocası kadı, karısını görür görmez, ona doğru ilerleyerek "Sen nerdesin, nerdesin sen? Şurada iki saattir seni bekliyorum! Haydi, ardıma düş! Gel bakalım, ey kötü, ey sapık kadın! Gel bakalım!" diye haykırmış. Genç kadın da yürümeyi keserek "Neyin var senin, Allah aşkına! Tanrı beni esirgesin! Neyin var, adam? Birdenbire aklını mı kaçırdın da böyle sokakta rezalet çıkarıyorsun? Sen ki bu kentin kadı'sısın! Yoksa hastalığın sokakta, halkın önünde amcanın kızına saygısızlığı göze aldıracak kadar aklını mı tıkadı, zihnini mi bulandırdı?" diye yamt vermiş. Kadı da "Boş sözleri bırak! Ne söyleyeceksen evde söylersin! Beni izle!" diyerek onu yanıtlamış. Ve elleriyle hareketler yaparak, haykırarak, böylece, doğrudan doğruya, kendisini on adım geriden sessizce izleyen karısına hitap etmeksizin, öfkesini dışarı vurarak onun önünde yürümeyi sürdürmüş. Evlerine geldiklerinde, kadı karısını yukarıdaki odaya kapatmış ve mahalle muhtarını ve yasal dört şahitle komşulardan rastlayabildiklerini bulmaya gitmiş. Ve bunların hepsini sandığın ve karısının kapalı bulunduğu odaya sokmuş; ve olup biteceklere oradakilerin şahit olmalarını istemiş.

Kadı ve ona eşlik edenlerin hepsi odaya girince, genç kadını, hâlâ örtülerine bürülü olarak, uzakta bir köşeye büzülmüş halde görmüşler; kadın kendi kendine, ama hepsinin işitebileceği bir şekilde konuşuyormuş. Ve "Vay başıma gelenler! Yazık, ne yazık! Zavallı kocam! Bu rahatsızlık onu deli etti! Beni bu denli hakaretlere boğması ve hareme yabancı erkekleri sokması için deli olması gerek! Vay başımıza gelenler! Haremimizde, bana bakıp duran erkeklerin olması! Yazık, ne yazık! Delirdi o, tüm olarak aklını yitirdi!" diyormuş.

Gerçekten, bu öfkeli, bu sapsarı ve son kertede heyecanlı haliyle ve buna eşlik eden titreyen sakalı, alev saçan gözleriyle yüksek ateşi olan ve saçma sapan şeyler sayıklayan birinin görünümündeymiş kadı. Onu izleyenlerin kimisi kendisini yatıştırmaya ve kendine gelmesini tavsiye etmeye çalışmışlar; fakat onların sözleri, kadıyı daha fazla öfkelendirmekten başka işe yaramamış; ve onlara "İçeri girin! İçeri girin! Siz bu namussuzu dinlemeyin! Göreceksiniz! Kendi gözlerinizle göreceksiniz! Bugün, onun son günüdür! Adalet günüdür, bugün! Girin, içeri girin!" diye haykırıyormuş.

Herkesin içeri girmesi tamamlanınca, kadı kapıyı kapatmış ve döşek sandığına doğru ilerlemiş ve kapağım açıp kaldırmış! Küçük sıpa hemen başını dışarı çıkarmış, tatlı bakışlı kara ve iri gözleriyle herkese bakmış; gürültüyle solumuş, kuyruğunu kaldırıp dimdik tutarak ve gün ışığını gördüğünden kıvanç duyarak anasını çağırmak için anırmaya başlamış. Bunu gören kadı, öfkenin ve hiddetin sınırına ulaşmış ve titreyişler ve kasılmalar içinde kalmış; ve birdenbire karısının üzerine atlayarak onu boğmaya çalışmış. Kadın da oda boyunca koşarak "Peygamber aşkına! Beni boğacak bu! Deliyi tutun, ey Müslümanlar! İmdadıma gelin!" diye haykırmaya başlamış.

Orada bulunanlar, kadı'nın ağzının öfkeden köpürmüş olduğunu görerek artık onun delirdiğinden kuşku duymamışlar ve karısı ile onun arasına girerek kadıyı kollarıyla sarmışlar; ve kadı anlaşılmaz sözler söyler ve karısını öldürmek üzere ellerinden kurtulmaya çalışırken, onu güç kullanarak halının üzerine yıkmışlar. Mahallenin muhtarı, kentin kadısını böyle bir durumda görmekten son kertede üzgün, onun hiddetli çılgınlığım orada bulunanlara "Ne yazık ki, onu, Tanrı sükûnete kavuşturasıya ve aklını başına toplayasıya kadar, göz önünde bulunduracağız!" demek zorunda kalmış. Hepsi de "Tanrı şifasını versin! Böylesine saygın bir kişi! Ne berbat bir hastalıkmış bu böyle!" diye haykırmışlar. Kimileri de "Bir sıpa kıskanılabilir mi?" derken; kimileri de "Bu sıpa bu döşek sandığına nasıl girmiş?" diye soruyormuş. Kimileri de "Ne yazık ki, bu sıpayı, onu

erkek sanarak sandığa kapayan kendisidir!" diyormuş. Mahallenin muhtarı da sözü bitirmek üzere "Kötülük bizden ırak olsun!" diye ekliyormuş. Hepsi de "Kötülük bizden ırak olsun!" diyerek onu yanıtlıyormuş. Bunu izleyerek, kadıyı halının üzerinde tutmakla görevli olanlar dışında, herkes oradan ayrılmış. Ama onlar da orada pek fazla kalmamışlar; çünkü kadı birdenbire öylesine bir bunalıma kapılmış ki, alabildiğine anlaşılmaz sözler haykırmaya ve kudurmuşçasına çırpınmaya başlamış; ve uzaktan ona gizlice alay ederek yüz buruşturan ve işaretler yapan karısının üzerine her fırsatta atılmaya çalışırken boynundaki damar kopmuş, kanlar ortalığa saçılmış ve ölmüş. Tanrı rahmetini ondan esirgemesin! Çünkü aslında sadece dört başı bayındır bir kadı değilmiş; söz konusu olan genç karısına da keyfince yaşayabilecek ve sevdiği ve tarafından sevildiği genç kâtiple evlenmesini sağlayacak yeterince servet bırakmış!

Ve bu öyküyü anlattıktan sonra, haşhaş yutucu balıkçı, kendisini şahın büyük bir zevkle dinlediğini görerek, içinden "Ona bir başka öykü daha anlatayım!" demiş; ve şu öyküyü anlatmış:

UYANIK KADI

Anlatırlar ki, Kahire'de, çok rüşvet almış, karşılığında da o denli taraflı kararlar vermiş ve de bu yüzden görevinden alınmış; ve açlıktan ölmemek ve geçimini sağlamak için her yola başvurmak zorunda kalmış bir kadı varmış. Günün birinde, kafasını yorduğu hal-

de yaşamının kaynakları gibi zekâsımn tüm kaynaklarım da tüketmiş bulunduğundan bir parça para kazanmak için hiçbir yol bulamamış. Kendini bu denli uç noktaya itilmiş görünce, elinde kalan tek köleyi çağırmış ve ona "Ey *falan kişi*, bugün ben çok hastayım! Evden çıkamayacağım; ama sen git, yiyecek bir şeyler bul ya da hukuksal danışmaya ihtiyacı olan birilerini bul, getir! Ben onlara zahmetimin karşılığını ödetirim!" demiş. Hile ve düzenbazlıkta efendisi kadar yolsuz bir hayta ve tasarının başarısından kendisi de yararlanacak olan köle de, kendi kendine "Birbiri ardından yoldan geçenleri tutup onlarla hır çıkarmaya başlarım. Efendimin işten atıldığım herkes bilmediğinden, onları, aramızdaki anlaşmazlığı çözmek üzere kadı'nın huzuruna götürürüm ve onun önünde ceplerini boşalttırırım!" diyormuş. Ve böyle düşünerek, önünde iki eliyle bastonunun sapına yapışmış, gezinen birini gözüne kestirmiş ve ustaca bir çelmeyle onu çamurlara yuvarlamış. Zavallı adam, giysileri kirlenmiş ve pabuçlarının yüzleri sıyrılmış olarak saldırganını cezalandırmak üzere hiddetle ayağa kalkmış. Fakat onun, kadı'nın kölesi olduğunu anlayınca, onunla boy ölçüşmek istememiş ve süklüm püklüm, olanca hızıyla bu işten sıyrılmak üzere "Allah Kötü'nün belasını versin!" demekle yetinmiş.

Düzenbaz köle de, ilk girişiminin başarı sağlayamadığını görünce, kendi kendine "Bu yol geçerli değil. Bir başkasını bulalım. Çünkü herkes benim efendimi ve beni tanıyor!" diyerek yolunu sürdürmüş. Ne yapması gerektiğini düşünürken, bir tepsi içinde yöresi domates, enginar ve patlıcanla ustaca süslenmiş olarak kızartılacak bir kaz taşımakta olan bir hizmetkâr görmüş. Ve bunu pişirmek üzere fırına doğru yollanan bu hizmetkârı izlemiş; ve onun fırına girerek ve tepsiyi "Gelip bir saat sonra bunu alacağım!" diyerek fırın ustasına teslim ettiğini görmüş.

O zaman kadı'nın kölesi "İşte tam aradığım işi buldum!" demiş. Ve kısa bir süre geçtikten sonra, fırına girmiş ve "Barış üzerine olsun ya Hacı Mustafa!" demiş. Fırın ustası, artık evinde firma gönde-

rilecek yiyecek bulunmadığından dolayı çoktandır görmediği kadı'nın kölesini tanımış; ve "Senin de barış üzerine olsun kardeşim Mübarek! Böyle nereden geliyorsun? Bugün sana ne gibi bir hizmette bulunabilir? Ve de ne getirdin?" diye yamt vermiş. Köle de "Daha önce getirilenden başka bir şey yok; ben fırında bulunan içli kazı almaya geldim!" diye yamt vermiş. Fırıncı "Ama bu kaz, senin değil!" diye onu yanıtlamış. O da "Böyle konuşma ey şeyh! Bu kaz benim değil miymiş dedin? Ama onun yumurtadan çıktığını ben kendi gözlerimle gördüm ve onu besledim, sonra da boğazlayıp doldurdum ve pişmeye hazırladım!" demiş. Fırıncı "Vallahi, ben de öyle olmasını isterdim. Ama, onu bana getiren, döner gelirse, ona da derim?" demiş. Köle de "Onun geri geleceğini sanmıyorum. Her durumda, sen gülmeyi seven hoş bir adam olduğundan ona şaka yollu sadece 'Vallahi kardeşim, tepsiyi fırına süreceği sırada, kaz birdenbire keskin bir haykırış kopardı ve uçup gitti!' dersin...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"... 'Vallahi, kardeşim, tepsiyi fırına süreceğim sırada, kaz birdenbire keskin bir haykırış kopardı ve uçup gitti' dersin!" diye yamt vermiş. Sonra da "Şimdi artık yeterince pişmiş olan kazı bana ver!" diye eklemiş. Fırıncı da işittiği bu sözlere gülerek fırından çektiği kazı tam bir güvenle kadı'nın kölesine vermiş; o da bunu alıp çabucak efendisine götürmüş ve onunla birlikte, parmaklarını yalayarak kazı yemiş.

O sırada, kazı fırına getiren hizmetkâr dönmüş ve "Kaz herhal-

de pişmiştir, değil mi usta?" diyerek tepsisini istemiş. Fırıncı "Vallahi! Onu tam fırına koyduğum sırada, keskin bir çığlık koparark uçtu gitti!" diye yanıt vermiş. Ve aslında hoş bir âdem olmaktan çok uzak bulunan adam, fırıncının kendisiyle alay ettiğine iyice inanarak hiddete kapılmış ve "Sen nasıl benim yüzüme karşı böyle gülersin, ey kendini bilmez?" diye haykırmış. Ve laftan lafa, küfürden küfre geçerek iki adam, sonunda, yumruk yumruğa gelmişler. Ve haykırışları işiten halk da dışarıda toplanmakta gecikmemiş; sonra da fırını doldurmuş. Birileri diğerlerine "Hacı Mustafa, öldükten sonra dirilen bir kaz dolması yüzünden birisiyle kavga ediyor!" diyorlarmış. Halkın çoğu iyilikseverliği ve namusluluğu kendilerince uzun zamandır bilinen Hacı Mustafa'yı tutuyormuş; ancak sadece birkaç kişi bu dirilme olayından kuşku duymaktaymış.

Birbiriyle dövüşen bu iki adamın yöresinde itiş kakış sırasında toplanan halkın içinde merakın kendisini ilk sıraya sürüklediği hamile bir kadın varmış. Bu, onun için talihsizlik olmuş, çünkü tam firmcının rakibini iyice haklanmak üzere saldırdığı sırada, hizmetkârın yana kaçmasıyla, onun için hedeflenmiş müthiş yumruk kadının karnının ortasına inmiş. Ve kadın, saldırıya uğramış bir tavuk gibi feryat ederek yere düşmüş ve hemen oracıkta çocuğunu düşürmüş.

Sözü geçen kadının yakındaki bir manav dükkânında iş tutan kocasına hemen haber verilmiş, o da "Fırıncıyı da, babasını da, büyük babasını da düzeceğim! Ve varlığını yeryüzünden kazıyacağım!" diye haykırarak elinde kocaman bir sopayla çıkagelmiş. Zaten ilk çarpışmada tükenmiş olan fırıncı da, elinde iri bir sopayla üzerine gelen bu öfkeli adamı görünce, artık orada kalamamış ve bacaklarını rüzgâra teslim etmiş ve kaçarak kurtulmak istemiş. Ama, izlendiğini görerek yıkık bir duvara tırmanıp yakındaki bir dama çıkmış; oradan da kendini yere atmış. Baht da onun, oradaki evin duvarının dibinde örtülerine bürünmüş uyumakta olan bir Mağrıbinin üzerine düşmesini istemiş. Yüksekten düşen ve gövdesi ağır olan fırıncı, Mağrıbinin tüm kaburga kemiklerini kırmış. Ve Mağrıbi bu darbe

dolayısıyla kuşkuya mahal kalmayacak şeklide oracıkta can vermiş. Onun yakınları olan çarşıdaki diğer bütün Mağribiler koşuşup fırıncıyı tutuklamış ve yumruklar savura savura onu kadı'nın huzuruna sürüklemişler. Kendi bakımından, kazı getiren hizmetkâr da, fırıncının tutuklandığını görerek çabucak Mağribilere katılmış. Herkes bağırıp çağrışmalar arasında Adalet Divam'nın yolunu tutmuş.

O sırada neler olup bittiğini görmeye gelen, kazı gövdeye indirmiş kadı'nın kölesi de kalabalığa karışmış, tüm şikayetçilere "Beni izleyin, namuslu kişiler! Size yolu göstereyim!" diyormuş. Böylece onları kendi efendisinin huzuruna çıkarmış. Kadı da, ciddi bir edayla, bütün şikâyetçilere çifte tazminat ödetmekle işe başlamış. Sonra da hepsinin parmaklarıyla gösterdiği suçlanan kişiye dönerek ona "Sen bu kaz konusunda ne söyleyeceksin bakalım, fırıncı?" demiş. Kadı'nın kölesinin işin içinde olmasından dolayı bu davada arkalanacağım anlayan saf adam, ilk söylediğini tekrarlayarak "Vallahi, kadı efendimiz, hayvan keskin bir çığlık kopardı ve içi dopdolu, tepsideki bezeklerden sıyrılarak uçup gitti!" diye yanıt vermiş. Bunu işiten hizmetkâr "Ah! Köp'oğlu, sen kadı efendinin önünde bile hâlâ bunu iddia etmeye yelteniyorsun ha?" diye haykırmış. Kadı da kızgın bir tavırla, hizmetkâra "Ve sen, imansız ve acımasız herif, Kıyamet Günü'nde yeryüzüne yayılmış bütün kemikleri biraraya getirerek tüm yaratıkları ayağa kaldıracak olan Yüce Varlık, tüm kemikleri yerinde olan sadece tüyleri eksik bir kazı nasıl yaşama döndüremez?" demiş. Halk, bu sözleri işitince "Ölüleri dirilten Tanrı'ya övgüler olsun!" diye haykırmış. Ve inanç noksanlığından dolayı pişmanlık içinde uzaklaşmakta olan kaz taşıyıcı hizmetkârı yuhalamaya başlamışlar.

Bunu izleyerek kadı, çocuk düşüren kadının kocasına dönerek ona "Ve sen, bu adamın aleyhinde ne söyleyeceksin bakalım? demiş. Şikâyeti işitince "Mesele anlaşılmıştır; kuşkuya mahal yok. Fırıncı çocuğun düşmesinden sorumludur. Ve kısasa kısas yasası, hakkında tıpkı tıpkısına uygulanacaktır!" demiş. Sonra kocaya doğru dö-

nüp ona "Yasa sana hak veriyor, karını suçlunun evine götürme hakkını sana veriyorum. Böylece onu hamile bırakır. Ve madem ki, çocuk altı aylıkken düşmüştür; sen de hamileliğinin ilk altı ayı için masrafları fırıncı görmek üzere karım onun evinde bırakırsın!" demiş. Kadının kocası bu hükmü işitince "Vallahi kadı efendi, ben şikâyetimi geri alıyorum. Tanrı da davalımı bağışlasın!" diye haykırmış. Ve çekip gitmiş.

Bunu izleyerek kadı, ölen Mağribinin yakınlarına "Ve siz ey Mağribiler, mesleği fırıncılık olan bu adam hakkında sizin şikâyetiniz nedir?" demiş. Onlar da, abartılı el kol hareketleri yapıp seller gibi dil dökerek şikâyetlerini açıklamışlar ve yakınlarının ölü bedenini göstererek kanın bedelini istemişler. Kadı, onlara da "Hiç kuşkum yok, ey Mağribiler, kanın bedelini almak hakkınızdır! Çünkü kamtlar tümüyle fırıncının aleyhinedir. Bu durumda, siz bana, kana kan isteğinizin, gerçekten kan akıtarak mı, yoksa tazminat ödenerek mi yerine getirilmesini düşündüğünüzü söyleyin!" demiş. Ve Mağribiler, yırtıcı bir ırkın oğulları olduklarından, hep bir ağızdan "Kan akıtarak, efendim!" diye haykırmışlar. Kadı da, kendilerine "Peki öyle olsun! Alın bu fırıncıyı, onu ölen yakınınızın örtülerine bürüyün ve kendisini Sultan Hasan Camii'nin minaresinin altına koyun!

Bu iş bitince, kurbanın kardeşi minareye çıksın ve kendisini tepeden fırıncının üzerine fırlatarak onu kardeşini ezdiği gibi ezsin!" demiş. Ve de "Ey ölenin kardeşi, sen neredesin?" diye haykırmış. Bu sözleri işiten Mağribinin arasından bir Mağribi ileri çıkarak "Vallahi kadı efendimiz, ben bu adamdan şikâyetimi geri alıyorum! Tanrı da onu bağışlasın!" diye haykırmış. Ve ardında öteki Mağribiler olduğu halde çekip gitmiş.

Bütün bu durumları izleyen halk da, kadı'nın hukuksal bilgisine, hakseverlik ruhuna, yeteneğine ve inceliğine hayran olarak ayrılmışlar. Bu öykü sultanın kulağına kadar ulaşmış olduğundan, kadı affa uğramış ve görevleri kendisine geri verilmiş; yerine geçtiği

kimse de, hiçbir neden olmaksızın, sırf kazı yutanın ince ruhluluğundan yoksun olduğu için görevinden alınmış!

Ve haşhaş yutucu balıkçı, şahın onu boyna izlediğini görerek kendini ta içinden son kertede iltifat görmüş sayarak şu öyküyü de anlatmış:

KADINLARI ANLAYAN ADAMIN DERSİ

Bana kadar ulaştı ki, ey bahtıgüzel şah, Kahire'de, biri evli, öteki bekâr olan ve birbirine dostlukla bağlı iki delikanlı varmış. Evli olanın adı Ahmet, olmayanın ki de Mahmut imiş. Mahmut'tan iki yıl daha yaşlı olan Ahmet, bu yaş farkından, dostunun, özellikle kadınları tanımaktan yana olan bilgisi önde gelmek üzere, her konuda eğiticilik ve öğreticilik yapmak için yararlanmış. Ve kendisine sürekli olarak bu konuda bilgi verir ve kendi tecrübesinden bin örnek gösterir ve sonunda sözü "Şimdi ey Mahmut, yaşamında bu kötü niyetli yaratıkları iyice tanıyan birine rastladığını söyleyebilirsin! Sana onların bütün kurnazlıklarını bildirmek için yaşamında benim gibi bir dostun olmasından mutluluk duymalısın!" diyerek sözünü bitirmiş.

Mahmut da, gün geçtikçe, dostunun bilgisine daha fazla hayranlık duyarak, asla bir kadının, ne kadar hilebaz olursa olsun, onu aldatamayacağına ya da uyanıklığım gideremeyeceğine inanmış bulunuyormuş. Ve çoğu zaman, ona "Ey Ahmet, sen ne harikasın!" diyor-

mış. Ahmet de, göğsünü kabartarak ve koruyucu bir tavırla dostunun omzunu okşayarak ona "Sana benim gibi olmayı öğreteceğim!" diyormuş.

Günün birinde, Ahmet ona "Sana benim gibi olmayı öğreteceğim! Çünkü bir şeyi, deneyle öğrenmiş bulunan kişiden öğrenmeli, yoksa denemiş olmaksızın öğretenden değil!" diye her zamanki sözlerini tekrarlayınca, genç Mahmut "Vallahi! Kadının düzenbazlığını bozmada başarı kazanmayı öğrenmeden önce, onlardan biriyle nasıl ilişki kurabileceğimi bana öğretemez misin, dostum?" demiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

"... Onlardan biriyle nasıl ilişki kurabileceğimi bana öğretemez misin, dostum?" demiş. Ahmet de, okul öğretmeni edasıyla "Vallahi, bu çok basit bir şey! Bunun için yarın, çadırlar altında kutlanan Mevlüt ün–Nebi şenliğine[1] gitmen ve orada bol bol bulunan kadınları iyice gözetmen yetecektir! Bunlardan yanında küçük bir çocuk olan, aynı zamanda da yürüyüşü kıvrak ve peçesinin altından güzel gözleri parlayan birini seçersin. Böylece seçimini yapınca, hurmalar ve şekere bulanmış nohut alırsın; ve bundan çocuğa verirsin ve anasına bakmaktan sakınarak onunla oynarsın; ve onu tatlı tatlı okşayıp öpersin. Çocuk sana alışınca, ancak o zaman, yine de yüzüne bakmaksızın, anasından çocuğu evine götürme lütfunu kendisin-

1 *Mevlüt ün - Nebi* (ya da *Mevlüt ün - Nebi üş - Şerif*): Arap ülkelerinde kameri aya göre Peygamber'in doğumunun şenliklerle kutlandığı gün (Ç.)

den esirgememesini istersin. Ve yol boyunca, çocuğun yüzündeki sinekleri kovalarsın ve ona binlerce tuhaf şeyler söyleyerek kendi diliyle konuşursun. Sonunda anası seninle konuşacaktır! Bunu yapınca da, artık horoz olmuş bulunmaktan güven duyabilirsin!" demiş. Ve böyle konuştuktan sonra onun yamndan ayrılmış.

Mahmut da, arkadaşına büyük bir hayranlık duyarak bütün o geceyi, aldığı dersi ezberleyerek geçirmiş.

Ertesi gün erkenden, Mevlit Şenliği'nin yapıldığı Mulet'e gitmekte acele etmiş; orada, arkadaşının tecrübesine ne denli güven duyduğunu gösteren bir itaatle, bir gün önce edindiği nasihatı eyleme sokmuş. Ve büyük bir hayranlıkla, sonucun, beklentisini de geçtiğini görmüş. Bahtının isteğince, evine kadar izlediği ve çocuğunu omuzlarında taşıdığı kadın, tam da dostu Ahmet'in eşi olan kadınmış. Ve onun yaşadığı eve gidince, dostuna ihanet etmeyi düşünmekten uzakta bulunuyormuş; çünkü, bir yandan onu asla evinde görmediği gibi, öte yandan yüzünü ne açık, ne de kapalı olarak hiç görmediği bu kadının Ahmet'in karısı olduğunu da bilmiyormuş. Genç kadına gelince, sonunda, kadınlar hakkındaki bilgiçliği ve onların kötülükleri karşısında kül yutmazlığı iddialarıyla kendisini de taciz etmekte olan kocasımn marifetinin derecesini deneyle anlayacağını düşünerek sevinç içindeymiş.

Genç Mahmut ile Ahmet'in karısı arasındaki bu ilk buluşma, her ikisi için de pek hoş geçmiş. Henüz bakir ve deneysiz olan delikanlı işinin ustası bir Mısırlı kadının kolları ve bacakları arasında bulunmuş olmak zevkini tam anlamıyla tatmış. Ve birbirlerinden o denli memnun olmuşlar ki, onu izleyen günlerde de birçok kez aynı oyunu tekrarlamışlar. Kadın, kasıntı kocasını, kendisi farkında olmadan, böylece küçük düşürdüğü için memnunluk duyarken, kocası da, ona rastlamak âdetinde olduğu saatlerde dostu Mahmut'u artık görememekten dolayı şaşıp duruyor ve kendi kendine "Benim verdiğim derslerden ve nasihatlardan yararlanarak bir kadın bulmuş olmalı!" diyormuş.

Bununla birlikte, bir süre geçtikten sonra, bir cuma günü camiye girmekte iken, avluda abdest alman musluklara yakın bir yerde, dostu Mahmut'u görmüş. Yanına yaklaşıp selam kelamdan sonra, anlayışlı bir tavırla kendisine araştırmalarında başarı sağlayıp sağlamadığını ve bulduğu kadının güzel olup olmadığını sormuş. Mahmut da, fikrini arkadaşına açıklamaktan son kertede mutlu "Ya Allah! Güzel mi diye soruyorsun ha? Kaymakla terayağ gibi! Tombul ve beyaz! Misk ve yasemin kokuyor! Hele zekâsı! Ve bana her buluşmamızda ziyafet çekmek için pişirdiği o güzel yemekleri! Ama, kocası, dostum Ahmet, uslanmaz bir budala ve bir pezevenk olsa gerek!" diye haykırmış. Ahmet de gülmeye başlamış ve "Vallahi! Kocaların büyük çoğunluğu böyledir! Haydi bakalım! Anlaşılan sen benim nasihatlarımdan iyice yararlanıyorsun! Ateşe devam, Mahmut!" demiş. Ve birlikte namaz kılmak için camiye girmişler; sonra da birbirlerini yitirmişler.

Ahmet, o cuma günü, camiden çıkınca, dükkânlar kapalı olduğundan zamanı nasıl geçireceğini bilemediğinden, kapıları yan yana olan bir komşusunu ziyarete gitmiş; ve onunla birlikte sokağa bakan pencerenin önüne oturmuş. Ahmet, birdenbire Mahmut'un da, kapıyı çalmaya bile gerek duymadan çabucak eve girdiğini görmüş. Bu da onun içeride bir suçortağı olduğunun ve gelişinin beklendiğinin su götürmez kamtı imiş. Ve Ahmet, gördüğünden şaşkına dönerek, ilkin doğrudan doğruya eve dalmayı ve dostunu karısıyla bastırmayı ve ikisini de cezalandırmayı düşünmüş. Ama kapıyı çalarak yapacağı gürültüyle, alçak karısının genç adamı saklayabileceğini ya da damdan kaçırabileceğini düşünmüş; ve evine dikkati çekmeden başka bir şekilde girmeyi kararlaştırmış.

Gerçekten, evinin avlusunda, ikiye ayrılmış bir sarnıç varmış. Bunun yarısı kendisine, yarısı da şimdi konuğu bulunduğu eve aitmiş; ve onun avlusuna açılıyormuş. Ahmet, kendi kendine "İşte buradan içeri girip onları bastırırım!" demiş. Ve komşusuna "Vallahi, komşu, şimdi, bu sabah kesemi kuyuya düşürdüğüm aklıma geldi.

Senden inip onu aramak için izin istiyorum. Oradan da kuyunun benim evde olan bölümünden dışarı çıkarım!" demiş. Komşusu da "Bunda bir uygunsuzluk yok! Sana ışık getireyim, kardeşim!" diye yanıt vermiş. Ama Ahmet onun bu hizmetini kabul etmek istemediğinden, kuyuya karanlıkta inmeyi yeğlemiş. Çünkü kuyudan belirecek ışığın evdekilerin dikkatini çekmesini istemiyormuş. Ve dostundan izin aldıktan sonra, kuyuya inmiş.

Kuyuya inerken her şey çok yolunda gitmiş, ama öbür yandan yukarı çıkarken, talih çok garip bir şekilde hareketini engellemiş. Gerçekten, Ahmet, kollarının, bacaklarının yardımıyla tam tırmanmayı yarıya kadar getirdiği sırada, kuyudan kovayla su çekmeye gelen zenci hizmetçi kadın, delikte bir gürültü duymuş ve eğilip içeri bakmış. Ve yarı karanlıkta kıpırdayan bu kara şekli görünce, efendisini tanımaktan uzak, dehşete kapılmış; ve elinden kovanın ipini bırakarak çılgınca "İfrit! İfrit kuyudan çıkmakta ey Müslümanlar! Yardım edin!" diye haykırarak kaçmaya başlamış. Böylece bırakılan kova da tüm ağırlığıyla Ahmet'in başına düşmüş ve onu yarı yarıya tepelemiş.

Zenci kadının haykırışıyla dikkati çekilen Ahmet'in karısı, çabucak âşığım kaçırmış; ve avluya inerek kuyunun üzerine eğilip "Kuyuda kim kim var?" diye sormuş. Ve geçirdiği kazaya karşın, kuyuya ve kuyusu olanlara, kuyuya inenlere ve kuyudan su çekenlere binlerce korkunç küfür yağdırma gücünü bulan kocasının sesini tammış. Ve ona "Allah ve Peygamber aşkına, kuyunun dibinde ne işin var senin?" diye sormuş. O da "Sus ulan alçak! Bu sabah düşürdüğüm para kesesini arıyordum işte! Bana soru sorup duracak yerde, şuradan çıkmama yardım etsene!" diye yanıt vermiş. Kocasının hangi maksatla kuyuya inmiş bulunduğunu anlayan genç kadın da içinden gülerek gidip komşuları çağırmış; onlar da gelip iplerle kafasına düşen kovanın verdiği ağrıyla kıpırdayamayan zavallı Ahmet'i çekmişler. Onu yatağına götürmüşler; o da böyle koşullarda, daha ihtiyatlı olduğunu bildiğinden, hiç sesini çıkarmamış. Ama, sadece

gururu zedelendiğinden dolayı değil, özellikle kadınları deneyimle tanıdığından ve onların kötülüklerini bildiği halde bu duruma düşmüş olmasından dolayı da kendini çok aşağılanmış hissediyormuş. Ve bir dahaki sefer, daha dikkatli olmayı karar vermiş; ve alçak kadını bastırmak için ne gibi bir yol tutacağı üzerinde düşünmeye başlamış.

Böylece belirli bir süre geçtikten sonra, ayağa kalkabilmiş; intikamını almak için nasıl bir tuzak kuracağını düşünmekten başka kaygısı olmamış. Ve bir gün, sokağın bir köşesinde saklı bulunduğu sırada, dostu Mahmut'un gelip kapısı yarı açık olan evine kayıverdiğini ve ardından kapıyı kapattığının farkına varmış. Ve hemen koşarak kapıya yumruklar yağdırmaya başlamış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

Ve hemen koşarak kapıyı yumruklamaya başlamış. Karısı, hiç kuşku duymadan, Mahmut'a "Ayağa kalk da, beni izle!" demiş. Ve onunla birlikte aşağı inmiş ve onu sokak kapısının ardındaki kovuğa yerleştirdikten sonra "Vallahi! Böyle kapı çalacak ne var ki!" diyerek kapıyı açmış. Ama Ahmet, onu elinden tutarak heyecanla içeriye doğru sürüklemiş. Bağırıp çağırarak Mahmut'u yakalamak üzere yukarıdaki odaya koşmuş. Oysa Mahmut o sırada, ardında saklanmış bulunduğu kapıyı rahatça açmış ve kaçmış. Ahmet de, aramalarının ne denli boşuna olduğunu görerek öfkeden ölecek gibi olmuş ve oracıkta karısını boşamaya karar vermiş. Ama bir süre daha beklemenin daha yerinde olacağını düşünerek kızgınlığını susarak geçiştirmiş.

Beklediği fırsat çok geçmeden kendiliğinden ortaya çıkmakta gecikmemiş. Gerçekten, karısının babası olan Ahmet'in amcası, yaşlılığında sahip olduğu bir çocuğun sünneti dolayısıyla bir şölen veriyormuş. Ahmet ile karısı da, o gün ve geceyi gidip orada kalmak üzere şölene çağrılmışlar. O zaman Ahmet, kafasında tasarladığı bir fikri uygulamaya koymayı düşünmüş. Dostunu aldattığından haberi bulunmayan tek kişi olan arkadaşı Mahmut'u bulmaya gitmiş; ve bularak onu amcasının sünnet şöleninde bulunmak üzere kendilerine eşlik etmeye çağırmış. Herkes, ışıklandırılarak halılar serilmiş ve şeritler ve bayraklarla süslenmiş olan avluda kurulan, üstü yiyeceklerle dolu tepsilerin yöresine oturmuş. Böylece kadınlar kendilerini göstermeden haremin penceresinden, avluda olup bitenleri görebiliyor ve konuşulanları işitebiliyormuş. Ahmet de yemek sırasında, konuşmaları, karısının babasının özellikle hoşuna giden açık saçık öyküler üzerine çekmiş. Ve herkes bu neşeli konuda bildiklerini anlattıktan sonra, arkadaşı Mahmut'u göstererek "Vallahi! Şurada gördüğünüz kardeşim Mahmut, bana, kendisinin bizzat kahramanı olduğu ve herkesin anlatıp dinletmekte olduklarından daha eğlenceli olan gerçek bir öykü anlattı" demiş. Amcası da "Ey sevgili Mahmut, onu bize de anlat!" diye haykırmış. Ve orada bulunanların hepsi "Evet, Tanrı üzerine olsun, anlat onu bize!" diye eklemişler. Ahmet de, ona "Evet! Şu bildiğin tereyağ kadar yumuşak ve beyaz olan genç kadının öyküsünü!" demiş. Mahmut da, bunca isteğin kendisine yöneltilmesinden gururlu, çocuğu yanında olduğu halde, Mevlit Şenliği'nde, çadır içinde gördüğü kadınla ilk buluşmalarında başından geçenleri anlatmaya başlamış. Ve genç kadın ve evi hakkında öylesine kesin ayrıntılar vermeye başlamış ki, Ahmet'in amcası kendi kızının söz konusu olduğunu anlamakta gecikmemiş. Ahmet de, sonunda, tanıklar önünde karısının sadakatsizliği üstüne kanıt sağlayabileceğinden ve de evlilik mehrinden yoksun bırakarak onu boşayabileceğinden güvenli, kendini kutlamış. Amcası da kaşlarını çatarak, ne yapacağını kimsenin anlamadığı bir maksatla ayağa kalktı-

ğı sırada, sanki çimdirilmiş bir çocuğun sesi gibi, keskin ve acı bir çığlık duyulmuş; ve Mahmut, bu haykırışla ansızın gerçeğe dönüp öykünün akışını değiştirerek "Böylece, ben, genç kadının çocuğunu omuzlarımda taşıyarak bir kez avluya girince, çocukla birlikte hareme çıkmak istedim. Ama, kötülük bizden ırak olsun! Bahtsızlığımdan dolayı, namuslu bir kadına düşmüşüm; benim gözüpekliliğimi anlayınca, kadın çocuğu kollarından sökerek aldı ve yüzüme hâlâ izlerini taşıdığım bir yumruk aşketti. Ve beni, komşuları çağırmakla tehdit ederek oradan kovdu! Allah belasını versin!" diyerek sözünü tamamlamış.

Genç kadının babası olan amca, öykünün böyle bittiğini görünce, orada bulunanlarla birlikte kahkahalarla gülmeye başlamış. Ama sadece Ahmet, gülme hevesi duymamış, nedenini anlayamadan, Mahmut'un öyküsünün sonunu niçin değiştirmiş olduğunu kendi kendine sormuş. Ve yemek bitince, yanma yaklaşarak ona "Allah aşkına her şeyi neden olup bittiği gibi anlatmadın?" diye sormuş. Mahmut da "Dinle! Herkesin işittiği bu çocuk haykırışından, bu çocukla anasının haremde bulunduğunu ve de dolayısıyla kocasının da çağrılılar arasında olabileceğini anladım. Ve ikimizin de başına kötü bir olay gelmemesi için, kadını aklamakta ivedilik gösterdim! Ama, kardeşim, öykümü bu şekilde düzenleyince, amcan çok keyiflenmedi mi?" diye yanıt vermiş. Ama Ahmet, sapsarı kesilerek sorusuna cevap vermeden dostunun yanından ayrılmış. Ve ertesi gün, karısını boşamış ve hacılarla birlikte kutsanmak için Mekke'nin yolunu tutmuş. Ve böylece, Mahmut, yasal süre geçtikten sonra, sevgilisiyle evlenmiş ve onunla birlikte, mutluluk içinde yaşamış; çünkü kadınları tanımak ve hilelerini bozmak ve kurnazlıklarını engellemek hususunda hiçbir iddiası yokmuş. Ama tek bilgi sahibi Tanrı'dır!

Ve bu öyküyü böylece anlattıktan sonra, mabeyinci olan haşhaş yutucu balıkçı, susmuş. Sultan da, keyfin sınırında "Ey mabeyinci, ey dili ballım, seni büyük vezirim atıyorum!" diye haykırmış. Ve

tam da o sırada, mahkeme salonuna sultanın nezdine adalet dilemek üzere iki davacı girmiş. Balıkçı da görevi gereği yeni donandığı giysileri içinde büyük vezir olarak onların şikâyetlerini dinlemek ve anlaşmazlıklarını çözmek üzere iki şikâyetçiye "Yaklaşın ve sizi sultanımız efendimizin huzuruna sürükleyen konuyu anlatın!" demiş. Bunların öyküleri şöyleymiş:

HAŞHAŞ YUTUCU'NUN HÜKMÜ

Yeni büyük vezir iki şikâyetçiye konuşmalarını buyurduktan sonra, bunlardan ilki "Efendim, benim bu adamdan bir şikâyetim var!" demiş. Vezir de "Nedir şikâyetin?" diye sormuş. Adam "Efendim, şurada, Divan'ın giriş yerinde danasıyla birlikte bir ineğim var. Bu sabah, onları otlamaları için yonca tarlama götürdüm; ineğim önümde yürüyordu, danası da atlayıp zıplayarak onu izliyordu; tam o sırada bu gördüğünüz adamın, zavallı, eciş bücüş ve kavruk dişi tayı yanında olan bir kısrağa binmiş olarak bize doğru geldiğini gördüm.

Benim küçük danam, bu tayı görünce, onunla tanışmak için yanına koştu; ve yöresinde sıçrayıp burnuyla karnının altına dokunmaya başladı; böylece, onu kokluyor, bazen ona kibarca dokunmak için yaklaşıyor, bazen de küçük toynaklarıyla yoldaki taşları havaya kaldırarak binbir oyun çıkarıyordu.

Ve birdenbire, efendim, kısrağın sahibi olan şu gördüğünüz ka-

ba adam, hayvanından indi ve tatlı tatlı oynamakta olan güzel danamın yanına yaklaşarak boynuna bir ip geçirdi; bana da 'Onu götürüyorum! Çünkü onun, senin ineğinin ürünü olan bu sefil danayla oynayarak baştan çıkmasını istemiyorum!' dedi. Sonra danama doğru döndü ve ona 'Gel benim kısrağımın oğlu ve ürünü!' dedi. Ve benim şaşkınlık içinde haykırışlarıma ve karşı çıkmalarıma aldırmadan, bana şurada anasının yanında gördüğünüz şu sefil tayı bırakarak ve beni, bizi gören Tanrı'nın ve insanların önünde malım olan şeyi almaya kalkışırsam öldürmekle tehdit ederek danamı alıp götürdü!" demiş.

Bunu duyan, eski haşhaş yutucu yeni büyük vezir, öteki davacıya dönmüş ve ona "Ve sen, ey davacı, işittiğin sözler üzerine ne diyeceksin, bakalım?" demiş. Adam da "Efendim, gerçekte, danamın benim kısrağın ürünü olduğu apaçık ortadadır. Tay da, bu adamın şurada gördüğünüz ineğinin ürünüdür! diye yanıt vermiş. Vezir de "Demek ki sen şimdi, ineklerin tay doğurabildiği gibi, kısrakların da dana doğurabileceğinden eminsin, öyle mi? Çünkü, bugüne kadar aklı başında olan bir adamın hiç kabul edemeyeceği, hiç görülmemiş bir şeydir bu!" demiş. Adam da "Efendim, bilmez misin ki istediğini yaratan, istediği yere tohum serpen Tanrı için hiçbir şey imkânsız değildir; ve yaratılanların da onun önünde eğilip onu övmekten ve yüceltmekten başka yapacak şeyi yoktur!" diye yanıt vermiş. Vezir "Kuşkusuz! Kuşkusuz! Doğruyu söyledin, evet! Yüceler Yücesi'nin kesin kudreti karşısında hiçbir şey imkânsız değildir! Kısraklardan dana, ineklerden de tay doğurtabilir!" demiş. Sonra da "Ama senin kısrağının yavrusu olan danayı sana teslim etmeden ve davalına da ona ait olanı geri vermeden önce, sizin Yüceler Yücesi Tanrı'nın bir başka uygulamasına daha tanık olmanızı istiyorum!" diye eklemiş.

Sonra da vezir, kendisine bir fare ile buğday dolu iri bir çuval getirilmesini emretmiş. Ve iki davacıya "Şimdi olacaklara dikkatle bakın ve ağzınızdan hiçbir söz çıkmasın!" demiş. Sonra ikinci davacı-

ya dönmüş ve ona "Sen ey kısrağın yavrusu olan buzağının sahibi, şu buğday çuvalını al ve şu farenin sırtına yükle!" demiş. Adam "Aman efendim, ben bu çuvalı fareyi ezmeksizin onun sırtına nasıl yüklerim?" diye haykırmış. Vezir de ona "Ey inancı kıt herif, sen nasıl oluyor da kısrağa buzağı doğurtan Yüceler Yücesi'nin kesin gücünden kuşku duyuyorsun?" demiş. Ve muhafizlara inançsızlığı ve cehaleti nedeniyle adamı yakalayıp sopayla dövmelerini emretmiş.

Ve ilk davacıya buzağıyı anasıyla birlikte iade ettiği gibi, tayı da anasıyla birlikte vermiş.

"Ve işte, ey zamanın şahı!" diye meyve sepetini getiren üretici, "Sonradan büyük vezir olan balıkçının tüm öyküsü bu kadar!" deyip sözünü sürdürmüş:

"Ve bu sonuncu nükte, onun bilgeliğinin ne denli yüce olduğunu, ortaya nasıl yeni bir gerçeklik koyabildiğini ve sultanın onu vezir yapmakta, sofra arkadaşı olarak kabul etmekte ve onurlarla kuşatıp ayrıcalıklarla donatmakta ne denli haklı olduğunu kanıtlamaya yetmiş!" demiş.

Sultan meyve yetiştiricinin ağzından bu bir dizi öyküyü işitince, iki ayağı üzerine dinelmiş ve neşenin sınırında "Ey zevk verici kişilerin şeyhi, ağzından ballar ve şekerler akıtan kişi, büyük vezir olmak üzere kim senden daha liyakatlıdır? Sen ki, doğru düşünmeyi bilirsin, uyumlu konuşur ve zevkle, tatla ve mükemmel bir incelikle meramını anlatırsın!" diye haykırmış. Ve onu hemen oracıkta büyük vezir atamış ve en yakın sofra arkadaşı yapmış ve de dostların Ayırıcısı ve toplulukları İmha eden gelinceye kadar onu yanından ayırmamış.

"Ve işte, ey bahtıgüzel şah" diyerek Şah Şehriyar'a hitap eden Şehrazat sözünü sürdürerek "Kolay Şakalar ve Neşeli Bilgelikler Divanı'ndan tüm okuduklarım bunlardır" demiş. Kızkardeşi Dünyazat da "Kardeşim, sözlerin ne kadar tatlı, zevkli, hoş, eğlendirici ve tazelikleri içinde nefis!" diye haykırmış. Şehrazat da "Ama bunlar, eğer

hayatta kalır da efendimiz şah izin verirse GÜZEL NURUNNEHAR SULTAN hakkında yarın anlatacaklarımla kıyaslanınca nedir ki!" demiş. Şah Şehriyar da kendi kendine "Kuşkusuz, bilmediğim bu öyküyü işitmek isterim!" demiş.

Ama Sekiz Yüz Yedinci Gece Olunca

Küçük Dünyazat, kızkardeşine "Kardeşim, lütfen! Nezaketle donanmış şahımız efendimiz sana izin verdiğine göre, hemen vaadettiğin öyküyü anlatmaya başla!" demiş. Şehrazat da "Tüm dost yüreğimle ve bu yüce şaha karşı duyduğum saygıyla!" demiş. Ve de şu öyküyü anlatmış:

SULTAN NURUNNEHAR İLE GÜZEL ECİNNİYE ÖYKÜSÜ

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, geçmiş zamanlarda ve çağlar öncesinde, Tanrı'nın, büyüğünün adı Ali, ikincisinin Hasan ve en küçüklerinin de Hüseyin olan aylar kadar güzel üç erkek çocukla donattığı yiğit ve kudretli bir şah varmış. Bu üç şehzade, babalarının sarayında amcalarının kızı olup, ana ve babadan yetim kalmış ve güzellikten, zekâdan, etkileyicilikten ve öteki niteliklerinden yana eşi bulunmaz bir varlık olan Sultan Nurunnehar ile birlikte yetişmiş bulu-

nuyorlarmış. Nurunnehar'ın gözleri ürkek ceylanınkine, ağzı güllerin taç yapraklarına ve incilere, yanakları nergis ve lalelere, boynu ban ağacının bükülgen dallarına benzermiş. Ve bu sultan, tüm neşe ve mutluluklar içinde; onlarla oynayarak, onlarla yiyip içerek ve onlarla uyuyarak amcasının oğulları olan üç şehzade ile birlikte büyümüş.

Nurunnehar'ın amcası olan sultan, her zaman, içinden, kız ergenlik yaşına ulaşınca, komşuları olan hükümdarlardan birinin oğluyla onu evlendirmeyi düşünürmüş. Ama ergenlik yaşına ulaşıp da yüzünü örtünce, oğulları olan üç şehzadenin, aynı eşitlikte birer aşkla kızı sevdiklerini ve yüreklerinde onu fethedip sahip olma arzusunun yanıp tutuştuğunu anlamış. Bu, onun yüreğinin bulanmasına ve şaşkınlığa düşmesine neden olmuş; ve kendi kendine "Sultan Nurunnehar'ı ötekilere üstün tutarak şehzadelerimden biriyle everirsem, evlenme dışı tutulanlar, memnun olmayacak ve kararıma karşı homurdanacaklardır; yüreğim de onların üzüldüğünü ve yaralandığını görmeye dayanamayacaktır; kızı, yabancı bir şehzadeyle everirsem, üç oğlum da kederin ve yıkımın sınırına ulaşırlar; ve bu yüzden ruhları kararır ve kahrolurlar. Bu durumda, kim bilir belki de, umutsuzluktan kendilerini öldürmeseler bile, uzak bir ülkede savaşa katılmak üzere yurtlarından uzaklaşırlar. Gerçekten bu iş, karmakarışıktır ve belalarla doludur; çözülmesi de kolay olmaktan uzaktır!" diyormuş. Sultan bu meseleyi uzun uzadıya düşünmüş ve birdenbire başım kaldırarak "Vallahi, bu işi çözümledim ben!" diye haykırmış. Ve hemen üç şehzade Ali, Hasan ve Hüseyin'i çağırmış; ve onlara "Oğullarım, sizin benim gözümde değerleriniz aynı eşitliktedir. Hiç birinizi diğerlerinin aleyhine olarak Sultan Nurunnehar ile evlendirerek ötekilere yeğ tutmam! Doğallıkla onu üçünüzle birden de everemem! Böyle olunca üçünüzü de eşit olarak doyuracak ve hiçbirinizi zarara sokmayacak ve aranızdaki anlaşma ve sevecenliği bozmayacak bir çare buldum. Şimdi beni dikkatle dinleyin ve söyleyeceklerimi yerine getirin! Tasarladığım öneri şudur: Her biri-

niz ayrı birer ülkeye gidin; ve oralardan bana, en bulunmaz ve en olağanüstü bulduğunuz birer şey getirin. Ben, amcanızın kızı olan sultanı, en şaşırtıcı harika eşyayı bulup getirene vereceğim! Size açıkladığım bu tasarıyı kabul ediyorsanız, yolculuğunuz ve seçtiğiniz şeyi almak için gerekli olan parayı size sağlayacağım!" demiş.

Her zaman söz dinler ve saygılı olan bu üç şehzade, her biri en bulunmaz şeyi bulup getireceğine ve böylece yeğenleri Nurunnehar ile evleneceğine güvenerek babalarının önerisine hep birlikte olumlu yanıt vermişler. Sultan da, onları bu eğilim içinde görerek kendilerini hazineye götürmüş ve onlara diledikleri kadar altın keseleri bağışlamış. Ve yabancı ülkelerde uzun süre oturmaları tavsiyesinde bulunarak ve onları öpüp kucaklayarak ve haklarında hayır dualar ederek kendileriyle vedalaşmış. Onlar da, artlarında sadece bir köle olduğu halde, tacir kılığına girerek Tanrı'nın barışı içinde evlerinden ayrılmış ve soylu atlarına binmişler.

Yolculuklarına birlikte başlamış ve üçe ayrılan bir yolun başında bulunan bir hana kadar sürdürmüşler. Orada kölelerinin kendilerine hazırladıkları bir şölende bulunduktan sonra, yolculuklarının ne bir gün fazla, ne bir gün eksik, sadece bir yıl sürmesi konusunda anlaşmışlar. Ve dönüş için, aynı handa, ilk gelenin kardeşlerini beklemeleri kaydıyla buluşmalarını, sonra da yine hep birlikte babaları sultanın huzuruna çıkmalarını kararlaştırmışlar. Şölen bitince, ellerini yıkamışlar; bunu izleyerek birbirlerine hayırlı dönüşler diledikten sonra atlarına binmişler ve her biri ayrı bir yol tutmuş.

Üç kardeşin en büyüğü olan Şehzade Ali, ovalar, dağlar, çayırlar, çöller boyunca üç ay dolaşmış ve Hindistan'ın deniz kıyısındaki Bişangar Racalığı denilen bir ülkesine ulaşmış. Orada tacirlerin indiği büyük hana konuk olmuş; kendisi ve kölesi için, en geniş ve en temiz odaları kiralamış. Yolculuğunun yorgunluğunu çıkarır çıkarmaz, üç yanı duvarlarla çevrili ve her yanından iki fersah genişliğinde olan kenti görmek için dışarı çıkmış. Ve gecikmeksizin çarşıya yö-

nelmiş; orayı, ortasında güzel bir havuzu olan bir meydana açılan birçok büyük sokaktan oluşmuş hayranlık verici bir güzellikte bulmuş. Bütün bu sokaklar, tonozlu ve serinmiş; ve üzerlerindeki açılmış deliklerden ışık alıyormuş. Her sokak ayrı türden esnaf tarafından işgal edilmiş bulunuyormuş. Ama bunların her biri aynı lonca

i·nde birleşiyorlarmış. Çünkü birinde sadece Hint'in ince tülleri; hayvanları, manzaraları, ormanları, bahçeleri ve çiçekleri yansıtan desenleriyle canlı ve temiz kumaşları; İran'ın işlemeli kumaşları ve Çin ipeklileri bulunurken; bir başkasında, güzel porselenler, parlak fayanslar, güzel şekilli vazolar, işlemeli tepsiler ve her boydan fin-

canlar; bir diğerinde de, geniş ama bir kez katlanınca avcunun boşluğuna sığacak kadar ince Kaşmir şalları, seccadeler ve her boydan başka halılar bulunuyormuş. Bu çarşının bitiminin sol yakasında iki kanatlı bir çelik kapıyla örtülü Cevahirciler Çarşısı bulunuyormuş. Burada mücevherler, kıvılcım saçan değerli taşlar, elmaslar ve altın ve gümüşle işlenmiş ziynetler şaşırtıcı bir bollukla görülüyormuş. Bu göz kamaştıran çarşıyı boylu boyunca dolaşarak, kalabalıklar oluşturan erkek ve dişi Hintlilerin dükkânların camekânları önüne yığıldığını; bunların hemen hepsinin kollarında ve ayak bileklerinde bilezikler, boyunlarında gerdanlıklar, kulaklarında ve burunlarında küpeler taşıdığına tanık olmuş; ve tenleri ne denli beyazsa, soyluluklarının da o denli yüksek olduğunu ve taşıdıkları mücevherlerin de, o denli değerli ve göz kamaştırıcı olduğunu fark etmiş; öte yandan derileri esmer olanların da mücevherlerinin parlaklığını ve incilerin beyazlığını daha iyi yansıttığına tanıklık etmiş.

Şehzade Ali'yi en çok büyüleyen, gül ve yasemin satan çok sayıda genç çocuğun bu çiçekleri sunuşundaki alımlı tavırları ve sokakları her zaman tıklım tıklım dolduran kalabalığı büyük bir kaygınlıkla sıyırıp geçmelerini görmesi olmuş. Hintlilerin çiçeklere duyduğu garip düşkünlüğe hayran olmuş; öyle ki, her yana başlarında ya da ellerinde çiçeklerle gitmekle yetinmiyor, düşkünlüğü, çiçekleri kulaklarına ve burunlarına takacak kadar ileri götürüyorlarmış. Zaten bütün dükkânlar da, gül ve yasemin dolu saksılarla donanmış bulunuyor; ve bunlar çarşıyı kokuya boğuyormuş; insan buralarda dolaşırken kendini asma bahçelerde dolaşır sanıyormuş.

Şehzade Ali, gözlerini bütün bu güzel şeylerle şenlendirirken, bir süre dinlenme arzusu duymuş; ve dükkânının önünde oturmakta olan, tavrı ve gülüşüyle onu etkileyen bir tacirin oturması için içeri girmesiyle ilgili çağrısını kabul etmiş. İçeri girer girmez, tacir onu onur yerine oturtmuş; ona serinletici içecekler sunmuş ve rasgele

ya da münasebet almayan sorular sormaktan kaçınmış ve herhangi bir satış imasında da bulunmamış; öylesine uygar ve ince fikirliymiş. Şehzade Ali de, bütün bunları son kertede takdir etmiş ve kendi kendine "Bu ne güzel ülke böyle! İnsanları da ne hoş!" demekten kendini alamamış.

Ve tacirin inceliğinden ve nezaketinden öylesine etkilenmiş ki, oracıkta, dükkânında ne varsa hepsini satın almak istemiş. Sonra aldığı bunca eşyayı ne yapacağını düşünerek sadece tacirle daha yakın bir tanışıklık kurmakla yetinmiş.

Böylece, onunla konuşurken, Hintlilerin âdetleri ve edep anlayışları hakkında ona sorular sormakta iken, dükkânın önünden kollarında altı ayak karelik küçük bir halı tutan bir tellalın geçmekte olduğunu görmüş. Tellal, ansızın önlerinde durup başını sağa sola çevirdikten sonra "Ey çarşı halkı, ey müşteriler! Bunu kim satın alırsa, asla kaybetmez! Otuz bin altın dinara bu halı! Ey müşteriler, otuz bin altına bu seccade! Kim satın alırsa, asla kaybetmez!" diye haykırmış.

Bu haykırışı işiten Şehzade Ali, kendi kendine "Bu ne inanılmaz bir ülke böyle! Bir seccadeye otuz bin altın isteniyor! Böyle bir şeyi ömrümde duymamıştım! Herhalde bu tellal alay ediyor olmalı!" demiş. Ama tellalın ciddi bir tavırla kendisinden yana dönerek haykırışını bir kez daha tekrarladığını duyunca, ona, yaklaşmasını işaret etmiş; ve kendisinden halıyı daha yakından göstermesini istemiş. Tellal hiçbir şey söylemeksizin halıyı yere sermiş; Şehzade Ali, onu uzun uzadıya incelemiş ve sonunda "Ey tellal, vallahi ben, bu seccadede senin haykırdığın aşırı fiyata değer bir özellik göremiyorum!" demiş. Tellal gülmüş ve ona "Efendim, aslında halının gerçek değerinin altında olan bu fiyatı, yadırgama! Zaten, bu bir başlangıç fiyatıdır. Çünkü bana, peşin para sayarak alacak olanlar için bu seccadeyi kırk bin dinardan aşağı satmamam için talimat verilmiştir"

demiş. Şehzade Ali de "Kuşkusuz, ey tellal, Tanrı bilir ya, bu halı böylesine bir fiyatla satıldığına göre, bilmediğim ya da farkına varmadığım bir yanıyla harika olmalı...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Kuşkusuz, ey tellal, Tanrı bilir ya, bu halı böylesine bir fiyatla satıldığına göre, bilmediğim ya da farkına varmadığım bir yanıyla harika olmalı!" diye haykırmış. Tellal da "Aynen söylediğiniz gibi efendim! Gerçekten, bilin ki, bu halının, üzerine oturunca insanı gözünü açıp kapayıncaya kadar bir süre bile geçmeden istediği yere götürme gibi bir erdemi vardır! Ve hiçbir engel onun gidişini durduramaz! Çünkü, onun yanından fırtına uzaklaşır, kasırga kaçar; önünde dağlar ve duvarlar açılır; en güçlü kilitler bile onun karşısında yararsız ve nafile kalır. Ve işte, efendim, bu seccadenin gözle görülmez erdemi budur!" demiş.

Ve tellal, daha fazla bir sözcük sarf etmeksizin halıyı katlayıp gitmeye hazırlanmış. Oysa Ali, sevincin sınırına ulaşmış olarak "Ey Tanrı'nın hayrına uğrayası tellal, eğer bu halı senin sözlerinin bana anlatmak istediği şekilde erdemli ise, onun uğruna sadece kırk bin altın dinar ödemekle kalmam, senin için de, simsarlık ücreti olarak fazladan bin altın dinar öderim! Yalnız bunun için ona elimle dokunmam ve erdemini gözümle görmem gerek!" diye haykırmış. Tellal da, hiç telaşlanmadan "Nerede şu kırk bin dinar, efendim? Ve de cömertlikle bana vermek istediğin bin dinarı da görelim!" diye yanıt vermiş. Şehzade Ali "Kölemle birlikte kaldığım büyük tacirler ha-

nında!" diye onu yanıtlamış. Ve de "Bir kez halıyı görüp dokunduktan sonra, sana paraları saymak üzere oraya gideriz!" diye eklemiş. Tellal da "Başım üzerine, gözüm üzerine! Ama tacirlerin uğrağı büyük han buradan epeyce uzakta! Halıya binip de oraya gitsek daha çabuk ulaşırız!" diye yanıt vermiş. Ve dükkânın artı yanına gidip oraya halıyı sermiş ve şehzadeye "Efendim, içinden hana, kendi odana

taşınmak dileğini geçir!" demiş. Şehzade Ali de içinden bu dileği geçirmiş. Ve kendisini o denli incelikle karşılayan dükkân sahibine veda etmeye vakit kalmadan ve hiçbir sarsıntı ve rahatsızlık duymadan, halının üzerinde yer aldığı haliyle, havada mı taşındığının, yoksa yer altında mı seyrettiğinin farkına varmaksızın, kendi dairesine ulaşmış. Tellal da gülümseyerek ve halinden memnun, daima onun yanında bulunuyormuş. Kölesi onu görünce önünde saygı duruşunda bulunmak ve buyruğunu almak üzere hemen koşup gelmiş. Halının hayranlık uyandıran erdemini kesinlikle öğrenen Şehzade Ali,

kölesine "Şu anda bu mübarek adama, bin dinarlık kırk kese altın say, öteki eline de, bin dinarlık bir kese koy!" demiş. Köle de bu buyruğu yerine getirmiş. Tellal, halıyı Şehzade Ali'ye bırakarak ona "İyi bir alış veriş yaptın efendim!" demiş ve kendi yoluna gitmiş.

Şehzade Ali, Bişangar ülkesinin bu kentine gelir gelmez böylesine güç elde edilir bir şeyi bulduğundan dolayı memnunluğun ve sevincin doruğuna ulaşmış. Ve "Maşallah! Elhamdülillah! İşte fazla zahmet çekmeksizin yolculuğumun maksadına ulaştım; ve şimdi kardeşlerimden üstün bir şey bulduğumdan kuşkum yok! Amcamın kızı Nurunnehar Sultan'ın kocası ben olacağım! Ve sonra, bu erdemli halının marifetini onlara gösterdiğimde kim bilir babam ne kadar sevinecek, kardeşlerim ne kadar şaşıracak! Çünkü, kardeşlerimin, bahtları ne kadar yüzlerine gülse de, uzaktan yakından bununla kıyaslanabilir bir şey bulmakta başarı sağlamaları mümkün değildir!" diye haykırmış. Ve böylece düşünerek kendi kendine "Ama aslında, şimdi benim için mesafelerin önemi kalmadığı bu durumda, hemencecik ülkeme dönmem, bilmem doğru olur mu?" demiş. Sonra biraz daha düşünerek, kardeşleriyle buluşmak üzere kararlaştırdıkları bir yıllık süreyi de hatırlayarak, hemen yola çıkarsa, buluşma yeri olan üç yol ağzındaki handa uzun süre beklemek zorunda kalacağını anlamış. Ve kendi kendine "Onları orada, o tenha han köşesinde beklemektense, burada kalır, bu harika ülkede hoşça vakit geçirir ve bilmediğim birçok şey öğrenirim!" demiş. Ve ertesi günden başlayarak çarşıları ziyaret etmeye ve Bişangar kenti içinde gezintiler yapmaya başlamış.

Ve böylece Hindistan'ın bu ülkesinin gerçekten garip olan merak uyandırıcı şeylerini hayranlıkla izlemiş. Göze çarpan diğer şeyler arasında gerçekten, tümüyle tunçtan yapılmış, elli arşınlık bir mesafede yükselen, son kertede canlı ve ince bir zevkle üç ayrı kuşak halinde oyulmuş ve renklendirilmiş kubbesi ile bir putperest mabedi görmüş; hoş bir çalışma ürünü kabartmalarla ve birbirinin içine girmiş şekillerle süslenmiş olan bu mabet, güller ve koklanması ve

görülmesi hoş öteki çiçeklerle donanmış geniş bir bahçenin ortasında bulunuyormuş. Ama bu, yıkılıp kahrolası mabedin asıl çekiciliği, bir insan boyundaki som altından bir heykelmiş. Bu heykelin gözleri oynak iki yakuttan imiş. Ve bu gözler öylesine bir sanatla yapılmış bulunuyormuş ki, âdeta canlı ve önünde bulunan kişilere bakar ve hareketlerini izler gibiymiş. Sabahları ve akşamları, putatapanların rahipleri, inançsız mezheplerinin merasimlerini burada yapar dururlarmış. Bunu da oyunlar düzenleyerek, çalgılar çalarak, meydan soytarılarını dolaştırarak, kadınlara şarkı söyletip oynatarak ve şölenler kurarak kutlarlarmış. Bu rahiplerin, en uzak ülkelerden gelen hacı topluluklarının sürekli olarak sundukları bağışlardan başka geçim yolları yokmuş.

Şehzade Ali de, Bişangar'daki ikâmeti sırasında, bu ülkede her yıl tekrarlanan ve tüm eyaletlerin valilerinin, ordu komutanlarının, putların rahibi olan Brahmanların ve kâfir mezhebinin reislerinin ve sayılamayacak kadar kalabalık bir halkın izlediği büyük bir şenliğin takipçisi de olabilmiş. Bütün bu topluluk, büyük bir ovada, yirmi dört sütunla desteklenmiş, dışına manzaralar, hayvanlar, kuşlar ve böcekler, hatta sinekler ve tatarcıklar resmedilmiş ve hepsi doğal bir etki bırakan ve ülkenin hükümdarının ve maiyetinin yer aldığı akıl almaz yükseklikte bir kulenin yöresinde biraraya geliyormuş. Bu yüksek binanın yanında, sıradan kişilerin yer aldığı hatırı sayılır genişlikte üç dört peyke varmış. Ve bunlar her doğrultuda bulunacak ve dekorları saatten saate şekil değiştirecek tarzda inşa edilmiş imiş. Burada izlenen temaşa ilkin hokkabazların görülmemiş ustalıkla icra ettikleri gösterilerle başlarmış; sonra da iki ayrı hokkabaz hüner gösterir ve Hint fakirleri dans edermiş. Sonra, aralarında biraz mesafe bırakarak, savaş düzeninde, görkemli biçimde koşumlandırılmış ve üzerlerine yaldızlı tahtadan birer tahtırevan yerleştirilmiş bin kadar filin soytarıları ve çalgıcıları taşıyarak ilerlediği görülürmüş. Bu fillerin hortumları ve kulakları erguvan ve ateş kırmızısı renkteki boyalarla boyanmış, dişleri tam olarak yaldızlan-

mış ve bedenleri üzerine canlı renklerle birbirine dolanmış bacaklar ve kolların oluşturduğu kaba ve buruk resimler çizilmiş bulunuyormuş. Bu müthiş topluluk, seyircilerin önüne gelince, üzerlerinde tahtırevan bulunmayan ve ötekilerin hepsinden iri olan iki fil, sıradan ayrılır ve peykelerin çevrelediği meydanın ortasına kadar ilerlermiş. Ve bunlardan biri, çalgıların sesine uyarak, bazen iki art ayağının, bazen de iki ön ayağının üzerinde dinelerek, dans edermiş. Sonra da ustalıkla, eğik bir direğin tepesine kadar tırmanırmış. Ve orada ayaklarını biraraya getirerek hortumuyla havayı dövmeye ve ikinci fil ortasından desteklenen yatay bir direkte tünerken ve direğin öte yamna konmuş görülmedik irilikteki bir kayayla gövdesini bazen indirip bazen kaldırarak denge sağlarken ve başıyla musikinin ahengini belirlerken çalgı seslerine uyarak kulaklarını ve başım her yana sallarmış.

Şehzade Ali, bütün bunlara ve benzeri başka şeylere artan bir hayranlıkla hayran kalmış. Böylece, büyük bir ilgiyle Hintlilerin âdetlerini incelemeye koyulmuş; ve gezintilerini ve ünlü tacirlerle ülkenin tanınmış kişilerini ziyaret etmeyi sürdürmüş. Ama, amca kızı Nurunnehar'ın aşkıyla sürekli olarak yanıp tutuştuğu ve yıl bir türlü dolmak bilmediği için, bir süre sonra, ülkesinden uzun boylu ayrı kalmayı göze alamamış ve ondan bu denli uzakta kalmayı hissetmedikçe daha mutlu olacağına inanarak düşüncelerindeki varlığa ulaşmak üzere Hindistan'ı terk etmeye karar vermiş. Ve kölesi, hanın kapıcısına kira bedelini ödedikten sonra, onunla birlikte sihirli halının üzerine oturmuş; içsel bir düşünceye dalmış ve üç yol ağzındaki hana ulaşma dileğinde bulunmuş. Düşünmek üzere bir an için kapattığı gözlerini açınca, söz konusu hana ulaştığının farkına varmış. Halının üzerinden kalkıp tacir giysileri içinde, hana girmiş ve oraya kardeşlerini beklemek üzere yerleşmiş.

Üç kardeşin ikincisi olan Şehzade Hasan'a gelince, onun durumu da şöyleymiş! Yola koyulduğu sırada İran'a gitmekte olan bir kervana rastlayıp bu kervana katılmış, ovalardan, dağlardan yaylalardan, çöllerden geçerek uzun bir yolculuk yaptıktan sonra, onunla

birlikte İran'ın başkenti[1] olan Şiraz'a ulaşmış. Dostluk kurduğu kervandaki tacirlerin tavsiyesi üzerine kentin en büyük hanına inmiş. Ve gelişinin ertesi gününden başlayarak eski yol arkadaşları balyalarını çözüp eşyalarını yerleştirdikleri sırada, bu kentte görülecek ne varsa görmek üzere çabucak dışarı çıkmış. Kentte Bedesten olarak anılan çarşıya doğru yol almış. Orada mücevherler, değerli taşlar, işlemeli kumaşlar, güzel ipekli kumaşlar, ince tüller ve diğer tüm değerli eşyalar satılıyormuş. Dükkânlarda keşfettiği güzel şeylerin şaşılacak bolluğuna hayran olarak Bedesten'i boydan boya dolaşmış. Ve her yerde güzel kumaş parçalarını, değerli halıları ve diğer güzel şeyleri sergileyerek açık arttırmaya koyup haykıran ve her yana doğru gidip gelen simsarlar ve tellallar görmüş.

İşi başından aşkın bunca adamın arasında, Şehzade Hasan elinde, yaklaşık bir ayak boyunda, fildişinden bir boru taşıyan birini görmüş. Bu kişi, öteki simsarlar ve tellallar gibi açgözlü ve telaşlı bir tavra sahip olmaktan öte, elindeki fildişi boruyu bir şahın hükümdarlık asasını taşıdığı gibi, hatta daha da şahane bir tarzda tutarak ciddi bir edayla ağır ağır dolaşıyormuş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

Bu kişi, öteki simsarlar ve tellallar gibi açgözlü ve telaşlı bir tavra sahip olmaktan öte, elindeki fildişi boruyu, bir şahın hükümdarlık asasını taşıdığı gibi, hatta daha da şahane bir tarzda ciddi bir edayla ağır ağır dolaşıyormuş. Şehzade Hasan kendi kendine "İşte

1 Doğrusu, Fers eyaletinin merkezi olacak (Ç.)

bana güven esinleyen bir simsar!" demiş. Ve hemen onun yanına yönlenerek bunca saygınlıkla taşıdığı boruyu kendisine göstermesini rica edecekken onun büyük bir gurur izlerini taşıyan bir sesle ve tumturaklı bir edayla şöyle haykırdığını işitmiş: "Ey müşteriler! Bunu kim satın alırsa, kaybetmez! Otuz bin altın dinara bu fildişi boru! Onu yapan kişi ölmüştür, yerini tutacak kimse de yoktur! İşte fildişi boru burada! Gelin, bakın, görün! İşte fildişi boru burada!" diye haykırdığını işitmiş.

Bu haykırışı işitince, zaten simsarın yanına kadar gelmiş bulunan Şehzade Hasan, şaşkınlıkla irkilmiş; ve ardında bulunan dükkânın sahibine doğru dönerek ona "Tanrı senden yana olsun! Efendim, bu küçük fildişi boruyu bunca aşırı bir fiyata satan şu adamın aklı yerinde mi, yoksa fikrini tümden yitirmiş mi bulunuyor? Galiba sırf şaka olsun diye böyle haykırıyor!" demiş. Dükkânın sahibi de, ona "Vallahi, efendim, bu adamın bizim tellallarımız içinde en namuslu ve en aklı başında birisi olduğunu sana temin ederim. Kendilerine güven verdiği ya da mesleğin en eskisi olduğu için, tacirler onunla çok sık iş görürler! Eğer aklını bu sabah yitirmemişse, ki sanmıyorum, onun sağ duyusuna da tanıklık ederim! Tellal bu fiyat üzerinden satışa arz ediyorsa, bu fildişi borunun, erdemi açıkça belli olmasa da, otuz bin dinar, hatta daha da fazla etmesi gerek! Zaten, eğer arzu edersen, tellalı çağırırım; kendin onu sorguya çekersin! Dolayısıyla senden dükkânıma girip oturmanı ve bir an istirahat etmeni rica edeyim!" demiş.

Şehzade Hasan da tacirin bu nazik davetini kabul etmiş ve oturur oturmaz tellal, henüz adı çağrılmadan dükkâna yaklaşmış. Tacir ona "Ey tellal *falan kişi*, şurada gördüğün sayın tacir, senin küçük bir fildişi boru için otuz bin altın dinar isteyerek haykırdığını duymuş; doğrusu ben de, senin tam bir dürüstlükle donanmış olduğunu bilmesem, buna çok şaşardım. Bu durumda, senin hakkında yanlış bir fikir edinmemesi için bu saygın kişiye yanıt ver!" demiş. Tellal da Şehzade Hasan'a doğru dönerek ona "Gerçekte, efendim, gö-

ze görünmeyen şey için kuşku duyulması doğrudur! Ama göreceğini gördüğün zaman, artık kuşkuyu terk edersin! Borunun fiyatına gelince, biçilen otuz bin altın dinar satışa sunuluş fiyatıdır; aslında malın değeri kırk bin dinardır. Bana da daha düşük bir fiyatla satmamam ve ancak bunu peşin ödeyene teslim etmem için talimat verilmiştir!" demiş. Şehzade Hasan "Senin sözüne güvenmek isterim, tellal; ama yine de bu borunun bu denli değerli olması için ne gibi bir erdemi olduğunu ve hangi özelliğiyle dikkati çektiğini bilmem gerekir!" demiş. Tellal da "Bil ki, efendim, bu borunun ucuna takılmış billurdan, neyi görmek niyetinde olduğunu içinden geçirerek bakarsan, o anda bu niyetin gerçekleşir ve göreceğini görürsün!" demiş. Şehzade Hasan "Gerçeği söylüyorsan, ey kutsanası tellal, sana, istediğin bedeli ödemekle kalmayacak, tellallık hakkı olarak da bin altın dinar ödeyeceğim!" demiş. Ve "Bana çabucak borunun gözüme uydurmam gereken ucunu göster!" diye sözünü sürdürmüş. Tellal da ona bu yeri göstermiş.

Şehzade, Nurunnehar'ı görmek dileğiyle billurdan bakmış. Ve onu ansızın, hamamın kurnasının başında oturmuş, yıkanmasına yardım eden kölelerinin arasında iken görmüş. Kız, suyla oynayarak ve aynasında kendisini seyrederek gülüyormuş. Onu bu denli güzel ve bu denli yambaşındaymış gibi görünce, Şehzade Hasan, heyecanının sınırına ulaşarak büyük bir haykırış koparmaktan kendini alıkoyamamış ve nerdeyse boruyu elinden düşürüyormuş.

Böylece bu borunun dünyada var olabilecek en harika şey olduğunun kanıtım edinince, bu yolculuk on yıl sürse ve tüm dünyayı dolaşsa da, buna eşit değerde başka bir şey bulmasının mümkün olmadığını anlayarak onu hemen satın almakta kararsızlık göstermemiş. Ve tellala kendisini izlemesini işaret etmiş; kalmakta olduğu hana gitmiş ve kölesi aracılığıyla tellala kırk kese altın ödemiş ve buna simsarlık bedeli olarak da bir kese daha eklemiş. Ve fildişi boruya sahip olmuş.

Şehzade Hasan bu değerli eşyaya sahip olunca, kardeşlerinin

bundan daha iyisini bulamayacağından ve onlar üzerinde üstünlük sağladığından güven duyarak yeğeni Nurunnehar'a kendisinin sahip olacağından kuşku duymamış. Ve sevinç dolu, önünde daha uzun bir süre bulunduğunu düşünerek, İranlıların âdetleri ve adabı

üzerine bilgi edinmeyi ve Şiraz kentinin görülmeye değer yerlerini gezmeyi düşünmüş. Ve dolaşarak, seyrederek ve rastladıklarını dinleyerek günlerini geçirmeye başlamış. Ve zekâdan nasibi olduğundan ve duyarlı bir ruha sahip bulunduğundan, bilgili kişilerle ve şairlerle düşüp kalkmış ve en güzel İran şiirlerini ezbere öğrenmiş. Ve ancak o zaman yeniden ülkesine dönmeye karar vermiş; ve aym kervanın dönüşünden yararlanarak onu oluşturan tacirlerin arasına katılıp yola koyulmuş. Tanrı ona güvenlik sağladığından, başına hiç-

bir kötülük gelmeksizin buluşma yeri olan üç yol ağzındaki hana ulaşmış. Ve orada kardeşi Şehzade Ali'yi bulmuş. Ve orada kendisiyle birlikte üçüncü kardeşlerinin dönmesini beklemeye başlamışlar. Onların durumu işte böyleymiş! Üç şehzadenin en genci olan Şehzade Hüseyin'in durumuna gelince, ey bahtıgüzel şah, işitmen için bana kulak vermeni senden rica ediyorum, şöyleymiş:

Gerçekten olağandışı bir şey görmeksizin uzun bir yolculuk yaptıktan sonra, kendisine Semerkant olduğu söylenen bir kente gelmiş. Burası, gerçekte, şimdi sizin şanlı kardeşiniz Şahzaman'ın hüküm sürmekte olduğu Semerkant ül-Acem imiş. Ve geldiğinin ertesi gününden başlayarak, Şehzade Hüseyin, o ülkenin dilinde Pazar diye anılan çarşıya gitmiş. Ve pazarı çok güzel bulmuş. Ve iki gözünü açarak ve her yana bakarak yürümekte iken, ansızın, iki adım önünde, elinde bir elma tutan bir tellalın bulunduğunu görmüş. Bu elmamn bir yam kızıl, öteki yanı altın sarısı olup bir karpuz kadar iriymiş ve hayranlık verici bir görünüşü varmış. Şehzade Hasan onu satın alma arzusu duymuş ve onu taşımakta olan kişiye sormuş:

"Bu elma kaçadır, ey tellal?" diye. Tellal da ona "Sunulmuş fiyatı olarak otuz bin altın dinardır, efendim. Ama, bana, parayı peşin sayana kırk bine bırakmam için talimat verildi!" demiş. Şehzade Hüseyin "Allah için, ey tellal, bu elma çok güzel ve hayatımda asla bu kadar güzelini görmedim! Ama, bu denli yüksek bir fiyat isteyerek şaka yapıyor olmalısın!" diye haykırmış. Tellal "Yo, vallahi, efendim! İstediğim bu fiyat, elmanın gerçek değeriyle kıyaslanınca hiçbir şey değildir. Çünkü, görünüşü her ne kadar güzel ve hayranlık verici ise de, kokusuyla karşılaştırılınca pek bir şey ifade etmez; kokusu da, efendim, her ne kadar hoş ve zevk verici olsa da, erdemleriyle karşılaştırılınca hiçbir değer taşımaz! Erdemlerine gelince, ey başımın tacı, ey soylu efendim, ne denli harika olsa da, insanların sağlıklarını elde etmeleri bakımından kullanım ve etkileri ile kıyaslanınca pek bir şey değildir!" diye yanıt vermiş. Şehzade Hüseyin "Ey tellal, madem öyledir, bana ilkin onun kokusunu duyur. Ondan

sonra da erdemleri, kullanımı ve etkilerinin ne olduğunu açıklarsın!" demiş. Tellal, elini uzatarak elmayı şehzadenin burnunun ucuna götürmüş, o da elmayı koklamış. Ve kokusunu öylesine içe işleyici ve hoş bulmuş ki, kendini tutamayarak "Ya Allah! Yolculuğumun tüm yorgunluğunu unuttum, sanki ananun karınndan yeni doğmuş gibi oldum! Bu ne tarifi imkânsız bir koku böyle!" diye haykırmış. Tellal da "Pekâlâ, efendim, ben şimdi senin üzerinde, bu elmayı koklayarak nasıl beklenmedik etkiler yaptığını denemek istiyorum. Bil ki, bu elma doğal değil, insan eliyle yapılmıştır; ve kör ve duygusuz bir ağacın ürünü değildir, ama tüm yaşamını bitkilerin ve madenlerin erdemleri üzerinde deney ve araştırmalarla geçirmiş büyük bir bilginin, ünlü bir feylesofun incelemeleri ve özenli çalışmasının ürünüdür. Sonunda, özünü tüm yararlı bitkilerin ve iyileştirici madenlerin oluşturduğu bu elmayı meydana getirmiş. Gerçekten, en korkunç hastalıklara kapılmış bir hasta bile, bu hastalık veba, kızıl ya da cüzam da olsa, hatta hasta ölüm halinde de bulunsa, sadece onu koklayarak yeniden sağlığına kavuşur. Zaten, biraz önce sen, koklayarak onun etkisine tanıklık ettin; çünkü koklar koklamaz tüm yolculuk yorgunluklarından kurtuldun! Ama ben isterim ki, onun erdemlerini senin de anlaman ve özelliklerini kavraman için bu kentte herkesin bildiği, şifa bulmaz bir hastalığa uğramış bir kişi, senin gözlerinin önünde iyileşsin! Bunu anlaman için, burada toplanmış bulunan ve birçokları hâlâ yaşamakta ise, bunun, şu gördüğün elma sayesinde olduğunu bilen tacirlere bunu sorman yeter!" demiş.

Ve tellal böylece konuşurken, oraya gelip yörelerini saran birçok kişi "Evet, vallahi! Bu söyledikleri tümüyle gerçek! Bu elma, elmaların sultanıdır! Ölümün kapısındaki en umutsuz hastaları bile iyileştirir!" demişler. Ve söylediklerinin kanıtını sağlamak üzere oradan geçen kör ve inmeli bir zavallı adamın bir hamalın sırtındaki küfe içinde taşınmakta olduğunu görence, tellal, çabucak onun yanına yaklaşıp elmayı burnuna tutmuş. Birdenbire sakat kişi, küfeden başını kaldırmış ve hamalın tepesinden fırlayarak çevik bir kedi gi-

bi ve gözlerini fildır fildır oynatarak bacaklarını yele kaptırıp uzaklaşmış. Herkes bunu görmüş ve tanıklık etmiş.

O zaman Şehzade Hüseyin, bu harika elmanın etkinliğine inanarak, tellala "Ey yüzü iyiliğe delalet eden kişi, senden beni hana kadar izlemeni rica ediyorum" demiş. Ve onu kalmakta bulunduğu hana götürmüş; orada kendisine kırk bin altın dinar ödemiş ve bin dinar içeren bir keseyi de simsarlık bedeli ve ödül olarak vermiş. Böylece harika elmanın sahibi olmuş ve ülkesine dönmek üzere sabırla bir kervanın yola çıkmasını beklemiş. Çünkü, bu elmayla iki kardeşinin bulacaklarına üstün geleceğine ve Sultan Nurunnehar'ın kocası olacağına inanmış bulunuyormuş. Ve kervan hazır olunca, Semerkant'tan ayrılmış ve uzun yolculuğun yorgunluklarına karşın, Tanrı'nın izniyle güven içinde üç yol ağzındaki hana ve orada kendisini bekleyen kardeşlerine ulaşmış. Üç şehzade büyük bir sevecenlikle birbirlerini kucaklayıp öptükten ve sağ salim dönüşleri dolayısıyla karşılıklı olarak birbirlerini kutladıktan sonra...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Onuncu Gece Olunca

Demiş ki:

Üç şehzade büyük bir sevecenlikle birbirini kucaklayıp öptükten ve sağ salim dönüşleri dolayısıyla karşılıklı olarak birbirlerini kutladıktan sonra, ortaklaşa yemek yemek üzere sofraya oturmuşlar. Yemekten sonra, en büyükleri olan Şehzade Ali, söz alarak "Kardeşlerim, yolculuklarımızın ayrıntılarını anlatmak üzere önümüzde yaşanacak bütün bir ömür var! Şimdiyse birbirimize girişimimizin amacı ve ürünü olan getirdiğimiz nadir şeyleri, önceden bir adaletli

bir karara varmak ve sultan babamızın, yeğenimiz Nurunnehar Sultan konusunda karar alması için, hangisini üstün bulacağını anlamak üzere, birbirimize göstermemiz gerek!" demiş. Sonra bir an susup sözünü "Hepinizin büyüğü olduğum için, ilk kez ben açıklıyorum. Bilin ki Hindistan'a yaptığım yolculuk sonunda derya kenarındaki Bişangar ülkesine ulaştım. Ve oradan tek getirdiğim şey, burada üzerinde oturmakta olduğum seccadedir. Görünüşte bildiğimiz yünden örülmüş ve gösterişsiz bir hali vardır. Ama ben bu halı sayesinde yeğenimizi kazanmayı umuyorum" diye sürdürmüş. Ve kardeşlerine uçan halının tüm öyküsünü ve erdemini ve de onu kullanarak Bişangar ülkesinden göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede nasıl döndüğünü anlatmış. Ve sözlerine daha da fazla değer kazandırmak için, kardeşlerine yanıbaşında halının üzerinde oturmalarını rica etmiş ve onlara havada, başka araçlarla birkaç ayda yapabilecekleri bir yolculuğu göz kapayıp açıncaya kadar geçen bir sürede yaptırmış. Sonra da "Şimdi, getirdiğinizin benim halımla kıyaslanabilir şeyler olup olmadığı konusunda bana bilgi vermenizi bekliyorum!" diye eklemiş. Ve böylece elinde bulundurduğu şeyin yüceliğine güvenip gururlanarak susmuş.

Sırası gelen Şehzade Hasan, söz alarak "Gerçekte, kardeşim, bu halı akla durgunluk veren bir şey; ve hayatım boyunca böylesine bir şey görmedim ben. Ama, nedenli harika olursa olsun, siz ikiniz de benimle birlikte dünyada dikkati çekmeye değer başka şeylerin de bulunabileceğini anlayacaksınız; ve size bunun kanıtını vermek üzere, işte ilk görüşte size pek öyle olağandışı bir özelliği olduğu anlaşılmayan fildişinden bir boru! Ama bana inanın ki ödediğim bedele değer; ve alçakgönüllü görünüşüne karşın, harika bir şeydir bu! Şu billurun bulunduğu ucuna gözünüzü uydurarak bakarsanız, bana inanmakta hiçbir kuşku duymayacaksınız. Alın elinize! Benim size gösterdiğim gibi yapın!" demiş.

Ve fildişi boruyu sağ gözüne uydurmuş ve sol gözünü kapatmış; sonra da "Ey fildişi boru, bana hemen Sultan Nurunnehar'ı göster!"

demiş. Ve billuru araya sokarak bakmış. Ondan gözünü ayırmayan iki kardeşi de, birdenbire onun çehresinin değiştiğini görerek şaşırmışlar ve daha ona ne olduğunu sormaya vakit kalmadan, Şehzade

Hasan "Tanrı'dan başka güç sahibi ve baş vurulacak varlık yoktur! Kardeşlerim, biz üçümüz de mutluluğu bulmak için boşu boşuna zorlu yolculuklara çıkmışız! Ne yazık ki birkaç dakika içinde yeğenimiz artık hayatta olmayacak; çünkü onun yatağında uzanıp yatmış bulunduğunu, yöresini gözyaşı döken kadınların ve umutsuzca çırpınan hadımağalarının çevirmiş bulunduğunu görüyorum. Siz artık onun içinde bulunduğu acıklı hali kendiniz düşünebilirsiniz, ah ya-

rabbi ne felaket!" diye haykırmış. Ve böylece konuşarak fildişi boruyu, sultanı görmesini dileyerek Şehzade Ali'ye uzatmış. Şehzade Ali de, billurun içinden bakarak irkilmiş ve kardeşi kadar perişan olmuş. Sonra da Şehzade Hüseyin boruyu ellerine almış ve aynı keder verici görüntüyü görmüş. Ama, kardeşleri kadar üzgün görünecek yerde gülmeye başlamış ve "Kardeşlerim, gözlerinizi silin ve ruhunuzu yatıştırın; çünkü yeğenimizin hastalığı bize göründüğü haliyle oldukça ağır olsa da, şurada gördüğünüz elmamn erdemine karşı duramaz; onun bir kez koklanması bile ölüleri mezarından uğratır!" demiş. Ve birkaç sözcükle onlara elmanın erdemlerinin etkilerini anlatmış; ve bununla hiç başarısızlığa uğramaksızın yeğenlerinin iyileşeceğini onlara açıklamış.

Bu sözleri duyunca, Şehzade Ali "Bu durumda, kardeşim, benim seccadem aracılığıyla hemen tüm gayretimizle sarayımıza ulaşmaktan başka yapacak şey yok. Sen de şu elmanın kurtarıcı erdemini sevgili yeğenimiz üzerinde denersin!" diye haykırmış.

Ve şehzadeler, kendilerine kavuşmak üzere kölelerini ata bindirip yola çıkardıktan sonra, Sultan Nurunnehar'ın odasına taşınmak dileklerini üçü birden açıklayarak halının üzerine binmişler; ve göz kırpıncaya kadar geçen bir sürede, halıya oturturmuş halleriyle kendilerini sultanın odasında bulmuşlar.

Nurunnehar'ın nedimeleri ve hadımağaları, oraya nasıl ulaştıklarını anlamadan, üç şehzadenin birdenbire ortaya çıktığını görünce, korkuya ve şaşkınlığa kapılmışlar. Ve hadımağaları ilkin onları tanıyamayıp yabancı kişiler sanarak üzerlerine atılmak üzereyken hemen yanıldıklarını anlamışlar. Üç şehzade de hemen halının üzerinden kalkmış; Şehzade Hüseyin, Nurunnehar'ın can çekişmekte olduğu yatağa çabucak yaklaşmış ve burnunun ucuna harika elmayı uzatmış. Sultan gözlerini açmış, şaşkın gözlerle yöresindekilere bakarak başını sağa sola oynatmış ve yatağında doğrulmuş. Yeğenleri şehzadelere gülmüş ve öpsünler diye elini onlara uzatmış; onlara hoş gelişler dileyerek yolculuklarının nasıl geçtiğini sormuş. On-

lar da Tanrı'nın yardımıyla onun sağlığına kavuşması için tam zamanında yetiştiklerinden dolayı mutluluklarını bildirmişler. Nedimeleri de Şehzade Hüseyin'e teşekkürler etmişler. Sonra da, giyinmek arzusu gösterdiğinden, yeğenleri, yaşamının uzun olmasını dileyerek izin alıp yanından ayrılmışlar.

Ve yeğenlerini, nedimelerinin bakımına terk ederek üç kardeş gidip babaları sultanın ayaklarına kapanıp ona saygılarını belirtmişler. Sultan da, daha önce hadımağalarından onların geri döndüklerini ve sultan kızının iyileştirildiğini öğrenmiş bulunmakla, onları ayağa kaldırıp kucaklamış ve hepsinin sağlıkla geri dönmüş bulunmalarını görmekten dolayı onlarla birlikte sevinç duymuş. Böylece birbirlerine karşılıklı sevecenliklerini sunduktan sonra, üç şehzade her biri birlikte getirdikleri nadir eşyayı sultana sunmuş. Ve bu konuda açıklanması gereken her şeyi ona açıkladıktan sonra, fikrini ve hangisini üstün bulduğunu açıklamasını kendisinden rica etmişler.

Sultan, getirilmiş olan şeyler ve yararları ile ilgili açıklamaları dinledikten sonra, bir süre derin derin düşünerek sessiz kalmış. Sonra, başım kaldırarak onlara "Oğullarım, mesele oldukça çetin; çözümü de yola çıkmadan önceki kadar, hatta ondan da fazla güç! Çünkü getirdiğiniz nadir eşya kendi başlarına çok değerli olsalar da öte yandan adaletle hükmetmek gerekirse, her biri yeğeninizin iyileşmesinde kendi bakımından aynı ölçüde katkıda bulunmuştur. Gerçekten, ilkin fildişi boru, sultanın durumunu size açıklamış; halı da büyük bir hızla sizi onun yamna götürmüş; elma da onu iyileştirmiştir. Ama Tanrı'nın onayıyla, bu harika sonuç, eğer bulduğunuz nadir şeylerin biri eksik olsa ortaya çıkmazdı. Dolayısıyla, siz babanızı, seçimini belirtmekten yana öncekinden de sıkışık duruma sokmuş bulunuyorsunuz. Ve her birinizin adalet duygusuyla donanmış olduğunuzu bilerek siz de benim kadar sıkışmış ve şaşırmış olmalısınız!" demiş.

Ve böylece bilgelik ve tarafsızlıkla konuşarak sultan, durum üzerinde yeniden düşünmeye koyulmuş. Ve bir saatlik bir süre geçtikten sonra "Oğullarım bu dar boğazdan çıkmak için bana tek bir çare var gibi görünüyor. Şimdi onu size açıklayacağım. İşte şöyle çocuklarım: Daha geceye ulaşıncaya kadar zamanınız olduğundan, her biriniz birer yay ve ok alın elinize ve kent dışına çıkın, at binenlerin cirit oynadığı meydana gidin; ben de sizinle oraya geleceğim. Size bildiriyorum ki, okunu kim daha ileriye fırlatabilirse, Sultan Nurunnehar'ı onunla evlendireceğim!" diye haykırmış. Üçü birden işitip itaat ettikleri yanıtım vermişler. Ve hep birlikte, sarayın birçok görevlisi kendilerini izlerken, meydana gitmişler.

Şehzade Ali, büyükleri olarak, eline okunu ve yayını alarak ilk atışı yapmış; Şehzade Hasan da ikinci atışı; ve oku ağabeyinin okunun ulaştığı yerden de uzağa düşmüş. Üçüncü atışı da Şehzade Hüseyin yapmış; ama oldukça uzun bir güzergâhta postalar halinde yerleştirilmiş görevlilerin hiçbiri, havayı düz bir çizgi doğrultusunda delerek geçen ve uzaklarda kaybolan okun düştüğü yeri görmemiş.

Koşuşup araştırmışlar ama, harcanan onca çabaya karşın onu bulamamışlar.

O zaman sultan, oraya toplanmış tüm görevlilerin önünde, üç şehzadeye "Oğullarım, gördüğünüz gibi talih hükmünü yürütüyor! Görünüşe göre, ey Hüseyin, senin çektiğin ok en uzağa düşmüş olabilecekken, yengin sayılamıyorsun! Çünkü zaferi belirgin ve kesin kılacak okun bulunması gerekli! Bu durumda, ey Hasan oğlum, tartışmasız olarak, amcanın kızı Nurunnehar'ın kocası sen olacaksın, çünkü talih böyle tecelli etti!" demiş.

Ve böylece hükmederek oğlu Hasan ile Sultan Nurunnehar'ın düğünlerinin hazırlıklarının yapılması ve kutlanması için buyruklar vermiş. Ve bundan birkaç gün sonra, büyük bir görkemlilik içinde düğünleri kutlanmış. İşte Şehzade Hasan'ın ve karısı Sultan Nurunnehar'ın durumu böyleymiş!

Büyük oğul Şehzade Ali'ye gelince, evlenme merasimlerinde bulunmak istememiş; ve yeğenine karşı duyduğu tutkunluk çok canlı ve artık sonuçsuz kaldığından, sarayda daha fazla kalamamış ve halkın önünde kendi iradesiyle babasının tahtından feragat ettiğini açıklayıp derviş donuna bürünmüş ve kutsallığı, bilgisi ve örnek tutulası yaşamıyla ünlenmiş bir şeyhin manevi yönetimine girmiş ve derin bir itikâfa çekilmiş. Onun durumu da işte böyleymiş! Oku uzaklarda yitip giden Şehzade Hüseyin'in durumuna gelince, şöyle...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz On Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

Oku uzaklarda kaybolan Şehzade Hüseyin'in durumuna gelince şöyle:

Nasıl kardeşi Ali, Şehzade Hasan'ın Nurunnehar Sultan'ın düğünlerinde hazır bulunmak istememişse de, o da, aynı şekilde bu düğüne katılmaktan çekinmiş. Ama kesinlikle onun gibi derviş donuna bürünmeksizin, dünya yaşamından vazgeçmekten uzak, layık olduğu şeyden mahrum edilmiş olduğunu kanıtlamak için, onulmaz şekilde yitip gittiğine inanmadığı oku aramaya koyulmuş. Ve gecikmeksizin, düğün dolayısıyla sarayda şenlikler sürüp giderken, yakınlarından kaçarak yarışmaların yapıldığı meydanın bulunduğu yöreye gelmiş. Ve her adımda sağa sola dikkatle bakarak okun izlediği doğrultuda yürümeye koyulmuş. Böylece hiçbir şey bulmaksızın epeyce uzaklara gitmiş. Ama, umudu kırılmaktan uzak, daima doğru bir çizgi izleyerek, daha da, daha da yürüyerek, ufku tümüyle örten bir kaya topluluğunun bulunduğu yere kadar gelmiş. Kendi kendine, eğer ok herhangi bir yerde bulunabilecekse, bu kaya yığınını delip geçemeyeceğine göre, bu yerin, buradan başkası olamayacağını düşünmüş. Ve tam kafasında bu düşünce canlandığı sırada, ucu ileriye doğru ve toprağa gömülmüş olarak, adım taşıyan ve kendi eliyle fırlatmış olduğu aynı okun yerde yatmakta olduğunu görmüş. Ve kendi kendine "Aman yarabbi! Vallahi! Ne ben ne de dünyada başka bir kişi, kendi gücüyle bir oku bu kadar uzağa fırlatabilir. İşte ok sadece bu işitilmedik mesafeye ulaşmakla kalmamış, direnciyle böylesine geri düştüğüne göre kayalıklara da şiddetle çarpmış anlaşılan. Harika bir şey bu! Kim bilir bütün bunlarda ne gibi bir gizem var!" demiş.

Ve oku yerden alarak, kimi vakit oka, kimi vakit çarptığı kayaya bakarak sonunda, bu kayada kapı şeklinde içeriye doğru açılmış

bir çöküntü bulunduğunu görmüş. Oraya yaklaşıp bakınca, gerçekten anahtarsız, kilitsiz, doğrudan doğruya kaya içinde açılmış ve ancak çevresinin hafif bir yarık halinde ayrıma uğradığı maskelenmiş bir kapı bulunduğunun farkına varmış. Ve açılabileceğini pek de ümit etmeden böylesi bir durumda oldukça doğal sayılabilecek bir hareketle kapıyı itmiş. Oysa kapının dokunuşuyla yerinden oynadığını ve tıpkı rezeleri yeni yağlanmış bir kapı gibi kolaylıkla açıldığını görerek şaşakalmış. Ve yaptığı hareket üzerine pek kafa yormadan, ok elinde olduğu halde, bu kapının açıldığı hafifçe aşağı doğru eğik geçide dalmış. Ama daha henüz eşiği aşmışken, kapı, sanki kendi gücüyle hareket edercesine üzerine kapanmış ve geçidin ağzını tümüyle kapatmış. Şehzade de kendini koyu bir karanlık içinde bulmuş. Kapıyı yeniden açmak için epeyce uğraştığı halde, ancak ellerini incitmiş ve tırnaklarını kırmış.

O zaman, artık dışarı çıkma düşüncesini terk ederek, büyük bir cesaretle yaratılmış bulunduğundan, geçidin hafifçe aşağıya doğru inen yolunu izleyerek karanlıklarda yol almakta kararsızlık göstermemiş. Ve hemen bir ışığın sökün ettiğini görerek çabucak ona doğru yönelmiş; ve kendini geçidin çıkış yerinde bulmuş. Ve ansızın çıplak göğün altında, ortasında şahane bir sarayın yükseldiği yemyeşil bir ovanın karşısında bulunduğunu görmüş. Daha bu sarayın yapılışını hayranlıkla izlemeye vakit bulmadan, oradan, sadece harika güzelliği ve saltanatlı edasıyla hiç kuşku bırakmadan hanımları olduğunu düşündüren, yöresi başkaca kadınlarla çevrili bir kadın, saraydan çıkarak kendisine doğru ilerlemiş. Bu kadın, kumaşı gerçek olduğu hissini vermeyen bir giysiye bürünmüş bulunuyor; çözük saçları ayaklarına kadar dalgalanarak iniyormuş. Hafif bir yürüyüşle geçidin giriş yerine kadar ilerlemiş ve sevecenlikle dolu bir edayla elini uzatarak "Buraya hoş geldin, ey Şehzade Hüseyin!" demiş.

Onu görünce derin bir saygıyla önünde eğilmiş bulunan genç şehzade, hayatında hiç görmediği ve ülkesinin başkentine bu denli yakın olsa da asla sözü edildiğini duymadığı bir ülkede yaşayan bir

kadının kendi adını böylesine anmasıyla şaşırmanın sınırına ulaşmış! Tam ağzını açıp buna ne kadar şaşırdığını ifade etmek isterken, harika genç kadın, ona "Bana soru sorma! Sarayıma gittiğimiz zaman haklı merakını ben kendim doyuracağım!" demiş. Ve gülerek onun elini tutmuş ve onu, geçitler boyunca yürüterek bahçeye

açılan mermer sütunlu bir giriş yerinden merasim salonuna doğru götürmüş. Orada şehzadeyi bu şahane salonun ortasındaki divanda yanıbaşına oturtmuş. Ellerini kendi iki elinin arasına alarak şehzadeye "Ey büyüleyici Emir Hüseyin, şaşkınlığın, seni doğduğundan beri tanıdığımı ve beşiğinin üzerine eğilerek sana gülümsemiş bu-

lunduğumu öğrenince geçecektir. Gerçekte ben, bir ecinni sultanıyım. Ve bahtım senin üzerine yazılmıştır. Ve senin Semerkant'ta satın aldığın o harika elmayı satışa sunan, kardeşin Ali'nin Bişangar'da edindiği seccadeyi de, kardeşin Hasan'ın Şiraz'da bulduğu fildişi boruyu da sağlayan benim! Bütün bunlar, seni ilgilendiren her şeyden haberli bulunduğumu sana anlatmak için kâfi olmalıdır. Ben, bahtım seninkine bağlı olduğuna göre, senin, yeğenin Nurunnehar'ın kocası olmaktan da daha büyük bir mutluluğa layık olduğunu düşündüm. İşte bundan dolayı senin okunu gözden kaybettim ve buraya kadar ulaştırdım; böylece onun aramak için buralara kadar gelmeni istedim. Ve artık senin de, şimdi, ellerinin arasından mutluluğu kaçırmaman gerekir!" demiş.

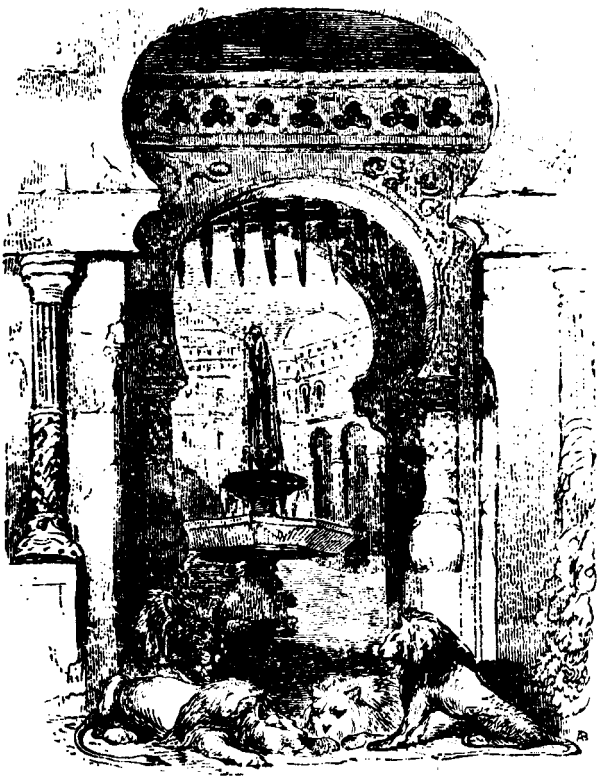
Büyük bir incelikle vurgulanan bu son sözleri söyledikten sonra, güzel ecinni sultan, epeyce kızararak başım önüne eğmiş. Bundan dolayı güzelliği dayanılmaz bir hal almış. Artık yeğeni Nurunnehar'ın kendisine ait olamayacağını anlamış olan ve ecinni sultanının güzellikten, göz alıcılıktan, hoşluktan, zekâdan ve zenginlikten yana onu ne denli aşmış bulunduğunu görerek ve de gördüğü şeylerden ve içinde bulunduğu saraydan etkilenerek Şehzade Hüseyin de, bahtına, elinden tutarcasına onu bu yere getirmesinden dolayı şükretmekten başka bir şey yapamamış; ve güzel ecinniyenin önünde eğilerek ona "Ey ecinniler ecesi, ey güzellik sultanı, ey yüce varlık! Senin arzularının esiri olmak, layık olmadığım bir nimet olarak kavuşmuş bulunduğum, sanki benim gibi bir âdemoğlunu hayran kılmak için yaratılmış üstünlüklerine zincirlenmiş bulunmak ne büyük mutluluktur! Ah! Nasıl oluyor da, senin gibi bir ecinni kızı, bakışlarını aşağı tabakadan bir âdemoğluna fırlatabilir ve onu hava ülkelerini ve yeraltı diyarlarını yöneten göze görünmez hükümdarlara yeğ tutar? Ama belki de, ey sultan, anan babanla dargınsın ve onlara darılarak, baban ecinniler şahının ve annen ecinniler sultanının ve de tüm öteki yakınlarının rızası olmaksızın beni kabul ettiğin bu sarayda oturmaktasın! Ve belki de, bu durumda, ben senin için

bir tedirginlik, bir sıkıntı ve bir usanç kaynağı olmaktayım!" demiş. Ve böylece konuşarak Şehzade Hüseyin, yerlere kadar eğilip ecinni sultanın giysisinin eteğini öpmüş; o da kendisini yerden kaldırarak ve ona elini uzatarak "Bil ki, ey Şehzade Hüseyin, bil ki ben, kendi kendimin efendisiyim ve yaptıklarıma hiçbir ecinninin karışmasına asla izin ve kimseye hesap vermeden her zaman keyfimce hareket ederim. Dolayısıyla bu konuda için rahat olsun; başımıza da mutlu olmaktan başka bir şey gelmez!" demiş. Sonra da "Benimle evlenmek ve bana sevgiyle bağlanmak ister misin?" diye eklemiş. Şehzade Hüseyin de "Ya Allah! İster miymişim? Ama ben seni kocan olarak değil, kölelerinin en düşkünü olarak seninle birlikte sadece bir gün geçirmek için hayatımı veririm!" diye haykırmış. Ve böylece konuşarak yeniden güzel ecinniyenin ayaklarına atılmış, o da kendisini kaldırıp ona "Madem ki böyledir, ben de seni kocam olarak kabulleniyorum, bundan böyle de senin eşinim!" demiş. Ve de "Şimdi, herhalde acıkmış olacağından, birlikte gidip ilk yemeğimizi yiyelim!" diye eklemiş.

Ve onu ilkinden de görkemli ve görülmesi zevk veren bir düzenle sıralanmış amber kokulu sayısız mumun aydınlattığı ikinci bir salona götürmüş. Ve onunla birlikte, yüreği kıvançlandıran yemeklerle donanmış altın bir tepsinin önüne oturmuş. Ve oturmalarıyla birlikte, uyumlu sazların musikisine ayak uyduran kadınlar, sanki gökten inmişçesine ilahi bir sesle hep bir ağızdan şarkı söylemeye başlamışlar. Ve güzel ecinniye adlarını anarak sofranın en lezzetli yemeklerinden lokmalar sunarak yeni evlendiği kocasına, kendi elleriyle hizmette bulunmuş. Ve Şehzade Hüseyin, daha önce adlarını hiç işitmediği bu lezzetli yemekleri, şaraplar, meyveler, hamur işleri ve reçeller ve daha önce benzerlerini âdemoğullarının düğün ve şenliklerinde hiç tatmadığı birçok şeylerle birlikte yiyerek çok lezzetli bulmuş.

Yemek bittiğinde, güzel ecinniye ve kocası, kubbe şeklinde oyulmuş ve ilk ikisinden çok daha güzel olan üçüncü bir salona gidip

oturmuşlar; ve sırtlarını, harika bir incelikte iğneyle işlenmiş çeşitli renkteki büyük çiçeksi süslerle donanmış ipekten yastıklara yaslanmışlar. Ve birdenbire ecinni kızlarından oluşmuş büyük bir rakkase topluluğu salona girmiş ve kuşların yeğniliğiyle hayran olunacak adımlarla raksetmişler. Çalanları göze görünmeyen ama yukarıda bir yerlerden gelen bir musiki de aynı zamanda duyulmuş. Ve bu raks güzel ecinniye ve kocası ayağa kalkıncaya kadar sürüp gitmiş. Ve rakkaseler, uyumlu ayak hareketleriyle, uçuşan tüller gibi salondan dışarı çıkmışlar ve yeni evlilerin önünde, zifaf yatağının hazırlanmış bulunduğu odanın kapısına kadar yürümüşler. Onlar odaya

girerken, sıra oluşturmuşlar. Sonra da onları yatmaları ya da uyumaları için özgür bırakarak çekilmişler. İki genç evli de kokulu yatağın içine uzanmış; ve bunu uyumak için değil, birbirinin zevkine varmak için yapmışlar...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz On İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

İki genç evli de yatağın içine uzanmış; ve bunu uyumak için değil, birbirinin zevkine varmak için yapmışlar. Şehzade Hüseyin de böylece ecinniyenin zevkine varmış ve bu zevki başka zevklerle kıyaslamış. Ve bu bakire ecinniyede, insan ırkından genç kızlarda ne yakından ne de uzaktan asla bulamayacağı bir üstünlük bulmuş. Ve onun kıyas kabul etmez çekiciliklerini yeniden tatmak isteyince, o yeri sanki daha önce hiç dokunmamışçasına bozulmadık bulmuş. O zaman ecinni kızlarında bekâretin, bozuldukça yeniden oluştuğunu anlamış. Ve kendisini elinden tutarak bu beklenmedik sonuca ulaştıran talihe gittikçe daha fazla övgüler yağdırmış. O geceyi ve onu izleyen daha pek çok geceyi ve gündüzü, yazgısının sağladığı zevkler içinde geçirmiş. Bedenine sahip oldukça eskimekten uzak, yenilenen, bedensel üstünlüğünün yanında ruhsal güzelliklerini de durmadan yeniden keşfettiği güzel ecinni sultanına karşı duyduğu aşk durmadan artıyormuş.

Bu mutlu yaşam içinde altı ay geçtikten sonra, babasına karşı her zaman büyük bir oğul sevecenliği göstermiş olan Şehzade Hüseyin, nedenini bilemedikçe onun bu uzayıp gitmiş olan yokluğunun babasını sınırsız bir kedere atmış olabileceğini düşünmüş; ve onu

görmek için ateşli bir arzu duymaya başlamış. Bunu kem küm etmeden karısı ecinniyeye açmış; o da ilkin onun bu kararından çok sarsılmış; çünkü bunun, kendisini terk etmek için bulduğu bir bahane olmasından korkuyormuş. Ama Şehzade Hüseyin, ona, kendisine olan bağlılığı ve şiddetli tutkusu üstüne öylesine kanıtlar vermiş ve bunları vermeyi sürdürmüş ve de yaşlı babasını öylesine bir sevecenlikle ve sözsellikle anlatmış ki, karısı artık onun isteğine karşı durmak istememiş. Ve onu kucaklayarak "Kuşkusuz, sevgilim! Eğer sadece kalbimin sesine kulak verseydim birlikte yaşadığımız yerlerden tek bir gün için, hatta daha kısa bir süre için bile uzaklaştığını görmeye razı olmazdım. Ama şimdi senin bana karşı olan bağlılığına ve sözlerinin gerçekliğine ve aşkının sağlamlığına büyük bir güven duydum; artık gidip sultan babanı görme iznini sana vermemezlik etmek istemiyorum. Ama şu şartla ki, yokluğun uzun sürmemeli ve bu konuda yemin vermelisin!" demiş. Şehzade Hüseyin de, kendisine karşı anlayış gösterdiğinden ötürü duyduğu minnetle ecinniye eşinin ayaklarına kapanmış ve ona "Ey başımın tacı, ey güzellik sultanı, bana bağışladığın lütfun değerini bütünüyle biliyorum ve sana bu konuda ne kadar teşekkür etsem, emin ol ki, azdır. Ve de sana başım üzerine yemin ederim ki, yokluğum çok kısa sürecek. Zaten insan, seni, benim gibi sevince, babamın yanına gidip gelmek için yeterli olan zamanın ötesinde bir uzatma yapabilir mi? Böyle olunca ruhunu sakinleştir ve gözlerinin yaşını kurut; çünkü her zaman seni düşünür olacağım; ve inşallah başıma kötü bir şey de gelmeyecektir!" demiş.

Şehzade Hüseyin'in bu sözleri, güzel ecinniyenin heyecanını yatıştırmış; ve kocasını yeniden kucaklayarak ona "Tanrı'nın korumasına güvenerek git öyleyse, sevgilim; ve sağlıkla bana geri dön. Ama, daha önce, yokluğun süresince babanın sarayında nasıl davranman gerektiğine dair sana söyleyeceğim bazı görüşlerimi kesinlikle kötü bulmamanı senden rica ederim. İlkin, düşünüyorum ki, evlenmemizden ve benim ecinnilerin kızı olduğuma dair niteliğim-

den ve de oturduğumuz yerden ve seni buraya ulaştıran yoldan babana ya da kardeşlerinden herhangi birine söz etmekten sakın. Onların hepsine sadece bütün varlığınla mutlu olduğunu, tüm arzularının yerine geldiğini ve yaşadığın mutluluğu sürdürmekten başka bir dileğin bulunmadığını ve onların yanına dönmekteki tek nedenin kendilerinin bahtınla ilgilenmekten gelen kaygılarını gidermek olduğunu bildirmekle yetinmelerini sağla!" diye yanıt vermiş. Ve

böylece konuşarak güzel ecinniye, kocasının yanına gereğince silahlandırılmış yirmi atlı ecinni katmış ve ona binmesi için öylesine güzel bir at getirmiş ki, babasının ne sarayında ne de ülkesinde eşi benzeri varmış. Ve Şehzade Hüseyin, her şey hazır olunca, onu ku-

caklayarak ve durup dinlenmeden kendisine vaadini tekrarlayarak ecinniye sultanı olan karısından izin almış. Sonra heyecanla titremekte olan güzel atına yaklaşmış, onu eliyle okşamış, kulağına seslenmiş ve onu öpmüş, sonra da zarif bir hareketle sırtına atlamış; karısı da onu izlemiş ve ona hayran olmuş. Ve son vedaları yerine getirdikten sonra, şehzade atlıların başına geçerek yola koyulmuş.

Onu babasının başkentine götüren yol uzun olmadığından, Şehzade Hüseyin, kentin giriş yerine ulaşmakta gecikmemiş. Onu tanıyan halk da, yeniden kendisini görerek mutlulanmış ve onu haykırışlarla karşılamış ve sevinç çığlıkları koparark sultanın sarayına kadar ona eşlik etmiş. Babası da, onu görünce mutlulanmış ve onu kollarına alarak ve kendisini baba sevecenliğine ve uzun ve nedeni bilinmez bir yokluğun içine attığı keder ve üzüntüye kaptırarak ağlayıp sızlanmış. Ve ona "Ah oğlum! Artık seni yeniden görme ümidini tümüyle yitirmiştim. Gerçekte, bahtın kardeşin Hasan'ın yararına aldığı kararı izleyerek umutsuzca bir davranışta bulunmuş olmandan korkmakta idim!" demiş. Şehzade Hüseyin de "Kuşkusuz, babacığım, bana, onu ele geçirmek tek dileğim olduğu için yeğenim Nurunnehar'ı yitirmek çok acı geldi. Aşk da öyle pek istendiği zaman terk edilebilecek bir tutku değil; özellikle size egemen olan, sizi sahiplenen ve aklın görüşlerine başvurmak için size zaman bırakmayan bir duygu olunca. Ama, babacığım, meydanda kardeşlerimle birlikte yarışırken, herkesin önünde okumu çekince, onu belli bir doğrultuda fırlattığım halde ok olağandışı ve izah edilemez tarzda, tüm araştırmalara karşın, bulunamayışıyla başıma gelen olayı kuşkusuz unutmamışsındır. Oysa, ben aykırı bahtım yüzünden böylece yenik düşünce, anlayamadığım bu serüven dolayısıyla tedirgin ruhumu tam anlamıyla doyurmadan asla sızlanarak vakit geçirmek istemedim. Ve kardeşimin düğün merasimi sırasında kimseye fark ettirmeden uzaklaştım ve okumu bulmaya gayret etmek üzere tek başıma meydana döndüm. Ve okun izleyeceği farzolunan doğru bir çizgide yürüyerek ve her yana bakınarak ve de gözümü daima o yan-

dan bu yana sakınarak ve uzaktan yakından bir oka benzeyebilecek her bir şeyi görüp incelemek zahmetine katlanarak ileriye doğru yürüyüşümü sürdürdüm. Böylece epeyce uzak bir mesafe içinde yol aldım ve sonunda benimkinden bin kez daha güçlü bir kolun bile bu denli uzaklara ok fırlatmasının mümkün olmadığını düşünerek okumla birlikte tüm sağduyumu da yitirip yitirmediğimi kendi kendime sordum. Artık, özellikle ufku tam anlamıyla kapatan bir kaya silsilesine ulaştığımı görerek girişimimi terk etmeye hazırlanırken; birdenbire, bu kayaların birinin dibinde kendi okumu gördüm, ucuyla toprağa gömülmemiş, ama çarpmış olacağı yerin biraz uzağındaki bir mesafede yatmaktaydı. Bu buluş beni sevindireceğine büyük bir şaşkınlığa düşürdü. Çünkü, oku bu denli uzağa atmamın imkânı bulunmadığını düşünüyordum. Ve işte, o sırada, babacığım, bu gizin ve Semerkant'a yaptığım yolculukta başıma gelen her şeyin açıklamasını buldum. Ama bu öylesine bir sır ki, yeminimi bozmadan sana açıklayamam. Bu konuda söyleyebileceğim tek şey, babacığım, o andan başlayarak, yeğenimi de, yenilgimi de, bütün sıkıntılarımı da unuttum ve mutluluğun güzel sade yoluna girdim. Ve benim için, sadece, sevgisini dünyada her şeyin üstünde tuttuğum bir babanın bulunduğu yerden uzakta olduğum düşüncesiyle ve onun benim için kaygılanmakta olduğu hakkında hissettiğim tedirginlikle bulanan, zevkli bir yaşam başladı. O zaman, seni gelip görmemin ve seni yatıştırmanın görevim olduğu inancına kapıldım. Ve işte babacığım, buraya gelmemin tek nedeni budur!" demiş.

Sultan, oğlunun bu sözlerini işitince ve böylece onun mutluluğa kavuştuğunu anlayınca, artık bir şey öğrenmek istememiş ve ona "Oğlum, sevecen bir baba, çocuğu için daha fazla ne dileyebilir? Kuşkusuz ki, şu yaşlılık günlerimde, seni, bu mutluluğu yaşarken, durumunu, hatta var olup olmadığını bile bilmediğim bir yerden çok, yanımda görmek isterdim. Ama hiç değilse, oğlum, bundan böyle senden sık sık haber almak ve yokluğunda daldığım tedirgin durumdan kurtulmak için nereye başvurmam gerektiğini bana söylemez

misin?" diye sormuş. Şehzade Hüseyin de "Bil ki, babacığım, senin tedirginliğini gidermek için öylesine sık sık yanına geleceğim ki, korkarın sonunda kendimden bıktıracağım. Sana, benden haber almak üzere nereye başvurman gerektiği konusuna gelince, bunu sana açıklamaktan beni bağışlamanı rica edeceğim; çünkü bunu gizleyeceğime dair yemin ettim, yeminimi de tutacağım" diye yanıt vermiş. Sultan, bu konuda daha fazla ısrar etmek istememiş ve Şehzade Hüseyin'e "Oğlum, Tanrı sana karşın, sırrını anlamak üzere daha ileri gitmekten beni alıkoysun. İstediğin zaman, oturmakta olduğun o zevk dolu yere dönebilirsin. Yalnız, aynı şekilde ben, babana, bir vaatte bulunmam senden dilemek istiyorum; bu da, her ay bir kez, söylediğin gibi, gelip beni, sıkmayacağından ve rahatsız etmeyeceğinden emin olarak görmendir. Çünkü, çocuklarının yaklaşmasıyla yüreği ısınan ve varlıklarıyla ruhu serinleyen ve onları görünce gözleri ışıldayan sevgi dolu bir babanın bundan daha değerli bir uğraşı olabilir mi?" demiş. Şehzade Hüseyin de, duyup itaat ettiği yanıtım vermiş ve istenen yemini vererek tam üç gün sarayda kalmış; ve bu sürenin sonunda, babasından izin alarak dördüncü günün sabahı şafak vakti, ecinni taifesi atlılarının başına geçerek geldiği gibi oradan ayrılmış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz On Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Şehzade Hüseyin de, duyup itaat ettiği yamtını vermiş ve istenen yemini vererek üç bütün gün sarayda kalmış; ve bu sürenin so-

nunda, babasından izin alarak, dördüncü günün sabahı, şafak vakti, ecinni taifesi atlılarının başına geçerek geldiği gibi oradan ayrılmış.

Onun gelişini, karısı güzel ecinniye, sonsuz bir sevinçle ve onun bu denli çabuk dönmesini göreceğini beklemediği için aynı oranda büyük bir zevkle karşılamış. Ve bu mutlu dönüşü, en hoş ve en çeşitli tarzlarda uygulayarak, sevişerek kutlamışlar. Güzel ecinniye, o günden sonra, sihirli konutta kocasının günlerini elinden geldiğince çekici kılmak için hiçbir şeyi esirgememiş. Havayı soluyuşlarında, gezinmelerinde, yemek yemelerinde, içmelerinde, eğlenmelerinde, rakkaselerin rakslarını izlemelerinde, Mısırlı şarkıcıların seslerini duymakta, uyumlu sazların dinlenmesinde, güllerin kokusunu koklamakta, bahçenin çiçekleriyle donanmakta, güzel olgun meyveleri dallarıyla birlikte derlemekte ve âşıkların yatak satrancı diyebileceğimiz eşsiz oyunu, bu ince oyun için elverişli tüm marifetleri hesaba katarak oynamakta sürekli değişiklikler yapmasında bu çabası görülüyormuş.

Bu zevkli yaşam içinde bir ay geçtikten sonra, babası sultana vermiş olduğu sözden daha önce karısını haberli kılmış olan Şehzade Hüseyin, zevklerine ara vermek zorunda kalmış; ve kederli ecinniyeden izin istemiş. Ve ilk kez olduğundan daha da görkemli donanmış ve şahane giysilere bürünmüş olarak güzel atına binmiş ve atlı ecinni taifesinin başında, babası sultanı ziyaret etmek üzere yola koyulmuş.

Oysa, onun, babasının sarayından ilk kez ayrılmasından sonraki yokluğu sırasında, sultanın gözde danışmanları, kendisinin sarayda kaldığı üç gün içinde şehzadenin kudretini ve örneklerini sergileyerek, kendilerine gösterdiği kaynağı bilinmeyen zenginliğini göz önünde tutarak, sultanın onlara tanıdığı özgürlüğü ve zihni üzerindeki etkilemelerini kötüye kullanarak, kendisinde oğluna karşı kuşkular uyandırmaya ve şehzadenin kendisini gölgeye düşürmek gibi bir niyet beslediğine onu inandırmaya çalışmışlar. Hiç değilse oğlunun nereye çekilmiş bulunduğunu ve sarayda kaldığı sırada yaptığı

masraflara benzer harcamalar için gerekli parayı nereden bulduğunu anlamak üzere ondan bilgi almanın, tedbirliliğin en basit öğelerinden olduğu konusunda onu uyarmışlar. Sergilemekten hoşlandığı şatafatın, babasına meydan okumak ve ona, sırf şahane şekilde yaşamak için kendisinden harçlık almaya ve vesayetine ihtiyacı bulunmadığını göstermek maksadına dayandığını söylemişler. Ve de o an, kendini halka tanıtmak ve onu tahtından edip kendini oraya yerleştirmek için sadık uyruklarını ayaklandıracağını söylemişler.

Ama sultan, bu sözler onu her ne kadar biraz heyecanlandırmışsa da ötekilere üstün tuttuğu oğlu Hüseyin'in bu denli alçakça bir tertiple kendisine tuzak kuracağına inanmak istememiş. Ve gözde danışmanlarına "Ey dili kuşku ve güvensizlik saçan sizler, oğlum Hüseyin'in beni sevdiğini bilmezlikten geliyorsunuz; onun hoşnutsuzluğunu uyandıracak en küçük bir davranışım olmadığına ne denli inanıyorsam, onun sevecenliğinden ve bağlılığından da o denli güven duymaktayım" diyerek yanıt vermiş. Ama sözüne çok güvendiği damşmanı, yeniden söz alarak "Ey zamanın şahı, Allah sana uzun ömür versin! Ama, Şehzade Hüseyin'in haksız bulduğu, Sultan Nurunnehar hakkında aldığın kararı bu kadar çabuk unutacak mı sanıyorsun? Ve Şehzade Hüseyin'in, bahtın kararın, sana karşı gelmektense, derviş donuna girerek kendisini Kuran'ı tanımaktan yana derin bir bilgisi olan saygın bir şeyhin manevi yönetimine sokan ağabeyinin gösterdiği yolu tutacağına, aykırılığı açıkça belli olan bu tavrı benimsemesini böyle mi değerlendiriyorsun? Ve sonra, efendimiz, sen, bizden önce, Şehzade Hüseyin'in saraya geldiğinde kendisinin ve adamlarının giysilerinin ve atlarının sağrı örtülerinin ve süslerinin işçilerin ellerinden henüz çıkmış gibi yepyeni ve aynı parlaklıkta olduğunu görmedin mi? Hatta atlarının bile kuru ve parıltılı kuyrukları olduğunu ve sanki basit bir gezintiden gelmişçesine koşumlarının parlak ve ışıklı olduğunun farkına varmadın mı? Böylece bütün bunlar, ey zamamn şahı, Şehzade Hüseyin'in, zararlı tasarılarını yerine getirmek, halk arasında kargaşa çıkarmak ve kendini sa-

pık entrikalarına hasretmek için gizli konutunu başkentin çok yakınında seçmiş olmasının nedenini kanıtlamaktadır. Ey yüce şah, önemli ve ağır olduğu kadar nazik de olan bir mesele üzerine senin dikkatini çekerek kendi varlığını ve sadık kullarının iyiliğini gözetmeye karar vermene yol açacak acımasız bir ödevi üzerimize almasaydık, görevimizi yapmakta noksanlık göstermiş olurduk!" demiş.

Gözde danışman, kötülük ve kuşku dolu olan bu konuşmayı tamamlayınca, sultan ona "Gerçekten, bu şaşırtıcı şeylerin hangisine inanıp hangisine inanmayacağımı bilmiyorum. Her durumda, bildirdiğiniz tüm görüşlerden dolayı size minnettarım; ve gelecekte gözlerimi daha iyi açacağım!" demiş. Ve onların sözleri, ruhunda, nasıl bir etki ve korku uyandırdığını onlara pek göstermeksizin, oradan ayrılmaları için kendilerine izin vermiş. Bir gün onları ya utandırmak ya da iyiniyetle açıkladıkları düşünceleri dolayısıyla ödüllendirmek üzere, bir kez daha geldiğinde, oğlunun söz ve hareketlerini denetlemeye karar vermiş.

Şehzade Hüseyin, vaadini tutarak yeniden gelmekte gecikmemiş. Babası sultan da, yitirecekleriyle ilgilenen vezirlerin kendisinde uyandırdığı kuşkuları ona belli etmeksizin, onu, ilk kez olduğu gibi aynı güleryüzle ve sevinçle karşılamış. Ama, ertesi gün, sarayda yaşayan, bir örümcek ağını, tellerini bozmaksızın açacak kadar yetenekli, büyücülük ve kötülükte ün salmış yaşlı bir kadını çağırtmış. Ve kadın huzuruna gelince, ona "Ey kutsanası yaşlı kadın, işte şahının yararlarını korumaktaki bağlılığını kanıtlayabileceğin gün geldi. Bilesin ki, oğlum Hüseyin'i yeniden bulduğum günden beri kendisinin nerede oturduğunu öğrenmek, bana nasip olmadı. Onu sıkmamak için, kendine karşın, sırrını açıklasın diye baskıda bulunmaktan da çekindim. Bu yüzden seni çağırttım, ey büyücüler ecesi; çünkü senin, ne oğlum ne de saraydaki herhangi bir kimse olup bitenlerden kuşkulanmadan bir yolunu bulup benim merakımı tatmin edecek kadar becerikli olduğuna inanıyorum. Dolayısıyla senden o eşi bulunmayan tüm inceliğini ve zekânı kullanarak, yarın sa-

bah şafak vakti buradan ayrılacağı andan başlayarak onu gözlem altında tutmanı istiyorum. Ya da vakit kaybetmeksizin daha bugünden doğuya açılan ovanın önünde set çeken kayalıklar dizisinin önündeki onun okunu yeniden bulduğu yere gitsen daha iyi edersin. Çünkü orada yalnız okunu değil, aynı zamanda bahtını da bulmuştu!" demiş. Yaşlı büyücü de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş ve kayalıkların yakınında bulunmak üzere huzurdan çıkmış ve orada

görünmeksizin her yeri görebileceği bir yere saklanmış.

Ertesi gün Şehzade Hüseyin, daha gün doğarken, saraylıların ve yoldan geçenlerin dikkatini çekmemek için, henüz güneş doğ-

makta iken saraydan ayrılmış. Ve kayalıktaki oyuk kapının önüne ulaşmış ve kendisini izleyenlerle birlikte gözden kaybolmuş. Ve yaşlı büyücü bütün bunları görüp şaşkınlığın sınırında şaşırıp kalmış. Ve bu durumdan kurtulunca, gizlendiği yerden çıkmış ve doğruca binicilerin ve atların gözden kaybolduğu oyuk kapının önüne gelmiş. Ama, tüm gayretine karşın, döne dolana gidip geldiği ve her yanı iyice gözden geçirdiği halde, hiçbir açıklık ve hiçbir giriş yeri bulamamış. Çünkü, taştan kapı, sadece varlığı güzel ecinniyeye hoş gelen erkeklere görünüyor; ama hiçbir durumda kadınlara, özellikle görünümü çirkin ve iğrenç olan yaşlı kadınlara görünmüyormuş. O da, araştırmalarını daha ileri götürmemiş olmaktan gelen bir öfkeyle, başka türlü yatışamadığından, taş parçalarını sıçratan ve bir toz bulutu kaldıran bir yellenme koyuvermiş. Ve burnu yerlere kadar uzanarak sultanın huzuruna çıkmış ve ona gördüklerini anlattıktan sonra "Ey zamanın şahı, gelecek defa daha çok başarı sağlayacağımdan ümitliyim. Senden sadece bana biraz sabır göstermeni ve kullanmayı tasarladığı araçlar hakkında benden bilgi istememeni talep ediyorum!" diye eklemiş. Bu ilk girişimden bile oldukça doygunluk sağlamış olan sultan da, yaşlı kadına "İstediğin gibi davranmakta özgürsün! Tanrı'nın koruması altında git, ben seni burada vaadettiklerinin sonucunu görmek üzere sabırla bekleyeceğim!" diye yanıt vermiş. Ve onu iyice yüreklendirmek üzere kendisine harika bir elma vermiş ve de bunu benim memnunluğumun bir nişanesi olarak kabul et! Ama bil ki, bu ödül, eğer başarı sağlarsan, seni ödüllendirmek üzere vereceklerimle kıyas kabul etmez!" diye eklemiş. Yaşlı kadın da, şahın önünde yeri öperek kendi yoluna gitmiş.

Bu olaydan bir ay geçtikten sonra, Şehzade Hüseyin, üstün tarzda donanmış yirmi atlısı peşinde olduğu halde, kayalıktaki kapıdan son seferki gibi çıkmış. Ve kayalıklar boyunca ilerlerken toprağa çömelmiş ve şiddetli bir sancısı olan birisi gibi üzgün bir şekilde inleyip duran yaşlı bir kadın görmüş. Bu kadın paçavralara bürünmüş olarak ağlayıp duruyormuş. Şehzade Hüseyin, atını durdurup

onu yatıştırabilmek için bir şeyler yapmak umuduyla yaşlı kadına yumuşak bir sesle derdinin ne olduğunu sormuş. Oraya sırf tasarladığı gayeye ulaşmış olmak için gelmiş olan düzenbaz yaşlı kadın da, başım kaldırmaksızın, iniltiler koparark ve soluk almak üzere kesintiler yaparak, acıklı bir sesle "Ey yardımsever efendim, mezarımı kazmak üzere seni bana Allah gönderdi, çünkü ölüyorum! Ah, bedenim canımdan çıkmak üzere! Efendim, kente inmek üzere köyümden yola çıkmıştım; yolda, beni, tüm insan varlıklarından uzakta ve kurtulma ümidim olmaksızın, gücümü tüketen yüksek ateşli sıtmaya tutuldum!" demiş. Yüreği merhametle dolu olan Şehzade Hüseyin de "Benim iyi yürekli halacığım, izin ver de iki adamım seni yerden kaldırsın ve bakılsın diye benim döneceğim yere götürsünler!" demiş. Ve yaşlı kadını yerden kaldırmaları için iki adamına işaret etmiş. Öyle yapmışlar; ve onlardan biri, onu kendi atının terkisine almış. Şehzade yolundan dönerek atlılarıyla birlikte, açılan ve onları içine alan kapıya ulaşmış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz On Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Şehzade yolundan dönerek atlılarıyla birlikte, açılan ve onları içine alan kapıya ulaşmış.

Ecinniye sultan, yola çıkanların böylece geriye dönmüş olduklarını görerek ve onları buna zorlayan nedeni anlayamayarak, kocası Hüseyin'i çabucak karşılamaya çıkmış; o da atından inmeden, parmağıyla, işkence çeker halde görünen ve iki atlının kollarının altından tutarak yere indirmekte oldukları yaşlı kadını işaret etmiş; ve

ona "Ey sultanım, bu zavallı yaşlı kadını şu gördüğün durumda Tanrı yolumuza çıkardı ve ona yardım etmek zorunda kaldık. Senden, kendisine gerekli gördüğün her türlü yardımı göstermeni rica ederek onu senin merhametine terk ediyorum!" demiş. Ve ecinniye sultan, yaşlı kadını bakışlarıyla süzerek kadınlarına onu atlıların elinden alarak ayrı bir daireye götürmelerini ve ona kendisine gösterdikleri sevgi ve ilginin aynısıyla davranmalarını emretmiş. Ve kadın-

lar yaşlı kadınla birlikte oradan uzaklaşınca, güzel ecinniye, sesini alçaltarak kocasına "Böylesine merhametli bir yüreğin olduğu için Tanrı da seni merhametiyle sarsın! Ama şu andan başlayarak sen, bu kadın konusunda yüreğini bütün tut, çünkü benim gözüm ne kadar sağlıksızsa, o da o kadar sağlıksızdır; ve ben onu buraya getiren nedeni, kimlerin onu buna ittiğini ve senin yoluna ne gibi bir maksatla çıkardıklarını biliyorum. Ama bu konuda kaygılanma sen ve sana karşı, seni üzmek ve sana kötülük etmek üzere, nasıl bir tuzak kurarlarsa kursunlar, senin için hazırladıkları bu tuzakları boşa çıkararak seni savunmanın yolunu bulacağıma güven!" demiş. Ve onu yeniden kucaklayarak kendisine "Tanrının koruması altında yola koyul!" demiş. Şehzade Hüseyin de, eşi ecinniyeye pek fazla soru sormamaya artık alışmış bulunduğundan, ondan izin alıp babasımn kentine doğru yola çıkmış ve yanındakilerle birlikte oraya ulaşmakta gecikmemiş. Sultan babası da onu, içini saran duygulardan hiçbir şey belli etmeden, kendi nezdinde ve danışmanları önünde kabul etmiş.

Yaşlı büyücüye gelince, güzel ecinniyenin iki nedimesi onu kendine özgü bir daireye taşımışlar ve işlemeli saten bir yatağa, üstüne ince ipek bir örtü, onun üzerine de altın işlemeli bir yorgan örterek yatırmışlar. Bunlardan biri, kendisine "İşte en inatçı hastalıkları bile iyi eden ve can çekişmekte olanlara bile şifa sağlayan Arslanlar Çeşmesinin suyuyla dolu bir tas!" diyerek bu çeşmenin suyuyla doldurulmuş bir tas sunmuş. Yaşlı kadın da tastaki suyu içmiş ve birkaç saniye sonra "Bu harika bir su böyle! Sanki ağrım kerpetenle sökülmüş gibi iyileşti birdenbire! Lütfen beni çabucak hanımınızın yanına götürün ki, ona iyiliğinden dolayı teşekkür edeyim ve minnetimi belirteyim!" diye haykırmış.

Ve aslında hiç derdini çekmediği bir hastalıktan kurtulmuş gibi yaparak kalkıp yatağın üzerine oturmuş. İki nedime de, her biri diğerinden şahane birçok daireden geçirerek onu hanımlarının bulunduğu salona götürmüşler.

Güzel ecinniye, hepsi çok güzel ve hammlarınınki kadar gösterişli giysilere bürünmüş büyük bir nedime topluluğu yöresini çevirmiş olarak, değerli taşlarla zenginleştirilmiş som atlından bir tahtta oturmuş bulunuyormuş. Gördükleriyle gözleri kamaşmış bulunan yaşlı büyücü de teşekkürler ederek tahtın eşiğine kadar eğilmiş. Ecinniye de ona "Ey iyi yürekli hatun, senin iyileştiğini görmekle çok rahatladım. Şimdi benim sarayımda istediğin kadar kalmakta özgürsün; ve nedimelerim sana sarayımı göstermek üzere emrinde olacaklardır!" demiş. Yaşlı kadın da bir kez daha yeri öptükten sonra ayağa kalkmış ve kendisini tüm harika ayrıntılarını göstermek üzere sarayı gezdirecek olan iki genç kadının ardına düşmüş. Ve dolaşmalarım bitirince, kendi kendine, görmek istediklerini gördüğüne göre artık çekip gitmesinin doğru olacağını düşünmüş; ve bu arzusunu zahmetlerinden dolayı kendilerine teşekkür ettikten sonra iki genç kadına açıklamış. Onlar da mutlu bir yolculuk dileyerek kendisini taş kapıdan dışarı çıkarmışlar. Kendini kayaların ortasında bulur bulmaz, yaşlı kadın kapının yerini iyice belirlemek ve onu saptayabilmek üzere geri dönmüş; ama kapı, onun türünden kadınlar için görünmez olduğundan, onu boşu boşuna aramış; ve yolunu bulmakta başarı sağlamaksızın oradan ayrılmak zorunda kalmış.

Ve sultanın huzuruna çıktığı zaman, yaptığı ve gördüğü her şeyi ve de sarayın giriş yerini yeniden aradığında bulamadığını anlatmış. Sultan da, onun açıklamalarından yeterince doyum sağlayarak vezirlerini ve gözdelerini çağırıp onları durumdan haberli kılmış ve görüşlerini öğrenmek istemiş. Kimileri ona, saltanatına karşı komplo kurulmuş olduğu konusunda uyararak genç Hüseyin'i öldürmesini, kimileri de, onun ömrünün sonuna kadar bir yere kapatılmasının daha doğru olacağını ileri sürmüş. Sultan da yaşlı kadına dönerek ona "Ya sen, bu konuda ne düşünürsün?" diye sormuş. O da "Ey zamanın şahı, oğlunun bu ecinniye ile olan ilişkisini, ondan, sarayında bulunan harika şeyleri isteyip elde etmek üzere kullanman daha doğru olur. Eğer o veya ecinniye bunu reddederlerse, ancak o za-

man vezirlerinin sana bildirdikleri şiddet yollarını düşünmen gerek!" demiş. Şah da "Bunda bir uygunsuzluk yok!" demiş. Ve oğlunu getirterek ona "Oğlum, madem ki şimdi babandan daha zengin ve daha güçlü oldun, bu durumda, gelecek ziyaretinde, bana, hoşuma gidecek, örneğin avda ya da savaşta işime yarayabilecek güzel bir çadır getiremez misin?" demiş. Şehzade Hüseyin de, babasım, bu is-

teğini yerine getirmekten duyacağı mutluluğa inandırmış.

Ve karısı ecinniyenin yanına döndüğünde, ona, babasının arzusundan söz etmiş; o da "Vallahi! Sultanın bizden istediği bu şey, değersiz bir metadır!" diye yanıt vermiş. Ve hazinedarını çağırarak ona "Benim hazinemde bulunan en büyük çadırı git bul ve muhafızım Şaibar'a onu alıp bana getirmesini söyle!" demiş. Hazinedar da buyruğu çabucak yerine getirmiş. Ve birkaç dakika sonra, çok değ-

şik özellikteki bir tür ecinni olan hazinenin muhafızı yanında olduğu halde, dönüp gelmiş. Gerçekten, bu ecinni, bir buçuk ayak boyunda, sakalı otuz ayak, kulaklarına kıvrılan yoğun bir bıyığı olan, domuz gözüne benzeyen gözleri, ancak bedeni büyüklüğündeki başına gömülmüş biriymiş; omzunda da kendisinden beş kez daha ağır

olan demir bir çubuk taşıyormuş; öbür elinde de katlanmış bir kumaş içeren bir paket taşıyormuş. Ecinniye ona "Ey Şaibar, sen hemen kocam Hüseyin'e, babası sultanın yanına giderken eşlik edeceksin! Ve yapman gerekeni yapacaksın!" demiş. Şaibar da, işitip itaat ettiğini söylemiş ve "Elimde tuttuğum çadırı da oraya götür-

mem gerekiyor mu, sultanım?" diye sormuş. O da "Kuşkusuz! Ama onu ilkin şurada aç da, Şehzade Hüseyin görsün!" demiş. Şaibar da bahçeye gidip elinde tuttuğu paketi açmış. Ve oradan tam anlamıyla yayılırsa, bütün bir orduyu içinde barındırabilecek ve ihtiyaca göre büyüyüp küçülebilme özelliğine sahip bir çadır çıkmış. Onu böylece açıp gösterdikten sonra yeniden katlamış ve Şehzade Hüseyin'e "Haydi buyur, sultan babanın yanına gidelim!" demiş.

Şehzade Hüseyin, yaya olarak önünde yürüyen Şaibar'ı izleyerek babasının başkentine ulaşmış; yoldan gelip geçenler, cüce bir ecinninin, omzunda demir çubuğuyla ilerlediğini görerek korkuya kapılmışlar ve çabucak kapılarını kapattıkları evlerine ve dükkânlarına koşup gizlenmişler. Onlar da saraya ulaşınca, kapıcılar, hadımağaları ve muhafızlar korku çığlıkları koparark kendilerini kurtarmaya bakmışlar. Bunlar da böylece saraya girmişler ve vezirleri ve gözdeleriyle çevrilmiş olarak tahtında oturmakta ve yaşlı büyücü ile konuşmakta olan sultanın huzuruna çıkmışlar. Ve Şaibar, tahtın ayak ucuna kadar ilerleyerek Şehzade Hüseyin'in babasım selamlamasını beklemiş; sonra "Ey zamanın şahı, sana çadırı getirdim!" demiş. Ve belli bir mesafede geriye çekilerek ve onu salonun ortasına yayarak uzatıp kısaltmaya koyulmuş. Sonra ansızın elindeki demir çubuğu savurarak büyük vezirin kafasına fırlatmış ve onu oracıkta öldürmüş. Sonra da aynı tarzda, korkudan donup kalarak kendilerini savunmak için kollarını kaldıracak güçleri kalmayan öteki vezir ve gözdeleri de öldürmüş. Sonra da "Bu sana, can çekişir aldatmacası yapmanın ne demek olduğunu öğretecektir!" diyerek yaşlı büyücüyü de haklamış. Böylece herkesi öldürdükten sonra, demir çubuğunu yeniden omzuna yerleştirmiş ve şaha "Onları kötü görüşler bildirdiklerinden ötürü öldürdüm! Sana gelince, ey şah, aklın biraz kıt olduğundan, bu kimselerin sözlerine kanıp Şehzade Hüseyin'i öldürmek ya da hapsetmekten başka bir şey düşünmediğin halde, seni bağışlıyorum. Ancak seni tahtından alıyorum. Şayet kentte herhangi bir kişi, buna karşı gelmeyi düşünürse onu da öldüreceğim!

Ve hatta Şehzade Hüseyin'i şahları olarak tanımak istemezlerse, bütün kent halkını da öldüreceğim! Ve şimdi, tahtından in ve defol, yoksa seni de öldürürüm!" demiş. Şah da buna hemen boyun eğmiş; ve tahtından inerek ve sarayından çıkarak, oğlu Ali'nin yanında mübarek şeyhin müridi olarak, itikâf halinde yaşamaya gitmiş.

Şehzade Hasan'a ve eşi Nurunnehar'a gelince, bu fesat tertibiyle onların hiçbir ilgisi olmadığından, Şehzade Hüseyin, şah olunca, bir eyaletindeki en güzel toprakları has olarak onlara bağışlamış; ve onlarla en iyi ilişkiler içinde bulunmayı sürdürmüş. Şah Şehzade Hüseyin de karısı güzel ecinniye ile zevk ve refah içinde yaşamış. Ve ikisinin de kalabalık bir sülalesi olmuş ve bunlar, kendileri öldükten sonra da, yıllarca ve yıllarca saltanatlarını sürdürmüşler. Ama Tanrı en iyisini bilendir!

Ve Şehrazat, bu öyküyü de böylece anlatarak susmuş. Kızkardeşi Dünyazat da, ona "Ablacığım, sözlerin ne kadar tatlı, hoş ve iç açıcı!" demiş. Şehrazat da gülüp "Ama, eğer soylu şahımız izin verirse, size anlatacağım bir başka öyküyle karşılaştırılırsa, nedir ki!" demiş. Şah Şehriyar da kendi kendine "Bu kadın, bana, hâlâ bilmediğim hangi öyküyü anlatabilecek acaba?" demiş. Ve Şehrazat'a da "İzin verilmiştir!" demiş.

Şehrazat da demiş ki:

On İkinci Cildin Sonu

İçindekiler

Yaşamın Gerçek Bilimi Üstüne Mesel 7

Gül Gülüşlü Perizat 9

Kamer İle İşinin Ustası Halime'nin Öyküsü 50

Koyun Budu'nun Öyküsü 92

Bahtın Anahtarları 101

Kolay Şakalar ve Neşeli Bilgelikler Divanı 134

- Eskimeyen Pabuçlar 134
- El Reşit'in Soytarısı Behlül 139
- Evrensel Barışa Çağrı 142
- Düğümlenmiş Kordonlar 147
- İki Haşhaş Yutucunun Öyküsü 151
- Yellenenlerin Şahı Kadı 156
- Katır Kadı 170
- Kadı ve Sıpa 178
- Uyanık Kadı 186
- Kadınları Anlayan Adamın Dersi 192
- Haşhaş Yutucunun Hükmü 200

Sultan Nurunnehar İle Güzel Ecinniye Öyküsü 203